Augustini Niphi

Suessani de Immortalitate anime.
Libellus.

ℂ Augustini Niphi Philosophi Suessani de Immortalitate humanę animę Libellus aduersus Petrum Pomponacium Mantuanum ad Leonem X° Pontificem Maximum.

AMbrosius Partonopeus Heremitanus Sãctissimarũ litterarum Doctor egregius, Antistes benemeritus Sãctissime Pater, Cum ex Mãtuana Vrbe Partonopen ꝓficisceretur, Suessę me comperit, Vbi post visitatoria uerba, lõgosq́; (ut inter amicos fieri solet) Sermones: tãdem libellum quẽdam de immortalitate animę Petri Pomponacij Mãtuani nostra tempestate Philosophi nõ obscuri attulit, declarauitq́; se moleste ferre ꝙ eo libello vir ille tradiderit ⁊ physice, ⁊ peripathetice intellectiuam animam esse mortalem: cum lõgis studijs, magnisq́; laboribus cõtrarium semper legerit, ⁊ quidem apud pręclarissimos viros: qui lz de vniuersa anima dubitauerint, neminem tamẽ (ut aiebat) peripatheticorum se legisse meminerat, qui de intellectu vnq̃ dubius fuerit. Rogauit ergo ob hęc, ut eum legerem, relegerẽq́;: ⁊ quę de ipso sentirem, scriberem: ac etiam publicarem. Ego vͦo occupatus domesticis rebus, curęue rei familiaris, necnõ in libro Theologico, quem ad beatitudinẽ tuam ocissime scripturus sum, subq́; eius clipeo ęditurus: prouintiam huiusmodi recusaui: nec ab ratione. Cum enim in eo Theologico libro errores omnes omnium Philosophoꝝ, pręsertim eorum, qui aduersus christianam ueritatem uerbum fecerint, refutaturus sim, inter quos errores, hũc vnum de mortalitate humanę animę potissimum explosurus fuerim, bona frõte onus recusare videor. Demũ rogauit, ut hũc ęderem, ⁊ sub nomine Sanctitatis tuę publicarem: nam (ut dicebat) cum omnes litterati ad domum tuam tuamq́; familiam, ut in tutissimum portum olim semper cõfugerint: quorum alij ad Ioãnem, alij ad Laurentium, alij ad Cosmum gẽtiles uestros semper accesserint, sub quorum nomine innumeros libros vidimus publicatos, ob hoc declarauit libellum meum grato animo, hylariq́; vultu te suscepturuz fore. Tum q̃a hoc gẽtile uestrum est. Tum ex innata tuę Beatitudinis virtute, qua omnes litteratos semper amplexus es. Adiunxit secũdam rationem, ꝙ in hoc gratificari non parum videbor Sigismundo Gonçage, Reuerentissimo Cardinali Mantuano: qui cum semper virtutum fuerit maximus fautor, ⁊ virorum studiosorum indefessus patronus, non ęquũ erat ab eius desiderio recedere rationes istę etsi non parui apud me fuerint momenti, illud tamen labante animum meum prorsus impulit ꝙ Pomponacius hoc suo in libello ea refellere enixus est qua nostro de intellectu libro asseruimus, ibi enim immortalitatem animi ⁊ peripatheticam ⁊ naturalem esse compluribus argumentis astruximus, quibus consideratis Sãctissime Pater, hũc libellum ad te scripsi, ⁊ sub amplitudine Tui Sanctissimi nominis publicãdum esse curaui: vbi eorum omnium: quę in libello Pompoñ. Elenchis indigent, reperies diligentissime cõfutata, Nec opusculi mireris paruitatem, cum diffusissimum librum ocissime sub clipeo tuę Beatitudinis sim ęditurus, vbi hunc errorem diligentius, ut diximus, ⁊ alios fere innumeros refutabimus: ⁊ ne credas beatissime Pater me cum Pompoñ. solum calamo voluisse certare: sub campo tuę Beatitudinis offero ipsi voce duellum, nec prius sedandum, q̃ alter nostrum alteri herbam dederit. Valeat Tua Sanctitas, ⁊ diu Fęlix.

¶ Quęsitū de aię immortalitate prius distinguendū est, q̄ ꝓponēdū. ¶ Quęrēs quę de aię immortalitate sit Ari^lis^ opinio, cęteroꝝ opiniones, qui lumine nāli disseruerūt, pręterittēs, pcipue Platonis, diminute quęrit. Cap. I.

Aduersus ea q̄ sunt in prohemio contēta.

De Pōp. incuria.

Pomponacius ꝗ cum de humanę aię immortalitate disserere proposuisset, nulla de aia pręmissa distinctiōe, de aię imortalitate quęrit. Cum vō quid de qōne hac sub puro nāli lumine sentiēdū sit adiecerit, qd de illa attigerit Ari. cęteris philosophis pretermissis, ⁊ q̄dē Platone etiā: disserere pollicet̄. quoꝝ alteꝝ aduersus Ari. pcepta ꝓposuit. Alteꝝ vō de negligētia notādū est. Qd̄ q̄dē p^m^ cōtra pcepta Ari. ꝓponat: testis est Arist. ipse, qui cū multa de aia ipsa disserē ꝓposuisset, p^o^ de aia lib. pcipit nec ūlla eē ꝓponēda, nec disserēda, nisi prius de aia ipsa distinctio facta fuerit, nō .n. aia vnius spēi est, quēadmodū Phi arbitrabant̄: qui suo tpe disputarūt: ppea inqt, nūc q̄dē enī dicētes, ⁊ quęrētes de aia, de humana videnť solū itēdere: qd̄ q̄dē cuꝫ minime verū sit: pcepit vt de aia ipa ꝯsideraret̄ an partibilis per spēs sit pro diia aialiuꝫ: an ipartibilis vnaqꝫ atqꝫ specie eadē in oib^9^: vt Platonici, ⁊ Pithagorici putauerūt: qui suo tēpore phabātur: vt eo loco

T. co. 7.

Simplicius notauit: Pōpon. ꝗ quęrēs de aię imortalitate: si ꝑipathetice disserē cupiebat, prius de aia distinguere debuerat. Quā ob cāꝫ, Philoponus vir doctissimus, qui sub Ammonij doctria cōme^ta^ in libris d̄ aia collegit, reꝫ hāc disserē ꝓponens, de aia, quā Gręci psychen appellāt, ita distinguit: nā alaꝝ alia humana, alia ferina, alia phytica ꝗ est vegetabilis, siue stirpica est. Humanę aūt cōplures ptes assignat, naꝫ alia noetica, hoc est itellectiua, alia dianoetica, ꝗ est discursiua, siue rōnalis: alia phātastica est. Qua distōne pmissa quęrit an humana aia mortalis sit, an imortalis, ⁊ si humana imortalis: an tota, an noetica ꝗ est itellectualis solū: cęterę vō mortales, quaꝫ rem, cū Pōpo. pretermisisset, nec Aris. nec expositoꝝ pcepta seruauit. Qr aūt de negligētia sit notādus, dum solū quę Ari. senserit in re illa, ꝓponat disserere: facile demōstrari pōt. Primo q̄dē ex eo, qꝛ doctissimi Phi de imortalitate humanę aię disseruerūt, ⁊ q̄dē solū physicis rōnibus incesserūt: qui nō minori diligētia de re illa ⁊ ptractarūt, ⁊ elaborarūt: vt de ꝯtēporaneis Aris. loqr, Theophrast^9^, Endemus, Xenocrates: q de imortalitate animi diligenter libellos ꝯfecerūt. Ante hos Socrates, Xenophanes, ⁊ Chreātor. Hi .n. omni hora, omni loco, ⁊ cuꝫ oi hoie de animi imortalitate disputarūt. Sꝫ si erāt hi pręterēūdi, vel qꝛ eoꝝ libri nō facile habent̄: vel qꝛ eoꝝ opinionib^9^ nō vtimur: Plato magnus rerū diuinaꝝ Magr̄ pterēūdus nō erat, cuius libri oēs grece editi sunt: ⁊ admodū latine: Hic .n. ⁊ si de animi imortalitate sparsiꝫ cōplurib^9^ in locis disputauerit: in phędone pcipue rem hāc attingit, vbi ꝯstat eum, nō nisi physicis rōnib^9^ incessisse. Accedit ad hęc Ari. ipse, qui cū de aia cōplures qōnes ptractasset, eaꝝ vitates definit nunq̄, nisi auditis priscoꝝ opionib^9^ quę de illis pcesserūt, quasi nō bn̄ vitas hri possit, nisi cęteroꝝ opiones narrent̄, quę aut pro vitate, aut ꝯtra vitatē repte sunt. P. Quęrē qd velit Aris. in tā grauj ꝓbleumate, videt̄ admoduꝫ vanū: cū ipse de imortalitate animi in nullo libroꝝ, eoꝝ dico: qui vel grece, vel latine ad nos ꝑuenerūt, fecit quęsitū per se. Cum .n. in libris de aia, ⁊ in libris de aialibus cōplures qōnes de aia ipsa ⁊ generatiꝫ, ⁊ speciatim ꝓposuisset, nō memini me aliquā legisse, quę d̄ imortalitate humanę aię mota eēt: cū igit̄ de humanę aię imortalitate nihil, nisi obiter locutus sit, iure vanū videt̄ quęrere qd ipse velit, cuꝫ ex his, quę obiter dicunt̄: nihil certi accipi possit: cuꝫ pro diuersis qn̄qꝫ diuersa afferam^9^. Signū nobis affert, naꝫ cū in libris ethicoꝝ disputasset an fortis debeat se morti exponere, vt fortitudis actu potiri possit, accepit post morteꝫ nihil remanere: qd̄ q̄dē nō ab re fecit, naꝫ si post morteꝫ aius relinqueret̄: nulli dubiū esset, fortē se morti debere exponere: vt ergo quęsiti veritas oio habeat̄, accipit, id, quo cōcesso veritas oio relinquet̄. Duꝫ vō eisdē in libris de fęlicitatis amplitudine loqueret̄: sumit post mortem aliqd remanere, ⁊ ad mortuos ꝑuenire bonū ⁊ maluꝫ ex his, quę eoꝝ ꝓpinqs ꝯtingunt in vita: hoc .n. fecit, vt felicitatis amplitudineꝫ extolleret, nosqꝫ moneret ad bn̄, beateqꝫ viuēduꝫ. Similiter rōne ⁊ in nālib^9^ libris pcessit: vbi lꝫ quę dicit, ꝯtraria sunt: ipse tn̄ nō sibi ꝯtrius est, cuꝫ nō ex ꝓposito, ⁊ tāq̄ per se quęsita illa dixerit, sꝫ obiter. De Platone vō nō ab rōne dici posset esse sibi ꝯtriū si diuersa diceret: cū de imortalitate ai fecisset quęsitū per se. ⁊ ob hāc rem doctissim^9^ Pamphylus Eusebius. 13°. lib^o^ cū de Platonis incōstantia loqueret̄: demōstrauit Platoneꝫ in his, quę de aio dixit, nō esse sibi cōstantē: qd̄ an veꝝ sit, postea dicem^9^: veꝝ ille de Platone ita dicere potuit, qa de aio fecit quęsita pe se. In vanū ergo laborauit Pompo. quū quęrit disputare, qd Aristoteles de imortalitate senserit: qn̄ q̄dē de illa nihil p se quęsiuit, nihilqꝫ dilucide dixit, sed ea quę ex dictis ab eo colligunt̄: sunt obiter dicta: quib^9^ nulla prorsus fides adhibēda est: nec asserendum est, qd̄ ex dictis obiter colligit̄, id omne esse de Aristotelis mente.

Cap. 19.

¶ Si intellectiua aia, aiusqꝫ ipse eēt simplr mortalis: hō nec simplr, nec sm qd esset mediū inter mortalia ⁊ imortalia: imo esset in extremo mortalis. Cap. II.

Aduersus ea q̄ ca. p. hētur.

Post hęc Pompo. ꝓbare enitit̄ argumēto ab operationibus sumpto hoiem ipsuꝫ esse inter mortalia ⁊ imortalia mediū, nam si ad operationes sensitiue aię, atqꝫ vegetatiue attenderimus: inter mortalia eū cōstituem^9^: qn̄q̄dem operatiōes hꝫ instrumētarię sunt: veluti quę aialiū mortaliuꝫ hētur. Sin aūt ad intelligere ⁊ ad velle, ipsuꝫ iter mortalia collocabim^9^, ꝙ optiōes hę sine istrumētis sint. Quod q̄deꝫ nec est sibi cōstās, nec peripatheticū. Qd̄ nō sibi cōstat, facile ꝓbamus: naꝫ ipse in eius libelli cap. ix. physice arbitratur intellectiuā aiaꝫ, animūqꝫ ipsum esse mortalē simplr. Tūc argumētor: intellectiua aia, aiusqꝫ ipse est simplr mortalis, ergo est genit^9^, ⁊ ex semie deductus, hęc ꝯstia sm Auerroem nō est dubia: qppe cuꝫ sm ipsuꝫ ois forma, quę suo subiecto desinēte, desinit eē: sit cōstituta in esse per subiectū: sitqꝫ de illius potētia a motore corporeo in lucē deducta: vt clarissime cōplurib^9^ locis ab eo est dictum. Qr vō hęc ꝯstia sit Aristo. facile pꝫ. Naꝫ Aristo. nō posuit aliū moduꝫ, quo res incipiūt, nisi gnātionē, vt ipse fatet̄ eodeꝫ loco: vel si posuit duos modos, vt 2° de gnātiōe aialiuꝫ libro innuit, forasse fecit, qa formaꝝ arbitratus est alias esse mortales, cum corpore incipiētes, ⁊ cū eisdeꝫ desinētes, alias imortales, incipiētes q̄deꝫ nō ante corpus, sed remanētes desinētium ipse gnātionē fecit, imortaliū creationē, vt clarissime eo loco cōstat, si ergo itellectiua aia, aiusqꝫ ipse mortalis simplr

Cap. 3°.

eēt, cuȝ per creatiōeȝ nō incipiat, erit per gñationē ꝗdu ctus de po° mãe, atq; per semē a parētib⁹ trāsmissus. pȝ ḡ ꝯñria: vltra aīus est genit⁹, ex semineq; trāsmissus, ḡ oīs eius actio, opatioq; erit instrīaria ꝑticularis, atq; penitus māe emersa.

immersa

Hec ꝯñria expsse est Auer. 3° de aīa. li°. Ari. ḡ 3 2° de gnōne aīaliū. lib. hāc ꝯñriā indicauit. Cū. n. mē tē aīmūq; extrinsecus accedē ꝓbasset, id oē ex eo ꝓba uit, qa eius opatio instro caret, lȝ ḡ ꝯuertet arg̃m, cum ter mini sint ꝯuertibiles, aīus est genit⁹, ex semineq; trans missus, ergo eius opatio est instrīaria, ꝑticularis, ⁊ hęc (vt Auer. vbis vtar.) Quod si ita sit, erit ⁊ simplr, ⁊ ſm q̄d mortalis hō: cū nulla ei⁹ opatio, nec quę ad itellectū, nec quę ad cęteras aię ꝑtes attinet, instro careat. Quo fit (vt nō mediū) sed in extremo sit statuendus, qm̄ ⁊ simplr, ⁊ ſm q̄d mortalis, Pōponacius ḡ: qui ꝯcedit ꝑmū aīs. vȝ q aīus sit simplr mortalis, si sibiipsi ꝯstare dȝ, ꝯcedē co geē hoiem nullo pacto medium eē, sed extremū. Qd̄ vo ꝑipathericū nō sic sit Pōponacius peripathetice dicit, vt ꝑipathetice arbitrat̄ dicere, pȝ, nā aīum esse simplr mor talē dicit esse ꝑipatheticū. ḡ nulla forma erit in hoie, quę nō sit genita: ⁊ cui⁹ opatio nō sit instrīaria: quo fit, vt nec ſm q̄d hō imortalis sit biſdus. Quare inter mortalia, et imortalia nō erit vt mediū collocādum. Erit ḡ qd̄ dixit; Platonicū, nā cuȝ aīum Platonici fecerint imortalē, cę teras hois formas mortales, imo cętera īter aīuȝ, hoiem mediū iter illa collocarūt: quā rem doctus Salustius ex Platonis fonte accipiēs, his verbis ꝓtulit, oīs nr̄a vis in aīo, ⁊ corpe sita est, animi impio, corpis seruitio magis vtimur: alter̄ nobis cuȝ dijs, alter̄ cōe cū beluis est. Qd̄ q̄dē minime ver̄ eēt, nisi aīus eēt imortalis. Quare iux ta Platonis sn̄iam hō inter ęterna ⁊ tpalia medium est.

Que Sa lustius.

Nō aūt iuxta eius opīonē, qui aīum mortalē simplr arbi trat̄. Rursus iuxta Platonis opīonē hoīuȝ tres modos ponere cogimur: heroas, quor̄ aīus remanet post mortē btūs, vt Plato in Gorgia inquit. Et Plutarchus hystori cus exponit. In beluas ꝯuersos, quorū aīus brutalitate post mortē affect⁹ relinqt̄, ⁊ t in lib. de itellectu (cum de statu aię disputauimus) clarissime exposuimus ⁊ puros hoies, qui mediocri vita viuūt. Qd̄ q̄dē verū nō eēt, nisi aīuȝ imortalē simplr statueremus. Pōpo. ḡ nec sibi con stat, nec ꝑipathetice dicit, dum se ꝑipathetice dicere cre dit. hactenus de hominis mediocritate.

tres mōs hominuȝ Plato po nit.

In vita Romuli.

Insufficiētia modorū: quibus Pompo. arbitrat̄ mul tipliciter humanam naturam dici. Cap. III.

Cōtra ea q̄ capite 2° hñtur.

Cum Pōponacius ḡ hoieȝ eē mediū se ꝓbas se arbitraret̄. Humanę naturę multiplicita teȝ sic ordit̄, lȝ obscure: hō est mortalis atq; imortalis, aut ſm eādē formā, eādēq; nām: aut ſm aliā, atq; aliā. Si ſm aliā hō immor talis sit, ſm aliā vnā vel plures mortalis: tribus modis, ⁊ nō plurib⁹ euenire dicit, q2 vel tam forma, per quaȝ est imortalis, q̄ȝ forma, per quā est mortalis est pro hominū numero multiplicata: vt sit in singulis duplex forma, al tera per quā mortalis, altera per quā imortalis dr̄, aut in oibus hoibus ea forma, per quā imortalis dicit̄, sit vna oīum numero: ea vo per quā mortalis pro hoīum nume ro multiplicata, aut ꝯtra ea ꝑ quā hō mortalis est oīum hoīum vna numero sit: ea vo per quam est imortalis nu merata. vȝ ḡ hoc ꝑm tribus modis dici. Sin aūt dicat̄ per eādem formā, eādēq; nām hoiem esse mediū. s. mortalē atq; imortalē: hoc erit, vel q2 hō per illā erit simplr im mortalis, ⁊ ſm q̄d mortalis: aut viceuersa, q2 per illā est simplr mortalis, ⁊ ſm q̄d immortalis. Uel 3° q2 per illā erit ſm q̄d vterq; mortalis. vȝ ⁊ imortalis: hęc Pōpon. Quę q̄dē ⁊ inordinate, ⁊ insufficiēter, atq; obscure assi gnata sunt. Quare ꝯcesso pro veritate, q hō ipse sit mor talis, ⁊ immortalis: aut erit per eādē formā: vel per aliā atq; aliā, nisi per aliā atq; aliā: erit vel qa vtraq; erit in hoibus numerata: tam illa, per quā hō est mortalis, q̄ȝ il la, per quā est immortalis; vel qa in oibus vtraq; est vna numero: vtpote tam ea: per quā hō est immortalis, q̄ȝ ea, per quā est mortalis, vel q2 alia est vna numero in hoib⁹ oibus: ⁊ alia numerata: siq̄deȝ in hoibus alia cōis vnaq; est, alia numerata: hoc bifariā est, vel qa illa, qua hō im mortalis est, vna oīum est. Alia vo per quā est mortalis, numerata: vel ꝯtra, q2 ea numerata est per quaȝ imorta lis, ea per quā est mortalis oīum vna numero. quo fit vt nō tribus modis, sed quatuor modis hoc sit multiplicā dū: cuius ꝯñiuȝ arbitrabat̄ Pōpo. Sin aūt per eādē for mā hō sit mortalis, ⁊ imortalis, hoc est, vel qa per eandē est simplr vterq; mortalis. vȝ ⁊ imortalis, aut q2 per eā dē ſm q̄d vterq; vȝ mortalis, ⁊ imortalis: aut q2 per eā dem est simplr ⁊ ſm q̄d vterq;: qd̄ duplr esse pōt: q2 vel per eādē simplr imortalis, ⁊ ſm q̄d mortalis, aut contra per eādē simplr mortalis, ⁊ ſm q̄d imortalis. quare hoc 2m nō tribus sed quatuor modis dicitur: non ergo multi plicitas hęc, sex modis, sed octo dicenda est: cuius cōtra rium arbitratur Pompon.

Incertuȝ est q̄d de hūana aīa senserit Auer. nec in his, q̄ ipe dicit de itellectiua aīa: sibi vbiq; ꝯstat. Cap. IIII.

Cōtra ea que ca. 3°. ponūtur.

Postea Pōpo. (ꝑmissa humanę naturę mul tiplicitate) de mēte Auer. aīaȝ in hoie dupli cem ꝯstituit. Alterā intellectiuā, per quā hō imortalis est. Alterā mortalē, per quaȝ mor talis videt̄. Aīam q̄dē intellectiuā de illius mēte esse vnā numero in hoib⁹ oibus tradit: eam vo, per quā hō mortalis est, asserit pro hoīum numero multipli cari. Mouet̄ ad hoc, ex eo, qa Ari. vbiq; intellectū impꝑ mixtū, immāīlē effecit, quo fit vt ęternus sit, ⁊ vnus nu mero. cęteras aīas sensitiuā, ⁊ vegetatiuā fecit instrarias; quare ⁊ mortales. Quę q̄dem opinio nō Auer. sed Lāda uēsis est, qui ⁊ intellectū, ⁊ itellectiuā aīam vnā numero in hoibus posuit argumēto vȝ q2 est impꝑmixta, imorta lis, ⁊ ęterna. Nō. n. fieri pōt, vt in ęternis indiuiduū nu mero multiplicet̄ sub eadē specie. Qd̄ vo incertuȝ sit q̄d de itellectiua aīa velit Auer. nō est difficile demōstrare. Si per eius sectatores pcurrimus. nā iter itellectū ⁊ itel lectiuā aīaȝ nō parua sectatores dn̄aȝ fecerūt, q̄nquidē itellectiuā aīaȝ totū qd̄dā esse dicūt ex itellectu, atq; sen sitiuo vegetatiuoq; ꝯstitutum. Intellectū vo itellectiuę aię partē. Fingūt. n. eē itellectū quasi semiaīaȝ: q sit itel lectiuę aię medietas, totū vo, qd̄ ex semine traducit̄, esse alterā itellectiuę aię medietatē: ex q̄b⁹ quasi semiaīab⁹, resultat tota itellectiua aīa: quę q̄deȝ numerat̄ in hoib⁹, lȝ itellect⁹, qui est illius semiaīa, vnus numero sit in oi bus: quā opinionē Suggerius, ⁊ Rogeri⁹ vterq; Bacco nitanus, ad Auer. mētem tradūt. Uironiēsis vo acutissi mus doctor, intellectū vnū oīum, aīam itellectiuā nume ratā pro hoīuȝ numero asserēs, dicit ad mētē Auer. itelle ctū esse ꝑmo⁊ ꝑ se formā informātē nām cōeȝ (quā sup ponit eē rem cōeȝ oibus indiuiduis) ⁊ ab illis diuersaȝ. Scd̄ario vo formā oīum indiuiduor̄: pro quor̄ numero itellectiua aīa multiplicat̄, itellectu existēte vno oīum. entitet̄ aūt oīa Auer. vba ad hāc opinionē reducē, vt legē tib⁹ quę ille dicit, pȝ. Joānes Bacconitanus meo iudicio cęteror̄ Aueroistarū Princeps tradit ad Auer. mētē in tellectū nobis bifariā copulari, vno quidē numero: quo fit nr̄a potētia, per quā intelligimus: quā copulationē spi ritualē esse dicit, atq; virtualē, quatenus per hāc intelle ctus efficitur nobis, quasi spūs, siue formę, atq; potētia, siue vtus.

Opi. Lan dauensis.

Rogeri⁹. ⁊ Sugge rij opi.

Uironiē sis opio.

Joā. bac. opinio. 2. sentē. lib. di. 20°. q. vnica.

siue vtrus. Altero vo, quo itellect⁹ ad phãtasmata copula-
tur, vt ad obiecta, quoꝝ intẽtiones recipit actu immãles
vtute itellect⁹ agẽtis: qcqd ille sit siue deus siue alia res.
Et quouis mõ itellect⁹ copulet̃ homini, semꝑ ipse vnus
oium est. Intellectiua autẽ aia (vt ingt) plu... pꝫ ergo
An itelle̾ ꝛ aia diffe̾rant. Tex. c. 31. Auer. sectatores nõ paruã iter itellectũ, ꝛ itellectiuã aiaꝫ
diã effecisse. Quã etiã veteres olfecerũt, naꝫ (vt Ari.
ingt in pᵒ de aia lib.) Anaxagoras videt̃ alteꝝ dicẽ aiaꝫ,
ꝛ itellectũ, cuius opinionẽ laudat. Quãobreꝫ, dicẽ soliti
sumus, Auer. vba posse ad oẽs opiones accõmodari. naꝫ
vbi ipse intellectiuã aiam diceret vnã numero oiuꝫ: per
aiam, nõ totã, sed semiaiaꝫ itelligit, hoc est itellectũ: qui
differt ab humana aia, vt pars a toto. Ubi vo rõnalẽ nõ
vnam, sed itellectũ vnũ fecit: intellectiuã totã intellexit:
quę ꝯstat pte itrinsec⁹ accedẽte, ꝛ pte itrinsec⁹ deducta.
pꝫ ḡ incertũ eẽ, qd de humana aia senserit Auer. cum ad
ei⁹ mẽtẽ hõi Auer. interp̃tes differãt, nã aliꝫ solũ itellm
imortalẽ: aliꝫ intellectiuã aiaꝫ imortalẽ asserãt. Incõsul-
te ḡ Põpon. ptulit opinionẽ Auer. cuꝫ nõ sit omniũ: qui
Auer. iterp̃tant̃: sed Candauẽsis. Nolo tñ te ignorare in
lib. de itellectu multa pro opinione Auer. scripsisse: nup-
rime vo in his cõmẽtariꝫs, quę nũc cõfecim⁹ in libris de
aia: hac rõne, quę sit Auer. mens, nunc differẽ ptermitti-
mus: cum itẽtio nr̃a sit solũ disputare ea quę dicit in hoc
libello Põpo. qui de aię imortalitate inscribit̃?

Themistius de anima intellectiua qd sentit, incertum
est: nec potest eadem sentire, que Auerro. sed in ꝯpluri-
mis differt. Cap. V.

Cõtra ea que in c⁰. 3ᵒ sunt. Pomponacius capite eodẽ arbitrat̃ Them. ꝛ
Auer. ꝯcorditer itellectiuã aiaꝫ posuisse rea-
liter distingui ab aia corruptibili, verũ ipsaꝫ
esse vnã numero in oibus hoibus. Mortalẽ
vo multiplicatam. Quę res nec est certa: nec
(vt ostẽdã) in oibus sunt ꝯcordes. Qd qdẽ incertuꝫ sit,
qd Them. velit, per eos, qui euꝫ sectant̃, atq̃ interp̃tan-
Que tho. ḋ Them. tur, pcurramus. Thomas igit̃, cuius ingeniũ, atq̃ doctri-
nam semꝑ magnifecimus: nõ minus iustus, q̃ verus in-
terpres eo libello de itellectu, quẽ aduersus Auer. cõscri-
psit, tradit de Themistiꝫ, ꝛ Theophrasti decreto intelle-
ctuꝫ, intellectiuãq̃ꝫ aiam formã esse informãtẽ humani
corpis: ꝛ nomẽ ꝛ spẽm illi pręhẽtẽ: addit agẽtẽ pro nume
ro hoium multiplicari: agẽteꝫ dico nõ eum: qui est quasi
sol: qui est oium hoium vnus numero: quẽ Themistius
deuꝫ eẽ arbitrat̃: sed eum, qui simul illuminãs est, ꝛ illu-
minat⁹. Dic enim pro numero hoium multiplicat̃, estq̃ꝫ
cuiq̃ꝫ homini ꝓprius intellect⁹: qui cum itellectu pasibili
itellectiuã aiaꝫ cuiq̃ homini ꝓpriã ꝯstituẽs. nec hęc opi-
Cap. 32. nio dissonat vbis Themistiꝫ. Tertio. n. de aia lib. clarissi
me tradit agẽtes itellectus hꝰ multiplicari pro hominũ
numero. Unde ex his, ꝛ aliꝫs quę diuus Expositor colle-
git, de mẽte Themistiꝫ asserit. Intellectiuã aiam eẽ for-
maꝫ hoïs vere informãtẽ: ꝛ qdẽ talẽ cuius duę ptes, siue
Que Al- bertus de Them. vtutes sunt intellect⁹ agẽs, ꝛ possibilis. Albert⁹ vo cogno
mẽto magnus, ꝛ in lib. de intellectu, ꝛ itelligibili: ꝛ in di-
gressionibus tertiꝫ libri de aia: de Themistiꝫ sn̄ia tradit
intellectũ agẽtẽ multiplicatũ, esse lumẽ qddã ęternũ: qd
(vt in subiecto) est in itellectu possibili ab itellectu illu-
minãte ꝓgrediẽs. Tale lumẽ Themistius (vt ingt) est
illustrãs, ꝛ illustratũ: illustrat̃ eniꝫ ab agẽte. Illustrat vo
possibilẽ itellectũ: quo fit (vt sm Alber.) Themisti⁹ ve-
lit intellectiuã aiam esse possibilẽ itellectũ per hꝰ lumen
illustratũ: ꝛ nõ solum hoïs formã, sed eidẽ nomẽ ꝛ spẽm
q̃ Simp. ḋ Them. p̃bere. Simplici⁹ bonus Themistiꝫ iterpręs, tradit ad il
lius mẽtẽ ex cõi intellectu, ꝛ corpore aial humanũ ꝯfici,
appellat cõeꝫ intellectũ, Themistius, id, qd Simplicius
dianoeaꝫ, Auer. cogitatiuã appellat. Est. n. cõis intellect⁹
humani aialis forma, ꝛ qdẽ informãs. Hoiem vo Sim-
plicius ꝯstare dicit ex itellectu, ꝛ eiusmodi humano aia-
li. naꝫ cõis itellect⁹ materie adueniẽs humanũ aial facit,
huic aiali itellect⁹ extrinsecus accedẽs ꝯstituit hoieꝫ: hęc
Simplicius. Plotinus vo, qui (vt dicũt iuniores) in pau- Que Plo- tin⁹ ḋ mẽ te Them.
cis dissentit a Themistio in his, quę de aia scribit, tradit
vnicuiq̃ homini assignãdã esse duplicẽ aiaꝫ, alterã qui-
dẽ quasi vitã: quã Themistius vbiq̃ aiationẽ appellat:
alterã quasi aianteꝫ, viuificãtẽq̃: e qua aiatio in corpus
ꝓficiscit̃: ab aia viuificãte hõ est rõnalis, ꝛ intelligẽs: ab
aia viuificata est aial ꝛ viuẽs: dico sm vitã hoïs ꝓpriaꝫ:
est vtraq̃ pro numero hoium numerata: verũ quę viui-
ficat ęterna est, quę viuificat̃: corrũpit̃, atq̃ cum corpo-
re nascit̃, ꝛ abolet̃. pꝫ ergo ex expositorib⁹ qd velit The
mistius, incertũ eẽ. Ex his vo: quę ipe dicit, lõge facilius
eadẽ incertitudo colligit̃. nã pmo de aia clarissime duas Cap. 23.
aias in hoie vnoquoq̃ collocat, alterã quasi vitã, aiatio-
nẽq̃: per quã hõ aial est humanũ: alterã quasi aiantẽ vi-
uificãtẽq̃: e qua illa aia ꝓficiscitur ab hac hõ est hõ: hęc
aians atq̃ viuificãs est vna oium hoium: imo est totius
mũdi aia: imo forma formaꝝ: cum ab hac oẽs oiuꝫ rerũ
formę ꝓficiscant̃: aia vo aiata numerata. Ex his pꝫ non
eodẽ modo hãc esse formam hoïs, quo Auer. intellectiuã
aiam, seu intellectũ asserit formã hoïs. Hęc. n. quę aians
dicit̃, forma est hoïs: nõ qdẽ dans eẽ formalr, hoc est in-
formãs, sꝫ quasi ęquoce, eo modo, quo effectrix causa, ꝛ
creatrix esse p̃bet ei: qd efficit, ꝛ creat. At Auer. hoc pacto
nec itellectũ, nec itellectiuã aiam dicit homini dare esse.
Hãc positionẽ ꝛ si pmo de aia Themistius clarissime p- Cap. 23.
fiteat̃. 3ᵒ q̃q̃ illã exp̃ssit Auer. etiã hãc positionẽ illi im- Cap. 33ᵒ.
ponit 12ᵒ diuinę scientię lib. ꝛ 7ᵒ eiusdẽ. At 3ᵒ lib. de aia Cõmẽ. 18.
Themistius negat aiam, quę vitã p̃bet: eẽ vnã: sed agẽtẽ Cõmẽ. 31.
itellectũ dicit oiuꝫ hoiuꝫ vnũ numero: intellectũ vo: quẽ Cap. 32.
cõem appellat (quẽ alibi vitã) ꝛ aiationẽ nũcupat⁹ mul-
tiplicari. Sed quis modo dicat̃: Auer. differt a Themi-
stio: cum nec itellectũ, nec itellectiuã aiam velit dare eẽ
homini eo modo, quo Themistius autumat. Nõ. n. ꝯce-
deret Auer. intellectũ vel itellectiuã aiaꝫ in humano cor
pore aiationes, ꝛ vitas efficẽ: vel creare. Auer. eiꝫ vel as-
sereret itellectũ solũ opationẽ homini dare, eẽq̃ illi for-
mã opantẽ: vel dare illi eẽ formalr, esseq̃ illi formã ifor
mãtẽ. Formã vo formãtẽ, vel aiaꝫ aiantẽ intellectũ esse
homini nunq̃ (vt arbitror) diceret: vt exp̃sse scribit 7ᵒ Cõmẽ. 31.
diuinę sciẽtię lib. ꝛ 12ᵒ eiusdẽ. pꝫ ergo incertũ eẽ qd The Cõmẽ. 18.
mistius velit de aia (ꝛ q̃uis modo velit) cuꝫ Auer. decre
tis minime stare posse. Qui vo luculenter expositas, aut
Themistiꝫ, aut Auer. aut alioꝝ positiones desideraret, ꝛ
quãtũ pro illis dici põt: diligẽter librũ nr̃m de intellectu
plegat, ꝛ curiose ruminet. Nihil enim in eo lib⁹ ptermisi
mus, qd iꝫs opinionib⁹ esset vtile. Hic aũt raptim pcurri-
mus: cum nostra intẽtio sit reuidẽ Põpo. libellum: ꝛ qd
de eo senserim ad te scribere.

Primũ ꝛ pncipale arg⁹: qd Põpo. ex vbis Ari. inducit
aduersus positionẽ Auer. ab eo fictã. Cap. VI.

Visum est hactenus Põpo. positionẽ, quaꝫ di- De his. q̃ 4ᵒ capi. Põp. dic.
xit eẽ Auer. ꝛ Themistiꝫ, eẽ ab eo vel fictaꝫ,
vel esse incertũ qd vterq̃ sentit: sed ꝯcessa si
bi illa opione, vt videamus quãtũ ei⁹ rõnes
valeãt: inducemus rõnes eius per ordineꝫ, ꝛ
dilucide quidẽ: nam ipse illas ꝯfuse, atq̃ obscure ꝓtulit:
initio nobis sumpto, a pᵒ argumẽto. Põpon. itaq̃ sumit
ex vbis Arist. intellectiuã aiam, intellectũq̃ ipm nullaꝫ
opationẽ hr̃e penit⁹ a corpore absolutã: qn e corpore de-
pendeat, vel tanq̃ a subito, vel tanq̃ ab obto: vel vtroq̃ꝫ

lib: ß. tex. cō. ßmi. modo. Declarauimus aūt nos in Cōmētarijs de aīa veteribus: quę in iuuēta ɔscripsimus: qd e corpore depēdē sit tanq̄ ab obiecto, ⁊ qd depēdē tanq̄ a subiecto. Nunc v͛o nobis sit satis hoc, qd̄ Pōpon. assumit, ex his quę ipse dicit, pbare: naʒ si quā opatione talē hēret, esset ipsuʒ intelligere: sed q̄ nō sit intelligē opatio talis, pbaf ex eo: qr (vt Ari. ingt) intelligē aut est phātasia, aut nō sine phātasia: vnde q̄uis in pmo de aīa cōditionaliter loquaf. ß° de aīa tex. cō. iz. 3° v͛o de aīa lib. absolute tradit ipm intelligē fieri nō posse T. cō. 39. absq̄ ipo phātasmate: quo fit (vt intellect⁹ nullā subeat opationē penitus a corpore abiūctā) qn illa aliqua rōne e corpore depēdeat: quo argumēto relinquitur itellectiuaʒ aīam nō eē ſm eē a corpore abiūctaʒ: imo sequitur ipsam eē simplr corruptibilē, cum nulla sibi competat opatio e corpore penit⁹ abiūcta. Cętera quę Pōpon. adijcit, cum ad rem faciāt minime: bona frōte pterimus. Declarauimus enim in Cōmētarijs veteribus, quę in libris de aīa ɔscripsimus, quo nam pacto valeat illa ɔsequētia Auer. ß° de aīa. T. cō. iz. Si intelligē nō est nisi cum imaginatione, tūc intellect⁹ erit gn̄alis, ⁊ corruptibilis. Hāc enim Pōpo. nō exposuit eo mō: quo Auer. loqf: sʒ de ea ad cōmētaria te mitto.

Dilucidatio eius solutionis, quā ad pmū argumētū affert Pōpon. in qua exponif multiplex aīę cōsideratio, ⁊ multiplex opandi ratio. Cap. VII.

Ad hoc argumētū Pōpon. inducit rñsionē: quę bn̄ intellecta pōt ad argumētū satisfacere: de qua postea in resumptionibus eoꝝ, quę dicētur ab eo diligētius disputabif. At nūc dicamus itellectuā aīam trifariā cōsiderari posse, aut in se, vtpote in illo p̄ori, in quo, ⁊ humanaʒ sphęrā, ⁊ quālibet humanę sphęrę parte pcedit. Aut in illo priori in quo pcedit singulas ptes humanę sphęrę partē: sed est simul cum sphęra, illi vt aīa copulata. Aut tertio ɔsiderari pōt respectu cuiusq̄ sphęrę partis, vt respectu mei, vel tui: tūc ex hac distōne rñsio erit aīę intellectiuę eē tres opationes: aliā quę ei cōpetit in illo priori: in quo ipsa sphęraʒ pcedit: quęcūq̄ illa sit: de qua postea: aliaʒ, quę illi cōpetit, vt est sphęrę aīa, vtpote in illo priori, in quo pcedit singulaʒ sphęrę partē: aliaʒ, quę illi cōpetit vt copulatę alicui sphęrę parti vtpote mihi, vel tibi. Opatio qdē, quę intellectiuę aīę cōpetit in illo priori, quo pcedit sphęraʒ: est simpliciter ęterna: atq̄ e corpe omni rōne abiūcta: opatio v͛o: quę sibi cōpetit, vt sphęrę copulaf: est ęterna ſm successionē, atq̄ spēm, ⁊ ſm quid corruptibilis: opatio v͛o, quę cōpetit aīę, vt copulaf mihi, vel tibi: est penitus corruptibilis: ſm quid ęterna. Ad formā igif patet qd̄ Pōpon. assumpsit: falsum eē: nā supponit intellectū nullā hr̄e opationē penitus separatā: cuius oppositū ex distinctiōe p3: ⁊ cum dicif: si quā haberet: illa est intelligē: ɔcederet illius opionis defensor: illaʒ eē ipm intelligē, sed nō omni modo simplū: sed solū qd̄ sibi cōpetit in illo priori: in quo ipsa pcedit sphęrā. Intelligē v͛o, qd̄ est phātasia, aut nō sine phātasia, est intelligē, qd̄ illi cōpetit vt est sphęrę copulata: vel sphęrę parti huic, vel illi. Hoc enim est aut phantasia, aut non sine phantasia. Hęc breuiter de respōsione.

Pōpon. obiectio pma: qua pbat nullam eē animę operationem penitus abiūctam. Cap. VIII.

Sed refutare enitif Pōpon. rñsionez hāc, lʒ obscure: naʒ definitio ei: cuius est definitio, ſm eē cōpetit: sed eē actum corporis physici organici est intellectiuę aīę definitio: saltez ſm cōem rōnē: ergo eē actū corporis ſm eē competit itellectiuę aīę: qd̄ si itellectus itellectiuaq̄ aīa ſm esse erit actus corporis physici: fit, vt nulla sibi cōpetat operatio penitus abiūcta, quēadmodum nec ipsa esse potest e corpore abiuncta ſm esse.

Defensio prioris rñsionis, quā affert Pōpo. q̄uo aīę est aliqua opatio: vbi exponif penit⁹ abiūcta. Cap. IX.

Inducit post hęc breuibus Pōpon. Ad hāc refutationem solutionē: ex eo: q̄ itellectiua aīa est vna intelligētia ꝑ, lʒ infima: vt 3° de aīa li° scribit Auer. Cōmē. 19. At intelligētia quęlibet bifariā ɔsiderari pōt. Uno quidē modo in se, hoc est in illo priori: in quo copulationeʒ cum sphęris pcedit: in quo priori ipsa est itellectus intelligēs per eētiaʒ supioris intelligētię. Alio v͛o in ordine ad eam sphęraʒ: quam actuat: ⁊ hoc pacto est aīa, atq̄ actus corporis physici: cōstitum v͛o ex ipsa, ⁊ corpore est aīal: lʒ ęquoce. Ad formā ergo p3 solutio: nā intellectiua aīa in illo priori: in quo pcedit sphęrā: nō est aīa, nec physici corporis actus: sʒ cū ɔsideraf ipsa vt actuat sphęrā, est aīa: atq̄ corporis act⁹. Cōcedif tamē eē actum corporis cōpetē intellectiuę aīę ſm eē: etiā quouis modo ɔsiderēf: lʒ nō ſm rōneʒ: sicuti rōnali aīali competif, ⁊ homini sub rōne aīalis ſm rem: quatenus homo, ⁊ hō, vt aīal ſm esse idē est: nō tamē homini cōpetit per rōneʒ aīalis. Sic enim omni aīali cōpeteret: vnde lʒ aīa intellectiua, ⁊ aīa intellectiua, vt itellectiua idē sint re: ⁊ eē actū corpis ſm rem cōpetat aīę intellectiuę, ⁊ aīę intellectiuę vt intellectiua: tamē eē actū corporis nō cōpetit aīę itellectiuę per rōneʒ intelligētię. ergo ei pōt cōpetē aliqua opatio prior, vt cōsideraf sub rōne prioris: veluti homini cōpetit aliqua opatio prior, vtpote ipsuʒ sentire quatenus cōsiderari pōt sub aliqua priori rōne, v3 vt aīal est: lʒ ſm rem hō ⁊ aīal idē sint.

Excerptū Pōpon. ex hac distinctione, per qd̄ declarāt qdā, q̄uo de itellectiua aīa agit metaphysicus. Cap. X.

Ex distinctione ergo pposita vsitata illa (vt ingt Pōpon.) dubitatio eliditur: sit ne intellectiua aīa de nāli, an de metaphysica ɔsideratiōe: qn̄qdē Ari. lē° de ptibus aīaliū p̄ lter Cap. ß. metaphysice ɔsiderata illaʒ reponat. Elidif eīʒ (vt ait) ex eo: qr itellectiua aīa, vt itellc̄ est, ⁊ vt ɔsideraf in illo p̄ori, in quo pcedit sphęrā, hoc est, vt vna itelligētia ꝑ: quę itelligit per subāʒ atq̄ essentiā supioris itelligētię: inter cōsiderata a metaphysico reponēda est: sin aūt (vt aīa cōsiderēf) vt videlʒ actuat humanā sphęrā: sic inter nālis phię partes statuenda est, ita vt vnica sit; vt Auer. inquit in libris Metheoroꝝ: ⁊ vt de itellectiua Cap. ß. aīa dictū est, de cęteris cęlestibus aīabus est dicēdū: siqdem illę, vt actus sunt nālis corporis, inter physice cōsiderata: vt intellect⁹ per eētiā supioris intelligētes, inter metaphysice cōsiderata reponēdę sunt. patet ergo ex distinctione vsitatę q. dilucidatio.

Refutatio Pōpon. aduersus excerptum: ⁊ ɔtra distinctionē, ex qua excerptū deducitur. Cap. XI.

Qhiter igif refutare enitiur excerptū, ⁊ pncipalē rñsionē: excerptū quidē: qa si de intellectiua aīa idē iudicium est, sicuti de intelligētijs: quādo Arist. iz° diuinę sciētię lib. egisset de intelligētijs: de intellectiua aīa agē debuerat: alioqn mancus fuisset ꝑ. Uniuersę cōsiderationis physicę intellectiuā aīam terminū cōstituit Ari. lib. physicę auscultatiōis scdo. T. cō. z6. Nō enim in cognitione rerū physicarū intellectiuā aīam fecit terminū: quo ad qa est: cuʒ physica cognitio, qa res est vsq̄ ad deuʒ ipm diffundaf. Erit ergo terminus in cognitione qd est: quare q̄dqdest intellectiuę aīę in nāli phīa agēda erit: hęc aduersus excerptū. Aduersus v͛o rñsionē principalē ex eo argumētatur: qa vni⁹ eiusdēq̄ naturę specie, vn⁹ est specie opandi

modus:

modus:nō ergo pōt aīa intellectiua intelligē itellectiōez e corpore depēdētē:ꝛ absolutā a corpore nisi vna natura duo eē dicet:dixi vnius specie est opandi modus,qm̄ eiusdē naturę numero vel specie alia atq; alia rōne ꝑnt esse diuersi modi operādi genē: vt lunaris aię,quatenus aīa est,est mouere celū:quatenus intelligētia/est intelligē:at nullius intelligētię est diuersus operandi modus specie. Nō ergo pōt intellectiua aīa intelligē itellectionē depēdētē a corpore:ꝛ intellectionē absolutā a corpore. Uidetur aūt Achilles hoc argumētū aduersus dictā rn̄sionē: nō tn̄ huius achillei argumēti Pōponacius inuētor est,
q.15.ergo mēto.a. Sigdez diuus Thomas,qui in disputatiōib⁹ nihil intactū reliquit:clarissime hoc argumētū explicit in qōnibus de aīa. P.Cōtra eādez rn̄sionē sequtur vnā nām ſm vnū modū de eodē obiecto hēe vnaz numero intellectionē:ꝛ ſm aliū modū infinitas:qđ videt incredibile:ꝛ deducit argumētū:nam per modū quo intelligit aīa nō depēdendo a corpore:intelligit vnicā intellectionē ęternā deum: per modū vō,quo intelligit depēdēdo a corpore,intelligit idē obiectū.videlz deum per infinitas intellectiōes: quatenus infiniti homines deum intellexerūt/ꝛ intelligent. Hęc contra respōsionem.

Resumptiones de nouo disserēdę circa hęc/quę Pōp. tetigit in primo argumento. Cap. XII.

POst hęc(vt videat quid hn̄: Pōpon.in argumēto assumpserit)quędā denuo diligēti⁹ resumēda sunt.Et primo an sit intellectiuę aię aliqua opatio penitus e corpore abiūcta.Secūdo dato ꝙ nulla sit intellectiuę aię opatio e corpore absoluta,verū ex ipso intelligē,qđ nō sine phātasmate est,possit cōuinci,pbariq; intellectiuā aiam eē e corpore ſm esse,ꝛ eēntiā abstractā/absolutā,atq; independētē:vt Auer.autumat.Tertio si de intellectiua aīa, metaphysicus,an physicus agē debeat:qđ erat excerptū: qbus patebit quātum valeat pᵐ Pōpo.argumētum.

Aliqua opatio est intellectiuę aię penitus e corpore abiūcta:ꝛ aliqua nō sine corpore/ſm Auer.Them.Simpliciū,Theophrastū,ꝛ cōplures alios. Cap. XIII.

HE resumptis ergo disserēdū est,ꝛ quidē non pro vitate: qm̄ in fine de veritate dicemus: sed pro opinione eoꝝ:quā Pōpon.refutare enitit.ꝛ pmo an aliqua aię intellectiuę opatio sit:quę nulla prorsus rōne e corpore dependeat:ꝛ de mēte Auer.Themistij,Simplicij,ꝛ Theophrasti tenemus pmo,ꝙ est aię intellectiuę opatio quędaz:quę nulla ꝑsus rōne e corpore ipso depēdet,hoc est nec obiectiue:siue effectiue:nec subiectiue,siue organice:
Cōm.2s. nec dispositiue.Et quę sit hęc opatio ſm istos dicemus postea.Auer.itaq; 3° de aīa lib.quum qūsisset an intellectus corpori vnitus subas separatas intelligē possit:ostēdit.q.hāc non eē definiēdā,nisi prius definiat an intellectus in se illas intelligē possit:ꝛ huius ordinis cā est(vt ingt)qa intellect⁹ pus est in se,q̄ sit in nobis:ergo necessariū est ꝑscire an intellect⁹ in illo priori,in quo est in se, illos intelligat,ꝛ postea an cum in nobis est,illas intelligere possit.Talē ergo in his qōnibus ordinem Auer.nō assignasset,nisi arbitratus eēt intellectū in se,hoc est in illo priori:in quo est in se ante sphęrā:intelligē posset substātias separatas per eēntias illaꝝ intellectionē.s.penit⁹
Cap.31. e corpore abiūctā:Them.insup 3° de aīa lib.pbauit itellectū in se intelligē illas subas loco a minori,qa.s.pōt intelligere māles abstrahēdo a mā:ergo maxime abstractas:qđ nō eēt,nisi aliqua opatio ipsi intellectui cōpeteret,vt in se ꝯsiderato.Accedit ad hęc ꝙ itellectus est in
Cōm.19. fima itelligētiaꝝ(vt Auer.ingt 3° de aīa lib.)ergo itelligit ꝛ opat,vt cęterę opant.At cęterę supiores intelligūt per eēntias illaꝝ hoc est intellectiōe pęnit⁹ a corpore abiuncta:ergo intellectui assignāda est aliqua opatio penitus e corpore,corporalibusq; rebus abiūcta.Quaz partē Theophrastus aptissime asserit eo videlz lib.quē de intellectu,ꝛ intelligibili ꝯscripsit. Simplicius vō vir doctissimus,cum de triplici intellectu distinguisset,intellectū, quo dianoetica participat,asserit intelligē supiores substātias in se:anteq̄ dianoeticā eo participet: vt legēti ea cōmētaria pz:quę 3° de aīa cōfecit.Ex his oēs,qui Auer. sequūtur:asserit itellectū hēe duplicē intellectionē,operationēq;:alterā:quę sibi cōpetit,vt est suba separata/et intelligētiaꝝ vna:ꝛ hęc est intelligē se per eēntiā ꝓpriā: ꝛ supiores per eēntias supioꝝ:hęc intellectio dicit eē prima intellect⁹ opatio/e corpore,corpalibusq; rebus penitus abiuncta:ꝙ nec depēdeat a corpore tanq̄ a subiecto: nec tanq̄ ab obiecto:nec dispositiue,nec pncipalr.Et dicitur pma,ꝙ sibi cōpetit in se:ꝛ in illo priori,in quo ipsa est suba separata,ꝛ pfecta:ꝛ anteq̄ ipsa humanę sphęrę vniat.Altera vō est intellect⁹ opatio/quę sibi cōpetit,vt est sphęrę aīa:quę lz nō depēdeat a corpore corpalibusq; rebus,vt a subiecto:depēdet saltē a corpore,aut obiectiue:aut effectiue,aut dispositiue: quę secūda dicit:ꝙ sibi cōpetit non in illo priori:in quo intellect⁹ est substātia pfecta: sed in scđo loco:cum ipsa effecta est aīa hoīs,atq; humanę sphęrę vtraq; opatio dicit intelligē:verū pma penitus abiuncta est,secūda vō non sine phātasmate:qđ est corporis/vel corpalis rei,vt obiecti:ꝛ corporis,vt subiecti.de hoc intelligere,qđ intellectui cōpetit,vt hois aīa est,Arist.ingt eē phātasiam:aut nō sine phātasia:de hoc etiā ingt intelligē nequaq̄ sine phātasmate eē.Qđ si ita est,nō erit nobis difficile argumēta Pōpon.quę contra hęc cōfecit,refellē. Cum enim dicebat vnius naturę nō posse esse duos opandi modos ſm spēm differētes:recte dicit: quoniā lz rei/quę intellectiua aīa est:duę sint opationes specie distinctę:vt intelligere per abstractionez,ꝛ per eēntiā reruz:quas intelligit: vtraq; tamē intellectio subit eūdē specie intelligēdi modū:qui est:vt intellect⁹ intelligat intelligibilia:quę actu sunt intellecta: siue illa sint ꝛ phātasmatibus ipsis accepta:siue aliunde: ergo lz res quę est intellect⁹,ꝛ aīa hoīs itellectiua,supiores substātias intelligat per illarū eēntias,ꝛ hęc terrena per abstractionē:oīa intelligit per eundē modū, vt diuus Thomas ingt,inquantū sunt actu abstracta,actuq; intelligibilia. q. de aia. q.i.c.1 fol. ad 6m. Qđ vō inferebat eandē naturā de obiecto eodē habere vnā numero ęternā intellectionē:ꝛ infinitas numero:Auerroes nō incredibile:sed necessariū esse arbitrat. nam intellect⁹,quo est substātia separata:ꝛ vna intelligētiarū:intelligit deū vna numero intellectiōe:quę est ipse deus:qm̄ per illius eēntiā.quo vō est hoīs aīa:cuz vt sic, sit aīa infinitoꝝ hoīum sibiinuicē succedētiū in eādē intellectionē dei:intelligit deum infinitis intellectiōibus/ quę nō sunt deus:sed ipsius dei effectus:qđ ergo Pōpo. arbitratur esse absurdum,Auer.necessariū esse contēdit. Et de prima respōsione hactenus.

Dato ꝙ nulla sit intellectiuę aię opatio e corpore penitus absoluta:ex ipso intelligē,ꝛ velle/qđ nō sine phantasmate est:pbari pōt aiaz esse e corpore separabilē ab eodēq; subiectiue minime depēdē:ꝛ rursus exponūtur in verba Arist.primo de aīa. Cap. XIIII.

PAtet ergo intellectiuā aiam,quę infima itelligētiaꝝ est,ꝛ in illo priori:in quo ipsa pcedit sphęraz,hēe opationē ꝓpriam:quę nulla ratione e corpore depēdet,cuiusmodi est intelligere:quo intelligit subas supiores,per eēn

tiã illarũ: sed cõcesso ei, q intellect⁹ talẽ opatione non habeat: dico adhuc duplici via venari posse itellectiuã aiaz eẽ e corpore, tanq̃ e subiecto penit⁹ indepẽdẽtẽ: p⁹ quidẽ ex pte ipsius intelligẽ: vbi aiaduertẽdũ est, aliquam esse opationẽ, quę lꝫ ab eo subiecto, in quo recipit, nullas habeat variationẽ, aliaz quã ab eo agẽte, a quo agit: tñ aliqua est opatio alicuius subiecti: quę a subiecto, in quo recipit, variationẽ accipit: quęqꝫ aliter se habet (vt in subiecto: aliter) vt ab agẽte. Vbi cã, calefactio in ligno, i quo recipit: eodẽ modo se habet: vt in agẽte, e quo agit: qm vtrobiqꝫ forma mãlis. At color in pariete aliter se habet, ꝛ aliter in visu: in quo recipit. In pariete eniꝫ a quo agit: est forma realis: in visu est intẽtio, atqꝫ illius similitudo. pꝫ ergo opationẽ alicuius subiecti bifariã eẽ: aut quę non aliter in subiecto se habet, q̃ in agẽte: aut quę aliter in subiecto recipit, q̃ in agẽte est: tũc ex hac distĩone facile pꝫ intellectiuã aiam penitus e subiecto eẽ indepẽdentẽ: intelligẽ. n. vt recipit in intellectiua aia est opatio abstracta, immãlis, ꝛ vlis saltẽ participatiõe: nõ. n. per eẽntiã est abstracta, nec per eẽntiã est imãlis, vlisqꝫ: qa tunc intellecta eẽnt ideę vel formę per eẽntiã separatę: vel igitur participatione aię intellectiuę est talis: vel participatione alterius intellectionis: non participatione alterius intellectionis. Sic enim de illa vlterius quęreretur: vel oportet venire ad aiam itellectiuam, cuius participatiõe sit abstracta. Qð si participatione itellectiuę aię ipm intelligẽ sit vle, abstractũ, atqꝫ imãle: aia ipsa per eẽntiaꝫ erit imãlis, abstracta, ꝛ vlis. Qð aũt per essentiã est imãle, vle, ꝛ abstractuꝫ: e corpore depẽdẽ nõ põt, vt a subiecto: pꝫ ergo intellectiuã aiam eẽ penitus e corpore abstractã vt a subiecto ex eo videlꝫ: qꝛ ei⁹ opatio aliter ab ipsa est: q̃ in agẽte sit. Quare lꝫ ipm itelligẽ nõ fit absqꝫ phãtasmate, qa tamẽ aliter est in intellectu: ꝛ aliter in phantasmatibus, ideo stat intelligẽ eẽ nõ sine phantasmate: ꝛ intellectiuã aiam, participatiõe cuius est abstractũ, vle, ꝛ immãle: eẽ simplr e corpore indepẽdẽteꝫ. rursus stabit intellectiuã aiam participatiõe cuius ipm itelligẽ est abstractuꝫ: eẽ magis, ꝛ per eẽntiã abstractã: qñquidẽ omne tale per participationẽ reducit ad aliqð tale per eẽntiaꝫ: ergo lꝫ ipm intelligẽ nõ fit sine corpore, aia intellectiua

Tex. c.13 est e corpe, simplr indepẽdẽs. ¶ His dilucidatis, videamus Ari. vba, quę lib⁹ de aia pmo sic hñtur: siqdẽ igitur est aię operũ: aut passionũ ppria: ꝯtingit vtiqꝫ ipsam separari: si vo nullũ est ppriũ ipsius: nõ vtiqꝫ erit separabilis. Hec Ari. ad vbũ: ex qbus argumẽtor, sumpta prima hypothetica, addo positionẽ añtis sic, sed nullum est aię opus ppriũ, ergo nõ ꝯtingit separari: cuius ꝯtrariũ dicebamus: ꝛ q nullũ sit opus aię pprium: pꝫ qꝛ si qð esset: illud esset intelligẽ: at intelligere nõ est, qm vel est phãtasia: vel nõ sine phãtasia. Hoc est totũ qð põt Põponatius. tãetsi ante ipm diuus Thomas qõnibus disputatis de aia hoc diligẽter ꝯsiderauit. Auerroes vo ob ignorãtiã grecarũ lrarum etiã pro se non bñ intelligit. nam verbũ ipsam ad opationẽ, vel passioneꝫ retulit: ꝛ male: quia opus, vel operatio grece est ἔργον, ergon: passio aũt grece est pathema: ꝛ vtrũqꝫ est neutri generis: at verbũ ipsam grece est feminini generis: ppterea nõ nisi ad aiam referẽdũ est. Est g̃ sensus, si aliqð opus aut aliqua passio, est aię ppria: cõtingit ipsam aiam separari. Hec est p⁹ hypothetica, si vo nullus opus est pprius ipsius aię: aia nõ erit separabilis. Ex 2ª hypothetica ponendo añs seqtur positio ꝯñtis. vꝫ aiaꝫ nõ eẽ separabilẽ: ppterea pro Auer. defensione opꝫ aliter dicere, q̃ ipse pro se dicat: lꝫ pro vitate postea hec verba diligẽtius pertractabimus. Philoponus itaqꝫ in his Cõmentarijs: quę sub Ammonio in his de anima libris scripsit, has duas ppositiones abiũctas fecit, asserẽs has in nonullos Platonicos perperam Platonis verba intelligẽtes retulisse. Hi enim ex phędone acceperunt intellectiuã animã creataꝫ fuisse ante corpora: ꝛ quidẽ pfectam: quoniã cum ppria eius opatione: quę est intelligẽ. Cõtra quos assumpsit Arist. intelligẽ vel esse phãtasiaꝫ: aut nõ sine phantasia: volẽs ex hoc habere animã nullã hẽe operationẽ sine corpore: quãdoqdeꝫ ipm intelligere: qð maxime videt esse sine corpore: est nõ sine corpore. hoc verificato: subiũgit duas hypotheticas penitus abiũctas: pma est: si aliquod opus est aię pprium: ita vt antea sibi insit, q̃ corpori vniat: cõtingit animaꝫ separari: hoc est pręfuisse separatã, ꝛ ante corpora factaꝫ: At si nullum opus est aię propriũ, ita, vt antea sibi insit: q̃ corpi vniatur: ipsa anima nõ erit in se separabilis: ita vt antea corpore sit perfecta: ꝛ facta. Tunc addẽdũ est secũdę hypotheticę antecedẽs: sed nulluꝫ opus est animę propriũ: ita vt illi insit anteq̃ corpori vniat: ergo nõ cõtingit ipsam esse separatam, vt ante corpora sit, ꝛ quidẽ perfecta. Qð vo nulluꝫ opus sit propriũ animę: ita vt antea sibi insit, q̃ ad corpus descẽdat: ex solutione. q. quam Aristo. primo de anima mouit: patet: nã si qð opus sit propriũ animę est, maxime est itelligere: at vt obseruatio docet, intelligere vel est phãtasia: vel nõ sine phãtasia. Ex his habere vult animã nõ separatã quasi ante corpora creatã. Patet ergo hec nõ esse contra opinionẽ eorũ: qui asserũt animã esse abstractaꝫ a corpore. Nõ enim intelligũt per abstractam, vt ipsa facta sit anteq̃ sit in corpore: sed per abstractaꝫ intelligũt penitus e subiecto corporeqꝫ independẽtem. Stat enim animã esse e corpore independẽtem, ꝛ in corpore esse: ꝛ corpori dare esse: vt de intelligentijs: quę sunt celoruꝫ animę: patet. Hę enim nõ dependẽt a celo: ꝛ sunt in celo: illis siquideꝫ esse pręhẽt: vt in libris de celo deduximus. Quod vo possit aliqua virtus sine forma, sine potẽtia esse penitus a subiecto independẽs: cuius operatio nõ est absqꝫ subiecto: primo patet de intelligẽtijs: quę ab earuꝫ corporibus nullatenus depẽdẽt: ꝛ tamẽ mouere celũ, quod est earuꝫ operatio: sine corpore nõ est: non enim itelligẽtia depẽdet a celo nec primarie: nec secũdarie: ꝛ tamẽ eius operatio saltẽ secũdaria depẽdet ab illo. Secũdo patet sm eoꝝ Theologoꝝ opinionem: quę dicit creaturas esse obiectum secũdariũ intellectionis: qua deus itelligit creaturas. Secũduꝫ enim horuꝫ opinionẽ deus nec primarie, nec secũdarie dependet a creatura: ꝛ tamẽ intellectio sub eo respectu: quo est creature, depẽdet a creatura: vt ab obiecto. ergo stat virtutem esse simpliciter independẽtẽ a subiecto: cuius saltẽ aliqua operatio illi ppa depẽdet ab illo. ¶ Ex hisce clarissime patet tale argumẽtum nõ cogere: operatio alicuius potentię depẽdet a corpore: ergo potẽtia: cuius illa operatio est: dependet a corpore: teneret enim quãdo illa operatio nõ afficeretur a potẽtia sm aliquem moduꝫ propriuꝫ: vt in proposito est: intellectio enim non est sine corpore: veruꝫ quia afficitur ab anima sm modũ animę propriũ (redditur enim immaterialis, abstracta, ꝛ absoluta) ideo anima potest esse indepẽdens. patet igitur ex ipso intelligere intellectũ e corpore nõ depẽdẽ: cuius ppria operatio e corpore depẽdet: quod petebamus. Post hec ex ipso velle idem clarissime deduci potest: supponẽdo enim ipm velle esse plene liberuꝫ, vt obseruatio docet, nã quouis etiã delectabili pñtato, tale possumus libe approbare, vel reprobare: vt glibet in se expit. Tũc arguo si itellectiua aia depẽderet a corpe: qlibet ei⁹ potẽtia eẽt corpore imersa: ꝛ ita nõ põt esse supra corp⁹, illi dñando. obseruatio. n. docet oẽm potẽtiaꝫ necessitari ab obiecto,

Qd forma possit eẽ indepen/dẽs: cuius operatio depẽdet.

Defectus argumenti Põpo necq.

corporeqꝫ

corporeq; ipso: si est appetitiua vtus corpori imersa. vt ꝺ appetitu sensitiuo, ꝛ nãli nemo est, qui dubitat: Cũ igitur pñtato nobis quouis delectabili in pñte nostra est illud approbare: fit, vt aĩa, virtute cuius appetim᷒: nõ sit foꝛa depẽdens e corpore: illi. s. impressa. Ex his duab᷒ operationib᷒ pꝫ intellectiuã aĩaꝫ nullaten᷒ depẽdere e corpore: Qd̃ erat ꝓpositũ. Utrum vo possit virt᷒ esse in corpore: e quo nõ depẽdet: ꝛ q̃ mõ pt dici in corpe: si ab illo nõ dependet, in nouis de aĩa cõmẽtarꝭs declaram᷒: ꝛ declarabimus: qñ veritatẽ dilucidabim᷒ in hoc libello.

¶ Qd̃ de intelligẽtꝭs ꝛ intellectiua aĩa ptractet physic᷒, metaphysic᷒ ꝛ medi᷒ īter hos q aĩastic᷒ dĩ. Cap. XV.

Post hęc de tertio resumẽdo differẽdum est, in vꝫ de intelligẽtꝭs, ꝛ de aĩa itellectiua physicus, metaphysicus, ꝛ medius īter hos agãt: Dicamus igit pro dilucidatõe veritatis, esse duas de reb᷒ sciãs extremas: ꝛ al iã ꝺ medꝭs reb᷒ mediã: extremę sunt metaphysica, ꝛ nãlis: Illa qdẽ ꝙ de abstractis a mã sm essentiã, vel qꝛ de reb᷒: quę per essentiã nõ includũt mãꝫ: physica vo: qꝛ de reb᷒: quę per essentiã sunt in mã: vel qꝛ nõ pñt eẽ cões nisi reb᷒: q̃ sunt in mã. Medię vo sunt: quas gręci mathematicas appellant: huius gnĩs (vt Themistius ingt) est ea sciã: quę de aĩab᷒ est, dico aĩab᷒ tam cęlestib᷒, q̃ꝫ terrenis. ꝛ ea: quę de quãtis: vt quę de discretis, ꝛ quę de continuis. oẽs. n. istę dicunt medię, ꝛ mathematicę. Medię qdeꝫ: ꝙ de rebus medꝭs īter simplr abstracta: ꝛ simplr cõcreta. Mathematicę vo, qꝛ ꝓcedũt ꝑ demõẽs certissimos: ex quo mõ ꝓcedendi tales sciẽ, quę de reb᷒ medꝭs sunt: mathematicę dicunt. Est tñ diia, ꝙ sciã de quãtis ꝑ excellẽtiaꝫ dĩ mathematica vtpote noiuꝫ penuria. Sciã vo: quę de aĩa est, nõ sic vulgo dĩ mathematica, veꝝ de his in antiqs, ꝛ nouis de aĩa cõmẽtarꝭs egim᷒. Ulteri᷒ debes scire aĩas intellectuales, cuiusmodi sunt cęloꝝ, ꝛ hoiuꝫ aĩę: trifariã considerari posse. Uno mõ, vt intellꝭ, atq; intelligentię. Alio mõ, vt ꝑfectiões physicoꝝ corpoꝝ: hoc est, vt motores illoꝝ: ꝛ tertio, vt intellectuales aĩę: quasi res medię. Primo mõ, bifariã intelligi pñt: aut ꝑ essentiã ꝺ est itellectione, quę est illaꝝ essentia: q̃uo inferior intelligẽtia ꝑ essentiã intelligit supiorẽ: ꝛ ꝺ mõ beatus, cui copulat᷒ est intellꝭ agẽs sm Auer. intelligit illas: quã sciãꝫ Auer. appellat quę nõ currit cursu sciãꝝ speculatiuaꝝ. Aliꝭ intuitiuã: ꝛ hęc ẽ metaphysica in se: quã ipsę itelligẽtię hñt: ꝛ hoc mõ nõ loqmur ꝺ cognitõe illaꝝ: qm̃ nullus dubitat illã eẽ metaphysicã. Alio mõ cognosci pñt cognitõe, quę est illaꝝ effect᷒, hoc est ex eo: qꝛ ex illaꝝ effectib᷒ colliguntur q̃daꝫ attributa: quoꝝ aggregatio est cognitio illarum: hęc. n. si colligunt ex phãtasmatib᷒ metaphysicis, spectãt ad metaphysicã nr̃aꝫ: quã Aristo. tradit, ꝛ Plato. Sunt, aũt hoꝝ attributoꝝ: quę ex metaphysicis phãtasmatib᷒ colligunt: alia ꝑ moduꝫ qd, ꝺ est ꝑ modum gnĩs ꝛ differentię collecta: Alia per modum qualis: quasi ꝓpria accidẽtia ex his fluẽtia: de qb᷒ omnibus metaphysic᷒ agit, quaten᷒ colligunt ex metaphysicis phãtasmatibus. Sic igit cõsiderãdo intelligẽtias: vt intellect᷒, de his agit metaphysicus: qm̃ si ꝯsiderãt, vt ꝑ illaꝝ essentiã cognoscũtur: habet metaphysica beatifica: Sin aũt cognoscũtur cognitõe quę est illaꝝ effect᷒: sic est cognitio descriptiua: quę habet ꝑ attributa, aggregatõe illoꝝ: ꝛ sic ꝺ illis egimus in metaphysica nostra: quã tradant Arist. ꝛ Plato. Sin aũt itellectuales ipsę substãtię ꝯsiderent, vt motores physicoꝝ corpoꝝ: sic ex phãtasmatib᷒ physicis colligunt quędaꝫ attributa per moduꝫ qd: cõgregatõe quoꝝ quędaꝫ physica descriptio colligit: ꝛ quędam colligunt per modum qualis: quę sunt quasi fluentia ab illis: quę per modum qd colligebant. ꝛ hoc pacto de eis prospicit physica: quę nãlis phĩa est. Sunt aũt hę duę ꝯsiderationes extremę. Pria qdeꝫ, quę est de substãtꝭs intellectualib᷒, quaten᷒ intelligẽtię sũt, est metaphysica: ꝙ sit sumpta ex phãtasmatib᷒ metaphysicis: his. n. colligit quędã attributoꝝ ꝑ modũ qd aggregatio: quę loco definitiõis illoꝝ est. Scd̃a vo, quę est de illis, vt motores corporum sunt: quę qa hĩ ex physicis phãtasmatib᷒: dĩ physica. At si tertio illę ꝯsiderent vt intellectuales aĩę, ꝺ est, vt illaꝝ cõsideratio colligit ex phantasmatib᷒ medꝭs: sic est illarum sciã media, ꝛ mathematica. ¶ Ex his seqt de illis posse hĩ tres descriptionũ spẽs: pma est aggregatio eoꝝ attributoꝝ: quę colligunt ex phantasmatib᷒ metaphysicis: hac descriptõe deus definit, ꝙ sit intellectus seipsuꝫ itelligẽs per eius essentiã. Alia est eoꝝ attributoꝝ aggregatio: quę ex phantasmatib᷒ physicis colligit: qua descriptione dĩ deus est pmus motor: virtute cuius omnia mouent. Tertia est media: quę ex phantasmatibus medꝭs colligit: qua dicimus deum esse actum corporis physici. ¶ Sequit scd̃o de illis posse haberi tres spẽs ꝑ modum qualis: nam ex attributis per modum qd descriptiones illaꝝ constant: attributa per moduꝫ qualis sunt, vt accidentia ab primis quasi fluentia. Colligunt aũt trifariaꝫ hęc attributa, quatenus etiã phantasmata trifariã sunt. His sic dilucidatis, elidit pma ratio Pompo. quę erat ꝯ excerptũ. Primo qdeꝫ, qa dum de intelligẽtꝭs egit: etiaꝫ de intellectiua aĩa egit, vt illa intellect᷒ est. Scd̃o nõ op᷒ erat agere de intellectiua aĩa in metaphysica illa Ari. qꝛ illa nõ est vlis ad oẽs res metaphysicas, satis enim erat agẽ de itellectiua aĩa in libro de aĩa: nã dũ egit ꝺ intellectiua aĩa q̃ten᷒ intellꝭ est, ꝺ fecit vt aĩastic᷒ mediat inter physicum ꝛ metaphysicum: ꝛ de excerpto hactenus.

Tres de intellectualib᷒ sbꝭs descriptionũ spẽs.

Tres attributoꝝ spẽs.

¶ De scd̃a principali rõne, quã Pomp. aduersus opionem Auer. confecit. Cap. XVI.

Hactenus de prima rõne, quã Pomp. aduersus Auer. cõfecit: ꝛ de scd̃a agendum est. Est tamẽ aĩaduertẽdum Pomp. illaꝫ obscure, ꝛ sine ordine tradidisse: ꝓpterea enitar in ipsa ordineꝫ ponere, vt intelligatur eius vis. Sumam᷒ ergo p̃ ꝙ ad ꝓbandũ intellꝫ eẽ imortaleꝫ, necesse est ꝓbare ipꝫ eẽ imãleꝫ. Sꝫ nihil est in sensib᷒ nr̃is, quo imãlitas aĩę ꝓbari possit: g̃ volũtaria est positio Auer. Qd̃ nihil in sensib᷒ notũ sit: quo aĩę imaterialitas ꝓbet, syllogiçat ex eo: qꝛ anima dicit materialis altera duarũ causaꝝ: vel quia pro eius operatione requirit organum: vel qa exire nõ potest in actum sine corpore. Prima causa clara est ex libris de anima scd̃o ꝛ tertio. Secũda ꝓbatur: quia pmo de anima ostendit animã non separari: quia sine phantasmate non operat. Ergo per cõtrarium dicit anima imaterialis: qa ꝛ sine organo operat: ꝛ sine corpore. Sed nullum est signum euidens, quo saltem ꝓbetur eam posse exire ad actum: sine corpore: ergo nullum est signum, quo põt illius imaterialitas conuinci. P. Si esset aliquod signum potissimaꝫ illud esset, quod Auer. assignat tertio libro de anima: qa recipit omnes formas materiales: sed hoc signum destruit seipsum: nam si recipit formas materiales, nõ exit ad actũ sine corpore: ergo ex eo: qa recipit omnes materiales formas, sequit ipsam nõ esse imaterialeꝫ. P. Si esset aliqd̃ signũ, id eẽt, qꝛ non eget organo, vt subiecto: sꝫ ꝺ nõ est: qꝛ tũc nõ vtraq; conditio reqreret ad imaterialitatẽ: sed sufficeret hęc sola. qd̃ videt cõtra Aristo. quia ꝯcludit aĩaꝫ nõ separari, per hoc, qa intelligere non est sine phantasmate: ergo ad imortalitatẽ requirit vtraq;. P. Cõsiderent v̓ba Aristo. p̃ de aĩa. naꝫ ex illis hęc colligit ꝓpõ, si intellꝭ est phan-

T. cõ. 12.

T. cõ. 12.

tasia: vel nō sine phātasia: intellʼs nō separaꝛ: sꝫ ad distin
ctiuā sufficit vnā ptē eē veram: ergo ex eo solo: qꝛ nō est
sine phātasia: relinqꝛ aiaꝫ nō separari. ℞. Qñcūqꝫ alicui
rei duo modi sub distictiōe assignanꝛ: res illa pōt a quis
illoꝝ separari: etiā ipsa pfecte stante: vt p exēpla pꝫ: sed
aia dī mālis, vel qa est phātasia, vel qa nō sine phātasia:
ergo ex eo solo: qꝛ nō sine phātasia exit ad actū: ipsa non
separabiꝛ. ℞. Si aiē separabilitas imālitasqꝫ pbari pos
set, nō nisi qa esset aliqua opatio pbareꝛ: quē esset peni
tus abiūcta a corpe, ꝛ tāqꝫ a subto: ꝛ tāqꝫ ab obiecto. Sꝫ
hēc opatio p nullū euidēs signū pbari pōt, nisi p ima
terialitatē: ergo petitio pncipij. ℞. Si ad imālitatē pbā
daꝫ sufficit: vt nō dependeat a corpe, vt a subto. Frustra
Arist. addit cū pbat iseparabilitatē, qꝛ intelligꝛ est phā
tasia: vel nō sine phātasia. ℞. Si imālitas pbaꝛ: qꝛ non
depēdet a subiecto corpe: stabit ipsam eē imālēꝫ: ꝛ intelli
gere nō eē sine phantasia: qd si stabit sic: Frustra Aristo.
addit vel nō sine phantasia. ❡ Ex his obscure traditis,
deducit diuū Thomā ꝛ Auerroem nō recte dicꝛ Aristo.
tenuisse aiē intellectiuē imortalitatē: cū aptissime ex his,
quē ipse dicit, ipsaꝫ eē inseparabilēꝫ deducat.

❡ Resumptiōes circa h argū differēdē. Cap. XVII.

Sed circa hō argumētum pmo differēduꝫ est.
Quid Auer. ꝛ Thomas intelligāt p aiē intel
lectiuē separabilitatē: ꝛ si inter eos est aliqua
dña. Scdo vidēdū est, quot reqranꝛ ad h, vt
forma dicaꝛ separata. Differēdum 3° est, si est
aliqd signum euidēs, quo possint Thomas, ꝛ Auerroes
aiē separabilitatē pbare, quā de illa itellexerūt. Uiden
ℏ de aīa. t.cō.12. dum 4° est pro vitate, ꝛ pro opione Auer. qd Arist. intel
lexit in illis vbis, quē supius expo suim⁹. Quinto differen
duꝫ erit pro opionib⁹ alioꝝ, ꝛ pro opione Arist. si aia in
telligere posset sine phantasmate.

❡ Quid Auer. ꝛ diu⁹ Thomas intelligāt p itellectiuē aiē
separabilitatē, ꝛ quō differūt. Cap. XVIII.

Ut igiꝛ videaꝛ qñtū valeāt: quē Pōp. ingt in
h libello: de singulis differēduꝫ erit, dicam⁹
ergo qd diuus Thomas, ꝛ qd Auer. intelli
gāt p itellectiuē aiē separabilitatē. Auerroes
igiꝛ in libro de substātia orbis mālēꝫ formā
eā asserit: quē ꝯstituiꝛ inesse p subm: h est, quē dependet
in esse, ꝛ in ꝯseruari a subiecto. Ergo apō ipꝫ ois forma,
quē depēdet a subto. cuius est forma: dī mālis, cōcreta, ꝛ
inseparabilis: quare si licet per oppositū syllogiꝫari: quē
cūqꝫ forma nō depēdet ab ei⁹ subiecto: diceꝛ abstracta,
imālis, ꝛ separabilis. Ex quo seqꝛ formā posse eē separa
taꝫ a suo subiecto: ꝛ illi dare eē, spēm, ꝛ nomē: qm̄ (vt di
cebamus) forma dī separata ex eo solo: qꝛ nō dependet
ab ei⁹ subiecto: mō nō repugnat formā dare eē suo subie
cto formalr illud informādo, ꝛ ab eodē nō depēdere. Et
lꝫ pro h multa sint Auer. vba: sufficiant nobis quē dicit
Cōmē. 53. in calce. pmo physicē auscultatōis, cū. n. de cēlo ipso loquereꝛ in
quit, ꝛ qa caret h subiecto: ideo caret forma: quē sustēteꝛ
per h subm: ꝛ fuit necesse, vt foia ei⁹ eēt liberata ab hoc
subiecto, ꝛ vt nō hēat ꝯtōneꝫ p corp⁹ cēleste: sed corpus
cēleste ꝯstituiꝛ p illaꝫ: pꝫ ḡ ex his vbis Auer. intelligētiā
formalr ꝯstituere cēluꝫ: dici vo separatā: qꝛ nō cōstituiꝛ.
pōt ergo ꝭm Auer. intellʼs eē forma informās humanuꝫ
corp⁹: ꝛ separata: informās qdē: qꝛ illō inesse formalr cō
stituit. Separata vo: qꝛ ab eo nō depēdet. Ex hisce pꝫ de
separabilitate, ꝛ inseparabilitate intellectus, siue intelle
ctiuē aiē nullaꝫ esse dñaꝫ inter diuū Thomā, ꝛ Auer. nā
Qꝛ nō sit dña iter Thom. ꝛ Auerroē diuus Tho. aiam vult eē formā corporis, quaten⁹ ipsum
cōstituēdo, illud formalr informat: inseparabileꝫ vo ab
eodē: qꝛ ab illo nō depēdet: quē oia ꝯcedit Auer. Sūt tñ

Qō dif fert. Th. ꝛ Auer. dñe, pma qdeꝫ, qꝛ Auer. intellm̄ posuit substātiā vtraqꝫ
ex pte ēternā: Thomas vo per creationē illam de nouo
factā psuadet, post mortē tñ ppetuo remanere. Scda qa
Auer. intellectū vult eē vnū numero in oibus hominib⁹:
Thomas vult intellm̄ sicut ꝛ aiaꝫ mltiplicari pro nume
ro corpoꝝ. Tertia dña est, q diu⁹ Thomas pter intelle
ctiuā in hoie nullaꝫ aliā formā posuit: qm̄ intellectiuā di
cit simul eē sensitiuā, ꝛ vegetatiuā. At Auer. intellectiuā
ponit corp⁹ humanū informantē: ꝛ preter illam posuit in
hoie cogitatiuā, quā grēci dianoeticā appellāt, quē simul
est sensitiua, ꝛ vegetatiua in hoie: hac. n. mediāte intelle
Qō itel lectia sit separata ꝛ i corpe ctiuā voluit humanū corp⁹ informare. ❡ Ex his sequiꝛ
intellectiuā eē separatā a corpe humano: ꝛ in eo esse. Est
qdē separata separatōe depēdentiē: qm̄ ꝭm vtrāqꝫ opio
nem e corpore humano minime depēdet. est vo in huma
no corpe: qꝛ illud p se informat, vt vtraqꝫ opio autumat.
Qō hō itelligit. ❡ Scdo seqꝛ hoieꝫ formalr intelligē ꝭm vtrāqꝫ opio
nem: qm̄ intelligit p intellectiuā: quē est informās essen
tialiter corp⁹ humanū: nō aūt p formā: quē humano cor
pori assistit: vt putat Candauensis: qd hēc sit opio Auer.
lꝫ diu⁹ Thomas de eo alr sentiat: in cōmētarijs: quē nu
perrime ꝯficim⁹ de aia: satis pulchre dilucidauim⁹: q vo
illa sit diui Thomē: nemo est, qui dubitat.

❡ Quē reqrunꝛ ad foꝛe separabilitatē. Cap. XIX.

Ex his pꝫ ad formē separabilitatē vnū tñ eē
necessariuꝫ, vꝫ q ab ei⁹ subto: cuius est foia:
in esse nō depēdeat. Ad formē vo mālitateꝫ
reqriꝛ, vt e subiecto in esse depēdeat: cui⁹ est
forma. Ex h nōnulli, ꝛ qdē actu arbitrantur
oēm formā organicā eē mālēꝫ, h est eē a corpe depēden Scot⁹ in quolibe to. q. 14°.
tem: cū organica foia sit: cui⁹ opatio depēdet a certa, ꝯsti
tutaqꝫ corpis pticula, tanqꝫ a subiecto: vl tanqꝫ a cōsub
iecto. At fieri nō pōt, vt alicuius formē opatio ab aliqua
pticula corpis (vt a subiecto) depēdeat, qn ipsa etiam a
subiecto depēdeat: ois ḡ organica est mālis: atqꝫ e corpe
depēdens. Cōtra vo nō ois mālis est organica, cū (vt di
cunt) foia ignis mālis sit, ꝛ nō organica: nō. n. ei⁹ opatio
pficiꝛ p certā ignis pticulā: sꝫ pōt exerceri p totū, ꝛ p sin
gulas ignis ptes. Sequiꝛ scdo oēꝫ formā mālēꝫ hēre ope
rationē: quē sine obiecto corporeo pfici nō pōt: nō tñ ois
foia: cui⁹ opatio eē nō pōt sine obiecto corporeo, est mā
lis: vt supius diximus: vtpote qñ talis opatio afficeretur a
foia, cui⁹ est opatio: naꝫ qñ a foia opatio afficiꝛ vlitate,
ꝛ abstrabibilitate: foia erit p essentiā abstracta: ꝛ tñ eius
opatio eē pōt: vt nō sine obiecto corporeo: vt supi⁹ dedu
xim⁹. Quib⁹ pꝫ ad formē separabilitatē nō illa duo req
ri: vt Pōp. autumat: vꝫ q sit organica, ꝛ cui⁹ opatio non
sine corpe sit: sꝫ vnū tñ, vt e corpe, tanqꝫ a subto nō de
pēdeat: Nā lꝫ valeat argu", est organica, ꝛ ei⁹ opatio nō
sine corpe est, ḡ mālis: non valet pp hēc duo: sed solū, qa
est organica: nec valet est organica, ḡ mālis: qꝛ organicuꝫ
ꝛ māle ꝯuertunꝛ ꝭm opionē coꝝ: quos diximus: sꝫ qꝛ argu
mentū est ab iferiori ad suū supi⁹. Utrū vo ꝭm vitatem
oē organicū sit māle: ꝛ oē māle organicū: hōa difficultas
est: sꝫ nobis nūc satis sit locū aperuisse: Quot igiꝛ ad for
mē separabilitatē reqrunꝛ, ex hisce pꝫ.

❡ Quib⁹ signis intellectiuē aiē separabilitas pbeꝛ: ꝛ qd
sit eius ppria opatio. Cap. XX.

Quia igiꝛ itellectiuē aiē separabilitas, ꝛ eius
deꝫ a corpe independentia idē est, si signa in
depēdētiē inueniemus, signa separabilitatis
relinquenꝛ. Signum ergo q intellectiua aia
e corpore, vt a subiecto nō depēdet, est inde
pendentia eius opatōis a corpore vt a subiecto: qa enim
intelligere, ꝛ velle nō depēdēt e corpe, vt a subiecto: aia,

cuius illę opatões sunt: e subiecto ipso dependere nõ põt. Qđ vo intelligere ꝛ velle e corpe nõ depẽdent, vt a subiecto ꝓspicuũ est, qꝛ imediatũ illoꝝ subiectũ est intellectiua aĩa. P. Quia sunt absqꝫ corpis ꝯditõib⁹: sunt.n. corporis ꝯditões hic, ꝛ nũc, ꝛ reliquę, quę indiuiduũ ꝯstituũt. At intelligere ꝛ velle vľiter, ꝛ abstracte aię intellectiuę insunt: nõ ergo in corpe, vt in subto inesse pñt. Ex his pꝫ ꝙ lꝫ intelligere, ꝛ velle depẽdeãt a corpe, vt ab obiecto, intellectiua aĩa põt eẽ separata: nõ.n. depẽdentia operationis a corpe vt ab obiecto infert aĩaꝫ depẽdere a corpe vt subiecto: naꝫ (vt dicebamus) intelligẽtię opatio scđa depẽdet a cęlo, vt ab obiecto: ꝛ tñ ipsa nec primarie, nec scđarie depẽdet a cęlo, vt a subto. P. Scđm aliquos intellectio dei respectiua, qua ipse intelligit lapidẽ, dependet a lapide, vt ab obiecto: ꝛ tñ de⁹ nec pmarie, nec scđarie depẽdet a lapide: hęc fuerũt bñ supius deducta. pꝫ ḡ ꝙ opatõis obiectiua depẽdentia a corpe, nõ ꝯcludit formaꝫ, cuius est opatio: eẽ mãleꝫ: sed subiectiua depẽdẽtia illud significat. Pꝫ vlteri⁹ signũ, quo sciri põt itellectiuã aĩaꝫ hře aliã opationẽ ꝙ̃si pmã pter velle, ꝛ itelligẽ phãtastica: eẽ ipꝫ intelligere ꝛ velle phãtasticũ: hoc est qđ nõ sine phãtasmate est. naꝫ cũ ex intelligere ꝛ velle phãtasticis hẽam⁹ ipsaꝫ nõ ꝯpẽdere a corpe, vt a subto: scimus eã remanẽ corpe aboleto: ꝛ cũ sciam⁹ ipsaꝫ nõ remanere frustra post mortẽ: scim⁹ eã hře opatõeꝫ aliquã: quę cuꝫ nõ possit eẽ intelligẽ, ꝛ velle phãtasticũ: nõ.n. post morteꝫ intelligit, aut vult ꝑ depẽdentiam ad phãtasma: ergo scim⁹ opationẽ illaꝫ eẽ intelligere, ꝛ velle alterius rõnis ab intelligere, ꝛ velle phãtasticis: qđ vo illud sit: postea dicem⁹. Sꝫ quõ stet ipsaꝫ posse intelligẽ oĩno sine phãtasmate: ꝛ intelligere phãtasticũ eẽ signũ eius separabilitatis, atqꝫ eius pmę opationis: postea dicem⁹. Ex his appet nec intelligẽ, ꝛ velle phãtasticũ, nec intelligẽ, ꝛ velle alteri⁹ rõnis eẽ ꝓpriã, ꝛ in separabileꝫ intellectiuę aię opationẽ: pꝫ qꝛ nullũ illoꝝ est sibi coęuũ: naꝫ dũ est in corpe intelligit nõ per intelligẽ alteri⁹ rõnis: ꝛ vult nõ ꝑ velle alteri⁹ rõnis. Post mortẽ vo intelligit, ꝛ vult nõ ꝑ intelligere, ꝛ velle phãtasticũ, ergo intelligere, ꝛ velle intellectiuę aię coęua sunt, intelligẽ ꝛ velle coꝝ intelligibiliũ: quę sunt actu intellecta, siue sint sine phantasmate, siue nõ sine phãtasmate. ab hꝭ.n. nunꝙ̃ absoluit̃ intellectiua aĩa, vt itellectiua aĩa: dũ exit ad ei⁹ actualeꝫ opationẽ.

Quõ vba Arist. intelligunt̃, quę p̃ de aĩa posuit pro veritate, ꝛ pro opĩone Auer. Cap. XXI.

His visis de Aristo. vbis differẽduꝫ esse arbitror, ꝛ sm Auer. ꝛ pro vitate. Scđꝫ Auerroeꝫ quideꝫ: nam vt dicebam⁹ auctore Philoponi, Aristo. mouet aduersus Platonicos perperã vba Phędonis intelligẽtes qõneꝫ. Utruꝫ. s.

T.cõ.11. ipsius aię intellectiuę sit aliq̃ ꝓpria opatio: quę supple sibi separatiꝫ insit in illo priori: in quo nõduꝫ ad corp⁹ descendit. vt isti putabãt, qui aĩas creatas añ eaꝝ corpora autumant. An vꝫ añ corp⁹ nõ opet̃: sed incipiat sil' cũ corpore opari. Rñdet Arist. de quibusdã opatiõib⁹ nõ eẽ difficile definire: q̃les sunt opatões, quę cõpetũt aię⁹ vt sensitiua est, vel vegetatiua: nam istę non insunt aię in illo priori: in quo nõdum venit ad corpus: sed soluꝫ, vt est in corpe. Sed magna dubitatio est de ipso intelligere: naꝫ hoc videt̃ animę ꝓpriũ: ita vt sibi insit separatim. Respondet ipsum intelligere nõ esse sic ꝓpriũ: qđ sibi insit anteꝙ̃ ad corpus descẽdat: quãdoqꝫ itelligẽ: quo nos experimur res mãles intelligere: aut phantasia est, aut nõ sine phantasia: ergo sibi inesse non põt anteꝙ̃ ad corpus descendat. Ecce quõ loquit̃ de intelligere: qđ pmo aię inesse experimur: tale.n. nõ sine phãtasmate est. Post hęc, cuꝫ declarasset ipm intelligere: qđ pmo aię experimur inesse: non eẽ absqꝫ corpe phãtastico: subscribit duas cõditionales inuiceꝫ abiunctas. Prima est, si aliqua opatio est aię ꝓpria: ita vt aię insit in illo priori: in quo nõduꝫ ad corpus venit: ipsaꝫ aĩam cõtingit separari. s. in illo priori: in quo tale intelligẽ sibi inest: hęc est pma hypothetica. Scđa, si nulla operatio est ipsi ꝓpria: vt possit sibi inesse in illo priori: ipsa non erit separabilis: sed ex solutione dictę. q. nulla est hoc pacto sibi propria: qm̃ intelligere: qđ primo sibi inesse experimur: non sine phantasmate est: ergo aĩa fuit separata: ꝛ facta ante corpora: pꝫ ergo ex hac expositione nihil cõtra Auer. relinqui. Aristo. eniꝫ soluꝫ ex his habere vult aĩam non eẽ ante corpora separataꝫ: qm̃ intelligere: qđ primo sibi inesse experimur nõ sine corpore est: hęc pro Auerrois opĩone. Pro veritate vo debes scire Aristoteleꝫ bñ velle intellectiuã aĩam post mortẽ remanere: asserit tamẽ non esse formalr animã, nisi cũ corpus actualiter informat: ꝓpterea cuꝫ intellectiua anima desinit corpus informare: desinit esse aĩa: nõ tamẽ desinit esse intellectus, aut intelligẽtia, aut desinit esse: quare lꝫ id, quod anima est, post mortẽ remaneat: nõ quidem, vt anima: sed vt intellectus, vel intelligentia remanet. Quod vo ita sit: mouet. q. an omnis operatio aię. s. quę est eius, vt aĩa: sit sibi ꝛ corpori cõmunis: an aliqua sit aię ꝓpria, vt anima est. Respõdet nullam esse ꝓpriam operationẽ animę, quatenus anima est, naꝫ maxime intelligere esset: quod primo sibi inesse experimur: intelligere eniꝫ inest sibi, ꝙ̃ primũ corpori inest: ꝛ tamẽ sibi ꝓpriuꝫ non est: cum non sine phantasmate sit. Ex his verificat duas hypotheticas. Prima est: si aliqua est operatio aię ꝓpria: quę sibi competit quaten⁹ anima est: ipsaꝫ quatenus anima est, cõtingit separari post mortem. Secũda si nulla operatio est animę ꝓpria, vt aĩa est, ipsam, vt aĩa est, nõ cõtingit separari: sed ex solũ dictę. q. nulla est aię operatio: quaten⁹ illa anima est: ergo de facto ipsa, vt aĩa nõ potest post mortem remanere. Sed occurres dato ꝙ nulla operatio sit sibi ꝓpria, vt anima est, vtruꝫ põt ipsa aliqua rõne esse separata. Respõdet exemplo sumpto a recto: qđ concretiue sumptũ tangit sphęram in aliquo signo: hoc est, vt rectum: abstractiue vo sumptũ hoc est, vt rectitudo: nõ tangit sphęrã, nisi sm imaginationẽ: ita aĩa vt aĩa itelligit intellectiõe cõcretiua: quę sibi prio videt̃ inesse: tali autẽ intellectione cõcretiua ipsa vt abstracta, atqꝫ intellectus nõ intelligit: sed intellectione abstracta a phantasmate. Ex qbus pꝫ Aristoteleꝫ nõ negasse animã remanere post mortẽ: sed solũ asseruit illã nõ remanere, quo aĩa est, cũ ipsa (vt aĩa) nullã ꝓpriã hẽat opationeꝫ. Remanet aũt, vt intellectus, atqꝫ vt intelligẽtia ꝑfecta: quę postea nõ ampli⁹ indiget corpe. acq̃siuit.n. ꝑfectõeꝫ: qua nõ sibi ampli⁹ est corpe opus. Qđ si aliqui ad mentẽ Aristo. dicãt aĩaꝫ post mortẽ remanere: nõ intelligũt per aĩaꝫ, quatenus aĩa: sed rem: quę est aĩa. res.n. quę est aĩa: remanet post morteꝫ: qꝛ sibi remanet aliqua opatio pter intelligẽ: qđ sibi inest pmo: cũ corpori inest: de qua postea dicem⁹: hãc expõnẽ doctissim⁹ Simplicius in ei⁹ cõmẽtarys apposuit: nisi ꝙ intellectũ dicit ptẽ aię. Ideo cõcedit intellectum remanere: aĩaꝫ vo nõ: sed de eius opĩone alibi hactenus de verbis Aristo.

T.cõ.12.

Quõ intellectiua aĩa põt intelligẽ sine phãtasmate, opiniones: vbi de extasi ꝛ lipopsychia nota. Cap. XXII.

Opinio Platõis

Post hęc an aĩa (de itellectiua semꝑ loquor) sine phãtasmate itelligẽ possit: Platonici arbitrãtes aĩas añ eaꝝ corpa creatas, tradunt aĩas itelligẽ sine phãtasmate, qm̃ anteꝙ̃ ad corpa descendant, vtpote ꝑ spẽs eis cõnatas

intelligunt oia quę intelligibilia sunt. Hę vo ad corpora
descēdentes, q̄si oblitę reminiscunt̄ p phātasmata: qua
rōne fit (vt phātasma non pro intelligere sit simplr ne-
cessariū: sȝ pro intelligere in corpe) qd est ipm reminisci.
Opinio Auer. Peripathetici vo nō vna rōe sentiūt. Auerroes.n. (vt su
perius dicebam⁹) asserit aiam in illo pōri in quo pcedit
sphęrā humanā, vbi.s.est vna intelligētiaꝝ, infima vȝ, in-
telligere sine phātasmate, qm supiores subas p illarum
essentias. cū vo sphęrę vnit: vtpote, in illo pōri: in q̄ intel-
ligit vnita sphęrę non huic, vel illi hoī, intelligit p phan-
tasma: sed nō p h, vel illud phātasma: sȝ p phātasma, qd
sm spēm est ppetuū: nā intell's, vt aia sphęrę semp intelli
git lapidē per phātasma lapidis: nō gdē huius vel illius
hoīs, sed hoīs: in cui⁹ subiecti maiori pte est ipse pfect⁹.
At cū intellr vnit⁹ huic, vel illi, intelligit lapidē p phan-
tasma hui⁹, vel illi⁹ hoīs, pȝ g quō aia itelligit per phan-
Opinio Auicē. tasma, ꝛ quō sine phātasmate sm Auer. Auicēna vo arbi
trat̄ aiaȝ in addiscēdo egere phātasmatib⁹. In itelligēdo
vo postq̄ didicit, nullaten⁹ eis egere. Quo vo mō h fieri
possit: in nr̄is de aia cōmētarijs nuperrime ędītis decla
rauim⁹. Sūt aūt hui⁹ rei argumto nobis illi, qui extasiȝ
patiunt̄. Hi.n. cū redeūt: cōplura, ꝛ gdē mirabilia se itel-
lexisse, ꝛ vidisse narrāt: ꝛ tn̄ phātasmatib⁹ nō vsi fuerūt:
erāt.n. a sensib⁹ adeo distracti, vt puncti minime senti-
Opinio Grecoꝝ. rent. Themisti⁹ vo, ꝛ Simplici⁹ arbitrātes memoriā nō
eē in pte itellectiua, sed solū in sensitiua: dixerūt taȝ diu
spēs, quas notōes appellāt, in itellectu remanere, q̄ diu
ipse itelligit: cessante vo ab ipso intellig̃, cessant spēs ab
intellectu: ꝛ phātasmatūȝ memoria relingt̄ in pte sensi-
tiua: quę ipsi itellectui inseruit. Quo fit, vt aia sine phan
tasmate neq̄q̄ itelligat, naȝ cū sine spēb⁹ itellig̃ nō pos-
sit: nec sine phātasmatib⁹ itellig̃ pōt: quę ipaꝝ spēꝝ, sūt
ꝛ gñatiua, ꝛ (si amittūtur) reuocatiua. ℂ Ego vo ab his,
Opinio ppria. quę diu⁹ Thomas ingt, nō recedēs dicerē intellectiuam
aiaȝ, quo aia est itellig̃ nō posse sine phātasmatib⁹. naȝ
quo aia est, act⁹ corpis est, cui vtutes sensitiuę necessariā
cōnexionē dicūt: adeo, vt sine illis aia in actum exire nō
possit. Sȝ aia vt intell's est, sine illis itellig̃ pōt: nō eniȝ
intellectiua aia vt intell's cū sensitiuis vtutib⁹ necessariā
cōnexionē dicit, qñgdē vt itell's, nullius corpis est actus,
imo vt intell's sine corpe est, ꝛ eē pōt, ergo aia, vt intell's
in itelligēdo nō eget phātasmatib⁹: est tn̄ hn̄ aiaduertē-
dum, q̄ lȝ aia vt intell's in intelligendo phātasmatib⁹ nō
egeat, tn̄ itellig̃ nō pōt, qn pus e phātasmatib⁹ ipsis fue
rit affecta: affecta dico, vel q: vtute phātasmatū in ea ha
bit⁹ relinquant̄; qb⁹ spēs regenerēt̄: vel qa ex phātasma-
tib⁹ spēs relinq̄bant̄: qb⁹ ipsa itellig̃ pōt, qn vult ea: q̄ p
illę relinquūt̄. dico igit̄ aiaȝ q̄ten⁹ aia est sine phātasma-
te de pn̄ti intellig̃ nō posse: quo vo est intell's, lȝ de pn̄ti
phātasmatib⁹ nō egeat: nō pōt de pn̄ti intellig̃ nisi phā-
tasmata ipsaȝ affecissent ad intelligēduȝ: qñgdē nec aia,
vt aia, nec vt intell's intellig̃ pōt nisi de pn̄ti, vel de pte-
Excerpta primuȝ. rito a phātasmatib⁹ fuerit affecta. ℂ Ex his seq̄t̄ p q̄ si
vbū siue puat pn̄taneā phātasmatū nec̄itatē, aia vt itel-
lect⁹ sine phātasmatib⁹ itellig̃ pōt: si pn̄taneā, ꝛ pteritā
nec̄itatē puat, nec vt aia, nec, vt itell's sine phātasmatib⁹
Scdm intellig̃ pōt. ℂ Seq̄t̄ scdo recte Aristotelem vbiqȝ di-
xisse aiaȝ nequaq̄ sine phātasmatib⁹ itellig̃: qm, vt aia
sine illis itellig̃ nō pōt, vt intell's (ꝛ si de pn̄ti sine phā-
tasmatib⁹ itellig̃ pōt: vt vbū siue puat et pteritā necessi
Tertiuȝ tatē) sine illis nequaq̄ intellig̃ poterit. ℂ Seq̄t̄ 3° aiaȝ
in corpe intelligere sine phantasmate nō posse: qm vt sic
dicit ad sensus necessariā cōnexionē: ex̄ corp⁹ vo: lȝ nō di
cat̄ aia: sed intelligētia: sine phāta smatib⁹ de pn̄ti nec̄ita
te pōt intelligere: nō aūt de pterita: cum nec in corpe, nec
ex̄ corpus intelligere pōt, nisi pꝛaffecta ab illis. Hęc sm
Aristo. sed sm vitatē postea dicem⁹: declarabim⁹.n. quot
modis aia post mortem itellig̃ pōt, ꝛ quę sit phātasma
tuȝ nec̄itas: naȝ lȝ hęc pro opinione Aristo. sint dicenda:
De extasi ꝛ lipopsychia. pro vitate sec⁹ dicem⁹. Illud vo qd de extasi dicebat̄, dȝ
ↄsiderari: naȝ gdā perperā vba Arist. in libello d̄ somno
intelligētes, inter lipopsychiā, ꝛ extasiȝ nullā fecerūt dif
ferētiā: dixerūt.n. extasiȝ eē raptū, in quo inferę vtutes,
atqȝ sensuales sopiunt̄: supera vo aię vis attollit̄: cui sic
elatę multa arcana reuelant̄. Huius opinionis fuit Pli-
Ca. 52°. nius 7° nālis hystorię libro: q exēplo Hermotini clazo-
menij aiaȝ corpe relicto errasse tradit: quę postea ad cor-
pus rediēs, multa pedixit. Et lȝ de his multa dicturi su
mus in theologico nr̄o dilucidario: tamē ne pphano hoī
error emergat: extasiȝ nō eē lipopsychiā eo argumto pȝ,
q̄ lipopsychia sm Gal. est morbi gen⁹: qd ex viriū imbe-
cillitate plerūqȝ ↄtingit, aut ob nimiā inediaȝ, aut ob ni-
miā saturitatē, aut ob morbi alicui⁹ longiquitatē. At ex-
tasis sine morbo accidit. P. Lipopsychia ꝛ bonis ꝛ ma-
lis indifferēter accidit. extasis aūt nō nisi viris virtute,
atqȝ oī scitate pcipuis. Insup extasis in magnaꝝ reꝝ re-
uelationib⁹ fieri solet. Lipopsychia vo accidit nulla rerū
reuelatōe cogēte. Ad hęc: quę in extasi pdicunt̄: nūq̄ fal-
lere visa sunt, at quę phātasmata in lipopsychia accidūt:
fortuitū, temereqȝ aligd psagiūt. Ex qb⁹ appet Arist. hāc
lipopsychiaȝ nouisse: vbi lȝ sensus externi sopiantur, in-
terni fixi⁹ intellectui seruiūt, extasiȝ vo (vt nos catholi-
ci intelligim⁹) ipse nō nouit. nō.n. nouit aiaȝ intelligere
posse (duȝ est in corpe) sine phātasmatib⁹: veluti in ex-
tasi intelligere videt̄ qui, illam patit̄.

ℂ Soluūtur ea, quę in scda pncipali rōne Pōpo. induxit
aduersus opionē Auer. ꝛ dat̄ multiplex intellectus vboꝝ
Aristotelis. Cap. XXIII.

His dilucidatis, facile quę in scda Pōp. rōne
iducta sūt eliduūt. Pria gdē delet̄, q̄ mālitas
aię ↄuincit̄: ex eo solo: q̄ ei⁹ opatio eget cor-
pore vt subiecto, siue sit organicū, vt cōplu-
res dicūt, siue mālę, vt alij. pōt.n. aia eē mā-
lis: cui⁹ opatio nō est organica, vt calefactio sm aliquos:
non aūt pōt anima esse mālis: quin eius operatio corpo-
re egeat vt subiecto: hoc est qn corporea sit. Cū vo adde-
batur Aristotelē cōcludere aiam nō separari, quia sine
phātasmate nequaq̄ intelligit: iam pȝ sm Auerroeȝ hęc
verba in Platoneȝ esse referenda: qui tenebat aias sepa
ratas fuisse ante corpore intelligereqȝ sine phantasmati-
bus: quo vo intelligat̄ sm veritatē diximus: loquit̄ eniȝ
Aristoteles de intelligere: qd animę competit, vt anima
est, non autē quo est intellect⁹. Signum vo euidens, quo
pbari potest ipsam posse exire ad actuȝ sine phātasma-
tis pręsentanea necessitate, dictum est, quia intelligit, ꝛ
vult, nō dependendo a corpore, vt a subiecto. Delet̄ etiā
secūda: nam ex eo, qa recipit omnes formas materiales
imaterialiter, ꝛ abstracte, sequit̄ ipsam esse imālem, ꝛ a
corpore nō dependentē: nec signum destruit se: nam eget
corpore vt obiecto: non aūt, vt subiecto. Tertia delet̄ ēt:
nam imaterialitas ↄuincit̄ ex eo qa nō eget corpe, e quo
in esse depēdeat, vt a subiecto. Hoc aūt scit̄ ex eius opa-
tione: quę est sine corpore vt subiecto. diximus etiaȝ nō
duas, sed vnam conditionē esse necessariā pro materia-
litate, ꝛ vnaȝ pro imaterialitate. Uerba Aristotelis etiā
non bene perpendit Pompo. nam si pro Auer. opinione
intelligātur: in Platonem referenda sunt: sin autem pro
veritate: etiā nō habet, quod quęrit. Aristoteles eniȝ per
illa vult aliud nihil, nisi q̄ si anima non pōt intelligere
sine phantasmate non pōt vt anima esse sine corpore: at

alia rõne põt eẽ sine corpe: qua vz põt itelligẽ sine phantasmate de priuatiua necitate. Silr delet alia, ex eo eniz solo q aia sine phãtasmate nõ põt itelligẽ seqẽ ipsaz ante corpus nõ itellexisse: vel seqẽ eã nõ separari rõne, qua aia est. Cũ quo tñ stat eã separari posse alia rõne, vtpote quo ipa est itellẽ, et quo pfectionẽ in corpe acqsiuit. Delet in pº ex his, quę dixim⁹: ex h.n. q scimus ipaz e corpore nõ depẽdere scim⁹ eã hĩc aliã opationẽ: in qua corpus nec, vt obm, nec vt subm ɔcurrit. Delet 3ª ex dictis, addit.n. illud Ari. vel vt ostẽdat eã ante corpus nõ itelligere: vel vt ondat eã, vt aia est, nõ eẽ separabilẽ. Ultima tollit, vt diximus: stant.n. illa duo: et tñ nõ frustra addit qõ dicit: qr vel in Platonẽ retulit: vel loqt de aia vt aia. Dar g rõnũ refutatio meli⁹ pz. s. ea quę diximus primo

co. t. 19. capite: aĩa aduertant: nũc vo raptim refutatio sit h modo ostẽsa. P. Nobis satis illud sit, demr̃asse aiaz, nec in corpore, nec ante, nec post corpus, nec (vt aia est) nec (vt intellect⁹) posse itelligẽ qn depẽdet, vel depẽdit, a phãtasmate sm opionẽ Ari. qua rõne vez erit qõ Ari. ait, aiaz nequaq̃ itelligẽ sine phãtasmate: cui⁹ Plato oppo^m arbitrat, cũ eã itelligẽ dicat per spẽs inatas et ante et post corpus, et in corpe.

Epilog⁹ sensuum Aristo.

Ex his oib⁹ pz multiplex Ari. itellẽs, cũ ait aiam sine phãtasmate itelligẽ nõ posse, vnus qdẽ sensus est, si itelligit de aia, vt aia: quia, vt dicit nec iaz et ad corpus, et ad vtutes sensitiuas, sine phãtasmate neq̃q̃ itelligit. Ali⁹ sensus est q aia nequaq̃ sine phãtasmate itelligit, vt vbũ sine puat necessitatẽ oẽz phantasmatis, et pñtaneam, et pteritã. qm nec in corpe, nec ex corpus itelligẽ põt qn depẽdet, vel depẽdit a phãtasmate: quę expositio pulchra est, et de directo aduersus Platonez: qui dicebat aiaz itelligẽ nullo pacto e phãtasmate depẽdẽdo: sed per spẽs ɔgenitas aliũde illi ifusas: vel ab alio agẽte cõcreatas. Alius sensus est aiaz itelligẽ nõ posse sine phãtasmate: qm nihil itelligit, qn ad intelligẽdũ a phãtasmate afficiat: de qua affectiõe postea dicemus. Ali⁹ sensus est aiaz sine phãtasmate nõ itelligẽ: qm nõ per spẽs inatas, sed p spẽs, vel affectiões a phãtasmatibus causatas intelligit: qõ mihi placet, quz Ari. hęc vba, vt Simplicius ingt, in Platonẽ retulerit. Ex his pz aiam neq̃q̃ sine phãtasmatibus itelligẽ posse: et posse remanẽ intelligẽtẽ post mortẽ: qm si remanet itelligens: nõ nisi q̃tenus a phãtasmatib⁹ ad itelligẽdũ afficit: vel afficiebat: manet intelligẽs: pz itelligẽ phãtasticũ eẽ signũ: quo pbat aiam itelligere posse post mortẽ. Cuz.n. tale itelligẽ nõ depẽdeat ab aliq̃ corpe, vt a subto: est signũ q aia possit remanẽ post mortẽ: nã est signũ ei⁹ indepẽdẽtię a corpe vt a subto. Quę cũ Põpo. nõ recte ꝑlibrasset, detrudit in aię mortalitatez: hęc sm Aris. nam postea pro veritate aliter disseremus. Et de scdo principali argumẽto hactenus.

¶ Tertium Pomponij argumentum quo refellit Auerro. opinionem. Cap. XXIIII.

Tertiũ vo Põpo. Arg^m, qõ ipe pncipale nõ appellat, ex eo est, qr iuxta opionez Auer. ponit itellz aliqñ itelligẽ sine phãtasmate vtpote, qñ itelligit in copulatiõis statu: cũ Ari. semp asserat aiaz nequaq̃ itelligẽ posse sine phantasmate. Hęc.n. opposita vident: nã in statu aia deũ itellectione, quę est ipse de⁹ itelligit: nõ aũt itellectiõe, quę a phãtasmate pficiscit. Ari. aũt vbiq3 asserit sine phantasmate nequaq̃ intelligere aia. P. Cõtra eos qui aiaz post mortẽ remanere asserunt maxie h videt: qm post mortez sine phãtasmate intelligit, et tñ vbiq3 eam per phantasma intelligere tradit: quę stare pñt minime.

¶ Quot modis sm peripatheticos aia itelligit, et q̃uo potest qõ Auer. inquit tolerari. Cap. XXV.

Sed pro Auerrois defensione dicamus dupl'r aiaz itelligẽ, q̃dã itelligit itellectiõe, q̃ est ipsę res, q̃s itelligit, et h pacto in statu, cũ fęlici intellectiõe itelligit, deũ ipz, cęteras q3 diuinas substãtias itelligẽ dz. Quędã vo itelligit itellectione, q̃ est rez, q̃s itelligit, effect⁹, Quo pacto intelligit res mãles, et eas, quę sunt cũ ɔtinuo et tpe, vt physice res sũt, et eas, q̃ sũt cũ ɔtinuo: nõ aũt cũ tpe: vt mathematicas, et eas, quę neq3 cũ ɔtinuo, neq3 cũ tpe sunt: vt res, de qb⁹ agit metaphysic⁹: oẽs.n. has intelligit itellectione causatã ab his, naz res tales in sensib⁹ phãtasmata agũt, quę postea agũt notiões, siue spẽs illaz rez in itellectu: e qb⁹ itellẽs q̃dãmõ actuat⁹ itelligit illas: vel (vt Simplicius ingt) elicit eaz rez intellectiões: quaz spẽs ex phãtasmatib⁹ accepit: est g hęc itellectio rez, quas intelligit effect⁹, q q̃si p man⁹ ex reb⁹, quas itelligit pficiscit. In statu vo fęlici itellẽs cũ deũ itelligat in se, nõ p ei⁹ effect⁹, intelligit ipz itellectiõe, quę est de⁹, naz eũ itelligit intellectiõe, quę est deo et cęteris fęlicib⁹ cõprehẽsio. Qõ hęc duplex itellectio sit peripathetica, Alexãder in libello de intellectu, Them. in 3º de aia. Auempace, et Abubacher p pulchre tradũt. Auerroes q̃3 3º de aia oĩuz hoz expositor co. 5º. 36. comẽ. de oĩuz hoz mẽte expsse rez hãc fatet. ppter qõ de intellectiõe hac distinguẽs, dicit aliquã esse intellectiõez, quę currit cursu sciaz speculatiuaz: et hęc dz scia, quę est rez Cõmẽto eodem. effectus, aliquã eẽ tradit: q̃ nõ currit sciaz speculatiuaz cursu: quã essentialẽ sciaz appellat eẽ, nos interitiuã: siue sciaz, quę est p essentiã rei: quã itelligit: appellam⁹: et hãc dicebam⁹ eẽ sciam, quę est res, q̃s intelligit. Qõ vo hanc nouit Aristo. 12. pme phię libro sic indicauit cuz inquit, Tex. co. 39. διατριβὴ δ᾽ ἐστιν, οἷα τε ἡ ἀρίστη μικρὸν χρόνον ἡμῖν. οὕτω γὰρ ἀεὶ ἐκεῖνό ἐστιν. ἡμῖν μὲν γὰρ ἀδύνατον. H est vt verbum de vbo exponat. Deductio aũt est, qualis et optima paruo tpe nobis: sic.n. illud est: nobis qdẽ eniz impole. vbi pz eũ per deductiõez optimã intellexisse beatitudinẽ, ad quã nos tandez deducimur p plura media: hãc appellat optimã: qm est vita deoz: asserit et hãc esse puo tpe qn cũ accidit nobis hoib⁹: qui sum⁹ p breui tpe viuentes: est puo tpe. Sic.n. sempiterna illud est. s. deoz vita: quę vtraq3 ex pte ęterna est: nobis quidez.n. sic esse sempiternã est ipole. Qõ dũ viuim⁹, nõ possit longo tpe eẽ, eo loco deducit Arist. cui⁹ deductiõem pternsim⁹, accipiẽtes solũ de illi⁹ mẽte nos puenire posse aliqñ ad eaz intellectiõez, qua de⁹ seipz itelligit. Qõ nõ eẽt, nisi qa duplex est itellectio, altera vt dixim⁹, q̃ sit rez effect⁹, altera quę est ipsę res, q̃s itelligim⁹, intellectiõe quę est dei effectus, deũ itelligim⁹ in vita: quẽadmoduz cęteras res silr intelligẽ videmur. Intellectiõe vo quę est ipse de⁹ breui tpe nos ipz itelligim⁹, dũ sum⁹ siľ aia et corp⁹: qm nõ nisi in fine vitę: longo vo post mortẽ. Qõ vo Aristo. duplicez hãc intellectiõez voluerit, etiã pz, qr sm ipz itelligẽtia iferior itelligit supiorẽ: et oẽs amãt et intelligũt pmã: vbi pz 12º. meta phy. tex. cõmẽ. 36. et 37. iferiores nõ posse itelligẽ pmã alia itellectiõe, nisi q̃ ẽ ipe de⁹. nõ.n. nouit intelligẽtias eẽ subas accñtiũ susceptiuas, q̃re si ita est, dabit vna itellẽonis spẽs: q̃ de⁹ itellr in se, h est itellẽone, q̃ est ipse. Qõ vo det alia spẽs itellẽonis, ex eo pz qr nos sine phãtasmate nequaq̃ itelligim⁹: h aũt non esset, nisi qr intelligim⁹ itellectione, quę est rez effectus. Aristo. ergo cõcessit has duas intellectiõis spẽs: cũ vo aia fieri possit vna intelligẽtiaz, vtpote cũ in corpe acqsiuit cõplementũ, relinquet ipsam posse dupl'r intelligẽ, et intellectiõe, qua intelligẽtię seipsas itelligũt, et intellectiõe qua intelligit res mãles, intellectiõe. s. q̃ est illaz effect⁹. Alias itellẽones, aut itellẽonũ spẽs, q̃as catholici tradũt, Aristo. nõ nouit: nõ eniz cognouit aiam intelligere posse

per spẽs infusas, aut per reuelatões, aut per habit⁹ cõcre tos, aut alio modo. Sed solũ aut intellectione, quę est rez̄ effect⁹, aut intellectõe, quę est ipsa res. Intellectio, q̃ est rez̄ effect⁹, est nõ sine phãtasmate, vt dixim⁹: intel lectio vo: quę est ipsa res est itellectio: qua dq̃ seipsos co gnoscũt. Ex his pz id, qd̃ Auer. dicit, eẽ ſm Aristo. vba sa tis admodũ tolerabilia: cũ ipse duab⁹ spẽbus intellectio nis intellectum posse intelligere asseras, quas species de mente Aristotelis esse ꝓbauimus.

¶ De ordie hax̄ itellectionũ ſz ꝑipathericos: ⁊ q̃uo harũ nulla sine phantasmate est. Cap. XXVI.

S Ed inter has intellectiões Auerroes ordinez statuit, dicit. n. intellectuũ aiaz affici ꝑ intel lectione rez̄: quę cũ ꝯtinuo, ⁊ tpe intelligunt̃ mediãtib⁹. s. sẽsib⁹ externis, ⁊ iternis, ⁊ i hũc modũ in physicis sciẽtijs ꝑficitur. mediãtib⁹ eniz sensib⁹ iternis, ⁊ externis ⁊ phãtasmatib⁹ ipsis spẽs rez̄ nãliũ accipit, e qb⁹ actuata, vt ita dixerim, illax̄ re rũ intellectões elicit, q̃ fit, vt ipsa admodũ affecta attol lat̃ ad rez̄ cognitõez: quę sine tpe: nõ aũt sine ꝯtinuo in telligunt̃: cuiusmodi sũt res mathematicę. Mediãte. n. imaginatiuã phãtasmata illax̄ spẽs in aia agũt: e qb⁹ affe cta, actuataq; illax̄ rez̄: quax̄ spẽs sunt: intellectiões eli cit, ⁊ h̃ pacto in mathematicis ꝑfecta, attollit̃ ad rez̄ co gnitões sciamq;: quę ẽ absq; ꝯtinuo ⁊ tpe. Phãtasmata eniz hax̄ in sensib⁹ internis collocata spẽs illax̄ agũt in intellectu: e qb⁹ rursus actuat⁹, elicit eax̄ rez̄ sciaz: ⁊ hoc pacto cõplet̃ aia in corꝑe: vtpote ꝑ sciẽtias speculatiuas, sicq; gñat̃ in nobis intell's speculatiu⁹, vt Auer. ingt: aia aũt tali intellectu affecta, attollit̃ ad diuinax̄ rez̄ cogni tionẽ: quaten⁹ sic affecta copulat̃ cũ illis, copulatiõe quę est itellectio illax̄ ꝑ illax̄ essentias. Cũ. n. aia sic in corꝑe attollit̃: illi de⁹ est compre hẽsio: vt sibi ⁊ alijs est: ⁊ sic est beatitudo: pz ꝙ ordo eñ intellig̃ phãtasticũ, qd̃ nos dixi mus eẽ itellectõez quę est rez̄ effect⁹, afficit aiaz, ⁊ dispo nit, vt illa fiat ꝯueniẽs mã, diuinę intellectiõis, quã nos appellam⁹ intellectõez, quę est ipse deus. Ex h̃ ordine ꝑ spicuũ est aiaz sine phãtasmate intellig̃ nõ posse: vtpote nec duz in corꝑe itelligit, nec dũ ex̄ corp⁹: naz itellectiõe quę est de⁹: nõ intelligit, nisi intellectiõe intelligat, quę est rez̄ effect⁹: hac. n. afficit̃, hac attollit̃. hac illius efficit̃ affecta mã: sed intellectõe, quę est rez̄ effect⁹ intelligere nõ põt sine phãtasmate, h̃ est gn sic itelligẽdo depẽdet, vel depẽdit a phãtasmatib⁹, vt demõstrauim⁹: pz igitur aiaz nulla intellectõis specie intellig̃ posse sine phãta smatib⁹, h̃ est gn depẽdeat, vl depẽderit ab illis. hui⁹ rei ꝯtriũ Plato arbitrat̃. voluit. n. aiam ⁊ intellectiõe beati fica, ⁊ intellectiõe sciẽtifica, ⁊ añ, ⁊ post corpora, imo ⁊ in corꝑe itelligere posse: Aristo. vo, vt ex his pz: sine phã tasmatib⁹ nulla intellectõis specie eã itelligere posse au tumat, h̃ est, gn intelligẽdo aut depẽdeat, aut depẽderit iaz ex illis: cũ nihil itelligat ꝑ inatã aliquã spẽm. De me dio copulatõis, ⁊ q̃uo mulieres sunt vel eẽ pñt fęlices, in libro de itellectu 2⁹ dixim⁹: ⁊ forte dicem⁹, cũ de intelle ctione alę post mortẽ disputabim⁹: qbus facile Pompo. argumẽtuz elidit̃: naz aia itelligit aliqñ sine phãtasma te, quaten⁹ illi⁹ intellectõis nõ eã est phãtasma: nunq̃ tñ sine phãtasmate, qm̃ nõ nisi ꝑaffecta ex phãtasmatib⁹: q̃ nõ repugnãt, vt Põpo. autumat. Et ĩ 3⁹ arg^{to} hacten⁹.

Tracta / tu 4. c. 7.

¶ Ultimũ Pompo. argumẽtum: quo Auerrois positõez refellit. Cap. XXVII.

D Emũ Pompo. refellere enitit̃ Auerrois po sitionez quo ad illud, qd̃ de fęlicitate hũana adycit: naz cũ fęlicitatẽ dixerit eẽ in copula tione intellect⁹ agẽtis cũ polk yanũ, ⁊ contra Aristo est, qd̃ dicit. Uanũ qdẽ, ꝑmo, qz ꝑ hystorias nõ le git̃ aliquẽ ad talez copulatõez ꝑuenisse. Scđo qz ad talẽ copulatõez humana aia ꝑuenire nõ põt, vt dictũ est, nisi aia oĩb⁹ sciẽtijs attollat̃. At vt Plato inquit. 10. de re. p. Impoĩe est aliquẽ hoiez scire oĩa: vñ ⁊ ad tẽpora nostra nulla scia ꝑfecta est, gn semꝑ illi de nouo aliq̃ addant̃. Cõtra Arist. vo, cũ. 10. ethicox̄ vltimũ hois finẽ statuẽs, nihil hui⁹ copulatõis meminerit. P. Mirat̃ talez intel lectus vnitatẽ: cum Aristo. illi⁹ nullibi meminerit. Hec Pompo. contra Auerroem.

¶ Resumptões in h̃ argu^{ta} disserẽdę. Cap. XXVIII.

S Ed circa hoc argumẽtũ ꝑmo nobis disserẽdũ erit qd ipsa beatitudo sit, ex quo patebit qd̃ Auer. ꝑ copulatõez agẽtis intell's cũ poli itel ligat. Scđo disserẽduz erit an hui⁹ btitudĩnis per medium, an sine medio aia capax sit: quę res supponit aiaz illi⁹ eẽ capacẽ. Tertio disserẽdum erit de medio, si qd̃ sit. Quarto si ĩ facto aliq̃s in vita ad bea titudinẽ talez ꝑuenerit: ⁊ an post mortẽ talis ꝑmanebit: Quinto vñ Auer. intell's vnitatẽ nactus fuerit: ⁊ ex qb⁹ Aristo. vbis. Ex qbus patebit argumẽti solutio.

¶ Quid sit beatitudo. Cap. XXIX.

D Icamus igit̃ de his, ⁊ qdẽ breuib⁹: nã libro de intellectu abũde, ⁊ libro de beatitudine copiosius, ⁊ alibi dixim⁹: deus itaq; bifariã intelligi põt. Uno qdez mõ intellectõe quę est ipsi⁹ dei effect⁹, vt dictũ est. Alio mõ co gnitiõe, quę est ipse de⁹. Intelligitur de⁹ itellectõe, q̃ nõ est ipse de⁹: sed ipsi⁹ dei effect⁹: quoties ꝑ cõpõnez intelli git̃, quę est conceptuũ qualitatiuox̄, ⁊ qditatiuox̄. hec. n. cognitio de⁹ nõ est, sz ipsi⁹ dei effect⁹: qñqdez hęc e reb⁹ causata est: quę a deo causate fuerũt: ideo cognitio, q̃ est ipsius dei effect⁹ est. Talis aũt cognitio nõ est intuitiua: cũ in deũ ipz imediate nõ terminet̃, nec abstractiue: cũ sz nõ terminetur in aliqd̃, qd̃ sit ipsius dei rep̃ntatiuũ: ideo catholici illaz nocturnã, vespertinã, ⁊ obscurã vocãt: ⁊ lz nos aliqñ illam abstractiuã appellauerimus, vbo fusius vsi fuim⁹, q̃ ipm sit. Intelligitur vo de⁹ cognitõe, quę est ipse de⁹: quoties nõ ꝑ cõceptuũ cõpõnez, nec per abstra ctionẽ spẽi ab ipo abstractę itelligit̃: sz cũ imediate in se intell'r, intellectõe vz quę est ipe de⁹: ⁊ de hac peripathe tici itelligũt, cũ dicũt in abstractis a mã itellectiõez, quo intelligant̃, eẽ ipsas substãtias abstractas. naz deus duz sic itelligit̃, nõ alio intell'r, q̃ ipsomet deo: siqdem nec ꝑ spẽm mediã, nec ꝑ actũ intelligẽdi mediũ, nec per lumẽ mediũ, nec ꝑ aliud quoduis ꝑter deũ, ⁊ intell'm itelligẽ tez ſm peripatheticos intelligit̃: lz pro vitate aliter sit di cendũ: loquor. n. vt peripathetic⁹: qui accidẽtia a diuinis substãtijs ꝑnitus sustulit: sec⁹ (vt catholic⁹: qui pręter deũ cognitũ) ⁊ intell'z cognoscẽtez in abstractis accidẽ tia collocauit. Sic igit̃ ea notitia: q̃ de⁹ seipz apphẽdit: cę teri itell's deũ itelligit. Hec notitia intuitiua appellat̃, qa ipsi⁹ dei ẽ in se imediate: clara, qz ẽ ipemet de⁹: Matuti na qz lucida. Ex his pz fęlicitatẽ eẽ aliũ nihil, q̃ deũ ipz cognoscere cognitione vz quę est ipsemet de⁹: vñ ⁊ 7⁹ po litice ingt Aristo. deũ fęlicẽ eẽ seipso: mõ de⁹ nõ fęlicitat̃ deo: nisi qa seipsum cognoscit cognitõe quę est de⁹: qua rõne fit, vt fęlicitas sit aliud nihil, q̃ deus: qui sibi ⁊ alijs beatificabilib⁹ est beatitudo ⁊ cognitio: sibi qdẽ ꝑ essen tiã: ⁊ idẽtitatẽ: cęteris vo ꝑ copulationẽ: qua illis, vt for ma copulat̃. Ex his appet qd Auer. intelligat, cũ ait fęli citatẽ in copulatõe agẽtis intell's cũ poli ꝯsistere: ipse. n. per polez intell'm, vt arbitror hoĩs aiam intelligit: ꝑ agẽ tez intell'z deũ intellexit, qui bifariã nobis nostręq; alę cõpatat̃, in pri⁹ qdẽ vt agẽs, in fine vo, h̃ est post intell's

De copu latione auerroi ca.

speculatiui

Tabula

¶ Index breuis eorum, quę in capitibus singulis toto continentur libello.

Finis Tabule.

speculatiui adeptionē vt forma. Imaginaē.n.intellectū possibilē siue aiaʒ itellectiuā hois ꝑ per intellectū speculatiuū disponi:postea eidē sic affectę deū qui est agēs itellectus, vt formā copulari:demū per eēntiā talis copulati intellectꝰ aiaʒ itelligē:ergo deus est sibi per eēntiā atqʒ idētitatē fęlicitas,cęteris vo per copulationē:nō eniʒ aia intelligē pōt per eēntiam dei,nisi deus,qui est itellectus agens:ꝑus intelligaē copulatus:sicut nec corpus opabiē per eius formę eēntiaʒ,nisi illa ꝑus corpori fuerit vnita. quo argumēto fit, vt non copulatio sit fęlicitas ipsa,sed deus appħēsus per eius eēntię ꝑus copulatꝰ. Ab hac vo fęlicitate nō discordāt catholici:nisi qa deuʒ asserūt fęlicitatē eē obiectiue:actū vo intelligēdi:quo aia deū intelligit,formalē fęlicitatē appellāt:sed nos ꝑipathetice pcedimus:vt Pōpon.noster etiam ꝑposuit.

De medio beandi:quo.s.aia beabiē. Cap. XXX.

Sed de medio quo aia beabiē,inter catholicos,ꝛ ꝑipatheticos est dīia nō parua:vtriqʒ eiʒ deū sibi,ꝛ alys btificabilibꝰ beatitudinē eē asserunt:sed aliter,atqʒ aliter:catholici qdē deū sibi per nām,atqʒ eēntiā beatitudinē esse affirmāt,cęteris vo ꝯtingēter,atqʒ per volūtateʒ. At ꝑipathetici deuʒ sibi cęterisqʒ beatitudinē per nām eē asserūt:quādoqdē deus post adeptionē vt Auer.inqt vt forma aię copulaē. Tūc dicerē catholice sentiēdo mediū simplr necium eē nullū: nō.n.ex pte aię,illud necio simplr est ponēdū:qa ipsa est sūme ꝛ infinite capax:nec ex pte dei:qñquidē ipse pōt aliqbꝰ eē beatitudo:aliqbus nō:ꝛ qbus pōt eē,alys intēsius:alys remissius ēt eē poterit. Naʒ cum deus volēs sit beatitudo,sitqʒ cā ꝑma:quę ſm catholicos tā cuʒ media cā:q̃ȝ sine cā media causa eē possit:iure nullo cōcurrēte medio ex pte sui cęteris alys btitudo eē pōt:nō ergo mediū simplr necium erit:aiaduerte tñ hęc me dixisse nō asserēdo,sed disputādo:nō.n. me fugit ecclię determinatio in Clemētinis ꝯstitutra:ꝛ a scissimis viris asserta. At ſm ꝑipatheticos mediū statuēdū est,aliogn q̃ȝ cito aia eēt illa eēt btā:qa ex pte dei nihil reqriē: ex pte etiam aię nihil,quare subito eēt fęlix: quo fit, vt mediū reqraē qddā:quo deus nō sit oībꝰ semper btitudo:nec oībus ęqualis btitudo:siqdē nō ꝯtingēter ſm ꝑipatheticos,sed per nām cūctis est btitudo. P. Deus est cā ꝑma:quę nullius esse pōt cā ſm eos,nisi per mediū. Supponēdo ergo pro vitate humanā aiam,quā Auer.itellectū possibilē, vel qd cōpositum ex intellectu possibili ꝛ cogitatiua arbitraē:eē ęternā,atqʒ imortalē:illā eē btitudinis capacē,dubitare oʒ nemo:sed cum ꝑipathetici deū per nām cūctis btitudinē esse putarint,vt sit his btitudo:illis nō:his intēsius,illis remissius:medium ꝯstituūt:quo nō existe,btitudo nō erit:ꝛ cuiꝰ diuersitate deus nō sit btitudo oībꝰ ęqualis:hactenus de medio.

Quid sit beādi mediū ſm ꝑipatheticos. Cap. XXXI.

Quid vo hoc mediū sit ſm ꝑipatheticos,nō leue est disputare:nam Auer.Alexāder: Themistius cęteriqʒ,qui vnitatē intellectus asserūt:mediū eē intellectū speculatiuū ꝯtēdūt. Ante.n.huius itellectꝰ adeptionē deus rōnabili aię copulabiē nunq̃ȝ:cuʒ.n.hūc aia ipsa adipiscetur: mox deus sibi,vt forma erit copulatꝰ,qua copulatōe stāte:aia ipsa per illius eēntiā ꝛ deū ipm,ꝛ cętera itelligibilia intelliget. Lōgiorē expōnē quęre in ꝑmis nr̄is de aia
Cōm.36. cōmētarys:ꝛ in 2º de itellectu libꝰ. verū hoc mediū mulieres a fęlicitate delent:nō.n.de iure nāli est, vt mulieres discant artes tales,qbꝰ talē intellectū nāciscanē:imo nec de iure mulierū,vt ꝑmo Politice ꝑbat Ari. ꝑpterea arbitror mediū eē rōnalis aię depuratiōnē:cuʒ enim aia rōnalis sensitiua,pariter ꝛ itellectiua creēē,merito sensuū nasciē q̄dāmodo itellectui rebellis,spurca,imunda, atqʒ (vt ita loquar) ferina:cum igiē ab ea tolliē talis rebellio,spurcicitas,labes,ꝛ (vt ita loquar) ferinitas,ipsa mox relinqē apta btitudini,efficieturqʒ mā cōdigna fęlicitatis,imo sibi, vt sic copulabiē mox deus, vt forma: per cuius eēntiā opabiē intelligēdo,ꝛ ipm,ꝛ cętera. Deleē aūt labes eiusmodi per vtutū heroicaꝝ adeptionē. Illis enim plene acqsitis,inter itellectū sensitiuūqʒ appetitū tolliē rixa:redditurqʒ appetitꝰ plene rōni obediēs,ratio illi plene dñabitur:quo fit vt ꝯtrys remotis,deus aię sic purę copuleē. Hęc igiē dispositio ꝑuatiua dicaē,q ꝑimet ea:quę tali btificę vnioni aduersanē. Est alia dispositio positiua, vtpote adeptio sciētiaꝝ aut in toto,aut in pte:nam illis acqsitis,aia duplr attolliē per ꝑuationeʒ.s. eoꝝ:quę beatificę copulationi aduersanē: ꝛ per raptuʒ: quo per scias rapiē,eleuaē,atqʒ attolliē. qua ratiōe,quoruʒ aia solū ꝑuatiua dispōne afficiē:btitudinis parum hi assorbūt:quoꝝ vo vtraqʒ dispōne disponiē aia:illi plurimū fęlicitatis mutuanē. Ideo ꝑipathetici dicerēt heroicas mulieres nō tātuʒ btitudinis cape,q sola priuatiua dispōne afficianē:heroicos vo viros,plurimū,q duplici dispōne eoruʒ aia sit referta,ꝛ priuatiua,qua cessauit repugnātia:ꝛ positiua:vtpote per sciētias:qua aia eoruʒ rapiaē ad sublimia. Ex his appet mulieres btificabiles eē: lʒ non ita,vt viri beantur:pʒ etiā ſm ꝑipatheticos speculatiuum intellectū nō inutilē eē beatitudini:cum ad illā quasi dispositio ordineē. Dicebamus enim intellectionē quę est rerū effectus ordinari,vt in finē ad intellectionē dei:quę est ipse deus. P. Alia vtilitas ex speculatiuo itellectu in beatitudine nasciē ſm eos:q sit ille heroicaruʒ virtutū quasi declarator:siqdē per illum sapiētes cognouerūt hoc pacto per tales virtutes in beatitudinē ꝑuenire posse:hęc ꝑipathetici:ſm quos nūc loqmur.

Qō de facto aliq fuerint in vita beati: ꝛ quō catholici ꝛ ꝑhi differūt,ꝛ an remaneāt post mortē. Cap. XXXII.

Quod vo de facto aliquis talis fuerit in vita. Auer. ꝑbat in libello de beatitudine,immo q semꝑ aliqs talis sit in mūdo:ꝛ qdem non solū in specie,sed in indiuiduo:ꝛ si nō in vna regione,in alia:ꝑmo qdē q talis hō lōge magis de vniuersi ꝑfectione est,q̃ȝ aliusqsuis homo:at sine hoīe nā stare nō pōt:cuʒ semꝑ sit aliqs: ergo lōge magis semꝑ oʒ eē aliqs fęlix. P. Fęlix o nā lōge magis itētꝰ est, q̃ȝ quis hō:igiē maiori cura deus ꝛ nā faciēt,vt ille sit:q̃ȝ aliusqsuis. P. Quicqd est possibile in specie,actu in aliq̃ȝ illiꝰ spēi indiuiduo repiē. Sʒ in hoīuʒ specie aliqs pōt eē fęlix:ḡ de facto aliqs talis est. Aliq̃s tales fuisse ſm vitateʒ scissimę hystorię tradūt de Mose,de Chro redēptore,de Paulo,deqʒ alys q̃ȝplurimis. Ignara gētilitas heroicos viros,heroicasqʒ mulieres tales in vita fuisse credidit,q̄s post morteʒ in deos retulit.q̄lis Juppiter est,Saturnus, Mars, Juno, Pallas,cęteriqʒ,quoꝝ meminere poetę. Est tñ nō parua dīia iter catholicos,ꝛ ꝑhos:nā catholici talē possibilitatē dicūt nō reduci ad actū,nisi mediāte dei ꝑticulari influxu,quē grāʒ gratū faciētē appellāt.hoc.n.influxu eos btōs deꝰ facit,q̄s elegit,quosqʒ tali influxu affecit. Peripathetici vo arbitrātes deum sibi,ꝛ alys eē per nāʒ btitudinē coguntē dicere aiam beari posse,ex puris nālibꝰ,sublato qdē ꝑticulari influxu:nō aūt vlī:quo deꝰ ad oēm effectū ꝯcurrit. Utrū vo ita sit (vt fabulaē Auer.) semꝑ aliquā talē eē in vniuerso:in cōmētarys de aia,quę nuꝑ ędidi,disputaui:nō.n.eius rōnes cogūt,nā spēs duplex est,Altera qdē:quę de eēntia vniuersi eē videē:quę qdē de vniuersi ꝑfectione est:cuiusmodi

est, quę nō pōt, nisi a sibi sīli fieri, vt hō ab hoīe, ⁊ equus
ab equo: ⁊ sine hac mūdus pfect⁹ eē nō pōt: altera vō est,
quę per accn̄s de vniuersi pfectione est, vtpote, quę nō a
sibi sīli fit: vt muscie, ⁊ id genus, quę ex putri mā̄ exoriū
tur: ⁊ sine tali lꝫ mūdus ppetuo stare non possit, tn̄ de fa
cto aliqn̄ si staret, nō eēt impfect⁹: fęlix ḡ, qꝛ non fit a fęli
ci tanq̄ꝫ a suo sīli: sed ptim a se, ptim a pceptorib⁹, videt
nō de eēntiali pfectiōe vniuersi: ei⁹ ḡ rōnes friuolę sunt.
Qūo igit̄ fm̄ vitatē aliq̄s in vita fuerit btūs: ⁊ quo fm̄
phōs, ex hisce pspicuū est. Utruꝫ vō talis post mortē re
manebit, Auer. asserit solū in vita talē eē, post mortē nul
lū: ꝙ deleta cogitatiua, deleat̄ tādē intellect⁹ speculatiu⁹,
quē arbitrabat̄ eē solā aię dispōnem pro btitudine adi
piscēda. Quia vō nos tenemus aiāꝫ remanē post mortē
fm̄ pipatheticos, vt postea dilucidabimus, dicimus talē
btitudinē relinq post mortē: verū īter catholicos, ⁊ pipa
theticos est nō leuis dīa: Catholici .n. (vt vitas ipa est)
arbitrant̄, ⁊ in vita, ⁊ post mortē indifferēter aliq̄s asseq
posse btitudinē: nā cum deus volēs sit alijs btitudo, aliq
bus in vita, aliqb⁹ expurgans aiabus post mortē btitudo
est, ⁊ nō nisi his, q̄s spāli influxu beādos pdestinauit, vt
scissimi viri dixerūt. At fm̄ pipatheticos dōm est nulluꝫ
post mortē asseq posse btitudinē, qui in vita illā nō asse
cutus fuerit: nā cuꝫ deus nullis sit btitudo, nisi in aīa me
diū psit. Mediū aūt siue sit itellect⁹ speculatiuus, vt pu
tat Auer. siue vtus heroica, vt diximus, post mortem aīa
hęc asseq nō potest, cuꝫ desinat sensus: qui ad mediū hō
acgrēduꝫ pmouēt: opꝫ ergo, vt mediū in vita assequat̄: ⁊
cum deus aię pręaffectę mere nāliter copulet̄: fit vt q̄ꝫ ci
to mediū est, tam cito aię erit ipse copulat⁹: cuꝫ igit̄ in vi
ta, ⁊ non post mortē, in aīa mediū fieri possit: iure, qui in
vita btitudinē nō assequit: post mortē illā nunq̄ꝫ assequi
poterit. ꝑ. Etiā dōm est post mortē illā acqsita, remanē
nā cū in morte, vt dicem⁹, nihil corrūpat̄: cui⁹ corruptiōe
btitudo aboleri possit, iure remanēte aīa btitudo: quam
in corpe ipa nanciscebat̄: post morteꝫ remanebit. Unde
Plutarchus in vita Romuli gētiliū ignauiā interptans
inqt, nō igit̄ ꝯsentaneuꝫ bonoꝝ, ac fortiū viroꝝ corpora
cū aīs pter nāꝫ in cęlū trāsmitti. sed aīos vtute excultos
extimādū est oīno, nō repugnāte nā̄, diuino q̄dā decreto
ex hoīb⁹ in heroas ex his deposita mortali, atq̄ꝫ terrena
mole, nō ciuili lege, lꝫ vt vitas, ⁊ ratio dictat: in numerū
deoꝝ referri, pulcherrimuꝫ atq̄ꝫ btissimū finē ꝯsecutos:
hęc Plutarchus. Ex qbus pꝫ nullū btm̄ relinq post mor
tē: qui in vita btitudinē nō ꝯseq̄t: rursus pꝫ eum, qui in
vita btitudinē ꝯsequtur, beatum remanē post mortē: im
mo, vt gētilitas credidit, in deum referēdum esse: hacte
nus de beatitudine fm̄ pipatheticos.

An beatitudo p⁹ mortē remaneat.

¶ Unī Auer. (lꝫ falso) ⁊ ex qb⁹ Ari. vbis itellect⁹ vnitateꝫ
nactus sit: ⁊ soluunt̄ Pōpo. arg⁹. Cap. XXXIII.

Ex qbus vō Auer. suā itellect⁹ vnitatē (lꝫ fal
so) nact⁹ sit. in cōmentarijs de aīa clarissime
expsit. Accepit .n. ab Ari. iz° pmę phię li°, in
his, quę a mā̄ nō depēdēt, nō eē nisi vnū nu
mero in sua specie: qa vō phauimus itellm̄ e
mā̄ nō depēdē, fit, vt vnus numero sit in tota ei⁹ specie.
Uerū falso accepit: qꝛ lꝫ itellect⁹ a mā̄ nō depēdeat, in il
la est veluti in subiecto in quo: est .n. mā̄ pdisposita, quaꝫ
corpus appellare possumus. Subm̄ aię, non qdē ex quo:
deq̄ꝫ ciu⁹ potētia ext̄hat̄: sed in quo, non .n. deus illā fecis
set, nisi mā̄ pesset, vt subm̄ in quo. pꝫ ergo itellectiuā ani
mā̄ numerari posse, quia lꝫ a mā̄ nō depēdeat, in mā̄ est,
cuius habitudine numeꝝ ꝯseq pōt: quā rem falso Auer.
itelligēs in intellect⁹ vnitatē dilabit̄. Quibus nō est dif
ficile refellere Pōpon. vltimū argumētū, Dixim⁹ .n. gē

3° de aīa. cōme. Tex. c. 49

tiles per multos tales fuisse beatos, vt heroas, quos cre
dit Auer. lꝫ falso, illos beatos nō fuisse, nisi ob talē copu
latione. Nos auteꝫ cōplures tales fuisse nō dubitamus:
quos credimus deū ex spāli influxu ad beatitudinē pde
stinasse. Auer. aūt credidisset eos beatos fuisse ob intelle
ctus copulationē: si eos fuisse beatos ꝯcessisset: veruꝫ vt
cūq̄ꝫ sit aliq̄s fuisse nō est ꝯtra hystorias, imo aliq̄s sem
per esse ꝯtēdit Auer. lꝫ eos ignoremus. Qd̄ scdo accepit,
friuolū est, nam Auer. gr̄ationē intellect⁹ speculatiui to
talē phauit lib. 3° de aīa. cuius rei testis est nālis appeti
tus, quo oēs scire desideramus: qui nisi frustra sit, ad to
talē speculatiui intellect⁹ gr̄ationē nos puenire posse, no
bis argumēto erit. ꝑ. Scdm̄ aliā pipatheticoꝝ viaꝫ: me
diū est vtus heroica sola: cui si aut tot⁹ speculatiuus intel
lectus ꝯiūgat̄: aut illius pars lōge magis aīa ad beatitu
dinē rapiet̄. Qd̄ vō de additione sciētię dicebat̄, non va
let, renouant̄ .n. artes, ⁊ opiones: quę sunt de sciētia sem
per sunt perfecta fm̄ Auer̄. qd̄ dicebat̄ ex 10° Ethi. nihil
est, qꝛ eodē lib. ait fęliceꝫ eē eum: qui itellectū colit: ⁊ deo
amicus est, vbi potuit Auer. colligē suaꝫ fictionē. Qd̄ vō
alicubi meminerit Ari. intellect⁹ vnitatis, diximus: lꝫ fal
so Auer. accepit. Patet igit̄ ex his oībus lꝫ opinio Auer.
sit falsa: Pōpon. nō eaꝫ refutasse efficacib⁹ rōnibus: pro
pterea si demones ꝯtra illam desideras, libruꝫ nostrum
de intellectu diligenter perlege.

Cōme

¶ Quales Pōpo. rōnes sint aduersus eos: qui itellectiuū
ipm a sensitiuo re distinxerūt. Cap. XXXIIII.

Post hęc de eoꝝ opione disserēdū esset, qui
intellectiuū multiplicant, sed re a sensitiuo
distinguūt. Nā intellectiuū re a sensitiuo di
stinguētes, bifariā putarūt: alij dixerūt itel
lectuꝫ animāq̄ꝫ ipsam, vt motorē corpi vni
ri, vt Plato in Alcibiade sentire videt̄: ⁊ Plotinus ex
pресse tradit. Alij eam corpori vniri dicūt vt forma infor
mās. Juxta pmoꝝ opinionē hō est aīa humano corpore
vtēs, vt Plutarchus ad Antobolū filiū scribit. Juxta vō
Posterioꝝ opionē hō est aīal ex corpore, ⁊ aīa cōpositū.
Esset dico de hoꝝ opione disserēdū: sed qꝛ cōpluribus in
locis de illa disputauimus: ptermissa horuꝫ opinione, ad
Pōpo. argumēta veniamus, vt quātū eius vires valeāt
nemo ignoret. Obijcit .n. pmo aduersus pmaꝫ opinionē,
ex eo ꝙ tūc nō magis hō vnus eēt, q̄ꝫ cōpositū ex boue,
⁊ plaustro: quā rōnem boni Platonici, vt Plotinus fri
uolā iudicaret, qm̄ ipse de Platonis mēte tradit aiaꝫ, ef
ficere in corpe vitā ⁊ sensitiuā, ⁊ vegetabilē: asserit enim
vt a luce illuminatio est: ita ab aīo aīationē eē: quo fit, vt
maior sit vnio intellect⁹ ad corpus, q̄ꝫ bouis ad plaustrū.
Est .n. intellect⁹ aīa ⁊ vtēs corpore, ⁊ animās: quaten⁹ ex
ipsa omne, qd̄ in corpe est, ⁊ sensitiuū, ⁊ vegetatiuū, pfi
ciscit̄. Qd̄ vō scdo aduersus posterioꝝ positionē adijcit,
friuolū est. Argumētat̄ enim fieri nō posse, vt idē sit sen
tiēs, ⁊ intelligēs, si intellectiuū re distinguit̄ a sensitiuo:
modo hoc nihil cogit, est enim idē numero sentiēs, ⁊ in
telligēs nexu virtutū: quarū altera cuꝫ altera necessario
cōnectit̄. ꝑ. Est idē numero sentiēs ⁊ intelligēs, lꝫ intel
lectiuū, ⁊ sensitiuū re differāt: ꝙ sensitiuū disponit mate
riā, intellectiuū simplr̄ pficit, vt Cādauēsis scribit. Dixi
mus enim cęteras formas, quę intellectiuū in mā̄ pręce
dūt, dispone, nō autē pficere: ppterea ex illis, ⁊ itellecti
uo fit vnū numero intelligēs, ⁊ sentiēs. ꝑ. Obijcit cōtra
hos etiā, ꝙ vegetatiuū in sensitiuo ꝯtinet̄, ⁊ sensitiuū in
intellectiuo, vt triāgulus in quadrāgulo: ergo frustra po
nūtur, distincta. qd̄ etiaꝫ flocci pēderet Candauēsis. Ait
enim vegetatiuū cōtineri in sensitiuo, vt dispositio cōti
net̄ in forma, cuius est dispositio, ꝯtinet̄ enim dispositio
in forma

aduersus ea q̄ in c. 52

in forma dispositiue:non aūt asserit alterum in altero cō tineri per idētitatē: sed qbus argumētis hęc sint refutā da:in nostris libris de anima quęratur.

Breuis Epilogus oīuz eoꝝ:quę Pōpon. physice ꝛ peripathetice de aīa opinat. Cap. XXXV.

Post hęc differēduz arbitror ea:quę Pōpon. physice, ꝛ ꝑipathetice de aīa opinat. Licet eniz nobis ordinē trāsgredi:ppterea opionē Thomę/quā de aīa verā esse arbitror, ꝛ physice, ꝛ ꝑipathetice postposui in vltimis,eam enim defendere, ꝛ dilucidare decreui:vt veritatis finalē cōclusionē. Asserit ergo Pōpon. ꝛ physice, ꝛ peripathetice humanā animā, simpliciter quidē mortalem esse,ſm quid vo immortalē. Nactus est aūt hāc opinionē ex modis abstractionuz:qui in cognitionib⁹ reperiūtur. Sunt enim tres virtutū cognoscitiuarū spēs,alia quidē earuz cognoscitiuarū virtutū est,quę cognoscūt cognitiōe,quę a corpore non dependet,nec vt subiecto,nec, vt obiecto: quo modo cęlestes animę intelligē vidētur. Hę enim cū sint penit⁹ a materia abiūctę,earū cognitio a corpore nō depēdet,nec vt subiecto:nec vt obiecto. Alia vo eaꝝ virtutuz est,quę eo lz aliqua rōne spūaliter cognoscāt:tamē illarum cognitio a corpore vtroqz modo depēdet, ꝛ vt a subiecto, ꝛ vt ab obiecto:huius generis sunt oēs sensitiuę:quę lz spūalitate differāt,earū oīum cognitio e corpore ipso vtroqz modo depēdet. Et cuz natura ordinate ꝓcedat,erūt alię virtutes, vel aliqua vna virtus,cuius cognitio e corpore depēdet, vt ab obiecto : eritqz e corpore separata/vt a subiecto:nō enim fieri pōt, vt aliquid corpore egeat vt subiecto:ꝛ non vt obiecto . Talis ergo est humana aīa,itellectusqz ipse quasi medius inter simpliciter ęterna/ꝛ simplr corruptibilia. Ex hoc ordine fiat talis syllogismus,oīs virtus,cuius opatio nō potest esse sine corpore saltē vt obiecto,est cum corpore,cui⁹ est,corruptibilis,nisi ociose remaneret:sed intellect⁹ humanus opari non pōt sine corpore:quia saltē, vt obiecto corpore eget,ergo itellect⁹ est simpliciter corruptibilis,ſm quid vo incorruptibilis,cuz pro sui opatione corpe nō egeat, vt subiecto. Hęc est breuis opinio Pōpo.eiusqz perbreue argumētum:nam oēs eius vires hoc firmātur. Hinc qnque cōcedit,quoꝝ primū est intellectiuū vegetatiuuz ꝛ sensitiuuz in hoie esse vnā substātiā ſm rem.2ᵐ est talem substātiā,animāqz esse simplr mortalē:ſm quid immortalē. Tertiū est talē animā esse vere formā hominis ipsum hoiem informātē:ꝛ specificātem. Quartū est talē aiam numerari per hoium numero. Quintū est talē animā cum humano corpore nasci ex parētum ꝛ solis semine, ꝛ cum corpore mori. Hęc physice, ꝛ ꝑipathetice eē asserēda contēdit:lz obscure:cōfuseqz.

Fundamētuz Pompon. perbreue quo probat opinionem suam. Cap. XXXVI.

Opiniones hāc breui fundamēto ꝓbat hoc pacto/Aię opatio nō est sine corpe, vt obiecto: ꝛ est sine corpore, vt subiecto:ergo est simpliciter mortalis:ꝛ ſm quid imortalis. Ex eo.n. quia eius opatio nō est sine corpore vt obiecto:ipsa simpliciter mortalis est , aliogn remaneret sine eius opatione ociosa:ex eo vo:qa eius opatio est sine corpore, vt subiecto:sapit immālitatē qcqz: ꝛ ita erit ſm qd imortalis. Qō aūt eius opatio nō sine corpore sit vt obiecto,ex eo pz,qa itelligit nihil sine phātasmate:vel qa intelligē:aut phātasia:aut nō sine phātasia est. Qō vo eius opatio sine corpe sit, vt subiecto:ex eo rursus depbēdiē: qa intelligē:nec corpe eget, vt organo:nec pticula aliqua corpis. Hoc est pbreue Pōp.arg⁹:quo ei⁹ opionē ꝓbat.

Rationes Pompon. quibus ipse probat omnia,quę dixit de anima. Cap. XXXVII.

Ne vo fugiamus quę vir tetigit:rationes eius oēs colligimus, ꝛ dilucidius qꝫ ipse ꝓcedat, non.n. in ei⁹ vbis est ordo. Prio ḡ argumētor Aia est act⁹ corporis,ḡ in opando depēdet a corpe,lz cū nō depēdeat a corpe, vt a subto: ḡ, vt ab obto:ḡ est simplr mortalis:ſm qd imortalis. P. Aia itelligit per phātasma/vt Ari.testaē:vel igiē iste modus intelligēdi est aię eēntialis:vel accidētalis:non accidētalis:qr alius eēt sibi eēntialis:qui nō videē. P. Uni⁹ rei est vnus modus opandi. P. Sicut modus operandi sensitiuę nunqꝫ mutaē in modū opandi intellectiuę,nec modus opandi intelligētię mutaē in modū opandi humani itellectus:ita ɔtra modus opandi humani intellectus nunqꝫ mutabiē in modū opandi intelligētię:qd eēt si sine phātasmate intelligeret. Sin aūt hic intelligendi modus sit aię eēntialis:aīa nō poterit sine phantasmate itelligē: ꝛ ita erit simplr mortalis. P. Per nullū naturale signū euidēs pōt sciri aiam hēe aliuṁ intelligēdi modū: ergo nālis pħus illud ponere nō dz:cum veroꝝ expimētuz sit, vt ɔformeē sensatis. P. Arist. nullā posuit intelligētiaz sine corpore: ꝛ cuz itellectiua aīa sit minus abstracta quauis intelligētia : lōge minus pōt eam ponere sine corpore. P. Si mūdus est ęternus, vt Arist. arbitraē:tūc infinitę eēnt actu formę sine corpore:qd videē ridiculū. P. Nā ꝓcedit ordinate,ergo sicut daē forma,cuius operatio est simplr abstracta/non egēs corpore vt subiecto, nec vt obiecto : ꝛ daē forma/cuius opatio vtroqz modo eget,dabiē media:cuius opatio vno modo eget corpore, alio modo nō eget:ꝛ cum nō possit esse talis, vt egeat vt subiecto/ꝛ nō egeat, vt obiecto:erit talis vt egeat, vt obiecto:ꝛ nō vt subiecto. P. Si aīa post mortē remaneret, ipsa eēt per se subsistēs, ꝛ hoc aliqd:ꝛ cum ipsa sit forma: erit id:quo aliqua res est hoc aliqd:quare idē erit per se subsistēs, ꝛ id,quo aliqd est hoc aliqd:qd ꝑipatheticoruz cōcederet nemo. P. Cum modus,quo ipsa est in corpore, sit pfectior modo:quo ipsa est extra corpus,si aīa remaneret extra corpora,tūc infinito tpe eēt sub modo impfectiori, ꝛ finito sub modo pfectiori. P. Si aīa remaneret,desineret actualr eē actus corporis, vel igiē tūc nullibi eēt/vel alicubi: ꝛ quouis loco sit, vel ad illū alteratione, vel motu locali accessisset,quę peripatheticus derideret. si nullibi poneē: ꝓhibebit nihil ſm Arist. ponere aliquas intelligētias sine corpib⁹ nullibi existētes. P. Hoc videē naturę ordini ɔsentaneuz,qui gradatim est in aīabus ipsis,stirpes enim aię nō nihil hīt,cum intra se nutrianē, ꝛ crescāt, ꝛ gñent extra se. verū illud aię paululū, qd hīt,māle valde cerniē.cum suis non fungaē officiis, nisi per pmas qualitates:quaꝝ opatio ad eē reale terminaē. Post hęc aīalia fere Zophitica succedūt,qꝛ de sensitiua aīa tactū, ꝛ ɔfusam imaginationē habeant:post hęc aīalia sunt aliquātulū ad aiam plus elata : quę tātuz aię hic videnē, vt multi ea intellectū habere crediderint, vt Plinius ex illaꝝ morib⁹ syllogiçat. Post hęc poniē ꝛ cogitatiua inter vires sensitiuas,quaz Graeci ob opis excellentiam dianoeticā appellāt,qꝛ pticulares decē ꝑdicamētoꝝ formas appbēdat, ꝛ particulariter ratiocineē,qd Auer. 2° de aīa lib. non negat. vltra hāc in hoibus cerniē Cō.60°. intellect⁹,qui ex opandi modo supra cogitatiuā cęterasqz māles virtutes collocaē. Infra vo simpliciter immālia: cum tātū cuz mortalibus ɔuersetur:nisi fingamus hoies deos fieri, ꝛ in cęlū rapi, vt gētilitas autumat. P. 12° metaphysicę. Ari. inquit, Delectatio aūt qualis optima,paruo tpe nobis:sic enim semp illud est, Nobis qdez enim: T.cō.39.

eēt, cuꝫ per creatiōeꝫ nō incipiat, erit per gñationē eductus de poͤ mãe, atqꝫ per semē a parētibꝰ trāsmissus. pꝫ ḡ ꝯñria: vltra aīus est genitꝰ, ex semineqꝫ trāsmissus, ḡ oīs eius actio, opatioqꝫ erit instrũria pticularis, atqꝫ penitus mãe emersa. Hec ꝯñtia expsse est Auer. 3ᵒ de aīa. lr̃. Ari. qꝫ 2ᵒ de gñōne aīaliū. lib. hāc ꝯñtiā indicauit. Cū. n. mētē animūqꝫ extrinsecus accedē pbasset, id oē ex eo pbauit, qa eius opatio īstrō caret, lꝫ ḡ ꝯuertet argᵐ, cum termini sint ꝯuertibiles, aīus est genitꝰ, ex semineqꝫ transmissus, ergo eius opatio est īstrũria, pticularis, & hec (vt Auer. vbis vtar.) Quod si ita sit, erit & simplr̃, & fm gd mortalis hō: cū nulla eiꝰ opatio, nec que ad itellectū, nec que ad ceteras aie ptes attinet, instrō careat. Quo fit (vt nō mediū) sed in extremo sit statuendus, qm & simplr̃, & fm gd mortalis, Pōponacius ḡ: qui ꝯcedit pmū aīs. vꝫ ꝙ aīus sit simplr̃ mortalis, si sibiipsi ꝯstare vꝫ, ꝯcedē cogeē hoiem nullo pacto medium eē, sed extremū. Qd̄ vo piparheticū nō sit: si Pōponacius peripathetice dicit, vt pipathetice arbitraē dicere, pꝫ, nā aīum esse simplr̃ mortalē dicit esse pipatheticū. ḡ nulla forma erit in hoīe, que nō sit genita: & cuiꝰ opatio nō sit instrũria: quo fit, vt nec fm gd hō imortalis sit hūdus. Quare inter mortalia, et imortalia nō erit vt mediū collocādum. Erit ḡ qd̄ dixit; Platonicū, nā cuꝫ aīum Platonici fecerint imortalē, ceteras hoīs formas mortales, imo cetera pter aīuꝫ, hoieꝫ mediū iter illa collocarūt: quā rem doctus Salustius ex Platonis fonte accipiēs, his verbis ptulit, oīs nr̃a vis in aīo, & corpe sita est, animi impio, corpis seruitio magis vtimur: alterꝫ nobis cuꝫ diis, alterꝫ cōe cū beluis est. Qd̄ qdē minime verꝫ eēt, nisi aīus eēt imortalis. Quare iuxta Platonis sniam hō inter eterna & tpalia medium est: Nō aūt iuxta eius opīonē, qui aīum mortalē simplr̃ arbitraē. Rursus iuxta Platonis opīonē hoīuꝫ tres modos ponere cogimur: heroas, quorꝫ aīus remanet post mortē btūs, vt Plato in Gorgia inquit. Et Plutarchus hystoricus exponit. In beluas ꝯuersos, quoruꝫ aīus brutalitate post mortē affectꝰ relīquiē, vt in lib. de itellectu (cum de statu aie disputauimus) clarissime exposuimus: & pūros hoīes, qui mediocri vita viuūt. Qd̄ qdē verū nō eēt, nisi aīuꝫ imortalē simplr̃ statueremus. Pōpo. ḡ nec sibi constat, nec pipathetice dicit, dum se pipathetice dicere credit. hactenus de hominis mediocritate.

Immersa. Cōmē. 5ᵒ. Cap. 3ᵒ.

Que Salustius.

tres mōs hominuꝫ plato ponit.

In vita Romuli.

¶ Insufficiētia modoruꝫ: quibus Pompo. arbitraē multipliciter humanam naturam dici. Cap. III.

Contra ea q̄ capite 2ᵒ hūtur.

Cum Pōponacius ḡ hoieꝫ eē mediū se pbasse arbitraret. Humane nature multiplicitateꝫ sic ordiē, lꝫ obscure: hō est mortalis atqꝫ imortalis, aut fm eādē formā, eādēqꝫ nāͣm: aut fm aliā, atqꝫ aliā. Si fm aliā hō immortalis sit, fm aliā vnā vel plures mortalis: tribus modis; & nō pluribꝰ euenire dicit, qꝛ vel tam forma, per quaꝫ est imortalis, qꝫ forma, per quā est mortalis est pro hominū numero multiplicata: vt sit in singulis duplex forma, altera per quā mortalis, altera per quā imortalis dī, aut in oībus hoībus ea forma, per quā imortalis diciē, sit vna oīum numero: ea vo per quā mortalis pro hoīum numero multiplicata, aut ꝯtra ea p quā hō mortalis est oīum hoīum vna numero sit: ea vo per quam est imortalis numerata. pꝫ ḡ hoc pᵐ tribꝰ modis dici. Sin aūt dicaē per eādem formā, eādēqꝫ nāͣm hoiem esse mediū. s. mortalē atqꝫ imortalē: hoc erit, vel qꝛ hō per illā erit simplr̃ immortalis, & fm gd mortalis: aut viceuersa, qꝛ per illā est simplr̃ mortalis, & fm gd immortalis. Uel 3ᵒ qꝛ per illā erit fm gd vterqꝫ mortalis. vꝫ & imortalis: hec Pōponā. Que qdē & inordinate, & insufficiēter, atqꝫ obscure assignāta sunt. Quare ꝯcesso pro veritate, ꝙ hō ipse sit mortalis, & immortalis: aut erit per eādē formā: vel per aliaꝫ atqꝫ aliam: si per aliā atqꝫ aliā: erit vel qa vtraqꝫ erit in hoībus numerata: tam illa, per quā hō est mortalis, qꝫ illa, per quā est immortalis; vel qa in oībus vtraqꝫ est vna numero: vtpote tam ea: per quā hō est immortalis, qꝫ ea, per quā est mortalis, vel qꝛ alia est vna numero in hoībꝰ oībus: & alia numerata: sig dēꝫ in hoībus alia cōis vtraqꝫ est, alia numerata: hoc bifariā est, vel qa illa, qua hō immortalis est, vna oīum est. Alia vo per quā est mortalis, numerata: vel ꝯtra, qꝛ ea numerata est per quaꝫ imortalis, ea per quā est mortalis hīum vna numero. quo fit vt nō tribus modis, sed quatuor modis hoc sit multiplicādū: cuius ꝯriuꝫ arbitrabaē Pōpo. Sin aūt per eādē formā hō sit mortalis, & imortalis, hoc est, vel qa per eandē est simplr̃ vterqꝫ mortalis. vꝫ & imortalis, aut ꝙ per eādē fm gd vterqꝫ vꝫ mortalis, & imortalis: aut qꝛ per eādem est simplr̃ & fm gd vterqꝫ: qd̄ duplr̃ esse pōt: qꝛ vel per eādē simplr̃ imortalis, & fm gd mortalis, aut contra per eādē simplr̃ mortalis, & fm gd imortalis. quare hoc 2ᵐ nō tribus sed quatuor modis dicitur: non ergo multiplicitas hec, sex modis, sed octo dicenda est: cuius cōtrarium arbitratur Pompon.

¶ Incertuꝫ est qd de hūana aīa senserit Auer. nec in his, q̄ ipe dicit de itellectiua aīa: sibi vbiqꝫ ꝯstat. Cap. IIII.

Contra ea que ca. 3ᵒ. ponitur.

Postea Pōpo. (pmissa humane nature multiplicitate) de mēte Auer. aīaꝫ in hoie duplicem ꝯstituit. Alterā intellectiuā, per quā hō imortalis est. Alterā mortalē, per quaꝫ mortalis videē. Aīam qdē intellectiuā de illius mēte esse vnā numero in hoībꝰ oībus tradit: eam vo, per quā hō mortalis est, asserit pro hoīum numero multiplicari. Moueē ad hoc, ex eo, qa Ari. vbiqꝫ intellectū impemixtū, immãlē effecit, quo fit vt eternus sit, & vnus numero. ceteras aias sensitiuā, & vegetatiuā fecit istrũrias, quare & mortales. Que qdem opinio nō Auer. sed Cādauēsis est, qui & intellectu, & itellectiuā aīam vnā numero in hoībus posuit argumēto vꝫ qꝛ est impmixta, imortalis, & eterna. Nō. n. fieri pōt, vt in eternis indiuiduū numero multipliceē sub eadē specie. Qd̄ vo incertuꝫ sit qd de itellectiua aīa velit Auer. nō est difficile demōstrare. Si per eius sectatores peurrimus. nā iter itellectū & itellectiuā aīaꝫ nō paruā sectatores drīaꝫ fecerūt, qm quidē itellectiuā aīaꝫ totū qddā esse dicūt ex itellectu, atqꝫ sensitiuo vegetatiuoqꝫ ꝯstitutum. Intellectū vo itellectiue aie partē. Fingūt. n. eē itellectū quasi semialꝫ: ꝙ sit itellectiue aie medietas, totū vo, qd̄ ex semine traduciē, esse alterā itellectiue aie medietatē: ex qbꝰ quasi semialibꝰ, resultat tota itellectiua aīa: que qdeꝫ numeraē in hoībꝰ: lꝫ itellectꝰ, qui est illius semiala, vnus numero sit in oībus: quā opinionē Suggerius, & Rogeriꝰ vterqꝫ Bacconitanus, ad Auer. mētem tradūt. Uiltoniēsis vo acutissimus doctor, intellectū vnū oīum, aīam itellectiuā numeratā pro hoīuꝫ numero asserēs, dicit ad mētē Auer. itellectū esse pmo & p se formā informātē nāͣm cōeꝫ (quā supponit eē rem cōeꝫ oībus indiuiduis) & ab illis diuersaꝫ. Scḋario vo formā oīum indiuiduorꝫ: pro quorꝫ numero itellectiua aīa multiplicaē, itellectu existēte vno oīum. enitiē aūt oīa Auer. vba ad hāc opinionē reducē, vt legētibꝰ que ille dicit pꝫ: Joānes Bacconitanus meo iudicio ceterorꝫ Aueroistarū Princeps tradit ad Auer. mētē intellectū nobis bifariā copulari, vno quidē numero: quo fit nr̃a potētia, per quā intelligimus: quā copulationē spiritualē esse dicit, atqꝫ virtualē, quatenus per hāc intellectus efficitur nobis, quasi spūs, siue forme, atqꝫ potētia, siue vtus.

Opi. Candauensis.

Rogerij. & Suggerij opi.

Uiltoniēsis opi.

Joā. bac. opinio. 2. sentē. lib. di. 20ᵃ. q. vnica.

sine vtus. Altero vo, quo itellect' ad phātasmata copula-
tur, vt ad obiecta, quoꝝ intētiones recipit actu immāles
vtute itellect' agētis: qcqd ille sit siue deus siue alia res.
Et quouis mō itellect' copulet homini, semp ipse vnus
oium est. Intellectiua autē aia (vt ingt) plu... pȝ ergo
An itellm. & aia differant. Auer. sectatores nō paruā iter itellectū, & itellectiuā aiaȝ
Tex. c. 31. dr̄iam effecisse. Quā etiā veteres olfecerūt, naȝ (vt Ari.
ingt in pᵒ de aia lib.) Anaxagoras videt alteꝝ dicē aiaȝ,
& itellectū, cuius opinionē laudat. Quāobreȝ, dicē soliti
sumus, Auer. vba posse ad oēs opiones accōmodari. naȝ
vbi ipse intellectiuā aiam diceret vnā numero oiuȝ: per
aiam, nō totā, sed semiaiaȝ itelligit, hoc est itellectū: qui
differt ab humana aia, vt pars a toto. Ubi vo rōnalē nō
vnam, sed itellectū vnū fecit: intellectiuā totā intellexit:
quę ɔstat pte itrinsec' accedēte, & pte itrinsec' deducta.
pȝ ḡ incertū eē, gd de humana aia senserit Auer. cum ad
ei' mētē homi Auer. interptes differāt, nā aliȷ solū itellm
imortalē: aliȷ intellectiuā aiaȝ imortalē asserāt. Incō sul-
te ḡ Pōpon. ptulit opinionē Auer. cuȝ nō sit omniū: qui
Auer. iterptant: sed Candauēsis. Nolo tn̄ te ignorare in
lib. de itellectu multa pro opinione Auer. scripsisse: nup-
rime vo in his cōmētarijs, quę nūc cōfecim' in libris de
aia: hac rōne, quę sit Auer. mens, nunc differē ptermitti-
mus: cum itētio nr̄a sit solū disputare ea quę dicit in hoc
libello Pōpo. qui de aię imortalitate inscribit.

¶ Themistius de anima intellectiua gd sentit, incertum est: nec potest eadem sentire, que Auerro. sed in ɋpluri-mis differt. Cap. V.

Cōtra ea que m. cᵒ. 3ᵒ. sunt. Pomponacius capite eodē arbitrat Them. &
Auer. ɔcorditer itellectiuā aiaȝ posuisse rea-
liter distingui ab aia corruptibili, verū ipsaȝ
esse vnā numero in oibus hoibus. Mortalē
vo multiplicatam. Quę res nec est certa: nec
(vt ostēdā) in oibus sunt ɔcordes. Qō gdē incertuȝ sit,
gd Them. velit, per eos, qui euȝ sectant, atqȝ interptan-
Que tho. d Them. tur, pcurramus. Thomas igit, cuius ingeniū, atqȝ doctri
nam semp magnifecimus: nō minus iustus, ɋ verus in-
terpres eo libello de itellectu, quē aduersus Auer. cō scri-
psit, tradit de Themistiȷ, & Theophrasti decreto intelle-
ctuȝ, intellectiuāqȝ aiam formā esse informātē humani
corpis: & nomē & spēm illi pręhētē: addit agētē pro nume
ro hoium multiplicari: agēteȝ dico nō eum: qui est quasi
sol: qui est oium hoium vnus numero: quē Themistius
deuȝ eē arbitrat: sed eum, qui simul illuminās est, & illu-
minat'. Hic enim pro numero hoium multiplicat, estqȝ
cuiqȝ homini ppius intellect': qui cum itellectu patibili
itellectiuā aiaȝ cuiqȝ homini ppriā ɔstituēs. nec hęc opi-
Cap. 32. nio dissonat vbis Themistiȷ. Tertio. n. de aia lib. clarissi
me tradit agētes itellectus hōs multiplicari pro hominū
numero. Unde ex his, & aliȷs quę diuus Expositor colle-
git, de mēte Themistiȷ asserit. Intellectiuā aiam eē for-
maȝ hois vere informātē: & gdē talē cuius duę ptes, siue
Que Albertus de Themi. vtutes sunt intellect' agēs, & possibilis. Albert' vo cogno
mēto magnus, & in lib. de intellectu, & itelligibili: & in di-
gressionibus tertiȷ libri de aia: de Themistiȷ snīa tradit
intellectū agētē multiplicatū, esse lumē qōdā ęternū: qō
(vt in subiecto) est in intellectu possibili ab itellectu illu-
minātē pgrediēs. Tale lumē Themistius (vt ingt) est
illustrās, & illustratū: illustrat eniȝ ab agēte. Illustrat vo
possibilē itellectū: quo fit (vt sm Alber.) Themisti' ve-
lit intellectiuā aiam esse possibilē itellectū per hōs lumen
illustratū: & nō solum hois formā, sed eidē nomē & spēm
q Simp. d Them. phere. Simplici' bonus Themistiȷ iterpręs, tradit ad il
lius mētē ex cōi intellectu, & corpore aial humanū ɔfici,
appellat cōeȝ intellectū, Themistius, id, qō Simplicius
dianoeaȝ, Auer. cogitatiuā appellat. Est. n. cōis intellect'
humani aialis forma, & gdē informās. Hoiem vo Sim-
plicius ɔstare dicit ex itellectu, & eiusmodi humano aia-
li. naȝ cōis itellect' materię adueniēs humanū aial facit,
huic aiali itellect' extrinsecus accedēs ɔstituit hoieȝ: hęc
Simplicius. Plotinus vo, qui (vt dicūt iuniores) in pau- que Plotin' d mē te Them.
cis dissentit a Themistio in his, quę de aia scribit, tradit
vnicuiqȝ homini assignādā esse duplicē aiaȝ, alterā qui-
dē quasi vitā: quā Themistius vbiqȝ aiationē appellat:
alterā quasi aianteȝ, viuificātēqȝ: e qua aiatio in corpus
pficiscit: ab aia viuificāte hō est rōnalis, & intelligēs: ab
aia viuificata est aial & viuēs: dico sm vitā hois ppriaȝ:
est vtraqȝ pro numero hoium numerata: verū quę viui-
ficat ęterna est, quę viuificat: corrūpit, atqȝ cum corpo-
re nascit, & abolet. pȝ ergo ex expositorib' gd velit The
mistius, incertū eē. Ex his vo: quę ipe dicit, lōge facilius
eadē incertitudo colligit. nā pmo de aia clarissime duas Cap. 23.
aias in hoie vnoquoqȝ collocat, alterā quasi vitā, aiatio-
nēqȝ: per quā hō aial est humanū: alterā quasi aiantē vi-
uificātēqȝ: e qua illa aia pficiscitur ab hac hō est hō: hęc
aians atqȝ viuificās est vna oium hoium: imo est totius
mūdi aia: imo forma formaꝝ: cum ab hac oēs oiuȝ rerū
formę pficiscant: aia vo aiata numerata. Ex his pȝ non
eodē modo hāc esse formam hois, quo Auer. intellectiuā
aiam, seu intellectū asserit formā hois. Hęc. n. quę aians
dicit, forma est hois: nō gdē dans eē formalr, hoc est in-
formās, sȝ quasi ęquoce, eo modo, quo effectrix causa, &
creatrix esse phet ei: qō efficit, & creat. At Auer. hoc pacto
nec itellectū, nec itellectiuā aiam dicit homini dare esse.
Hāc positionē & si pmo de aia Themistius clarissime p- Cap. 23.
fiteat. 3ᵒ ɋqȝ illā expsit Auer. etiā hāc positionē illi im- Cap. 33ᵒ.
ponit 12ᵒ diuinę scientię lib. & 7ᵒ eiusdē. At 3ᵒ lib. de aia Cōmē. 18.
Themistius negat aiam, quę vitā phet: eē vnā: sed agētē Cōmē. 31.
itellectū dicit oiuȝ hoiuȝ vnū numero: intellectū vo: quē Cap. 32.
cōem appellat (quē alibi vitā) & aiationē nūcupat' mul-
tiplicari. Sed quis modo dicat: Auer. differt a Themi-
stio: cum nec itellectū, nec itellectiuā aiam velit dare eē
homini eo modo, quo Themistius autumat. Nō. n. ɔce-
deret Auer. intellectū vel itellectiuā aiaȝ in humano cor
pore aiationes, & vitas effice: vel creare. Auer. eiȝ vel as-
sereret itellectū solū opationē homini dare, eēqȝ illi for-
mā opantē: vel dare illi eē formalr, esseqȝ illi formā ifor
mātē. Formā vo formātē, vel aiaȝ aiantē intellectū esse
homini nunɋ (vt arbitror) diceret: vt expsse scribit 7ᵒ Cōmē. 31.
diuinę sciētię lib. & 12ᵒ eiusdē. pȝ ergo incertū eē gd The Cōmē. 18.
mistius velit de aia (& quis modo velit) cuȝ Auer. decre
tis minime stare posse. Qui vo luculenter expositas, aut
Themistiȷ, aut Auer. aut alioꝝ positiones desideraret, &
quātū pro illis dici pōt: diligēter librū nr̄m de intellectu
plegat, & curiose ruminet. Nihil enim in eo lib' ptermisi
mus, qō ȷs opinionib' esset vtile. Hic aūt raptim pcurri-
mus: cum nostra intētio sit reuidē Pōpo. libellum: & gd
de eo senserim ad te scribere.

¶ Primū & pncipale argm̄: qō Pōpo. ex vbis Ari. inducit aduersus positionē Auer. ab eo fictā. Cap. VI.

Visum est hactenus Pōpo. positionē, quaȝ di-
xit eē Auer. & Themistiȷ, eē ab eo vel fictaȝ, De his. q 4ᵒ caplo. Pōp. dic.
vel esse incertū gd vterqȝ sentit: sed ɔcessa si-
bi illa opione, vt videamus quātū ei' rōnes
valeāt: inducemus rōnes eius per ordineȝ, &
dilucide quidē: nam ipse illas ɔfuse, atqȝ obscure ptulit:
initio nobis sumpto, a pᵒ argumēto. Pōpon. itaqȝ sumit
ex vbis Arist. intellectiuā aiam, intellectūqȝ ipm nullaȝ
opationē hīe penit' a corpore absolutā: qn e corpore de-
pendeat, vel tanɋ a subto, vel tanɋ ab obto: vel vtroqȝ

lib. 3. tex. cō. pmi. modo. Declarauimus aūt nos in Cōmētarijs de aīa ve-
teribus: quę in iuuēta ꝯscripsimus: qd e corpore depēdeꝛ
sit tanq̄ ab obiecto, ⁊ qd depēdeꝛ tanq̄ a subiecto. Nunc
vo nobis sit satis hoc, qḋ Pōpon. assumit, ex his quę ipe
dicit, ꝓbare: naꝫ si quā opationē talē hēret, esset ipsuꝫ in-
telligere: sed ꝙ nō sit intelligeꝛ opatio talis, ꝓbaꝛ ex eo: qꝛ
p° de aīa tex. cō. 12. (vt Ari. inqͭ) intelligeꝛ aut est phātasia, aut nō sine phā-
tasia: vnde q̄uis in pmo de aīa cōditionaliter loquaꝛ. 3°
T. cō. 39. vo de aīa lib. absolute tradit ipm intelligeꝛ fieri nō posse
absq̄ ipo phātasmate: quo fit (vt intellect⁹ nullā subeat
opationē penitus a corpore abiūctā) qn illa aliqua rōne
e corpore depēdeat: quo argumēto relinqtur intellectiuaꝫ
aīam nō eē ꝑm eē a corpore abiūctaꝫ: imo seqtur ipsam
eē simplr corruptibilē, cum nulla sibi competat opatio e
corpore penit⁹ abiūcta. Cętera quę Pōpon. adycit, cum
ad rem faciāt minime: bona frōte ꝓterimus. Declarauī-
p° de aīa. Tex. c. 12. mus enim in Cōmētarijs veteribus, quę in libris de aīa
ꝯscripsimus, quo nam pacto valeat illa ꝯsequētia Auer.
Si intelligeꝛ nō est nisi cum imaginatione, tūc intellect⁹
erit gn̄alis, ⁊ corruptibilis. Hāc enim Pōpo. nō exposuit
eo mō: quo Auer. loqꝛ: sꝫ de ea ad cōmētaria te mitto.

Dilucidatio eius solutionis, quā ad pmū argumētū af-
fert Pōpon. in qua exponiꝛ multiplex aīę cōsideratio, ⁊
multiplex opandi ratio. Cap. VII.

AD hoc argumētū Pōpon. inducit rñsionē:
quę bn̄ intellecta pōt ad argumētū satisfa-
cere: de qua postea in resumptionibus eoꝝ,
quę dicētur ab eo diligētius disputabiꝛ. Ac
nūc dicamus itellectiuā aīam trifariā cōsi-
derari posse, aut in se, vtpote in illo ꝓori, in quo, ⁊ huma-
naꝫ sphęrā, ⁊ quālibet humanę sphęrę parte ꝓcedit. Aut
in illo priori in quo ꝓcedit singulas ptes humanę sphęrę
partē: sed est simul cum sphera, illi vt aīa copulata. Aut
tertio ꝯsiderari pōt respectu cuiusq̄ sphęrę partis, vt re-
spectu mei, vel tui: tūc ex hac distīone rñsio erit aīę intel-
lectiuę eē tres opationes: aliā quę ei cōpetit in illo prio-
ri: in quo ipsa sphęraꝫ ꝓcedit: quęcūq̄ illa sit: de qua po-
stea: aliaꝫ, quę illi cōpetit, vt est sphęrę aīa, vtpote in illo
priori, in quo ꝓcedit singulaꝫ sphęrę partē: aliaꝫ, quę illi
cōpetit vt copulatę alicui sphęrę parti vtpote mihi, vel
tibi. Opatio qdē, quę intellectiuę aīę cōpetit in illo prio-
ri, quo ꝓcedit sphęraꝫ: est simpliciter ęterna: atq̄ e corpe
omni rōne abiūcta: opatio vo: quę sibi cōpetit, vt sphęrę
copulaꝛ: est ęterna ꝑm successionē, atq̄ spēm, ⁊ ꝑm quid
corruptibilis: opatio vo, quę cōpetit aīę, vt copulaꝛ mi-
hi, vel tibi: est penitus corruptibilis: ꝑm quid ęterna. Ad
formā igiꝛ patet qḋ Pōpon. assumpsit: falsum eē: nā sup-
ponit intellectū nullā hēre opationē penitus separatā: cu-
ius oppositū ex distinctiōe pꝫ: ⁊ cum diciꝛ: si quā haberet
illa est intelligeꝛ: ꝯcederet illius opionis defensor: illaꝫ eē
ipm intelligeꝛ, sed nō omnimodo simplr: sed solū qḋ sibi
cōpetit in illo priori: in quo ipsa ꝓcedit sphęrā. Intelligeꝛ
vo, qḋ est phātasia, aut nō sine phātasia, est intelligeꝛ, qḋ
illi cōpetit vt est sphęrę copulata: vel sphęrę parti huic,
vel illi. Hoc enim est aut phantasia, aut non sine phanta
sia. Hęc breuiter de respōsione.

Pōpon. obiectio pma: qua ꝓbat nullam eē animę ope-
rationem penitus abiūctam. Cap. VIII.

SEd refutare nititꝛ Pōpon. rñsionem hāc, sꝫ
obscure: naꝫ definitio ei: cuius est definitio,
ꝑm eē cōpetit: sed eē actum corporis physici
organici est intellectiuę aīę definitio: saltem
ꝑm cōem rōnē: ergo eē actū corporis ꝑm eē
competit itellectiuę aīę: qḋ si itellectus itellectiuaq̄ aīa
ꝑm esse erit actus corporis physici: fit, vt nulla sibi cōpe-
tat operatio penitus abiūcta, quēadmodum nec ipsa esse
potest e corpore abiuncta ꝑm esse.

Defensio prioris rñsionis, quā affert Pōpo. q̄uo aīę est
aliqua opatio: vbi exponiꝛ penit⁹ abiūcta. Cap. IX.

INducit post hęc breuibus Pōpon. Ad hāc re
futationem solutionē: ex eo: ꝙ itellectiua aīa
est vna intelligētiaꝝ, sꝫ infima: vt 3° de aīa li° Cōmē. 19.
scribit Auer. At intelligētia quęlibet bifariā
ꝯsiderari pōt. Uno quidē modo in se, hoc est
in illo priori: in quo copulationeꝫ cum sphęris ꝓcedit: in
quo priori ipsa est itellectus intelligēs per eēntiaꝫ supio-
ris intelligētię. Alio vo in ordine ad eam sphęraꝫ: quam
actuat: ⁊ hoc pacto est aīa, atq̄ actus corporis physici: cō
stitum vo ex ipsa, ⁊ corpore est aīal: sꝫ ęquoce. Ad formā
ergo pꝫ solutio: nā intellectiua aīa in illo priori: in quo ꝓ-
cedit sphęrā: nō est aīa, nec physici corporis actus: sꝫ cuꝫ
ꝯsideraꝛ ipsa vt actuat sphęrā, est aīa: atq̄ corporis act⁹.
Cōcediꝛ tamē eē actum corporis cōpeteꝛ intellectiuę aīę
ꝑm eē: etiā quouis modo ꝯsidereꝛ: sꝫ nō ꝑm rōneꝫ: sicuti
rōnali aīali competit, ⁊ homini sub rōne aīalis ꝑm rem:
quatenus homo, ⁊ hō, vt aīal ꝑm esse idē est: nō tamē ho
mini cōpetit per rōneꝫ aīalis. Sic enim omni aīali cōpe
teret: vnde sꝫ aīa intellectiua, ⁊ aīa intellectiua, vt itelle-
ctiua idē sint re: ⁊ eē actū corpis ꝑm rem cōpetat aīę in-
tellectiuę, ⁊ aīę intellectiuę vt intellectiua: tamē eē actū
corporis nō cōpetit aīę itellectiuę per rōneꝫ intelligētię.
ergo ei pōt cōpeteꝛ aliqua opatio prior, vt cōsideraꝛ sub
rōne prioris: veluti homini cōpetit aliqua opatio prior,
vtpote ipsuꝫ sentire quatenus cōsiderari pōt sub aliqua
priori rōne, vꝫ vt aīal est: sꝫ ꝑm rem hō ⁊ aīal idē sint.

Excerptū Pōpon. ex hac distinctione, per qḋ declarāt
qdā, q̄uo de itellectiua aīa agit metaphysicus. Cap. X.

EX distinctione ergo ꝓposita vsitata illa (vt
inqͭ Pōpon.) dubitatio eliditur: sit ne intel
lectiua aīa de nālī, an de metaphysica ꝯside
ratiōe: qn̄q̄dē Ari. li° de ptibus aīaliū ꝓ lter Cap. 8.
metaphysice ꝯsiderata illaꝫ reponat. Elidiꝛ
eīꝫ (vt ait) ex eo: qꝛ itellectiua aīa, vt itellꝰ est, ⁊ vt ꝯside
raꝛ in illo ꝓori, in quo ꝓcedit sphęrā, hoc est, vt vna itelli
gētiaꝝ: quę itelligit per subaꝫ, atq̄ essentiā supioris itel-
ligētię: inter cōsiderata a metaphysico reponēda est: sin-
aūt (vt aīa cōsidereꝛ) vt videlꝫ actuat humanā sphęrā:
sic inter nālis phię partes statuenda est, ita vt vnica sit;
vt Auer. inquit in libris Metheoroꝝ: ⁊ vt de itellectiua Cap. 8.
aīa dictū est, de cęteris cęlestibus aīabus est dicēdū: siq-
dem illę, vt actus sunt nālis corporis, inter physice cōsi-
derata: vt intellect⁹ per eēntiā supioris intelligētes, inter
metaphysice cōsiderata reponēdę sunt. patet ergo ex di-
stinctione vsitatę q. dilucidatio.

Refutatio Pōpon. aduersus excerptum: ⁊ ꝯtra distin
ctionē, ex qua excerptū deducitur. Cap. XI.

QUiter igiꝛ refutare nititur excerptū, ⁊ ꝓnci-
palē rñsionē: excerptū quidē: qa si de intelle-
ctiua aīa idē iudicium est, sicuti de intelligē-
tijs: quādo Arist. 12° diuinę sciētię lib. egisset
de intelligētijs: de intellectiua aīa agꝛ debue
rat: aliogn mancus fuisset ꝯ. Uniuersę cōsiderationis
physicę intellectiuā aīam terminū cōstituit Ari. lib. phy- T. cō. 26.
sicę auscultatiōis scdo. Nō enim in cognitione rerū phy
sicarū intellectiuā aīam fecit terminū: quo ad qa est: cuꝫ
physica cognitio, qa res est ⁊ sq̄ ad deuꝫ ipm diffundaꝛ.
Erit ergo terminus in cognitione qd est: quare q̄dqdest
intellectiuę aīę in nālī phīa agēda erit: hęc aduersus ex-
cerptū. Aduersus vo rñsionē principalē ex eo argumēta
tur: qa vni⁹ eiusdēq̄ naturę specie, vn⁹ est specie opandi

modus:

modus:nõ ergo põt aĩa intellectiua intelligẽ intellectiões e corpore dependẽtẽ:ꝛ absolutã a corpore nisi vna natura duo eẽ bĩet:dixi vnus specie est oꝑandi modus,qꝛ eiusdẽ naturę numero vel specie alia atq̃ alia rõne ꝑnt esse diuersi modi operãdi genẽ : vt lunaris aĩę,quatenus aĩa est,est mouere cęlũ:quatenus intelligẽtia,est intelligẽ:at nullius intelligẽtię est diuersus operandi modus specie. Nõ ergo põt intellectiua aĩa intelligẽ intellectionẽ dependẽtẽ a corpore:ꝛ intellectionẽ absolutã a corpore. Uidetur aũt Achilles hoc argumẽtũ aduersus dictã rñsionẽ: nõ tñ huius achillei argumẽti Põponacius inuẽtor est,

q.15.argumẽto.a. Sigdẽ diuus Thomas,qui in disputatioĩb⁹ nihil intactũ reliquit:clarissime hoc argumẽtũ exposuit in q̃õnibus de aĩa. P.Cõtra eãdem rñsionẽ seq̃tur vnã nãm ẜm vnũ modũ de eodẽ obiecto hẽe vnaꝫ numero intellectionẽ:ꝛ ẜm aliũ modũ infinitas:qḋ videĩ incredibile:ꝛ deduciĩ argumẽtũ:nam per modũ quo intelligit aĩa nõ dependendo a corpore:intelligit vnicã intellectionẽ ęternã deum: per moduꝫ võ,quo intelligit dependẽdo a corpore,intelligit idẽ obiectũ.videlꝫ deum per infinitas intellectiões: quatenus infiniti homines deum intellexerũt,ꝛ intelligent. Hęc contra respõsionem.

¶ Resumptiones de nouo disserẽdę circa hęc,quę Põp. tetigit in primo argumento. Cap. XII.

POst hęc(vt videaĩ quid hñ: Põpon. in argumẽto assumpserit)quędã denuo diligẽti⁹ resumẽda sunt.Et primo an sit intellectiuę aĩę aliqua oꝑatio penitus e corpore abiũcta. Secũdo dato q̃ nulla sit intellectiuę aĩę oꝑatio e corpore absoluta,vtrũ ex ipso intelligẽ,qḋ nõ sine phãtasmate est,possit cõuinci,ꝓbariq̃ intellectiuã aĩam eẽ e corpore ẜm esse,ꝛ eẽntiã abstractã,absolutã,atq̃ independẽtẽ:vt Auer.autumat.Tertio si de intellectiua aĩa, metaphysicus,an physicus agẽ debeat:qḋ erat exceptũ: q̃bus patebit quãtum valeat p⁹ Põpo.argumẽtum.

¶ Aliqua oꝑatio est intellectiuę aĩę penitus e corpore abiũcta:ꝛ aliqua nõ sine corpore,ẜm Auer.Themi.Simpliciũ,Theophrastũ,ꝛ cõplures alios. Cap. XIII.

HIs resumptis ergo disserẽdũ est,ꝛ quidẽ non pro vitate : qꝛ in fine de veritate dicemus: sed pro opinione eoꝝ:quã Põpon.refutare cñtiĩ.ꝛ pmo an aliqua aĩę intellectiuę oꝑatio sit:quę nulla prorsus rõne e corpore dependeat:ꝛ de mẽte Auer.Themisty,Simpliciy,ꝛ Theophrasti tenemus pmo,q̃ est aĩę intellectiuę oꝑatio quędaꝫ:quę nulla ꝓrsus rõne e corpore ipso dependet,hoc est nec obiectiue:siue effectiue:nec subiectiue,siue organice: nec dispositiue.Et quę sit hęc oꝑatio,ẜm istos dicemus

Cõmẽ.36. postea.Auer.itaq̃ 3° de aĩa lib.quũ q̃siisset an intellectus corpori vnitus subãs separatas intelligẽ possit:ostẽdit.q.hãc non eẽ definiẽdã,nisi prius definiaĩ an intellectus in se illas intelligẽ possit:ꝛ huius ordinis cã est(vt inq̃t)qꝛ intellect⁹ prius est in se,q̃ sit in nobis:ergo necessariũ est ꝓscire an intellect⁹ in illo priori,in quo est in se, illas intelligat,ꝛ postea an cum in nobis est,illas intelligere possit. Talẽ ergo in his q̃õnibus ordinem Auer.nõ assignasset,nisi arbitratus eẽt intellectũ in se,hoc est in illo priori:in quo est in se ante sphęrã:intelligẽ posset substãtias separatas per eẽntias illaꝝ intellectionẽ.s.penit⁹

Cõm.36. e corpore abiũctã:Them.insup 3° de aĩa lib.ꝓbauit intellectũ in se intelligẽ illas subãs loco a minori,qꝛ.s.põt intelligere mãles abstrahẽdo a mã:ergo maxime abstractas:qḋ nõ eẽt,nisi aliqua oꝑatio ipsi intellectui cõpeteret,vt in se ꝯsiderato. Accedit ad hęc q̃ intellectus est in

Cõm.19. fima intelligẽtiaꝝ(vt Auer.inq̃t 3° de aĩa lib.)ergo intelligit ꝛ oꝑaĩ,vt cęterę oꝑanĩ.At cęterę sup̃iores intelligũt per eẽntias illaꝝ:hoc est intellectiõe penit⁹ a corpore abiuncta:ergo intellectui assignãda est aliqua oꝑatio penitus e corpore,corporalibusq̃ rebus abiũcta.Quaꝫ partẽ Theophrastus aptissime asserit eo videlꝫ lib.quẽ de intellectu,ꝛ intelligibili ꝯscripsit. Simplicius võ vir doctissimus,cum de triplici intellectu distinguisset,intellectũ, quo dianoetica participat,asserit intelligẽ sup̃iores substãtias in se:anteq̃ dianoetica eo participet : vt legẽti ea cõmẽtaria pꝫ:quę 3° de aĩa cõfecit.Ex his oẽs,qui Auer. sequũtur:asserũt intellectũ hẽe duplicẽ intellectionẽ, operationẽq̃:alterã:quę sibi cõpetit,vt est subã separata,et intelligẽtiaꝝ vna:ꝛ hęc est intelligẽ se per eẽntiã ꝓpriã: ꝛ sup̃iores per eẽntias sup̃ioꝝ:hęc intellectio diciĩ eẽ prima intellect⁹ oꝑatio,e corpore,corporalibusq̃ rebus penitus abiuncta:q̃ nec dependeat a corpore tanq̃ a subiecto: nec tanq̃ ab obiecto:nec dispositiue,nec pncipaliť.Et dicitur pma,q̃ sibi cõpetit in se:ꝛ in illo priori,in quo ipsa est subã separata,ꝛ ꝑfecta:ꝛ anteq̃ ipsa humanę sphęrę vniaĩ.Altera võ est intellect⁹ oꝑatio,quę sibi cõpetit,vt est sphęrę aĩa:quę lꝫ nõ dependeat a corpore corporalibusq̃ rebus,vt a subiecto:dependet saltẽ a corpore,aut obiectiue:aut effectiue,aut dispositiue : quę secũda diciĩ:q̃ sibi cõpetit non in illo priori:in quo intellect⁹ est substãtia ꝑfecta : sed in scḋo loco:cum ipsa effecta est aĩa hoĩs,atq̃ humanę sphęrę vtraq̃ oꝑatio diciĩ intelligẽ:verũ pma penitus abiuncta est,secũda võ non sine phãtasmate:qḋ est corporis,vel corporalis rei,vt obiecti:ꝛ corporis,vt subiecti.de hoc intelligere,qḋ intellectui cõpetit,vt hoĩs aĩa est,Arist.inq̃t eẽ phãtasiam:aut nõ sine phãtasia:de hoc etiã inq̃t intelligẽ nequaq̃ sine phãtasmate eẽ.Qḋ si ita est,nõ erit nobis difficile argumẽta Põpon.quę contra hęc cõfecit,refelleĩ. Cum enim dicebat vnius naturę nõ posse esse duos oꝑandi modos ẜm spẽm differẽtes:recte dicit : quoniã lꝫ rei,quę intellectiua aĩa est:duę sint oꝑationes specie distinctę:vt intelligere per abstractioneꝫ,ꝛ per eẽntiã reruꝫ:quas intelligit : vtraq̃ tamẽ intellectio subit eũdẽ specie intelligẽdi moduꝫ:qui est:vt intellect⁹ intelligat intelligibilia:quę actu sunt intellecta : siue illa sint e phãtasmatibus ipsis accepta:siue aliunde : ergo lꝫ res quę est intellect⁹,ꝛ aĩa hoĩs intellectiua,sup̃iores substãtias intelligat per illarũ eẽntias,ꝛ hęc terrena per abstractionẽ:oĩa intelligit per eundẽ modũ,vt diuus Thomas inq̃t,inquantũ sunt actu abstracta,actuq̃ intelligibilia. q.de aĩa. q.1.i sol. ad 8ᵐ. Qḋ võ inferebat eandẽ naturã de obiecto eodẽ habere vnã numero ęternã intellectionẽ:ꝛ infinitas numero:Auerroes nõ incredibile: sed necessariũ esse arbitraĩ. nam intellect⁹,quo est substãtia separata:ꝛ vna intelligẽtiarũ:intelligit deũ vna numero intellectiõe:quę est ipse deus:qꝛ per illius eẽntiã.quo võ est hoĩs aĩa:cuꝫ vt sic, sit aĩa infinitoꝝ hoĩum sibiinuicẽ succedẽtiũ in eãdẽ intellectionẽ dei:intelligit deum infinitis intellectiõibus, quę nõ sunt deus:sed ipsius dei effectus:qḋ ergo Põpo. arbitratur esse absurdum,Auer.necessariũ esse contẽdit. Et de prima respõsione hactenus.

¶ Dato q̃ nulla sit intellectiuę aĩę oꝑatio e corpore penitus absoluta:ex ipso intelligẽ,ꝛ velle,qḋ nõ sine phantasmate est:ꝓbari põt aĩaꝫ esse e corpore separabilẽ ab eodẽq̃ subiectiue minime dependẽ:ꝛ rursus exponũtur in verba Arist.primo de aĩa. Cap. XIIII.

PAtet ergo intellectiuã aĩam,quę infima intelligẽtiaꝝ est,ꝛ in illo priori:in quo ipsa pcedit sphęraꝫ,hẽe oꝑationẽ ꝓpriam:quę nulla ratione e corpore dependet,cuiusmodi est intelligere:quo intelligit subãs sup̃iores,per eẽn

tiā illaꝝ:sed ɔcesso ei,ꝙ intellect⁹ talē opatiōnē non ha/
beat:dico adhuc duplici via venari posse itellectiuā aiaꝫ
eē e corpore,tanꝗ̄ e subiecto penit⁹ indepēdētē:p⁹quidē
ex pte ipsius intelligē:vbi aiaduertēdū est,aliquam esse
opatiōnē,quę lꝫ ab eo subiecto,in quo recipit /nullaꝫ ha/
beat variatiōnē,aliaꝫ quā ab eo agēte,a quo agit:tñ ali/
qua est opatio alicuius subiecti:quę a subiecto,in quo re
cipit,variatiōnē accipit:quę.ꝫ aliter se habet(vt in sub/
iecto:aliter)vt ab agēte. vbi cā,calefactio in ligno,I quo
recipit:eodē modo se habet:vt in agēte,e quo agit : qm
vtrobiqꝫ forma mālis. At color in pariete aliter se ha/
bet,ꝛ aliter in visu:in quo recipit. In pariete enīꝫ a quo
agit:est forma realis:in visu est intētio,atqꝫ illius simitu/
do.pꝫ ergo opatiōnē alicuius subiecti bifariā eē:aut quę
non aliter in subiecto se habet,ꝗ̄ in agēte:aut quę aliter
in subiecto recipit,ꝗ̄ in agēte est:tūc ex hac distōne faci
le pꝫ intellectiuā aiam penitus e subiecto eē indedēden/
tē:intelligē.n.vt recipit in intellectiua aia est opatio ab/
stracta,immālis,ꝛ vlis saltē participatiōe:nō.n.per eēn/
tiā est abstracta,nec per eēntiā est imālis,vlisqꝫ:qa tunc
intellecta eēnt ideę vel formę per eēntiā separatę:vel igi
tur participatione aię intellectiuę est talis:vel participa/
tione alterius intellectionis:non participatione alterius
intellectionis.Sic enim de illa vlterius quęreretur : vel
oportet venire ad aiam itellectiuam,cuius participatiōe
sit abstracta.Qd si participatione itellectiuę aię ipm in/
telligē sit vle,abstractū,atqꝫ imāle : aia ipsa per eēntiaꝫ
erit imālis,abstracta,ꝛ vlis.Qd aūt per essentiā est imā/
le,vle,ꝛ abstractuꝫ:e corpore depēdē nō pōt,vt a subie/
cto:pꝫ ergo intellectiuā aiam eē penitus e corpore abstra
ctā vt a subiecto ex eo videlꝫ:qꝛ ei⁹ opatio aliter ab ipsa
est:ꝗ̄ in agēte sit.Quare lꝫ ipm itelligē nō sit absqꝫ phā/
tasmate,qa tamē aliter est in intellectu:ꝛ aliter in phan/
tasmatibus/ideo stat intelligē eē nō sine phantasmate:ꝛ
intellectiuā aiam,participatiōe cuius est abstractū,vle,
ꝛ immāle:eē simplr e corpore indepēdētēꝫ.rursus stabit
intellectiuā aiam participatiōe cuius ipm itelligē est ab
stractuꝫ:eē magis,ꝛ per eēntiā abstractā:qm quidē omne
tale per participatiōnē reducit ad aliqd tale per eēntiaꝫ:
ergo lꝫ ipm intelligē nō sit sine corpore / aia intellectiua
Tex. c.13 est e corpe, simplr indepēdēs.❡ His dilucidatis,videa
mus Ari.vba,quę lib⁹ de aia pmo sic hntur:siqdē igitur
est aię operū:aut passionū ppria:ɔtingit vtiqꝫ ipsam se/
parari:si vo nullū est ppriū ipsius:nō vtiqꝫ erit separabi
lis. Hec Ari.ad vbū:ex qbus argumētor,sumpta prima
hypothetica,addo positiōnē aūtis sic,sed nullum est aię
opus ppriū,ergo nō ɔtingit separari:cuius ɔtrariū dice/
bamus:ꝛ ꝙ nullū sit opus aię ppriū:pꝫ qꝛ si qd esset:il/
lud esset intelligē:at intelligere nō est,qm vel est phāta/
sia:vel nō sine phātasia. Hoc est totū qd pōt Pōpon.tā/
etsi ante ipm diuus Thomas qōnibus disputatis de aia
hoc diligēter ɔsiderauit.Auerroes vo ob ignorātiā gręca
rū lrarum etiā pro se non bn intelligit.nam verbū ipsam
ad opatiōnē,vel passionēꝫ retulit:ꝛ male:quia opus,vel
operatio gręce est ἔργον,ergon:passio aūt gręce est pathe
ma:ꝛ vtrūqꝫ est neutri generis:at verbū ipsam gręce est
feminini generis:ppea nō nisi ad aiam referēdū est.Est
ḡ sensus,si aliqd opus aut aliqua passio,est aię ppria:cō/
tingit ipsam aiam separari. Hęc est p⁹ hypothetica,si vo
nulluꝫ opus est ppriuꝫ ipsius aię:aia nō erit separabilis.
Ex 2⁹ hypothetica ponendo aūs seqtur positio ɔñtis.vꝫ
aiuꝫ nō eē separabilē:ppterea pro Auer.defensione opꝫ
aliter dicere,ꝗ̄ ipse pro se dicat:lꝫ pro vitate postea hęc
verba diligētius pertractabimus . Philoponus itaqꝫ in
his Cōmentarijs:quę sub Ammonio in his de anima li/
bris scripsit,has duas ppositiones abiiectas fecit,asserēs
has in nonullos Platonicos perperam Platonis verba
intelligētes retulisse. Hi enim ex phędone acceperunt in/
tellectiuā animā creataꝫ fuisse ante corpora:ꝛ quidē pfe
ctam:quoniā cum ppria eius opatione:quę est intelligē.
Cōtra quos assumpsit Arist.intelligē vel esse phātasiaꝫ:
aut nō sine phantasia : volēs ex hoc habere animā nullā
hēe operatiōnē sine corpore:quādoqdēꝫ ipm intelligere:
qd maxime videt esse sine corpore : est nō sine corpore.
hoc verificato:subiūgit duas hypotheticas penitus abiiē
ctas:pma est:si aliquod opus est aię ppriuꝫ:ita vt antea
sibi insit,ꝗ̄ corpori vniat:cōtingit animaꝫ separari:hoc
est pręfuisse separatā,ꝛ ante corpora factaꝫ:At si nullum
opus est aię propriū,ita,vt antea sibi insit:ꝗ̄ corpi vnia/
tur:ipsa anima nō erit in se separabilis:ita vt antea cor/
pore sit perfecta:ꝛ facta. Tunc addēduꝫ est secūdę hypo
theticę antecedēs:sed nulluꝫ opus est animę propriū:ita
vt illi insit anteꝗ̄ corpori vniat:ergo nō cōtingit ipsam
esse separatam,vt ante corpora sit,ꝛ quidē perfecta. Qd
vo nulluꝫ opus sit propriū animę:ita vt antea sibi insit,
ꝗ̄ ad corpus descēdat:ex solutione.q.quam Aristo.pri/
mo de anima mouit:patet:nā si qd opus sit propriū ani/
mę est,maxime est itelligere:at vt obseruatio docet, in/
telligere,vel est phātasia:vel nō sine phātasia. Ex his ha
bere vult animā nō separatā quasi ante corpora creatā.
Patet ergo hęc nō esse contra opiniōnē eoꝝ:qui asserūt
animā esse abstractaꝫ a corpore. Nō enim intelligūt per
abstractam,vt ipsa facta sit anteꝗ̄ sit in corpore:sed per
abstractaꝫ intelligūt penitus e subiecto corporeqꝫ inde/
pendētem. Stat enim animā esse e corpore independē/
tem,ꝛ in corpore esse:ꝛ corpori dare esse:vt de intelligen
tijs:quę sunt cęloꝝ animę:patet. Hę enim nō dependēt
a cęlo:ꝛ sunt in cęlo:illis siquidēꝫ esse pręhēt:vt in libris
de cęlo deduximus. Quod vo possit aliqua virtus sine Qd virtus possit eē indepen/dēs: cui⁹ operatio depēdet.
forma,sine potētia esse penitus a subiecto independēs:
cuius operatio nō est absqꝫ subiecto : primo patet de in/
telligētijs:quę ab earuꝫ corporibus nullatenus depēdēt:
ꝛ tamē mouere cęlū,quod est earuꝫ operatio:sine corpo/
re nō est : non enim itelligētia depēdet a cęlo nec prima/
rie:nec secūdarie : ꝛ tamē eius operatio saltēꝫ secūdaria
depēdet ab illo.Secūdo patet ſm eoꝝ Theologoꝝ opi/
nionem:quę dicit creaturas esse obiectum secūdariū in/
tellectionis:qua deus itelligit creaturas.Secūduꝫ enim
horuꝫ opiniōnē deus nec primarie/nec secūdarie depen/
det a creatura:ꝛ tamē intellectio sub eo respectu:quo est
creature,depēdet a creatura: vt ab obiecto.ergo stat vir
tutem esse simpliciter independētē a subiecto:cuius sal/
teꝫ aliqua operatio illi ppa depēdet ab illo. ❡ Ex hisce Defectus argumenti Pōponatij.
clarissime patet tale argumētum nō cogere:operatio ali/
cuius potentię depēdet a corpore:ergo potētia:cuius illa
operatio est : dependet a corpore:teneret enim quādo il/
la operatio nō afficeretur a potētia ſm aliquem moduꝫ
propriuꝫ:vt in proposito est:intellectio enim non est sine
corpore: veruꝫ quia afficitur ab anima ſm modū animę
propriū(redditur enim immaterialis,abstracta,ꝛ abso/
luta)ideo anima potest esse indepēdens.patet igitur ex
ipso intelligere intellectū e corpore nō depēdē:cuius p/
pria operatio e corpore depēdet:quod petebamus. Post
hęc ex ipso velle idem clarissime deduci potest:supponē
do enim ipm velle esse plene liberuꝫ,vt obsuatio docet,
nā quoqꝫ etiā delectabili pñtato,tale possumus libe ap
probare/vel reprobare:vt qlibet in se expit. Tūc arguo
si itellectiua aia depēderet a corpe:qlibet ei⁹ potētia eēt
corpore imersa:ꝛ ita nō pōt esse supra corp⁹,illi dñando.
obseruatio.n.docet oēm potētiaꝫ necessitari ab obiecto,

corporeqꝫ

corporeq; ipso: si est appetitiua virtus corpori imersa. vt ẽ appetitu sensitiuo, ꝛ nãli nemo est, qui dubitat: Cũ igitur p̃iteato nobis quouis delectabili in p̃nte nostra est illud approbare: fit, vt aĩa, virtute cuius appetim⁹: nõ sit forã depẽdens e corpore: illi. s. impressa. Ex his duab⁹ operationib⁹ pz intellectiuã aĩaz nullaten⁹ depẽdere e corpore: Qđ erat ꝓpositũ. Utrum vero possit virt⁹ esse in corpore: e quo nõ depẽdet: ꝛ q̃ mõ p̃t dici in corpe: si ab illo nõ dependet, in nouis de aĩa cõmẽtarijs declaram⁹: ꝛ declarabimus: qñ veritatẽ dilucidabim⁹ in hoc libello.

℄ Qđ de intelligẽtijs ꝛ intellectiua aĩa peractet physic⁹, metaphysic⁹ ꝛ medi⁹ iter hos q̃ aĩastic⁹ dĩ. Cap. XV.

POst hęc de tertio resumẽdo differẽdum est, an vz de intelligẽtijs, ꝛ de a ia itellectiua physicus, matephysicus, ꝛ medius iter hos agãt: Dicamus igit̃ pro dilucidatõe veritatis, esse duas de reb⁹ scias extremas: ꝛ al iã ẽ medijs reb⁹ mediã: extremę sunt metaphysica, ꝛ nãlis: Illa gdẽ ꝙ de abstractis a mã ẜm essentiã, vel q: de reb⁹: quę per essentiã nõ includũt mãz: physica vero: q: de reb⁹: quę per essentiã sunt in mã: vel q: nõ p̃nt eẽ cões nisi reb⁹: q̃ sunt in mã. Medię vero sunt: quas gręci mathematicas appellant: huius gñis (vt Themistius ingt) est ea scia: quę de aĩab⁹ est, dico aĩab⁹ tam cęlestib⁹, q̃z terrenis. ꝛ ea: quę de quãtis: vt quę de discretis, ꝛ quę de continuis. oẽs. n. istę dicunt̃ medię, ꝛ mathematicę. Medię gdez: ꝙ de rebus medijs iter simpl̃r abstracta: ꝛ simpl̃r cõcreta. Mathematicę vero, q: ꝓcedũt ꝑ demõẽs certissimos: ex quo mõ ꝓcedendi tales scię, quę de reb⁹ medijs sunt: mathematicę dicunt̃. Est tñ diã, ꝙ scia de quãtis ꝑ excellẽtiaz dĩ mathematica vtpote nolũz penuria. Scia vero: quę de aĩa est, nõ sic vulgo dĩ mathematica, verũ de his in antiqs, ꝛ nouis de aĩa cõmẽtarijs egim⁹. Ulteri⁹ debes scire aĩas intellectuales, cuiusmodi sunt cęlorũ, ꝛ hoĩuz alę: trifariã considerari posse. Uno mõ, vt intell̃s, atq; intelligentię. Alio mõ, vt ꝑfectões physicorũ corporũ: hoc est, vt motores illorũ: ꝛ tertio, vt intellectuales aĩę: quasi res medię. Primo mõ, bifariã intelligi p̃nt: aut ꝑ essentiã ꝟ est itellectione, quę est illarũ essentia: q̃uo inferior intelligẽtia ꝑ essentiã intelligit sup̃iorẽ: ꝛ ꝟ mõ beatus, cui copulat⁹ est intell̃s agẽs ẜm Auer. intelligit illas: quã sciaz Auer. appellat quę nõ currit cursu sciarũ speculatiuarũ. Alij intuitiuã: ꝛ hęc ẽ metaphysica in se: quã ipsę itelligẽtię hñt: ꝛ hoc mõ nõ loqmur ẽ cognitõe illarũ: qñ nullus dubitat illã eẽ metaphysicã. Alio mõ cognosci p̃nt cognitõe, quę est illarũ effect⁹, hoc est ex eo: q: ex illarũ effectib⁹ colliguntur q̃daz attributa: quorũ aggregatio est cognitio illarũ: hęc. n. si colligunt̃ ex phãtasmatib⁹ metaphysicis, spectãt ad metaphysicã nr̃az: quã Aristo. tradit, ꝛ Plato. Sunt, aũt horũ attributorũ: quę ex metaphysicis phãtasmatib⁹ colligunt̃: alia ꝑ moduz gd, ꝟ est ꝑ modum gñis ꝛ differentię collecta: Alia per modum qualis: quasi ꝓpria accidẽtia ex his fluẽtia: de gb⁹ omnibus metaphysic⁹ agit, quaten⁹ colligunt̃ ex metaphysicis phãtasmatibus. Sic igit̃ cõsiderãdo intelligẽtias: vt intellect⁹, de his agit metaphysicus: qñ si ↄsiderãt̃, vt ꝑ illarũ essentiã cognoscũtur: habet̃ metaphysica beatifica: Sin aũt cognoscũtur cognitõe quę est illarũ effect⁹: sic est cognitio descriptiua: quę habet̃ ꝑ attributa, aggregatõe illorũ: ꝛ sic ẽ illis agimus in metaphysica nostra: quã tradunt Arist. ꝛ Plato. Sin aũt itellectuales ipsę substãtię ↄsiderent̃, vt motores physicorũ corporũ: sic ex phãtasmatib⁹ physicis colligunt̃ quędaz attributa per moduz gd: cõgregatõe quorũ quędaz physica descriptio colligit̃: ꝛ quędam colligunt̃ per modum qualis: quę sunt quasi fluentia ab illis: quę per modum gd colligebant̃. ꝛ hoc pacto de eis prospicit physica: quę nãlis phĩa est. Sunt aũt hę duę ↄsiderationes extremę. Pria gdez, quę est de substãtijs intellectualib⁹, quaten⁹ intelligẽtię sũt, est metaphysica: ꝙ sit sumpta ex phãtasmatib⁹ metaphysicis: his. n. colligit̃ quędã attributorũ ꝑ modũ gd aggregatio: quę loco definitiõis illorũ est. Scđa vero, quę est de illis, vt motores corporum sunt: quę ga hĩ ex physicis phãtasmatib⁹: dĩ physica. Ac si tertio illę ↄsiderent̃ vt intellectuales aĩę, ꝟ est, vt illarũ cõsideratio colligit̃ ex phantasmatib⁹ medijs: sic est illarum scia media, ꝛ mathematica. ℄ Ex his seq̃t̃ de illis posse hñi tres descriptionũ spẽs: pma est aggregatio corũ attributorũ: quę colligunt̃ ex phantasmatib⁹ metaphysicis: hac descriptõe deus definit̃, ꝙ sit intellectus seipsuz itelligẽs per eius essentiã. Alia est corũ attributorũ aggregatio: quę ex phantasmatib⁹ physicis colligit̃: qua descriptione dĩ deus est pmus motor: virtute cuius omnia mouent. Tertia est media: quę ex phantasmatibus medijs colligit̃: qua dicimus deum esse actum corporis physici.

Tres de intellectualib⁹ sbis descriptionũ spẽs.

℄ Sequit̃ scđo de illis posse haberi tres spẽs ꝑ modum qualis: nam ex attributis per modum gd descriptiones illarũ constant: attributa per moduz qualis sunt, vt accidentia ab primis quasi fluentia. Colligunt̃ aũt trifariaz hęc attributa, quatenus etiã phantasmata trifariã sunt. His sic dilucidatis, elidit̃ pma ratio Pompo. quę erat ꝫ excerptũ. Primo gdez, ga dum de intelligẽtijs egit: etiaz de intellectiua aĩa egit, vt illa intellect⁹ est. Scđo nõ op⁹ erat agere de intellectiua aĩa in metaphysica illa Ari. q: illa nõ est vl̃is ad oẽs res metaphysicas, satis enim erat agẽ de itellectiua aĩa in libro de aĩa: nã dũ egit ẽ intellectiua aĩa q̃ten⁹ intell̃s est, ꝟ fecit vt aĩastic⁹ mediat inter physicum ꝛ metaphysicum: ꝛ de excerpto hactenus.

Tres attributorũ spẽs.

℄ De scđa principali rõne, quã Pomp. aduersus opionez Auer. confecit. Cap. XVI.

HActenus de prima rõne, quã Pomp. aduersus Auer. cõfecit: ꝛ de scđa agendum est. Est tamẽ aĩaduertẽdum Pomp. illaz obscure, ꝛ sine ordine tradidisse: ꝓpterea enitar in ipsa ordinez ponere, vt intelligatur eius vis. Summam⁹ ergo p̃ ꝙ ad ꝓbandũ intell̃z eẽ imortalez, necesse est ꝓbare ipz eẽ imãlez. Sz nihil est in sensib⁹ nr̃is, quo imãlitas aię ꝓbari possit: ḡ volũtaria est positio Auer. Qđ nihil in sensib⁹ notũ sit: quo aię imaterialitas ꝓbet̃, syllogiçat ex eo: ga anima dicit̃ materialis altera duarũz causarũ: vel quia pro eius operatione requirit organum: vel ga exire nõ potest in actum sine corpore. Prima causa clara est ex libris de anima scđo ꝛ tertio. Secũda ꝓbatur: quia pmo de anima ostendit animã non separari: quia sine phantasmate non operat̃. Ergo per cõtrarium dicit̃ anima imaterialis: ga ꝛ sine organo operat̃: ꝛ sine corpore. Sed nullum est signum euidens, quo saltem ꝓbetur eam posse exire ad actum: sine corpore: ergo nullus est signum, quo põt illius imaterialitas conuinci. ꝓ. Si esset aliquod signum potissimuz illud esset, quod Auer. assignat tertio libro de anima: ga recipit omnes formas materiales: sed hoc signum destruit seipsum: nam si recipit formas materiales, nõ exit ad actũ sine corpore: ergo ex eo: ga recipit omnes materiales formas, sequit̃ ipsam nõ esse imaterialez. ꝓ. Si esset aliqđ signũ, id eẽt, q: non eget organo, vt subiecto: sz ꝟ nõ est: q: iũc nõ vtraq; conditio reqreret̃ ad imaterialitatẽ: sed sufficeret hęc sola. qđ videt̃ cõtra Aristo. quia ↄcludit aĩaz nõ separari, per hoc, ga intelligere non est sine phantasmate: ergo ad immortalitatẽ requirit̃ vtraq;. ꝓ. Cõsiderent̃ v̓ba Aristo. p̃ de aĩa. naz ex illis hęc colligit̃ ꝓpõ, si intell̃s est phan-

T. cõ. 12.

T. cõ. 12.

tasia: vel nõ sine phãtasia: intellꝰ nõ separat̃: sꝫ ad distinctiuã sufficit vnã ptẽ eẽ veram: ergo ex eo solo: q2 nõ est sine phãtasia: relinqt̃ aiaꝫ nõ separari. P. Q̃ñcũqꝫ alicui rei duo modi sub distictiõe assignant̃: res illa põt a quis illoꝝ separari: etiã ipsa pfecte stante: vt p exẽpla pꝫ: sed aia dr̃ mãlis, vel qa est phãtasia, vel qa nõ sine phãtasia: ergo ex eo solo: q2 nõ sine phãtasia exit ad actũ: ipsa non separabit̃. P. Si aiç separabilitas imãlitasqꝫ pbari posset, nõ nisi qa esset aliqua opatio pbaret̃: quç esset penitus abiũcta a corpe, τ tãq̃ a subto: τ tãq̃ ab obiecto. Sꝫ hçc opatio p nullũ euidẽs signũ pbari põt, nisi p imaterialitatẽ: ergo petitio pncipij. P. Si ad imãlitatẽ pbãdaꝫ sufficit: vt nõ dependeat a corpe, vt a subto. Frustra Arist. addit cũ pbat iseparabilitatẽ, q2 intellig̃ est phãtasia: vel nõ sine phãtasia. P. Si imãlitas pbat̃: q2 non depẽdet a subiecto corpe: stabit ipsam eẽ imãlẽꝫ: τ intelligere nõ eẽ sine phantasia: qd si stabit sic: Frustra Aristo. addit vel nõ sine phantasia. ❡ Ex his obscure traditis, deducit diuũ Thomã τ Auerroem nõ recte dic̃ Aristo. tenuisse aiç intellectiuç imortalitatẽ: cũ aptissime ex his, quç ipse dicit, ipsaꝫ eẽ inseparabileꝫ deducat.

❡ Resumptiões circa h̃ argũ disserẽdç. Cap. XVII.

Sed circa hõ argumẽtum pmo disserẽduꝫ est. Quid Auer. τ Thomas intelligãt p aiç intellectiuç separabilitatẽ: τ si inter eos est aliqua dña. Scdo vidẽdũ est, quot reqrant̃ ad h̃, vt forma dicat̃ separata. Disserẽdum 3° est, si est aliqd signum euidẽs, quo possint Thomas, τ Auerroes aiç separabilitatẽ pbare, quã de illa itellexerũt. Uidendum 4° est pro vitate, τ pro opione Auer. qd Arist. intellexit in illis vbis, quç supius exposuim⁹. Quinto disserenduꝫ erit pro opionib⁹ alioꝝ, τ pro opione Arist. si aia intelligere posset sine phantasmate.

h̃ de aia. t.cõ.12.

❡ Quid Auer. τ diu⁹ Thomas intelligãt p itellectiuç aiç separabilitatẽ, τ quõ differũt. Cap. XVIII.

Ut igit̃ videat̃ q̃tũ valeãt: quç Põp. inqt in h̃ libello: de singulis disserẽduꝫ erit, dicam⁹ ergo qd diuus Thomas, τ qd Auer. intelligãt p itellectiuç aiç separabilitatẽ. Auerroes igit̃ in libro de substãtia orbis mãleꝫ formã eã asserit: quç ꝯstituit̃ inesse p subm: h̃ est, quç dependet in esse, τ in ꝯseruari a subiecto. Ergo apd ipꝫ ois forma, quç depẽdet a subto. cuius est forma: dr̃ mãlis, cõcreta, τ inseparabilis: quare si licet per oppositũ syllogiçari: quçcũqꝫ forma nõ depẽdet ab ei⁹ subiecto: dicet̃ abstracta, imãlis, τ separabilis. Ex quo seq̃t̃ formã posse eẽ separataꝫ a suo subiecto: τ illi dare eẽ, spẽm, τ nomẽ: qm̃ (vt dicebamus) forma dr̃ separata ex eo solo: q2 nõ dependet ab ei⁹ subiecto: mõ nõ repugnat formã dare eẽ suo subiecto formalr̃ illud informãdo, τ ab eodẽ nõ depẽdere. Et lꝫ pro h̃ multa sint Auer. vba: sufficiant nobis quç dicit pmo physicç auscultatõis, cũ.n. de cçlo ipso loqueret̃ inquit, τ qa caret h̃ subiecto: ideo caret forma: quç sustẽtet̃ per h̃ subm: τ fuit necesse, vt foia ei⁹ eẽt liberata ab hoc subiecto, τ vt nõ hẽat ꝯstõneꝫ p corp⁹ cçleste: sed corpus cçleste ꝯstituit̃ p illaꝫ: pꝫ g̃ ex his vbis Auer. intelligẽtiã formalr̃ ꝯstituere cçlaꝫ: dici vo separatã: q2 nõ cõstituit̃. põt ergo ꝓm Auer. intellꝰ eẽ forma informãs humanuꝫ corp⁹: τ separata: informãs qdẽ: q2 illd inesse formalr̃ cõstituit. Separata vo: q2 ab eo nõ depẽdet. Ex hisce pꝫ de separabilitate, τ inseparabilitate intellectus, siue intellectiuç aiç nullaꝫ esse dñaꝫ inter diuũ Thomã, τ Auer. nã diuus Tho. aiam vult eẽ formã corporis, quaten⁹ ipsum cõstituẽdo, illud formalr̃ informat: inseparabileꝫ vo ab eodẽ: q2 ab illo nõ depẽdet: quç oia ꝯcedit Auer. Sũt tñ

Cõmẽ.53. in calce.

Qꝫ nõ sit dña iter Thom. τ Auerroẽ

dñe, pma qdeꝫ, q2 Auer. intellꝰm posuit substãtiã vtraqꝫ ex pte çternã: Thomas vo per creationẽ illam de nouo factã psuadet, post mortẽ tñ ppetuo remanere. Scda qa Auer. intellectũ vult eẽ vnũ numero in oibus hominib⁹: τ Thomas vult intellꝰm sicut τ aiaꝫ m̃ltiplicari pro numero corpoꝝ. Tertia dña est, ꝙ diu⁹ Thomas pter intellectiuã in hoie nullaꝫ aliã formã posuit: qm̃ intellectiuã dicit simul eẽ sensitiuã, τ vegetatiuã. At Auer. intellectiuã ponit corp⁹ humanũ informantẽ: τ preter illam posuit in hoie cogitatiuã, quã grçci dianoeticã appellãt, quç simul est sensitiua, τ vegetatiua in hoie: hac.n. mediãte intellectiuã voluit humanũ corp⁹ informare. ❡ Ex his sequit̃ intellectiuã eẽ separatã a corpe humano: τ in eo esse. Est qdẽ separata separatõe depẽdentiç: qm̃ ꝓm vtrãqꝫ opionem e corpore humano minime depẽdet. est vo in humano corpe: q2 illud p se informat, vt vtraqꝫ opio autumat. ❡ Scdo seq̃t̃ hoieꝫ formalr̃ intellig̃ ꝓm vtrãqꝫ opionem: qm̃ intelligit p intellectiuã: quç est informãs essentialiter corp⁹ humanũ: nõ aũt p formã: quç humano corpori assistit: vt putat Candauensis: qd hçc sit opio Auer. lꝫ diu⁹ Thomas de eo alr̃ sentiat: in cõmẽtarijs: quç nuperrime ꝯficim⁹ de aia: satis pulchre dilucidauim⁹: ꝙ vo illa sit diui Thomç: nemo est, qui dubitat.

Q̃õ dif fert. Th. τ Auer.

Q̃õ itellectia sit separata τ i corpe

Q̃õ hõ itelligit.

❡ Quç reqrunt̃ ad foiç separabilitatẽ. Cap. XIX.

Ex his pꝫ ad formç separabilitatẽ vnũ tñ eẽ necessariuꝫ, vꝫ ꝙ ab ei⁹ subto: cuius est foia: in esse nõ depẽdeat. Ad formç vo mãlitateꝫ reqrit̃, vt e subiecto in esse depẽdeat: cui⁹ est forma. Ex h̃ nõnulli, τ qdẽ actu arbitrantur oẽm formã organicã eẽ mãleꝫ, h̃ est eẽ a corpe depẽdentem: cũ organica foia sit: cui⁹ opatio depẽdet a certa, ꝯstitutaqꝫ corpis pticula, tanq̃ a subiecto: vł tanq̃ a cõsubiecto. At fieri nõ põt, vt alicuius formç opatio ab aliqua pticula corpis (vt a subiecto) depẽdeat, qn ipsa etiam a subiecto depẽdeat: ois g̃ organica est mãlis: atqꝫ e corpe depẽdens. Cõtra vo nõ ois mãlis est organica, cũ (vt dicunt) foia ignis mãlis sit, τ nõ organica: nõ.n. ei⁹ opatio pficit̃ p certã ignis pticulã: sꝫ põt exerceri p totũ, τ p singulas ignis ptes. Sequit̃ scdo oẽꝫ formã mãleꝫ hẽe operationẽ: quç sine obiecto corporeo pfici nõ põt: nõ tñ ois foia: cui⁹ opatio eẽ nõ põt sine obiecto corporeo, est mãlis: vt supius diximꝰ: vtpote qm̃ talis opatio afficeretur a foia, cui⁹ est opatio: naꝫ qm̃ a foia opatio afficit̃ vlitate, τ abstrabibilitate: foia erit p essentiã abstracta: τ tñ eius opatio eẽ põt: vt nõ sine obiecto corporeo: vt supi⁹ deduximꝰ. Quib⁹ pꝫ ad formç separabilitatẽ nõ illa duo reqri: vt Põp. autumat: vꝫ ꝙ sit organica, τ cui⁹ opatio non sine corpe sit: sꝫ vnũ tñ, vt e corpe, tanq̃ a subto nõ depẽdeat: Nã lꝫ valeat argũ, est organica, τ ei⁹ opatio nõ sine corpe est, g̃ mãlis: non valet pp hçc duo: sed solũ, qa est organica: nec valet est organica, g̃ mãlis: q2 organicuꝫ τ mãle ꝯuertunt̃ ꝓm opionẽ coꝝ: quos diximꝰ: sꝫ q2 argumentũ est ab iferiori ad suũ supi⁹. Utrũ vo ꝓm vitatem oẽ organicũ sit mãle: τ oẽ mãle organicũ: hõa difficultas est: sꝫ nobis nũc satis sit locũ aperuisse: Quot igit̃ ad formç separabilitatẽ reqrunt̃, ex hisce pꝫ.

Scot⁹ in quolibeto. q.14.

❡ Quib⁹ signis intellectiuç aiç separabilitas pbet̃: τ qd sit eius ppria opatio. Cap. XX.

Quia igit̃ itellectiuç aiç separabilitas, τ eiusdeꝫ a corpe independentia idẽ est, si signa indepẽdẽtiç inueniemus, signa separabilitatis relinquent̃. Signum ergo ꝙ intellectiua aia e corpore, vt a subiecto nõ depẽdet, est independentia eius opatõis a corpore vt a subiecto: qa enim intelligere, τ velle nõ depẽdẽt e corpe, vt a subiecto: aia,

cuius illę opatões sunt: e subiecto ipso depēdere nō pōt. Qd vo intelligere & velle e corpe nō depēdent, vt a subiecto/pspicuū est, qz imediatū illoꝝ subiectū est intellectiua aīa. ℞. Quia sunt absqz corpis ꝯditōib⁹: sunt.n.corporis ꝯditiões hic, & nūc, & reliquę, quę indiuiduū ꝯstituūt. At intelligere & velle vliter, & abstracte alę intellectiuę insunt: nō ergo in corpe, vt in subto inesse pnt. Ex his pz ꝙ lz intelligere, & velle depēdeāt a corpe, vt ab obiecto/ intellectiua aīa pōt eē separata: nō.n.depēdentia operationis a corpe vt ab obiecto infert aīaz depēdere a corpe vt subiecto: naz (vt dicebamus) intelligētię opatio scḋa depēdet a cęlo, vt ab obiecto: & tñ ipsa nec primarie, nec scḋarie depēdet a cęlo, vt a subto. ℞. Scḋm aliquos intellectio dei respectiua, qua ipse intelligit lapidē, dependet a lapide, vt ab obiecto: & tñ de⁹ nec pmarie, nec scḋarie depēdet a lapide: hęc fuerūt hñ supius deducta. pz ḡ ꝙ opatōis obiectiua depēdentia a corpe, nō ꝯcludit formaz, cuius est opatio: eē mālez: sed subiectiua depēdētia illud significat. Pz vlteri⁹ signū, quo sciri pōt itellectiuā aīaz hēc aliā opationē q̄si pmā pter velle, & itelligē phātastica: eē ipz intelligere & velle phātasticū: hoc est qd nō sine phātasmate est. naz cū ex intelligere & velle phātasticis hēam⁹ ipsaz nō dpēdere a corpe, vt a subto: scimus eā remanē corpe aboleto: & cū sciam⁹ ipsaz nō remanere frustra post mortē; scim⁹ eā hēe opatōez aliquā: quę cuz nō possit eē intelligē, & velle phātasticū: nō.n.post mortez intelligit, aut vult ꝑ depēdentiam ad phātasma: ergo scim⁹ opationē illaz eē intelligere, & velle alterius rōnis ab intelligere, & velle phātasticis: qd vo illud sit: postea dicem⁹. Sz quō stet ipsaz posse intelligē oīno sine phātasmate: & intelligere phātasticū eē signū eius separabilitatis, atqz eius pmę opationis: postea dicem⁹. Ex his appet nec intelligē, & velle phātasticū, nec intelligē, & velle alteri⁹ rōnis eē ꝓpriā, & inseparabilez intellectiuę aīę opationē: pz qz nullū illoꝝ est sibi coēuū: naz dū est in corpe intelligit nō per intelligē alteri⁹ rōnis: & vult nō ꝑ velle alteri⁹ rōnis. Post mortē vo intelligit, & vult nō ꝑ intelligere, & velle phātasticū, ergo intelligere, & velle intellectiuę aīę coęua sunt, intelligē & velle coꝝ intelligibiliū: quę sunt actu intellecta, siue sint sine phantasmate, siue nō sine phātasmate. ab ħ.n.nunq̄ absoluit intellectiua aīa, vt itellectiua aīa: dū exit ad ei⁹ actualez opationē.

¶ Quō vba Arist. intelligunt, quę p̄ de aīa posuit pro veritate, & pro opione Auer. Cap. XXI.

T.cõ.11. His visis de Aristo. vbis differēduz esse arbitror, & ꝺm Auer. & pro vitate. Scḋz Auerroez quidez: nam vt dicebam⁹ auctē Philoponi/ Aristo. mouet aduersus Platonicos perperā vba Phędonis intelligētes qōnez. Utruz.s. ipsius aīę intellectiuę sit aliq̄ ꝓpa opatio: quę supple sibi separatiz insit in illo priori: in quo nōduz ad corp⁹ descendit. vt isti putabāt, qui aīas creatas añ eaꝝ corpora autumant. An vz añ corp⁹ nō opeꝛ: sed incipiat simꝛ cū corpore opari. Rñdet Arist. de qbusdā opatiōib⁹ nō eē difficile definire: q̄les sunt opatōes, quę cōpetūt aīę⁹ vt sensitiua est, vel vegetatiua: nam istę non insunt aīę in illo priori: in quo nōdum venit ad corpus: sed soluz, vt est in corpe. Sed magna dubitatio est de ipso intelligere: naz hoc videꝛ animę ꝓpriū: ita vt sibi insit separatim. Respondet ipsum intelligere nō esse sic ꝓpriū: qd sibi insit anteq̄ ad corpus descēdat: qñqdez itelligē: quo nos experimur remāles intelligere: aut phantasia est, aut nō sine phantasia: ergo sibi inesse non pōt anteq̄ ad corpus descendat. Ecce quō loquiꝛ de intelligere: qd pmo aīe inesse experimur: tale.n.nō sine phātasmate est. Post hęc, cuz declarasset ipm intelligere: qd pmo aīę experimur inesse: non eē absqz corpe phātastico: subscribit duas cōditionales inuicez abiunctas. Prima est, si aliqua opatio est aīę ꝓpria: ita vt aīę insit in illo priori: in quo nōduz ad corpus venit: ipsaz aīam cōtingit separari.s.in illo priori: in quo tale intelligē sibi inest: hęc est pma hypothetica. Scḋa, si nulla operatio est ipsi ꝓpria: vt possit sibi inesse in illo priori: ipsa non erit separabilis: sed ex solutione dictę.q. T.cõ.12. nulla est hoc pacto sibi propria: qm intelligere: qd primo sibi inesse experimur: non sine phantasmate est: ergo aīa fuit separata: & facta ante corpora: pz ergo ex hac expositione nihil cōtra Auer. relinqui. Aristo. eniz soluz ex his habere vult aīam non eē ante corpora separataz: qm intelligere: qd primo sibi inesse experimur nō sine corpore est: hęc pro Auerrois opione. Pro veritate vo debes scire Aristotelez hñ velle intellectiuā aīam post mortē remanere: asserit tamē non esse formalr animā, nisi cū corpus actualiter informat: ꝓpterea cuz intellectiua anima desinit corpus informare: desinit esse aīa; nō tamē desinit esse intellectus, aut intelligētia, aut desinit esse: quare lz id, quod anima est, post mortē remaneat: nō quidem vt anima: sed vt intellectus, vel intelligentia remanet. Quod vo ita sit: mouet.q. an omnis operatio aīę.s. quę est eius, vt aīa: sit sibi & corpori cōmunis: an aliqua sit aīę ꝓpria, vt anima est. Respōdet nullam esse ꝓpriam operationē animę, quatenus anima est, naz maxime intelligere esset: quod primo sibi inesse experimur: intelligere eniz inest sibi, q̄ primū corpori inest: & tamē sibi ꝓprius non est: cum non sine phantasmate sit. Ex his verificat duas hypotheticas. Prima est: si aliqua est operatio aīę ꝓpria: quę sibi competit quaten⁹ anima est: ipsaz quatenus anima est, cōtingit separari post mortem. Secūda si nulla operatio est animę ꝓpria, vt aīa est, ipsam, vt aīa est, nō cōtingit separari: sed ex solū dictę.q. nulla est aīę operatio: quaten⁹ illa anima est: ergo de facto ipsa, vt aīa nō potest post mortem remanere. Sed occurres dato ꝙ nulla operatio sit sibi ꝓpria, vt anima est, vtruz pōt ipsa aliqua rōne esse separata. Respōdet exemplo sumpto a recto: qd concretiue sumptū tangit sphęram in aliquo signo: hoc est, vt rectum: abstractiue vo sumptū hoc est, vt rectitudo: nō tangit sphęrā, nisi ꝺm imaginationē: ita aīa vt aīa itelligit intellectiōe cōcretiua: quę sibi prio videꝛ inesse: tali autē intellectione cōcretiua ipsa vt abstracto, atq̄ intellectus nō intelligit: sed intellectione abstracta a phantasmate. Ex qbus pz Aristotelez nō negasse animā remanere post mortē: sed solū asseruit illā nō remanere, quo aīa est, cū ipsa (vt aīa) nullā ꝓpriā hēat opationez. Remanet aūt, vt intellectus, atq̄ vt intelligētia ꝑfecta: quę postea nō ampli⁹ indiget corpe. acqsiuit.n.ꝑfectōez: qua nō sibi ampli⁹ est corpe opus. Qd si aliqui ad mentē Aristo. dicāt aīaz post mortē remanere: nō intelligūt per aīaz, quatenus aīa: sed rem: quę est aīa. res.n.quę est aīa: remanet post mortez: qz sibi remanet aliqua opatio pter intelligē: qd sibi inest pmo: cū corpori inest: de qua postea dicem⁹: hāc expōnē doctissim⁹ Simplicius in ei⁹ cōmentarys apposuit: nisi ꝙ intellectū dicit ptē aīę. Ideo cōcedit intellectum remanere: aīaz vo nō: sed de eius opione alibi hactenus de verbis Aristo.

¶ Quō intellectiua aīa pōt intelligē sine phātasmate, opiniones: vbi de extasi & lipopsychia nota. Cap. XXII.

Opinio Platõis

Post hęc an aīa (de itellectiua semꝑ loquor) sine phātasmate itelligē possit: Platonici arbitrātes aīas añ eaꝝ corpa creatas, tradunt aīas itelligē sine phātasmate, qm anteq̄ ad corpa descendant, vtpote ꝑ spēs eis cōnatas

intelligunt oia quę intelligibilia sunt. Hę vo ad corpora descēdentes, q̄si oblitę reminiscunt̄ p phātasmata: qua rōne fit (vt phātasma non pro intelligere sit simplr necessariū: s3 pro itelligere in corpe) qd est ipm reminisci. Opinio Auer. Peripathetici vo nō vna rōe sentiūt. Auerroes.n. (vt superius dicebam⁹) asserit aiam in illo pori in quo pcedit sphęrā humanā, vbi.s.est vna itelligētiarum, infima v3 intelligere sine phātasmate, qm supiores subas p illarum essentias. cū vo sphęrę vnit: vtpote, in illo pori: in q̄ intelligit̄ vnita sphęrę non huic, vel illi hoi, intelligit p phantasma: sed nō p h, vel illud phātasma: s3 p phātasma, qd sm spēm est ppetuū: nā intells, vt aia sphęrę semp intelligit lapidē per phātasma lapidis: nō qdē huius vel illius hois, sed hois: in cui⁹ subiecti maiori pte est ipse pfect⁹. At cū intellr vnit⁹ huic, vel illi, intelligit lapidē p phantasma hui⁹, vel illi⁹ hois, p3 q̄ qūo aia itelligit per phantasma, z qūo sine phātasmate sm Auer. Opinio Auicē. Auicēna vo arbitrat̄ aia3 in addiscēdo egere phātasmatib⁹. In itelligēdo vo postq̄ didicit, nullaten⁹ eis egere. Quo vo mō h fieri possit: in nřis de aia cōmētarijs nuperrime ęditis declarauim⁹. Sūt aūt hui⁹ rei argumēto nobis illi, qui extasi3 patiunt̄. Hi.n. cū redeūt: cōplurā, z qdē mirabilia se itellexisse, z vidisse narrāt: z tn̄ phātasmatib⁹ nō vsi fuerūt: erāt.n. a sensib⁹ adeo distracti, vt puncti minime sentirent. Opinio Grecoz. Themisti⁹ vo, z Simplici⁹ arbitrātes memoriā nō eē in pte itellectiua, sed solū in sensitiua: dixerūt ta3 diu spēs, quas notōes appellāt, in itellectu remanere, q̄ diu ipse itelligit: cessante vo ab ipso intelligē, cessant spēs ab intellectu: z phātasmatu3 memoria relingt̄ in pte sensitiua: quę ipsi itellectui inseruit. Quo fit, vt aia sine phantasmate neq̄q̄ itelligat, na3 cū sine spēb⁹ itelligē nō possit: nec sine phātasmatib⁹ itelligē pōt: quę ipsaz spēz, sūt z gńatiua, z (si amittūtur) reuocatiua. ⸿ Opinio ppria. Ego vo ab his, quę diu⁹ Thomas ingt, nō recedēs dicerē intellectiuam aia3, quo aia est itelligē nō posse sine phātasmatib⁹, na3 quo aia est, act⁹ corpis est, cui vtutes sensitiuę necessariā cōnexionē dicūt: adeo, vt sine illis aia in actum exire nō possit. S3 aia vt intells est, sine illis itelligē pōt: nō eni3 intellectiua aia vt intells cū sensitiuis vtutib⁹ necessariā cōnexionē dicit, qñqdē vt itells, nullius corpis est actus, imo vt intells sine corpe est, z eē pōt, ergo aia, vt intells in itelligēdo nō eget phātasmatib⁹: est tn̄ bn̄ aiaduertēdum, q̄ l3 aia vt intells in intelligendo phātasmatib⁹ nō egeat, tn̄ itelligē nō pōt, qn pus e phātasmatib⁹ ipsis fuerit affecta: affecta dico, vel qz vtute phātasmatū in ea habit⁹ relinquant̄; qb⁹ spēs regenerēt̄: vel qa ex phātasmatib⁹ spēs relinq̄bant̄: qb⁹ ipsa itelligē pōt, qn vult ea: q̄z illę relinquūt̄. dico igit̄ aia3 q̄ten⁹ aia est sine phātasmate de pńti intelligē nō posse: quo vo est intells, l3 de pńti phātasmatib⁹ nō egeat: nō pōt de pńti intelligē nisi phātasmata ipsaz affecissent ad intelligēdu3: qñqdē nec aia, vt aia, nec vt intells intelligē pōt nisi de pńti, vel de pterito a phātasmatib⁹ fuerit affecta. Excerpta ꝑnium3. ⸿ Ex his seqt̄ p° q̄ si vbū siue puat pńtaneā phātasmatū nečitatē, aia vt itellect⁹ sine phātasmatib⁹ itelligē pōt: si pńtaneā, z pteritā nečitatē puat, nec vt aia, nec, vt itells sine phātasmatib⁹ intelligē pōt. Scdm ⸿ Seqt̄ scdo recte Aristotelem vbiq3 dixisse aia3 nequaq̄ sine phātasmatib⁹ itelligē: qm, vt aia sine illis itelligē nō pōt, vt intells (z si de pńti sine phātasmatib⁹ itelligē pōt: vt vbū siue puat ēt pteritā necessitatē) sine illis nequaq̄ intelligē poterit. Tertiu3 ⸿ Seqt̄ 3° aia3 in corpe intelligere sine phantasmate nō posse: qm vt sic dicit ad sensus necessariā cōnexionē: ex̄ corp⁹ vo: l3 nō dicat̄ aia: sed intelligētia: sine phātasmatib⁹ de pńti nečitate pōt intelligere: nō aūt de pterita: cum nec in corpe, nec ex̄ corpus intelligere pōt, nisi pręaffecta ab illis. Hęc sm Aristo. sed sm vitatē postea dicem⁹: declarabim⁹.n. quot modis aia post mortem itelligē pōt, z quę sit phātasmatu3 nečitas: na3 l3 hęc pro opinione Aristo. sint dicenda: pro vitate sec⁹ dicem⁹. De extasi z lipopsychia. Illud vo qd de extasi dicebat̄, ꝯsiderari: na3 qdā perperā vba Arist. in libello d̄ somno intelligētes, inter lipopsychiā, z extasi3 nullā fecerūt differētiā: dixerūt.n. extasi3 eē raptū, in quo infere vtutes, atq3 sensuales sopiunt̄: supera vo aię vis attollit̄: cui sic elatę multa arcana reuelant̄. Huius opinionis fuit Plinius 7° nālis hystorie libro: q exēplo Hermotinij clazomenij aia3 corpe relicto errasse tradit: quę postea ad corpus rediēs, multa pdixit. Ca°52°. Et l3 de his multa dicturi simus in theologico nřo dilucidario: tamē ne pphano hoi error emergat: extasi3 nō eē lipopsychiā eo argumēto p3, q̄ lipopsychia sm Gal. est morbi gen⁹: qd ex viriū imbecillitate plerūq3 ꝯtingit, aut ob nimiā inedia3, aut ob nimiā saturitatē, aut ob morbi alicui⁹ longiquitatē. At extasis sine morbo accidit. ⁋. Lipopsychia z bonis z malis indifferēter accidit. extasis aūt nō nisi viris virtute, atq3 oi scitate pcipuis. Insup extasis in magnaz rez reuelationib⁹ fieri solet. Lipopsychia vo accidit nulla rerū reuelatōe cogēte. Ad hęc: quę in extasi pdicunt̄: nūq̄ fallere visa sunt, at quę phātasmata in lipopsychia accidūt: fortuitū, temereq3 aliqd p̄sagiūt. Ex qb⁹ appet Arist. hn̄ lipopsychia3 nouisse: vbi l3 sensus externi sopiantur, interni fixi⁹ intellectui seruiūt, extasi3 vo (vt nos catholici intelligim⁹) ipse nō nouit. nō.n. nouit aia3 intelligere posse (du3 est in corpe) sine phātasmatib⁹: veluti in extasi intelligere videt̄ qui, illam patit̄.

⸿ Soluūtur ea, quę in scda pncipali rōne Pōpo. induxit aduersus opiōne Auer. z dat̄ multiplex intellectus vboz Aristotelis. Cap. XXIII.

His dilucidatis, facile quę in scda Pōp. rōne inducta st elidūt̄. Pria qdē delet̄, q̄ mālitas aię ꝯuincit̄: ex eo solo: q̄ ei⁹ opatio eget corpore vt subiecto, siue sit organicū, vt cōplures dicūt, siue māle, vt alij. pōt.n. aia eē mālis: cui⁹ opatio nō est organica, vt calefactio sm aliquos: non aūt pōt anima esse mālis: quin eius operatio corpore egeat vt subiecto: hoc est qn corporea sit. Cū vo addebatur Aristoteles cōcludere aiam nō separari, quia sine phātasmate nequaq̄ intelligit: iam p3 sm Auerroe3 hęc verba in Platone3 esse referenda: qui tenebat aias separatas fuisse ante corpore intelligereq3 sine phantasmatibus: quo vo intelligat̄ sm veritatē diximus: loquit̄ eni3 Aristoteles de intelligere: qd animę competit, vt anima est, non autē quo est intellect⁹. Signum vo euidens, quo pbari potest ipsam posse exire ad actu3 sine phātasmatis pęsentanea necessitate, dictum est, quia intelligit, z vult, nō dependendo a corpore, vt a subiecto. Delet̄ etiā secūda: nam ex eo, qa recipit omnes formas materiales imaterialiter, z abstracte, sequit̄ ipsam esse imālem, z a corpore nō dependentē: nec signum destruit se: nam eget corpore vt obiecto: non aūt, vt subiecto. Tertia delet̄ ēt: nam imaterialitas ꝯuincit̄ ex eo qa nō eget corpe, e quo in esse depēdeat, vt a subiecto. Hoc aūt scit̄ ex eius opatione: quę est sine corpore vt subiecto. diximus etia3 nō duas, sed vnam conditionē esse necessariā pro materialitate, z vna3 pro imaterialitate. Uerba Aristotelis etiā non bene perpendit Pompo. nam si pro Auer. opinione intelligātur: in Platonem referenda sunt: sin autem pro veritate: etiā nō habet, quod quęrit. Aristoteles eni3 per illa vult aliud nihil, nisi q̄ si anima non pōt intelligere sine phantasmate non pōt vt anima esse sine corpore: at

alia rōne pōt eē sine corpe: quo vz pōt itelligē sine phantasmate de psicanea necitate. Silr delet alia/ ex eo eniz solo ꝙ aīa sine phātasmate nō pōt itelligē seqꝰ ipsaz ante corpus nō itellexisse: vel seqꝰ eā nō separari rōne, qua aīa est. Cū quo tñ stat eā separari posse alia rōne, vtpote quo ipa est itells, ⁊ quo ꝑfectionē in corpe acqsiuit. Delet in pᵒ ex his, quę dixim⁹: ex h.n. ꝙ scimus ipaz e corpore nō depēdere scim⁹ eā hīe aliā opationē: in qua corpus nec, vt obm, nec vt subm ꝯcurrit. Delet 5ᵒ ex dictis, addit.n. illud Ari. vel vt ostēdat eā ante corpus nō itelligere: vel vt ondat eā, vt aīa est, nō eē ieparabilē. Ultima tollit, vt diximus: stant.n. illa duo: ⁊ tñ nō frustra addit qḋ dicit: qꝛ vel in Platonē retulit: vel logꝰ de aīa vt aīa. Daꝝ ḡ rōnū refutatio meliꝰ pꝫ. s. ea quę diximus primo
10°. t.19°. capite: aiaduertant: nūc vo raptim refutatio sit h modo ostēsa. P. Nobis satis illud sit, demōstrasse aiaz, nec in corpore, nec ante, nec post corpus, nec (vt aīa est) nec (vt intellectꝰ) posse itelligē gn depēdet, vel depēdit, a phātasmate ꝑm opionē Ari. qua rōne veꝝ erit qḋ Ari. ait, aiaz nequaq̄ itelligē sine phātasmate: cuiꝰ Plato oppoᵐ arbitrat, cū eā itelligē dicat per spēs inatas ⁊ ante ⁊ post cor
Epilog° sensuum Aristo. pus, ⁊ in corpe. Ex his oībꝰ pꝫ multiplex Ari. itells, cū ait aiam sine phātasmate itelligē nō posse, vnus qdē sensus est, si itelligit de aīa, vt aīa: quia, vt dicit necꝰ iaz ⁊ ad corpus, ⁊ ad vtutes sensitiuas, sine phātasmate neq̄q̄ itelligit. Aliꝰ sensus est ꝙ aīa nequaq̄ sine phātasmate itelligit, vt vbū siue ꝑuat necessitatē oēz phantasmatis, ⁊ p̄ntaneam, ⁊ ꝑteritā. qm̄ nec in corpe, nec ex̄ corpus itelligē pōt gn depēdet, vel depēdit a phātasmate: quę expositio pulchra est, ⁊ de directo aduersus Platonez: qui dicebat aiaz itelligē nullo pacto e phātasmate depēdēdo: sed per spēs ꝯgenitas aliūde illi ifusas: vel ab alio agēte cōcreatas. Alius sensus est aiaz itelligē nō posse sine phātasmate: qm̄ nihil itelligit, gn ad intelligēdū a phātasmate afficiat: de qua affectiōe postea dicemus. Aliꝰ sensus est aiaz sine phātasmate nō itelligē: qm̄ nō per spēs inatas, sed ꝑ spēs, vel affectiōes a phātasmatibus causatas intelligit: qḋ mihi placet, quz Ari. hęc vba, vt Simplicius ingt, in Platonē retulerit. Ex his pꝫ aiam neq̄q̄ sine phātasmatibus itelligē posse: ⁊ posse remanē intelligētē post mortē: qm̄ si remanet itelligens: nō nisi q̄tenus a phātasmatibꝰ ad itelligēdū afficit: vel afficiebat: manet intelligēs: pꝫ itelligē phātasticū eē signū: quo pbat aiam itelligere: posse post mortē. Cuz.n. tale itelligē nō depēdeat ab aliq̄ corpe, vt a subito: est signū ꝙ aīa possit remanē post mortē: nā est signū eiꝰ indepēdētię a corpe vt a subto. Quę cū Pōpo. nō recte ꝑlibrasset, detrudit in aię mortalitatez: hęc ꝑm Aris. nam postea pro veritate aliter disseremus. Et de scdo principali argumēto hactenus.

Tertium Pomponi. argumētum quo refellit Auerro. opinionem. Cap. XXIIII.

Tertiū vo Pōpo. Argᵐ, qḋ ipe ꝑncipale nō appellat, ex eo est, qꝛ iuxta opionez Auer. ponit itellꝫ aliqn̄ itelligē sine phātasmate vtpote, qn̄ itelligit in copulatiōis statu: cū Ari. semꝑ asserat aiaz nequaq̄ itelligē posse sine phantasmate. Hęc.n. opposita vident: nā in statu aīa deū itellectione, quę est ipse deꝰ itelligit: nō aūt itellectiōe, quę a phātasmate ꝑficiscit. Ari. aūt vbiqꝫ asserit sine phantasmate nequaq̄ intelligere aīa. P. Cōtra eos qui aiaz post mortē remanere asserunt maxie h videt: qm̄ post mortez sine phātasmate intelligit, ⁊ tñ vbiqꝫ eam per phantasma intelligere tradit: quę stare p̄nt minime.

Quot modis ꝑm peripatheticos aīa itelligit, ⁊ q̄uo potest qḋ Auer. inquit tolerari. Cap. XXV.

Sed pro Auerrois defensione dicamus dupl'r aiaz itelligē, q̄dā itelligit itellectōe, q̄ est ipse res, q̄a itelligit, ⁊ h pacto in statu, cū fęlici intellectiōe itelligit, deū ipꝫ, cęterasqꝫ diuinas substātias itelligē dr. Quędā vo itelligit intellectione, q̄ est reꝝ, q̄s itelligit, effectꝰ. Quo pacto intelligit res mālēs, ⁊ eas, quę sunt cū ꝯtinuo ⁊ tpe/ vt physice res sūt, ⁊ eas, q̄ sūt cū ꝯtinuo: nō aūt cū tpe: vt mathematicas, ⁊ eas, quę neqꝫ cū ꝯtinuo, neqꝫ cū tpe sunt: vt res, de qbꝰ agit metaphysicꝰ: oēs.n. has intelligit itellectione causata ab his, naz res tales in sensibꝰ phātasmata agūt, quę postea agūt notiōes/ siue spēs illaꝝ reꝝ in itellectu: e qbꝰ itells q̄dāmō actuatꝰ itelligit illas: vel (vt Simplicius ingt) elicit eaꝝ reꝝ intellectōes: quaꝝ spēs ex phātasmatibꝰ accepit: est ḡ hęc itellectio reꝝ, quas intelligit effectꝰ, ꝙ q̄si ꝑ manꝰ ex rebꝰ, quas itelligit ꝑficiscit. In statu vo fęlici itells cū deū itelligat in se, nō ꝑ eiꝰ effectꝰ, intelligit ipꝫ itellectōe, quę est deꝰ, naz eū itelligit intellectiōe, quę est deo ⁊ cęteris fęlicibꝰ cōprehēsio. Qḋ hęc duplex itellectio sit peripathetica/ Alexāder in libello de intellectu/ Them. in 3° de aīa. Auempace, ⁊ Abubache ꝑ ca°. 51°.
pulchre tradūt. Auerroes q̄z 3° de aīa oīuz hoꝝ expositor 36. cōmē.
de oīuz hoꝝ mēte expsisse rez hāc fatet. ꝑpter qḋ de intellectiōe hac distinguēs, dicit aliquā esse intellectiōez/ quę Cōmēto eodem.
currit cursu sciaꝝ speculatiuaꝝ: ⁊ hęc dr scia, quę est reꝝ effectus, aliquā eē tradit: q̄ nō currit sciaꝝ speculatiuaꝝ cursu: quā essentialē sciaz appellat eē, nos interitiuā: siue sciaz, quę est ꝑ essentiā rei: quā itelligit: appellamꝰ: ⁊ hāc dicebamꝰ eē sciam, quę est res, q̄a intelligit. Qḋ vo hanc nouit Aristo. 12. p̄me phię libro sic indicauit cuz inquit, Tex. cō. 39.
διαγωγὴ δ' ἐστὶν οἵα ἡ ἀρίστη μικρὸν χρόνον ἡμῖν. οὕτω γὰρ ἀεὶ ἐκεῖνό ἐστιν. ἡμῖν μὲν γὰρ ἀδύνατον. h est vt verbum de vbo exponat. Deductio aūt est, qualis ⁊ optima paruo tpe nobis: sic.n. illud est: nobis qdē eniz impole. vbi pꝫ eū per deductōez optimā intellexisse beatitudinē, ad quā nos tandez deducimur ꝑ plura media: hāc appellat optimā: qm̄ est vita deoꝝ: asserit ēt hāc esse ꝑuo tpe gn cū accidit nobis holbꝰ: qui sumꝰ ꝑ breui tpe viuentes: est ꝑuo tpe. Sic.n. sempiterna illud est. s. deoꝝ vita: quę vtraqꝫ ex pte ęterna est: nobis quidez.n. sic esse sempiternā est ipole. Qḋ dū viuimꝰ, nō possit longo tpe eē, eo loco deducit Arist. cuiꝰ deductiōem ꝑtermisimꝰ, accipiētes solū de illiꝰ mēte nos ꝑuenire posse aliqn̄ ad eaz intellectōez/ qua deꝰ seipꝫ itelligit. Qḋ nō eēt, nisi ga duplex est itellectio, altera vt diximꝰ, q̄si reꝝ effectꝰ, altera quę est ipsę res, q̄s itelligimꝰ, intellectōe quę est dei effectus, deū itelligimꝰ in vita: queādmoduz cęteras res silr intelligē videmur. Intellectōe vo quę est ipse deꝰ breui tpe nos ipꝫ itelligimꝰ, dū sumꝰ sil aīa ⁊ corpꝰ: qm̄ nō nisi in fine vitę: longo vo post mortē. Qḋ vo Aristo. duplicez hāc intellectōez voluerit, etiā pꝫ, qꝛ ꝑm ipꝫ itelligētia iferior itelligit supiorē: ⁊ oēs amāt ⁊ intelligūt p̄mā: vbi pꝫ 12°. metaphy. tex. cōmē. 36. ⁊. 37.
iferiores nō posse itelligē p̄mā alia intellectōe, nisi q̄ ē ipe deꝰ: nō.n. nouit itelligētias eē subas accntiū susceptiuas, q̄re si ita est, dabit vna itellonis spēs: q̄ deꝰ itellr in se, h est itellone, q̄ est ipse. Qḋ vo det alia spēs itellonis, ex eo pꝫ qꝛ nos sine phātasmate nequaq̄ itelligimꝰ: h aūt non esset, nisi qꝛ intelligimꝰ itellectione, quę est reꝝ effectus. Aristo. ergo cōcessit has duas intellectōis spēs: cū vo aīa fieri possit vna intelligētiaꝝ, vtpote cū in corpe acqsiuit cōplementū, relinquet ipsam posse dupl'r intelligē, ⁊ intellectōe, qua intelligētię seipsas itelligūt, ⁊ intellectiōe qua intelligit res mālēs, intellectiōe. s. q̄ est illaꝝ effectꝰ. Alias itellones, aut itellonū spēs, q̄as catholici tradūt, Aristo. nō nouit: nō eniz cognouit aiam intelligere posse.

per spēs infusas, aut per reuelatões, aut per habit⁹ cõcre tos, aut alio modo. Sed solũ aut intellectione, quę est rex effect⁹, aut intellectõe, quę est ipsa res. Intellectio, q̃ est rex effect⁹, est nõ sine phãtasmate, vt dixim⁹: intellectio vo: quę est ipsa res est intellectio: qua dq seipsos cognoscũt. Ex his pz id, qd Auer. dicit, eē ſm Aristo. vba satis admodũ tolerabile: cũ ipse duab⁹ spēbus intellectionis intellectum posse intelligere asserat, quas species de mente Aristotelis esse phauimus.

℄ De ordie hax intellectionũ ſz pipathetico: ꝛ quõ harũ nulla sine phantasmate est. Cap. XXVI.

Sed inter has intellectiões Auerroes ordinez statuit, dicit. n. intellectiuã aiaz affici ꝑ intellectione rex: quę cũ ɔtinuo, ꝛ tpe intelligunt mediãtib⁹. s. sẽsib⁹ externis, ꝛ iternis, ꝛ i hũc modũ in physicis sciẽtys ꝑficitur. mediãtib⁹ eniz sensib⁹ iternis, ꝛ externis ꝛ phãtasmatib⁹ ipsis spēs rex nãliuz accipit, e qb⁹ actuata, vt ita dixerim, illax rerũ intellectões elicit, q̃ fit, vt ipsa admodũ affecta attollat ad rex cognitõez: quę sine tpe: nõ aũt sine ɔtinuo intelligunt: cuiusmodi sũt res mathematicę. Mediãte. n. imaginatiua phãtasmata illax spēs in aia agũt: e qb⁹ affecta, actuataq; illax rex: quax spēs sunt: intellectiões elicit, ꝛ h̃ pacto in mathematicis ꝑfecta, attollit ad rex cognitõez sciamq;: quę ē absq; ɔtinuo ꝛ tpe. Phãtasmata eniz hax in sensib⁹ internis collocata spēs illax agũt in intellectu: e qb⁹ rursus actuat⁹, elicit eax rex scias: ꝛ hoc pacto cõplet aia in corpe: vtpote ꝑ sciẽtias speculatiuas, sicq; gñat in nobis intells speculatiu⁹, vt Auer. ingt: aia aũt tali intellectu affecta, attollit ad diuinax rex cognitionẽ: quaten⁹ sic affecta copulat cũ illis, copulatiõe quę est itellectio illax ꝑ illax essentias. Cũ. n. aia sic in corpe attollit: illi de⁹ est comprehẽsio: vt sibi ꝛ alys est: ꝛ sic est beatitudo: pz g̃ ordoneã intellige phãtasticũ, qd nos diximus eē itellectõez quę est rex effect⁹, afficit aiaz, ꝛ dispo nit, vt illa fiat ɔueniẽs mã, diuinę intellectiõis, quã nos appellam⁹ intellectõez, quę est ipse deus. Ex h̃ ordine ꝑspicuũ est aiaz sine phãtasmate intellige nõ posse: vtpote nec diũ in corpe itelligit, nec dũ ex corp⁹: naz intellectiõe quę est de⁹: nõ intelligit, nisi intellectiõe intelligat, quę est rex effect⁹: hac. n. afficit, hac attollit. hac illius efficit affecta mã: sed intellectõe, quę est rex effect⁹ intelligere nõ põt sine phãtasmate, h̃ est gn sic itelligẽdo depẽdet, vel depẽdit a phãtasmatib⁹, vt demõstrauim⁹: pz igitur aiaz nulla intellectõis specie intellige posse sine phãtasmatib⁹, h̃ est gn depẽdeat, vl depẽderit ab illis. huι⁹ rei ɔtriũ Plato arbitrat. voluit. n. aiam ꝛ intellectiõe beatifica, ꝛ intellectiõe sciẽtifica, ꝛ añ, ꝛ post corpora, imo ꝛ in corpe itelligere posse: Aristo. vo, vt ex his pz: sine phãtasmatib⁹ nulla intellectõis specie eã itelligere posse autumat, h̃ est, gn intelligẽdo aut depẽdeat, aut depẽderit iaz ex illis: cũ nihil itelligat ꝑ inatã aliquã spēm. De medio copulatõis, ꝛ quõ mulieres sunt vel eē pñt fęlices, in libro de itellectu 2° dixim⁹: ꝛ forte dicem⁹, cũ de intellectione aię post mortẽ disputabim⁹: qbus facile Pompo. argumẽtũ elidit: naz aia itelligit aliqñ sine phãtasmate, quaten⁹ illa⁹ intellectõis nõ cã est phãtasma: nunq̃ tñ sine phãtasmate, qm nõ nisi ꝑaffecta ex phãtasmatib⁹: q̃ nõ repugnãt, vt Põpo. autumat. Et h̃ 3° arg^{to} hacten⁹.

Tractatus 5.7.

℄ Ultimũ Pompo. argumẽtum: quo Auerrois positõez refellit. Cap. XXVII.

Demũ Pompo. refellere entit Auerrois positionez quo ad illud, qd de fęlicitate hũana adycit: naz cũ fęlicitatẽ dixerit eē in copulatione intellect⁹ agẽtis cũ poss yanũ, ꝛ contra Aristo est, qd dicit. Uanũ qdẽ, ꝑmo, qz ꝑ hystorias nõ legit aliquẽ ad tales copulatões ꝑuenisse. Scdo qz ad talẽ copulatões humana aia ꝑuenire nõ põt, vt dictũ est, nisi aia oĩb⁹ sciẽtys attollat. At vt Plato inquit. 10. de re. p. Impole est aliquẽ hoiez scire oĩa: vñ ꝛ ad tẽpora nostra nulla scia ꝑfecta est, gn semꝑ illi de nouo aliq̃ addant. Cõtra Arist. vo, cũ. 10. ethico⁊ vltimũ hois finẽ statuẽs, nihil hui⁹ copulatõis meminerit. P. Mirat tales intellectus vnitatẽ: cum Aristo. illi⁹ nullibi meminerit. Hec Pompo. contra Auerroem.

℄ Resumptões in h̃ argu^{to} disserẽdę. Cap. XXVIII.

Sed circa hoc argumẽtũ ꝑmo nobis disserẽdũ erit qd ipsa beatitudo sit, ex quo patebit qd Auer. ꝑ copulatões agẽtis intells cũ poss itelligat. Scdo disserẽduz erit an hui⁹ btitudinis per medium, an sine medio aia capax sit: quę res supponit aiaz illi⁹ eē capacẽ. Tertio disserẽdum erit de medio, si qd sit. Quarto si h̃ facto aliqs in vita ad beatitudinẽ talez ꝑuenerit: ꝛ an post mortẽ talis ꝑmanebit. Quinto vñ Auer. intells vnitatẽ nactus fuerit: ꝛ ex qb⁹ Aristo. vbis. Ex qbus patebit argumẽti solutio.

℄ Quid sit beatitudo. Cap. XXIX.

Dicamus igit de his, ꝛ qdẽ breuib⁹: nã libro de intellectu abũde, ꝛ libro de beatitudine copiosius, ꝛ alibi dixim⁹: deus itaq; bifariã intelligi põt. Uno qdez mõ intellectõe quę est ipsi⁹ dei effect⁹, vt dictũ est. Alio mõ cognitiõe, quę est ipse de⁹. Intelligitur de⁹ itellectõe, q̃ nõ est ipse de⁹: sed ipsi⁹ dei effect⁹: quoties ꝑ cõpõnez intelligit, quę est conceptuũ qualitatiuo⁊, ꝛ qditatiuo⁊. hec. n. cognitio de⁹ nõ est, sz ipsi⁹ dei effect⁹: qñqdez hęc e reb⁹ causata est: quę a deo causate fuerũt: ideo cognitio, q̃ est ipsius dei effect⁹ est. Talis aũt cognitio nõ est intuitiua: cũ in deũ ipz imediate nõ terminet, nec abstractiue: cũ nõ terminetur in aliqd, qd sit ipsius dei reꝑntatiuũ: ideo catholici illaz nocturnã, vespertinã, ꝛ obscurã vocãt: ꝛ lz nos aliqñ illam abstractiuã appellauerimus, vbo fusius vsi fuim⁹, q̃ ipm sit. Intelligitur vo de⁹ cognitõe, quę est ipse de⁹: quoties nõ ꝑ cõceptuũ cõpõnez, nec per abstractionẽ spēi ab ipo abstractę itelligit: sz cũ imediate in se intellr, intellectõe vz quę est ipe de⁹: ꝛ de hac peripathetici itelligũt, cũ dicũt in abstractis a mã itellectiões, qua intelligunt, eē ipsas substãtias abstractas. naz deus duz sic itelligit, nõ alio intellr, q̃ ipsomet deo: siqdem nec ꝑ spēm mediã, nec ꝑ actũ intelligẽdi mediũ, nec per lumẽ mediũ, nec ꝑ aliud quoduis ꝑter deũ, ꝛ intellm itelligẽtez ſm peripatheticos intelligit: lz pro vitate aliter sit dicendũ: loquor. n. vt peripathetic⁹: qui accidẽtia a diuinis substãtys ꝑnitus sustulit: sec⁹ (vt catholic⁹: qui pręter deũ cognitũ) ꝛ intellz cognoscẽtez in abstractis accidẽtia collocauit. Sic igit ea notitia: q̃ de⁹ sepz apphẽdit: cęteri itells deũ itelligit. Hec notitia matutina appellat, qa ipsi⁹ dei ē in se imediate: clara, qz ē ipemet de⁹: Matutina qz lucida. Ex his pz fęlicitatẽ eē aliđ nihil, q̃ deũ ipz cognoscere cognitione vz quę est ipsemet de⁹: vñ ꝛ 7° politice ingt Aristo. deũ fęlicẽ eē seipso: mõ de⁹ nõ fęlicitat deo: nisi qa seipsum cognoscit cognitõe quę est de⁹: qua rõne fit, vt fęlicitas sit aliud nihil, q̃ deus: qui sibi ꝛ alys beatificabilib⁹ est beatitudo ꝛ cognitio: sibi qdẽ ꝑ essentiã: ꝛ idẽtitatẽ: cęteris vo ꝑ copulationẽ: qua illis, vt forma copulat. Ex his appet qd Auer. intelligat, cũ ait fęlicitatẽ in copulatõe agẽtis intells cũ poss ɔsistere: ipse. n. per posẽz intellm, vt arbitror hois aiam intelligit: ꝑ agẽtez intellz deũ intellexit, qui bifariã nobis nostręq; aię cõparat, in pñ⁹ qdẽ vt agẽs, in fine vo, h̃ est post intells speculatiui

De copulatione auerroica.

Tabula

¶ Index breuis eorum, quę in capitibus singulis toto continentur libello.

Tabula

Finis Tabulę.

speculatiui adeptionē vt forma. Imaginaꝛ.n.intellectū possibilē siue aīaꝫ itellectiuā hoīs ꝓ per intellectū speculatiuū disponi:postea eidē sic affectę deū qui est agēs intellectus, vt formā copulari:demū per eēntiā talis copulati intellect⁹ aīaꝫ itelligē:ergo deus est sibi per eēntiā atq; idētitatē fęlicitas,cęteris vō per copulationē:nō eniꝫ aīa intelligē pōt per eēntiam dei,nisi deus,qui est itellectus agens:ꝑus intelligaꝛ copulatus:sicut nec corpus opabiꝛ per eius formę eēntiaꝫ,nisi illa ꝑus corpori fuerit vnita. quo argumēto fit, vt non copulatio sit fęlicitas ipsa,sed deus appħēsus per eius eēntię ꝑus copulat⁹. Ab hac vō fęlicitate nō discordāt catholici:nisi q̄a deuꝫ asserūt fęlicitatē eē obiectiue:actū vō intelligēdi:quo aīa deū intelligit,formalē fęlicitatē appellāt:sed nos ꝑipathetice ꝓcedimus:vt Pōponi.noster etiam ꝓposuit.

De medio beandi:quo.s.aīa beabiꝛ. Cap. XXX.

Sed de medio quo aīa beabiꝛ,inter catholicos,⁊ ꝑipatheticos est dīa nō parua:vtriq; eiꝫ deū sibi,⁊ alijs btificabilib⁹ beatitudinē eē asserunt:sed aliter,atq; aliter:catholici q̄dē deū sibi per nām,atq; eēntiā beatitudinē esse affirmāt,cęteris vō ꝯtingēter,atq; per volūtateꝫ. At ꝑipathetici deuꝫ sibi cęterisq; beatitudinē per nām eē asserūt:quādoq̄dē deus post adeptionē vt Auer.inq̄t vt forma aīę copulaꝛ. Tūc dicerē catholice sentiēdo mediū simplr nec̄ium eē nullū: nō.n.ex ꝑte aīę,illud nec̄io simplr est ponēdū:q̄a ipsa est sūme ⁊ infinite capax:nec ex ꝑte dei:q̄nquidē ipse pōt aliq̄b⁹ eē beatitudo:aliq̄bus nō:⁊ q̄bus pōt eē,alijs intēsius:alijs remissius ēt eē poterit. Naꝫ cum deus volēs sit beatitudo,sitq; cā ꝑma:quę ſm catholicos tā cū media cā:q̄ sine cā media causa eē possit:iure nullo cōcurrēte medio ex ꝑte sui cęteris alijs btitudo eē pōt:nō ergo mediū simplr nec̄ium erit:aīaduertete tñ hęc me dixisse nō asserēdo,sed disputādo:nō.n. me fugit ecclię determinatio in Clemētinis ꝯstituta:⁊ a scissimis viris asserta. At ſm ꝑipatheticos mediū statuēdū est,alioq̄n q̄ cito aīa eēt:illa eēt btā:q̄a ex ꝑte dei nihil req̄riꝛ: ex ꝑte etiam aīę nihil,quare subito eēt fęlix: quo fit, vt mediū req̄raꝛ q̄ddā:quo deus nō sit oīb⁹ semper btitudo:nec oībus ęqualis btitudo:siq̄dē nō ꝯtingēter ſm ꝑipatheticos,sed per nām cūctis est btitudo. ꝑ. Deus est cā ꝑma:quę nullius esse pōt cā ſm eos,nisi per mediū. Supponēdo ergo pro vitate humanā aīam,quā Auer.itellectū possibilē, vel q̄d cōpositum ex intellectu possibili ⁊ cogitatiua arbitraꝛ:eē ęternā,atq; imortalē:illā eē btitudinis capacē,dubitare oꝫ nemo:sed cum ꝑipathetici deū per nām cūctis btitudinē esse putarint, vt sit his btitudo:illis nō:his intēsius,illis remissius:medium ꝯstituūt:quo nō exīte,btitudo nō erit:⁊ cui⁹ diuersitate deus nō sit btitudo oīb⁹ ęqualis:hactenus de medio.

Quid sit beādi mediū ſm ꝑipathe^{cos}. Cap. XXXI.

Quid vō hoc mediū sit ſm ꝑipatheticos,nō leue est disputare:nam Auerꝛ. Alexāder: Themistius cęteriq;,qui vnitatē intellectus asserūt:mediū eē intellectū speculatiuū ꝯtēdūt. Ante.n.huius itellect⁹ adeptionē deus rōnabili aīę copulabiꝛ nunq̄:cuꝫ.n.hūc aīa ipsa adipiscetur: mox deus sibi,vt forma erit copulat⁹,qua copulatōe stā te:aīa ipsa per illius eēntiā ⁊ deū ipm,⁊ cętera itelligibilia intelliget. Lōgiorē expōnē quęre in ꝑmis nr̄is de aīa

Cōmē.36. cōmētarijs:⁊ in 2° de itellectu lib°. verū hoc mediū mulieres a fęlicitate delent:nō.n.de iure nāli est, vt mulieres discant artes tales,q̄b⁹ talē intellectū nāciscanꝛ:imo nec de iure mulierū,vt ꝑmo Politice ꝓbat Ari. ꝓpterea arbitror mediū eē rōnalis aīę depurationē:cuꝫ enim aīa rōnalis sensitiua,pariter ⁊ itellectiua creęꝛ,merito sensuū nasciꝛ q̄dāmodo itellectui rebellis,spurca,imunda, atq;(vt ita loquar)ferina:cum igiꝛ ab ea tolliꝛ talis rebellio,spurcicitas,labes,⁊(vt ita loquar)ferinitas,ipsa mox relinq̄ꝛ apta btitudini,efficieturq; mā cōdigna fęlicitatis,imo sibi,vt sic copulabiꝛ mox deus, vt forma: per cuius eēntiā opabiꝛ intelligēdo,⁊ ipm,⁊ cętera. Deleꝛ aūt labes eiusmodi per vtutū heroicaꝝ adeptionē. Illis enim plene acq̄sitis,inter itellectū sensitiuūq; appetitū tolliꝛ rixa:redditurq; appetit⁹ plene rōni obediēs,ratio illi plene dn̄abitur:quo fit vt ꝯrijs remotis,deus aīę sic purę copuleꝛ. Hęc igiꝛ dispositio ꝑuatiua dicaꝛ,q ꝑ[i]uet ea:quę tali btificę vnioni aduersanꝛ. Est alia dispositio positiua, vtpote adeptio sciētiaꝝ aut in toto,aut in ꝑte:nam illis acq̄sitis,aīa duplr attolliꝛ per ꝑuationeꝫ.s. eoꝝ:quę beatificę copulationi aduersanꝛ: ⁊ per raptuꝫ: quo per scias rapiꝛ,eleuaꝛ,atq; attolliꝛ.qua ratiōe,quoruꝫ aīa solū ꝑuatiua dispōne afficiꝛ:btitudinis parum hi assorbūt:quoꝝ vō vtraq; dispōne disponiꝛ aīa:illi plurimū fęlicitatis mutuanꝛ. Ideo ꝑipathetici dicerēt heroicas mulieres nō tātuꝫ btitudinis cape,q sola priuatiua dispōne afficianꝛ:heroicos vō viros,plurimū,q duplici dispōne eoruꝫ aīa sit referta,⁊ priuatiua,qua cessauit repugnātia:⁊ positiua:vtpote per sciētias:qua aīa eoruꝫ rapiaꝛ ad sublimia. Ex his appet mulieres btificabiles eē:lꝫ non ita, vt viri beantur:pꝫ etiā ſm ꝑipatheticos speculatiuum intellectū nō inutilē eē beatitudini:cum ad illā quasi dispositio ordineꝛ. Dicebamus enim intellectionē quę est rerū effectus ordinari, vt in finē ad intellectionē dei:quę est ipse deus. ꝑ. Alia vtilitas ex speculatiuo itellectu in beatitudine nasciꝛ ſm eos:q sit ille heroicaruꝫ virtutū quasi declarator:siq̄dē per illum sapiētes cognouerūt hoc pacto per tales virtutes in beatitudinē ꝑuenire posse:hęc ꝑipathetici:ſm quos nūc loq̄mur.

Qd̄ de facto aliq̄ fuerint in vita beati: ⁊ q̄uo catholici ⁊ ꝑhi differūt,⁊ an remaneāt post mortē. Cap.XXXII.

Quod vō de facto aliquis talis fuerit in vita. Auer. ꝓbat in libello de beatitudine,immo q semꝑ aliq̄s talis sit in mūdo:⁊ q̄dem non solū in specie, sed in indiuiduo:⁊ si nō in vna regione,in alia:ꝑmo q̄dē q talis hō lōge magis de vniuersi ꝑfectione est,q̄ aliusq̄uis homo:at sine hōie nā stare nō pōt:cuꝫ semꝑ sit aliq̄s: ergo lōge magis semꝑ oꝫ eē aliq̄s fęlix. ꝑ. Fęlix o nā lōge magis itēt⁹ est, q̄ q̄uis hō:igiꝛ maiori cura deus ⁊ nā faciēt, vt ille sit:q̄ aliusq̄uis. ꝑ. Quicq̄d est possibile in specie,actu in aliq̄ illi⁹ spēi indiuiduo repiꝛ. Sꝫ in hoīuꝫ specie aliq̄s pōt eē fęlix:g̃ de facto aliq̄s talis est. Aliq̄s tales fuisse ſm vitātes scissimę hystorię tradūt de Mose,de Chro redēptore,de Paulo,deq; alijs q̄pluimis. Ignara gētilitas heroicos viros,heroicasq; mulieres tales in vita fuisse credidit,q̄s post morteꝫ in deos retulit.q̄lis Juppiter est,Saturnus,Mars,Juno, Pallas,cęteriq;,quoꝝ meminere poetę. Est tñ nō parua dīa iter catholicos,⁊ ꝑhos:nā catholici talē possibilitatē dicūt nō reduci ad actū,nisi mediāte dei ꝑticulari influxu,quē grāꝫ gratū faciētē appellāt,hoc.n.īfluxu eos btōs de⁹ facit,q̄s elegit,quosq; tali influxu affecit. Peripathetici vō arbitrātes deum sibi,⁊ alijs eē per nāꝫ btitudinē coguntꝛ dicere oīam beari posse,ex puris nālib⁹,sublato q̄dē ꝑticulari influxu:nō aūt vli:quo de⁹ ad oēm effectū ꝯcurrit. Utrū vō ita sit(vt fabulaꝛ Auer.)semꝑ aliquā talē eē in vniuerso:in cōmētarijs de aīa,quę nuꝑ ędidi,disputaui:nō.n.eius rōnes cogūt,nā spēs duplex est,Altera q̄dē:quę de eēntia vniuersi eē videꝛ:quę q̄dē de vniuersi ꝑfectione est:cuiusmodi

est, quę nō pōt, nisi a sibi silī fieri, vt hō ab hoīe, & equus ab equo: & sine hac mūdus pfect⁹ eē nō pōt: altera vō est, quę per accīs de vniuersi pfectione est, vtpote, quę nō a sibi silī fit: vt muscę, & id genus, quę ex putri mā exoriūtur: & sine tali lz mūdus ppetuo stare non possit, est de facto aliqn̄ si staret, nō eēt impfect⁹: fęlix ḡ, qz non fit a fęlici tanq̄ a suo silī: sed ptim a se, ptim a pceptorib⁹, videt nō de eēntiali pfectiōe vniuersi: ei⁹ ḡ rōnes friuolę sunt. Qūo igi̅ f̄m vitatez aliq̄s in vita fuerit btūs: & quo f̄m pħos, ex hisce pspicuū est. Utruz vō talis post mortē remanebit, Auer. asserit solū in vita talē eē, post mortē nullū: qp deleta cogitatiua, deleat̄ tādē intellect⁹ speculatiu⁹, quē arbitrabat̄ eē solā aię dispōnem pro btitudine adipiscēda. Quia vō nos tenemus aīas remanē post mortē f̄m pipatheticos, vt postea dilucidabimus, dicimus talē btitudinē reliq̄ post mortē: verū īter catholicos, & pipatheticos est nō leuis dīa: Catholici.n. (vt vitas ipa est) arbitrant̄, & in vita, & post mortē indifferēter aliq̄s asseq posse btitudinē: nā cum deus volēs sit alijs btitudo, aliqbus in vita, aliqb⁹ expurgans aiabus post mortē btitudo est, & nō nisi his, q̄s spāli influxu beādos pdestinauit, vt scissimi viri dixerūt. At f̄m pipatheticos dōm est nullus post mortē asseq posse btitudinē, qui in vita illā nō assecutus fuerit: nā cuz deus nullis sit btitudo, nisi in aia medīū psit. Mediū aūt siue sit itellect⁹ speculatiuus, vt putat Auer. siue vtus heroica, vt diximus, post mortem aia hęc asseq nō potest, cuz desinat sensus: qui ad mediū hō acgrēduz pmouēt: ops ergo, vt mediū in vita assequat̄: & cum deus aię pcaffectę mere nāliter copulet̄: fit vt q̄ cito mediū est, tam cito aię erit ipse copulat⁹: cuz igi̅ in vita, & non post mortē, in aīa mediū fieri possit: iure, qui in vita btitudinē nō assequit̄: post mortē illā nunq̄ assequi poterit. ℟. Etiā dōm est post mortē illa acq̄sita, remanē: nā cū in morte, vt dicem⁹, nihil corrūpat̄: cui⁹ corruptiōe btitudo aboleri possit, iure remanēte aīa btitudo: quam in corpe ipa nanciscebat̄: post mortez remanebit. Unde Plutarchus in vita Romuli gētiliū ignauiā interptans inqt, nō igi̅ ɔsentaneuz bonoꝝ, ac fortiū viroꝝ corpora cū aīs pter nāz in cęlū trāsmitti. sed aīos vtute excultos extimādū est oīno, nō repugnāte nā, diuino q̄dā decreto ex hoīb⁹ in heroas ex his deposita mortali, atq̄ terrena mole, nō ciuili lege, sz vt vitas, & ratio dictat: in numerū deoꝝ referri, pulcherrimuz atq̄ btissimū finē ɔsecutos: hęc Plutarchus. Ex qbus pz nullū btm̄ reliq̄ post mortē: qui in vita btitudinē nō ɔseq̄: rursus pz eum, qui in vita btitudinē ɔsequit̄, beatum remanē post mortē: immo, vt gētilitas credidit, in deum referēdum esse: hactenus de beatitudine f̄m pipatheticos.

An beatitudo p⁹ mortē remaneat.

¶ Unū Auer. (lz falso) & ex qb⁹ Ari. vbis itellect⁹ vnitatez nactus sit: & soluunt̄ Pōpo. arg⁹. Cap. XXXIII.

Ex qbus vō Auer. suā itellect⁹ vnitatē (lz falso) nact⁹ sit. in cōmentarijs de aīa clarissime expssit. Accepit.n. ab Ari. iz⁰ pmę phię li⁰, in his, quę a mā nō depēdēt, nō eē nisi vnū numero in sua specie: qa vō phauimus itellm̄ e mā nō depēdē, fit, vt vnus numero sit in tota ei⁹ specie. Uerū falso accepit: qz lz itellect⁹ a mā nō depēdeat, in illa est veluti in subiecto in quo: est.n. mā pdisposita, quaz corpus appellare possumus. Subm̄ sic, non qdē ex quo: deq̄ cui⁹ potētia exhat̄: sed in quo, non.n. deus illā fecisset, nisi mā pesset, vt subm̄ in quo. pz ergo itellectiuā animā numerari posse, quia lz a mā nō depēdeat, in mā est, cuius habitudine numeꝝ ɔseq pōt: quā rem falso Auer. itelligēs in intellect⁹ vnitatē dilabit̄. Quibus nō est difficile refellere Pōpon. vltimū argumētū, Dixim⁹.n. gētiles per multos tales fuisse beatos, vt heroas, quos credit Auer. lz falso, illos beatos nō fuisse, nisi ob talē copulationē. Nos autez cōplures tales fuisse nō dubitamus: quos credimus deū ex spāli influxu ad beatitudinē pdestinasse. Auer. aūt credidisset eos beatos fuisse ob intellectus copulationē: si eos fuisse beatos ɔcessisset: verum vtcūq̄ sit aliq̄s fuisse nō est ɔtra hystorias, imo aliq̄s semper esse ɔtēdit Auer. lz eos ignoremus. Qd̄ scd̄o accepit, friuolū est, nam Auer. ɔtiationē intellect⁹ speculatiui totalē pbauit lib. 3⁰ de aīa. cuius rei testis est nālis appetitus, quo oēs scire desideramus: qui nisi frustra sit, ad totalē speculatiui intellect⁹ ɔtiationē nos puenire posse, nobis argumēto erit. ℟. Scd̄m aliā pipatheticoꝝ viaz: mediū est vtus heroica sola: cui si aut tot⁹ speculatiuus intellectus ɔiūgat̄: aut illius pars lōge magis aīa ad beatitudinē rapiet̄. Qd̄ vō de additione sciētię dicebat̄, non valet, renouant̄.n. artes, & opiones: quę sunt de sciētia semper sunt perfecta f̄m Auer. qd̄ dicebat̄ ex 10⁰ Ethi. nihil est, qz eodē lib. ait fęlicez eē eum: qui itellectū colit: & deo amicus est, vbi potuit Auer. colligē suaz fictionē. Qd̄ vō alicubi meminerit Ari. intellect⁹ vnitatis, diximus: lz falso Auer. accepit. Patet igi̅ ex his oībus lz opinio Auer. sit falsa: Pōpon. nō eaz refutasse efficacib⁹ rōnibus: propterea si demones ɔtra illam desideras, libruz nostrum de intellectu diligenter perlege.

Cōmē.34.

3⁰ de aīa. cōmē. Tex.c.49

¶ Quales Pōpo. rōnes sint aduersus eos: qui itellectiuū ipm̄ a sensitiuo re distinxerūt. Cap. XXXIIII.

Post hęc de eoꝝ opione disserēdū esset, qui intellectiuū multiplicant, sed re a sensitiuo distinguūt. Nā intellectiuū re a sensitiuo distinguētes, bifariā putarūt: alij dixerūt itellectuz animāq̄ ipsam, vt motorē corpi vniri, vt Plato in Alcibiade sentire videt̄: & Plotinus expresse tradit. Alij eam corpori vniri dicūt vt forma informās. Iuxta pmoꝝ opinionē hō est aīa humano corpore vtēs, vt Plutarchus ad Antobolū filiū scribit. Iuxta vō posterioꝝ opionē hō est aīal ex corpore, & aīa cōpositū. Esset dico de hoꝝ opione disserēdū: sed qz cōpluribus in locis de illa disputauimus: pter missa horuz opinione, ad Pōpo. argumēta veniamus, vt quātū eius vires valeāt nemo ignoret. Obycit.n. pmo aduersus pmaz opinionē, ex eo q̄ tūc nō magis hō vnus eēt, q̄ cōpositū ex boue, & plaustro: quā rōnem boni Platonici, vt Plotinus friuolā iudicaret, qm̄ ipse de Platonis mēte tradit aīaz efficere in corpe vitā & sensitiuā, & vegetabilē: asserit enim vt a luce illuminatio est: ita ab aīo aiationē eē: quo fit, vt maior sit vnio intellect⁹ ad corpus, q̄ bouis ad plaustrū. Est.n. intellect⁹ aīa & vtēs corpore, & animās: quaten⁹ ex ipsa omne, qd̄ in corpe est, & sensitiuū, & vegetatiuū, pficiscit̄. Qd̄ vō scd̄o aduersus posterioꝝ positionē adycit, friuolū est. Argumētat̄ enim fieri nō posse, vt idē sit sentiēs, & intelligēs, si intellectiuū re distinguit̄ a sensitiuo: modo hoc nihil cogit, est enim idē numero sentiēs, & intelligēs nexu virtutū: quarū altera cuz altera necessario cōnectit̄. ℟. Est idē numero sentiēs & intelligēs, lz intellectiuū, & sensitiuū re differāt: q̄ sensitiuū disponit materiā, intellectiuū simplr̄ pficit, vt Cādauēsis scribit. Diximus enim cęteras formas, quę intellectiuū in mā pcęcedūt, dispone̅, nō autē pficere: pptera ex illis, & itellectiuo fit vnū numero intelligēs, & sentiēs. ℟. Obycit cōtra hos etiā, q̄ vegetatiuū in sensitiuo ɔtinet̄, & sensitiuū in intellectiuo, vt triāgulus in quadrāgulo: ergo frustra ponūtur, distincta. qd̄ etiaz floccipēderet Candauēsis. Ait enim vegetatiuū cōtineri in sensitiuo, vt dispositio cōtinet̄ in forma, cuius est dispositio, ɔtinet̄ enim dispositio

aduersus ea q̄ sunt in.c.5.z.6.

in forma

in forma dispositiue: non aūt asserit alterum in altero cōtineri per idētitatē: sed qbus argumētis hęc sint refutanda: in nostris libris de anima queratur.

Breuis Epilogus oluz eorum: quę Pōpon. phyfice et peripathetice de aia opinat. Cap. XXXV.

Post hęc disserēdum arbitror ea: quę Pōpon. phyfice, et pipathetice de aia opinat. Licet enim nobis ordinē trāsgredi: ppterea opionē Thomę, quā de aia verā esse arbitror, et phyfice, et pipathetice postposui in vltimis, eam enim defendere, et dilucidare decreui: vt veritatis finalē cōclusionē. Asserit ergo Pōpon. et phyfice, et peripathetice humanā animā, simpliciter quidē mortalem esse, fm quid vo immortalē. Nactus est aūt hāc opinionē ex modis abstractionum: qui in cognitionib⁹ reperiūtur. Sunt enim tres virtutū cognoscitiuarū spēs, alia quidē earum cognoscitiuarū virtutū est, quę cognoscūt cognitiōe, quę a corpore non dependet, nec vt subiecto, nec, vt obiecto: quo modo cęlestes animę intelligē videtur. Hę enim cū sint penit⁹ a materia abiūctę, earū cognitio a corpore nō depēdet, nec vt subiecto: nec vt obiecto. Alia vo earum virtutum est, quę eo lz aliqua rōne spūaliter cognoscāt: tamē illarum cognitio a corpore vtroqz modo depēdet, et vt a subiecto, et vt ab obiecto: huius generis sunt oēs sensitiuę: quę lz spūalitate differāt, earū oium cognitio e corpore ipso vtroqz modo depēdet. Et cum natura ordinate pcedat, erūt alie virtutes, vel aliqua vna virtus, cuius cognitio e corpore depēdet, vt ab obiecto: eritqz e corpore separata, vt a subiecto: nō enim fieri pōt, vt aliquid corpore egeat vt subiecto: et non vt obiecto. Talis ergo est humana aia, itellectusqz ipse quasi medius inter simpliciter ęterna, et simplr corruptibilia. Ex hoc ordine fiat talis syllogismus, ois virtus, cuius opatio nō potest esse sine corpore saltē vt obiecto, est cum corpore, cui⁹ est, corruptibilis, nisi ociose remaneret: sed intellect⁹ humanus opari non pōt sine corpore: quia saltē, vt obiecto corpore eget, ergo itellect⁹ est simpliciter corruptibilis, fm quid vo incorruptibilis, cum pro sui opatione corpe nō egeat, vt subiecto. Hęc est breuis opinio Pōpo. eiusqz perbreue argumētum: nam oēs eius vires hoc firmātur. Hinc qnque cōcedit, quorum primū est intellectiuū vegetatiuum et sensitiuum in hoie esse vnā substātiā fm rem. 2m est talem substātiā, animāqz esse simplr mortalē: fm quid immortalē. Tertiū est talē animā esse vere formā hominis ipsum hoiem informātē: et specificātem. Quartū est talē aiam numerari per hoium numero. Quintū est talē animā cum humano corpore nasci ex parētum et solis semine, et cum corpore mori. Hęc phyfice, et pipathetice eē asserēda contēdit: lz obscure: cōfuseqz.

Fundamētum Pompon. perbreue quo probat opinionem suam. Cap. XXXVI.

Opiniones hāc breui fundamēto pbat hoc pacto, Aię opatio nō est sine corpe, vt obiecto: et est sine corpore, vt subiecto: ergo est simpliciter mortalis: et fm quid imortalis. Ex eo. n. quia eius opatio nō est sine corpore vt obiecto: ipsa simpliciter mortalis est, aliogn remaneret sine eius opatione ociosa: ex eo vo: qa eius opatio est sine corpore, vt subiecto: sapit immālitatē gcqz: et ita erit fm qd imortalis. Qd aūt eius opatio nō sine corpore sit vt obiecto, ex eo pz, qa itelligit nihil sine phātasmate: vel qa intelligē: aut phātasia: aut nō sine phātasia est. Qd vo eius opatio sine corpe sit, vt subiecto: ex eo rursus dephēdit: qa intelligē: nec corpe eget, vt organo: nec pticula aliqua corpis. Hoc est pbreue Pōp. argm: quo ei⁹ opionē pbat.

Rationes Pompon. quibus ipse probat omnia, quę dixit de anima. Cap. XXXVII.

Ne vo fugiamus quę vir tetigit: rationes eius oēs colligimus, et dilucidius qz ipse pcedat, non. n. in ei⁹ vbis est ordo. Prio g argumētor Aia est act⁹ corporis, g in opando depēdet a corpe, sz cū nō depēdeat a corpe, vt a subto: g, vt ab obto: g est simplr mortalis: fm qd imortalis. P. Aia itelligit per phātasma, vt Ari. testat: vel igit iste modus intelligēdi est alę eēntialis: vel accidētalis: non accidētalis: qr alius eēt sibi eēntialis: qui nō videt. P. Uni⁹ rei est vnus modus opandi. P. Sicut modus operandi sensitiuę nunqz mutat in modū opandi intellectiuę, nec modus opandi intelligētię mutat in modū opandi humani itellectus: ita ptra modus opandi humani intellectus nunqz mutabit in modū opandi intelligētię: qd eēt si sine phātasmate intelligeret. Sin aūt hic intelligendi modus sit alę eēntialis: aia nō poterit sine phantasmate itelligē: et ita erit simplr mortalis. P. Per nullū naturale signū euidēs pōt sciri aiam hēe alium intelligēdi modū: ergo nālis phus illud ponere nō dz: cum verorum exprimētum sit, vt pformet sensatis. P. Arist. nullā posuit intelligētiam sine corpore: et cum itellectiua aia sit minus abstracta quauis intelligētia: lōge minus pōt eam ponere sine corpore. P. Si mūdus est ęternus, vt Arist. arbitrat: tūc infinite eēnt actu formę sine corpore: qd videt ridiculū. P. Nā pcedit ordinate, ergo sicut dat forma, cuius operatio est simplr abstracta, non egēs corpore vt subiecto, nec vt obiecto: et dat forma, cuius opatio vtroqz modo eget, dabit media: cuius opatio vno modo eget corpore, alio modo nō eget: et cum nō possit esse talis, vt egeat vt subiecto, et nō egeat, vt obiecto: erit talis vt egeat, vt obiecto: et nō vt subiecto. P. Si aia post mortē remaneret, ipsa eēt per se subsistēs, et hoc aliqd: et cum ipsa sit forma: erit id: quo aliqua res est hoc aliqd: quare idē erit per se subsistēs, et id, quo aliqd est hoc aliqd: qd pipatheticorum cōcederet nemo. P. Cum modus, quo ipsa est in corpore, sit pfectior modo: quo ipsa est extra corpus, si aia remaneret extra corpora, tūc infinito tpe eēt sub modo impfectiori, et finito sub modo pfectiori. P. Si aia remaneret, desineret actualr eē actus corporis, vel igit tūc nullibi eēt, vel alicubi: et quouis loco sit, vel ad illū alteratione, vel motu locali accessisset, quę peripatheticus derideret. si nullibi ponet: phibebit nihil fm Arist. ponere aliquas intelligētias sine corpib⁹ nullibi existētes. P. Hoc videt naturę ordini psentaneum, qui gradatim est in aiabus ipsis, stirpes enim aię nō nihil hnt, cum intra se nutriant, et crescāt, et gnent extra se. verū illud aię paululū, qd hnt, māle valde cernit. cum suis non fungat officiis, nisi per pmas qualitates: quarum opatio ad eē reale terminat. Post hec aialia fere Zophitica succedūt, qp de sensitiua aia tactū, et pfusam imaginationē habeant: post hęc aialia sunt aliquātulū ad aiam plus elata: quę tātum aię hi euident, vt multi ea intellectū habere crediderint, vt Plinius ex illarum morib⁹ syllogięat. Post hec ponit et cogitatiua inter vires sensitiuas, quam Greci ob opis excellētiam dianoeticā appellāt, qp pticulares decē pdicamētorum formas apphēdat, et particulariter ratiocinet, qd Auer. 3° de aia lib. non negat. vltra hāc in hoibus cernit intellect⁹, qui ex opandi modo supra cogitatiuā cęterasqz māles virtutes collocat. Infra vo simpliciter immālia: cum tātū cum mortalibus pueniētur: nisi fingamus hoies deos fieri, et in cęlū rapi, vt gētilitas autumat. P. 12° metaphysicę. Ari. inquit, Delectatio aūt qualis optima, paruo tpe nobis: sic enim semp illud est, Nobis qdem enim: Lõ.eo°. T.cõ.39.

impossibile: ⁊ certum est q̄ nō de hoīe loquit̄: sed de aīa: nam illic Arist. dr̄iam nō fecit inter hoīem, ⁊ aīam: sicut nec inter deū, ⁊ cęlum, cū eodē loco deū aīal esse sempiternum asserat. P. Si de hoīe, ⁊ nō de aīa loquit̄: vbi de aīa loquet̄. Cum enim ille fuisset locus, ⁊ ibi de aīa nihil asserat, erit ɔsonū nullibi de ea dicere. P. Si aīa humana posset ea beatitudine deificari: efficeret̄ deus, quo cōcesso in nasonis fabulis traderemur. P. Cum in tāta re nunqȝ Arist. vbū fecisset, eēt accusandus, potissimū cū T.c.36 lib. de aīa. 3° rem ꝓmiserit, ⁊ nullibi ꝓmissū seruasse visus est hęc sunt: ex qbus potissimū Pōpo. eius opinionē ꝓbat: quę sine forma ꝓlata: sic ad formā reduximus.

¶ Ordo seruādus in hīs, quę aduersus opinionez Pomponacij dicturi sumus: ⁊ quot pro v̄itate disserenda sunt. Capitulum. XXXVIII.

PRo veritate igit̄ dilucidanda: ꝑmo physice ꝓbabimus intellectiuā aīam cum corꝑe nō mori: sed ipsam post mortez remanē. Secūdo ꝓbabimus physicis rōnibus aīam intellectiuā cum corpore nō nasci, sed extrinsecus accedere: simulqȝ cum his physicis rōnibus ꝓbabimus hęc eadez auctē Arist. atqȝ Platonis, cęterorūqȝ bonoꝝ phoꝝ, deinde ⁊ tertio nōnullas rōnes disputabimus: quas cōtra opinionē suā induxit Pōpo. 4°. Quid de aīa ipsa ⁊ physice, ⁊ ꝑipathetice sentimus, adijciemus: vltimo eius rationes: qbus suā opinionē asseruit: refutabimus.

¶ Physicaꝝ rōnuz: qbꝰ ꝓbat̄ intellectiuā aīam cū corꝑe nō mori: sȝ post mortē remanē. ꝑ°. Cap. XXXIX.

ET si cōplusculas rōnes physicas, imo demōstratiōes in nr̄is libris, q̄s olim ędidimus et ɔfecimus, ⁊ disputauimus eas resumemus, quas arbitratus sum pollētiores, Argumentor ergo, Si itellectiua aīa cum corpore moreret̄, ipsa in omni sua actione a corꝑe necessitaret̄: cōsequētia ꝑspicua est, ex eo, q̄a corpus nō magis formas necessitat ſm eius eēntiā, q̄ ſm eius oꝑationē: cum oꝑatio nulla sit eēntia suę formę liberior. At ɔsequēs falsuz experimur, quādoqdē aīa saltē ſm oꝑationē, quę ad volūtatē attinet, est aīna libera, ⁊ a nullo quouis corpore necessitabilis: vt Arist. in ꝑmo de īterꝑtatione cōplusculis syllogismis demōstrauit: ⁊ Ammoniꝰ perpulchre cōmētatus est illas. Obſuatio eniz docet nobis ꝑsentata quauis re etiā sūme appetibili, nos posse illam approbare, ⁊ reprobare, illā velle, ⁊ nolle. Hoc aūt esse nō pōt, vbi virtus ipsa itellectiua erit corpori ita impssa, vt secū nascatur, ⁊ moriat̄. Astipulat̄ autē huic rōni sensus: videmus enim oēm formā mālem necessitari a māli, vt vegetabilē a nutrimēto, sensitiuā a sensibili: sed cum intellectiua nō recedat a materialitate ſm eius opinionē: lȝ sit cęteris paululo altior. Simplr tamē mālis: igitur (vt cęterę aīę a māli necessitantur) q̄s māle, intellectiua quoqȝ, q̄a simplr mālis, necessitabit̄ simplr ab appetibili phantasmate, lȝ ſm q̄d sit immālis, quasi ſm quid nō necessitabilis. Hoc aūt quātum dissonū veritati, ⁊ obſuatiōi sit, oēs gētes, oēs leges testātur: ⁊ nos expimur: quādoqdez nulla res quātumcūqȝ vrgēs nos cōpellere pōt: nec ſm quid, nec simplr. Ptolomęus in prohęmio eoꝝ librorū, q̄s periton apotelesmaton cōscripsit, demōstrat nec stellas posse nos cōpellē, nisi per ignorātiam: si q̄s enim (vt inqt Porphyrius in illius ꝓhęmij Cōmētario) sciuerit āno suę ętatis 40° ex casu ab equo debē mori: eo suę ętatis anno si nō eqtabit, cęlestes minas dubio pcul euitabit: qō si aīa erit simpliciter mālis virtuti māli agēti resistere nō pōt: nec illā euitare, Si q̄s aūt voluerit hanc rationē refutare, dicere cogetur volūtatez ab appetibili phātasmate necessitari: qō nos in theologico reprobauimus, ⁊ demōstrauimus eum qui hoc pacto dicit, ⁊ obseruationi, ⁊ legibus diuinis, ⁊ humanis, ⁊ Platoni ⁊ Arist. ⁊ cōplusculis demrōnibꝰ aduersari. Qō v̄o hęc ratio sit ꝑipathetica: ex his quę Arist. dicit 9° ꝑmę phię lib. apertissime colligit̄. Cū enim potētias distinxisset, inter nāles potētias, quas irrōnales appellat, ⁊ rōnales duas differētias assignauit, alterā ex pte illaꝝ, quo potētię sunt, alterā v̄o, quo ipsę veniūt ad actū: ⁊ assignās dr̄iam iter illas, quo potētię sunt, inqt, tales quidez potētias necesse est, qn̄ vt prīt, passiuuz ⁊ actiuū appropinquat, hoc quidē facere, illud v̄o pati: illas v̄o, nō necesse. Est ergo dr̄ia prima, q̄ nāles potētię appropinquatis actiuo, ⁊ passiuo, in ea dispōne, qua passiuuz pati, actiuum aūt agere pōt, necesse est, vt vnuz patiat̄, alterū agat: veluti cum igni ipsi cōbustibili appropinquat. Potētię v̄o rōnales etiā actiuo ⁊ passiuo approximatis, nō necessario aut agūt, aut patiūtur: nō enim necessario ędificator ędificat, si sibi domicilloꝝ mā̄ proxima esset. Assignat v̄o huius dr̄ię cām, cum inqt, hę enim oēs, ita supple sunt, vt vna vniꝰ factiua sit: bene passiuo ipso ꝑsente, id faciat necesse est, cuius ipsa factiua est, illę autē. s. rōnales ɔtrarioꝝ sunt factiuę. Irrationales ergo q̄a simplr nāles sunt: ad vnū simpliciter determinātur: q̄a v̄o rōnales oppositoꝝ sunt, simpliciter nāles esse nō possunt. deinde assignat scdaz differētiā ex parte, qua ad actū veniūt, ⁊ per modū qōnis inqt, quare simul faciēt ɔtraria. Hoc aūt ipossibile est, ꝑpterea ostēdit quo modo rōnales reducātur ad actū, ⁊ vnde habēt, vt possint qōlibet oppositoꝝ indifferēter exequi: ⁊ inqt necesse est ergo aliqd aliud eē τὸ κύριον, ꝺ est ꝑncipale: cui est auctoritas exequēdi quoduis eoꝝ: quoꝝ rationalis potētia erat ostēsiua: ⁊ q̄d illud sit: exponit, ⁊ inquit. dico aūt hoc, ὄρεξιν ἢ προαίρεσιν. i. appetituz, vel electionē: appetitū quidē, vt est volūtas, electionē v̄o, q̄a id: qō ex syllogismo practico relinquit̄. Intellectꝰ enim ostēdit vtrūqȝ oppositoꝝ, ⁊ per electionē eligit alterum: qō sibi rōnabilius apparet: appetitꝰ v̄o: quę volūtas est, eligit quādoqȝ illud: qn̄qȝ oppositū: ꝑpterea dixit appetitum vel electionē. q̄r interdū volūtate nō ɔdicēte sufficit sola electio syllogistica pro executiōe alterius oppositi: qn̄qȝ v̄o ɔtradicēte volūtate, eligit̄ alterū: vt volūtati placet: ⁊ reliqua per te legas. Ex his ergo apparet secūda dr̄ia: q̄ rōnales potētię qn̄qȝ ipę eligūt alteꝝ oppositoꝝ: quoruz erāt ostēsiuę, vtpote qn̄ volūtas nō ɔdicit, qn̄qȝ vltra eas reqrit̄ volūtas cui auctoritas inest, eligē alterū pro arbitrio. Ex ꝑ° ḡ dr̄ia argumētor: Si aīa intellectiua cum corꝑe moreret̄, eēt simplr mālis, eēt. n. ſm quid immālis, ⁊ simplr mālis: quę Pōpo. ɔcedit: ⁊ si esset simplr mālis, eēt determinata ad vnū: cum. n. oīs forma simplr mālis, sequat̄ corpus māle, eēt limitata ad vnum veluti corpus, cuius impssionē sequit̄. ⁊ sic tolleret̄ ꝑ° dr̄ia iter potētias rōnales, ⁊ irrōnales. Ex 2° etiaz argumētor, Si itellectiua aīa moreret̄ cum corpore: sequeret̄ illud simpliciter, veluti forma quęcūqȝ simplr mālis est, ḡ nō eēt dn̄a suoꝝ actuuz, nec ad opposita libera. Astipulet̄ huic, q̄r ſm Pōponā. intellectiua aīa nō differt a cęteris ꝑnes mālitatē: nā lȝ habeat nō nihil imālitatis magis q̄ cęteræ: tn̄ itra latitudinē simplr māliū collocat̄: ergo vt cęterę sunt vna vnius: ⁊ nō suoꝝ actuū dn̄a: ita erit ipsa vna vnius: ⁊ nō suoꝝ actuū dn̄a: lȝ ſm q̄d videat̄ scandē magis ad imālitatē: quę sunt ɔtra ꝑipatheticos, ⁊ ɔtra experiētiam. Ex Plotini rōnibus hęc ratio pōt hoc pacto cōponi, quęcūqȝ in eligēda ad eūdem actū vel ad idē obiectū cōparata ɔdictorię se hñt, sunt diuersaꝝ nāꝝum: nec ista eget ꝓbatione, cuz seipsa ɔstet. Sȝ rōnalis aīa: ⁊ sensititiua

T.c.4.

sitiuus appetit⁹,qui corpalis est,eidē actui vel eidez ob/
iecto cōparari ɔ̄dictorię se brit:nam cōparari fornicatio
ni,vel alteri voluptati aia rōnalis reprobat,ꝛ negatiue
ad illā se habet,sensitiuus appetit⁹ approbat,ꝛ affirmati
ue se habet:vt obſuatio docet,ergo rōnalis aia,ꝛ appeti
tus sensualis erūt diuersaꝝ nāruz:quare cum appetitus
sit simplr mālis:rōnalis aia simplr immālis relinquet.
Hęc ratio cuilibet bono phō fidem faciet:ꝛ meo iudicio
est demōstratio ex effectu,qḋ est libere velle. Hoc.n.cō/
cludit rōnalem aiam esse simpliciter supra corpus:ꝛ per
cōsequens cum corpore non moritura.

¶ Scḋa ratio qua pbat eade imortalitas. Cap. XL.

Preterea efficacius,vt arbitror ꝛ qdez pipa
thetice,ꝛ Platonice argumētor,nā(vt oēs
fere distinguūt)vlium alia sunt per eēntiā
vlia:vt quęcūqꝫ e mā nō dependēt:alia par/
ticipatione,vt quęcūqꝫ a mā dependēt,a no
bis sine hic,ꝛ nūc cęterisqꝫ indiuidui ɔditionibus itelli/
gūtur.quā distinctionē Auer.fecit in lib.de somno.Acci/
piamus ergo vlia quę ſm coꝝ eēntiā depēdēt a mā:par
ticipatione vō sunt abstracta atqꝫ imālia:cum omne per
participationē tale,reducat ad aliqḋ tale per eēntiā:quę
ramus quid est vle atqꝫ per essentiā abstractū:ad qḋ hꝫ
vlia participatione reducant:pipathetici qdem ad nihil
nisi ad intellectiuā aiam reduxerūt,nam per intellectuz
possibilē imāliter recipiunt:per agētez trāsferunt de or
dine mālium ad imālia:vt Auer.ꝛ Aris.3° de aia lib.cla/
rissime demōstrarūt.Nō enim pōt eē talia participatio/
ne alterius vlis:qḋ est participatione tale:qꝛ eēt pcessus
in infinitū:vel opꝫ dicere aliqḋ eē participatione tale:qḋ
ad nihil per eēntiā tale reduceret:qḋ 2° Physicę auscul
tationis Arist.explodit.Si igit vlia nō per essentiā sunt
separata,vt Plato autumat,sed per reductionē ad intel
lectiuā aiam/vt peripathetici arbitrant:ipsa nimirū per
eēntiā a mā non depēdebit:quo fit,vt nec cum ipsa desi
nat:nō ergo aia:quę a corpore erit absoluta:cum corpore
mori coget:qñquidē per eēntiā ab ipso est separata,atqꝫ
abiūcta, Ex pipathetici vō rōnibus hęc potissima videt
si sic cōponat,vlia mālia sunt imortalia,ꝛ incorruptibi/
lia:vel igit per eēntiā:vel participatiōe alicuius imorta
lis,atqꝫ per eēntiā incorruptibilis:nō sunt per eēntiā im
mortalia,atqꝫ incorruptibilia:nā sic relinqueret opinio
Platonis de vlibus:de qbus in Parmenide disputat:er
go sunt imortalia atqꝫ incorruptibilia participatiōe/ꝛ cū
ea,quę sunt participatione talia/ad aliqḋ per eēntiaz ta/
le reducātur:nec reduxerūt pipathetici hoꝝ imortalita/
tez atqꝫ incorruptibilitatē,nisi ad intellectiuā aiaz:vt 3°
de aia docuit.Hęc.n.fuit cā vtriusqꝫ intellect⁹,vt Auer.
innuit,fit,vt ipsa per essentiam sit simpliciter incorrupti
bilis,atqꝫ immortalis.

¶ Tertia ratio,qua pbatur eadem immortalitas,ex Ti/
męo Platonis. Cap. XLI.

Ex Timęo vō Platonis pollentissima ratio
collr:in que Macrobius oēz eius opionē de
Scipionis sōno fundauit.nulla forma appe/
tēs,qrēs,atqꝫ inueniēs honesta,pia,ꝛ religio
sa:e corpe simplr depēdet:cuz.n.honestū sit,
qḋ sua ppa/atqꝫ eēntiali vi nos trahat,piuz/qḋ ppa ꝛ es/
sentiali dignitate nos alliciat,religiosuz qḋ diuinaꝝ reꝝ
cura nos moneat,si appetēs e corpe dependet,in corpore
erit appetēs.Uirt⁹ aūt in corpe appetēs non appetit nisi
ſm corporis vim,armoniāqꝫ:q̄re qḋ appetit,erit pportio/
nale corpi:siqdez ois appetitio est inqsitio,quę per aliqḋ
sile,atqꝫ pportionale sibi pficit:nec vnqꝫ aliqd appetit,
nisi per hoc,qḋ est appetēti sile,nā potētia,appetibile ei
sile est,qḋ est in actu tale:qcqd aūt appetit ſm pportio/
nale corpi,appetit ſm rōnē vtilis,vel delectabilis:qḋ est
contra rōnez pij,honesti,atqꝫ religiosi. Sic igit nihil in
corpe appetē pōt,nisi corpus,vel sile corpi:huic aūt asti/
pulant aialia/quoꝝ nullū pter hoiez pij,aut honesti,aut
religiosi.qcqꝫ appetit,qḋ nō ob aliud puto,nisi qꝛ ois eo/
rū virus in corpe est. At hoies videmus oēm rem simplr
corpeam paruipēdē,incorpeas quęrē,illaꝝ gr̄a mori,pa/
ti,atqꝫ euigilare:qḋ esse nō poterit,nisi qꝛ coꝝ aia supra
corpa est,simplrqꝫ ab illis abiūcta,nulliqꝫ corporeę im/
pressioni obnoxia:hāc rōnem magnifecit Macrobius:ꝛ
nos illā indissolubilē putamus:qñqdē experimēto inuitē:
qḋ apud nr̄os oculos qtidie cernit. Quid.n.corpei quę/
rūt tot pij honesti,ꝛ religiosi viri:cuz coꝝ corpa spernūt,
relinquūtqꝫ cur aialiū nullū hoc facit,si.n.hō,vt Pōpo.
putat:aial est,ꝛ nihil simplr elatiuz hꝫ vltra id:qḋ cętera
aialia hñt cur incorporea quęrit,appetit,ꝛ inuestigat,cur
aialiū nullū p hęc incorpea pspicit:nisi in Plinianas fa/
bulas trudamur,qui religionē elephātis,ꝛ pietatē leoni/
bus pbuit.Hęc ratio si cōponat,vt Plotin⁹ innuit,effica/
cissima videt:ppositis humanę aię corpeis,ꝛ simplr in/
corpeis(corpea sunt vtilia,atqꝫ delectabilia:simplr in/
corpea sunt pietas,religio,ꝛ honestas)ipa simplr ɔtēnit
corpea/illa reprobat,ꝛ cum illoꝝ ɔtētione corpus ppriū
spernit,eligit vō simplr incorpea,vt pietatē,religiones,ꝛ
honestatē:Legim⁹ pios hoies,atqꝫ religiosos viros diui
tias,honores,sceptra,deniqꝫ ꝛ regna ɔtēpsisse:quę fuisse
incorpea,atqꝫ simplr imālia:quę aialiū desiderasse legi/
mus nullaꝫ:quo mō ergo pōt,qui nihil imortalitatis hꝫ,
nisi silitudine,atqꝫ cōparatiōe imortalia tāta diligentia
quęrē,tot mortalibus atqꝫ sūme appetibilib⁹ spretis:dij
boni Pōpon.Mi,pōt vis,quę nō vltra corpa elata est,
tot simplr incorporea appetē,illa colere,venerari,atqꝫ
obſuare,hęc si in li° de pulchro Platonis velles legē:lō/
ge facilius ppēdes,vnde(vt recte Pitagoras inqt)deus
cū hoiez fingeret,vt sublimia,religiosa,ꝛ pia pspiceret,
ex humo eum subleuauit,ꝛ ad sui artificis contēplatio/
nem erexit:quod optime ingeniosus Poeta signauit.

Pronaqꝫ cum spectēt animalia cętera terram: Ouidius
Os homini sublime dedit:cęlūqꝫ videre
Iussit:ꝛ erectos ad sidera tollere vultus.

Hinc vtiqꝫ ἄνθρωπον: anthropon/gręci appellarunt,qḋ
solus aialiū imortalitatez.simplr itra se hñs,sursuz spe/
ctet solus.Hāc ob cāz.M.Tulli⁹ nullū aialiū pter hoiez
eē dicit,qḋ habeat aliqꝫ notitiā dei:qb⁹ fit,vt aia nō ſm
qd imortalis sit,ſ3 simplr:sic ipa duz in corpe est:nō ſm
qd imortalia q̄rit,velut elephātis religionez,ꝛ leo pieta/
tē/sed simplr imortalia colit,appetit,ꝛ inqrit,sed de hac
ratione hactenus redeamus ad Aristo.decreta:nam sup
eo Pompon.potissimum innititur.

¶ Prima Arist.auctoritas:qua probatur immortalitas,
ꝛ quę expositores de illa. Cap. XLII.

Primus aię imortalitatē physicis rōnib⁹ p/
bari posse,ꝛ(vt visuz ē)trib⁹ demſonib⁹ illā
pbauimus:diximus ēt Ari.nunqꝫ talē qōnē
p se q̄siuisse,ſ3 solū de ea obiter aliq̄ dixisse:
quę qꝛ obiter erant ab eo dicta:obiter repit
vari⁹:vt supi⁹ per nōnulla demſrauimus:q̄re sibi in hac
re nō erit plurimuz innitēdū:sed vtcūqꝫ sit,vꝫ mihi ipm
potius ad imortalitatē qꝫ ad mortalitatez ppēre:ideo in
hac re ea adducā:quę potiora pro nr̄o pposito videbunt:
Ari.ita li° de aia p̄,ita ad vbū inqt,[Intellect⁹ aūt videt Tex.c.6
ἐγγίνεσθαι.i.aduenire,sub̄a q̄daz exñs,ꝛ nō corrūpi:ma/ senectute
xime.n.corrūpet vtiqꝫ ab ea:q̄ est in senectute, ἀμαυρώ/ rūga
σεως.i.offuscatiōe,vl' ibecillitate:sm debilitate:nūc aūt Sano

quēadmodū ἐπὶ τῶν αἰσθητηρίων,i.i sensorijs,q̄ sūt sen
suū instr̄a accidit. Si.n.accepit senex oculū talē, videret
vtiq3 sic̄ τ iuuenis. q̄re senectus οὐ τῷ τὴν ψυχὴν πεπον
θέναι τι ἀλλ᾽ ἐν ᾧ.i.nō est i patiēdo gcq̄3:s3 in q̄:h̄ est,s3 q2
id,l q̄ ē, aliqd patit̄: sic̄ l ebrietatib⁹ τ morb̄ est. Hacten⁹
Ari. Ex his vbis arg^{tur}, supponēdo tn̄ nō eē itellu3 vnū
nūero in oib⁹, vt Pōp.ēt nobiscū de mēte Ari.autumat,
itell's n̄ corrūpit̄ (vt Ari.tradit) pbatq3, nā si corrūget:
maxie vtiq3 ipse videret̄ debilitar⁹, atq3 fere corrupt⁹ ab
ea ibecillitate offuscatiōeq3, quę senectuti accidit: qd̄ aūt
in tali statu ipe nec corrūpat̄, nec minuat̄, eo p3: q2 tūc in
eius opōne maxime vi pfect⁹, eo.n.tpe τ prudētior, τ sa
piētior maxime cernit̄: recte g̅ Ari.eum nō corrūpi cum
corpe asserit. Et q2 posses dicere decrepitos esse amētes,
atq3 in prudētia τ scia q̄nq3 eē mācos, subscripsit hęc eis
accidē ibecillitate sensoriorū: quę illis fuissetnon aūt per
se: veluti ēt sensib⁹ accidit: vbi visus senioris oculi min⁹
videt: vbi tn̄ iuuenilē oculū acciget, videret, vt iuuenis:
ecce quo mō Ari. τ imortalitatē3 approbauit, τ signo bo
no ɔfirmauit. Nec valet dicē hęc Arist. dixisse, q2 aia est
fm gd mortalis, vt Pōp.autumat, vel hęc Arist. dixisse,
q2 itellus nō corrūpit̄ ab excellēti obto: vt cęterę organi
cę formę corrūpunt̄: s3 corrūpat̄ toti⁹ corruptiōe. Nā sta

Tex.c.66 tim Ari. postq̄3 itellect⁹ imortalitatē pbauit, soluit.q.cur
post mortē ipe nō reminiscit̄: τ ingt, τ itelligē igit̄, τ ɔsi
derare marcescūt alio q̄dā it⁹ corrupto. Ips3 aūt i passibi
le ē, τὸ δὲ διανοεῖσθαι.i.rōcinari aūt, τ amare, vl̄ odis
se nō sūt illi⁹ passiōes, s3 hui⁹ hn̄tis illū, vt illū h3. q̄re τ h̄
corrupto nec recordat̄: nec amat: nō.n.illius erāt, s3 cōis,
qd̄ qdē destructū est, itellus aūt fortassis diuinu3 aliqd τ
ipassibile est. Hactenus Ari. Hęc aūt q̄stio τ qōnis deter
minatio friuolę eēnt, τ q̄si pueriles, si Ari. animi imorta
litatē solū fm gd itelligeret: vn̄ τ Auer. in cōmē. ait Ari.

Cap.25. eo loco velle pbare itell's imortalitatē, Them. vo eode3
loco dicit, vi itell's itus accidē, vt suba q̄dā, nec aboleri,
aut corrūpi, alioquin maxime aboleret̄ ab ea inualētia,

T.cō.20. quę senectuti ɔtingit. P̄. Rem hāc Ari. 3° de aia lib. cla
ri⁹ sic ondit, Separat⁹ aūt est solū h̄ qd̄ qdē est: τ h̄ solū

[illegible] imortale τ ppetuū est: et q2 aliqs quęreret an post mortē
reminiscat̄, subscribit, nō reminiscimur aūt, q2 hoc qdē
ipassibile est, passiuus vo itell's corruptibilis: τ sine h̄ ni
hil itelligit. Si g̅ aia cu3 corpe abolet̄: cur Ari. tātope ela
borauit ea in qōne: quę est de aię post morte3 obliuione.
An vo reminiscat̄ aia post mortē: vt putat Ari. τ cu3 hoc
itelligat, posterius dicemus: hactenus de pma auctē.

⁋ Scda Ari. auctoritas satis vrgēs. Cap. XLIII.

T.cō.44. P Reterea Arist. 2° de gnatione lib. fecit hāc
cōsequētiā, si aia esset miscibilis, hoc est in
corpore mixto pmanēs, eius opatiōes erūt
corpales: vnde ingt, Incōueniēs aūt est et
si aia ex elemētis, aut aliqd vnū cor̄ est, al
terationes.n.aię, vt musicū esse, τ rursus nō musicū esse,
aut memoria, τ obliuio, quę aię alteratiōes dicūtur, fal
tē spūales, quo modo erūt, deinde faciēs ɔsequētiā ingt,
Palā enim q̄ si qdē aia ignis est, passiones erūt ei: quę
cūq3 igni insunt, vt ignis est, si autē miscibile supple ipsa
aliqd sit, opationes oēs erūt corpeę. Darū aūt nulla cor
porea est: ergo aia nec est corpus, nec in corpe ɔstituta,
tanq̄3 ab illo depēdēs. Patet g̅ Aris. sic argumētatū esse,
nulla aię opatio est corpea, ergo aia nō ɔstituit̄ in eē per
corpus. Si.n. cōstitueret̄ per corpus, eius opatio corpea
eēt ea corporis corpeitatea quo cōstitueret̄: vtpote vel
ignea, vel mixta: vel id genus pro rōne ei⁹ corporis: in quo
cōstitueret̄, at nulla eius opatio talis est, ergo est simpli
citer e corpore indepēdēs. Nō.n. cauillabit Pōpon. Ari.
velle eā eē fm gd separatā: nam dicā aiam eē in igne cō
stituta3, eius tn̄ opationē nō esse igneā: q2 est aia fm gd
separata: qd̄ si aia simpliciter erit e corpore independēs,
ipsa cum eo mori non poterit.

⁋ Tertia Aristotelis auctoritas. Cap. XLIIII.

P Reterea 2° de aia li° ingt, De itellectu aūt, τ Tex.c.[illegible]
theoretica.i.ɔtēplatiua potētia, nihil adhuc
manifestū est, sed videt̄ genus alter̄ aię eē,
τ hoc solum ɔtingit separari, sicut ppetuū a
corruptibili. Nō.n. potes dicē Ari. hęc pro
tāto dixisse, q2 itellect⁹ est fm gd separat⁹: nā statim sub
dit, Reliquę aūt ptes aię, manifestū est ex his: q nō se T.cō.[illegible]
parabiles sunt. Argumētor g̅, eo mō dixit itellectū sepa
rari, vt ppetuū a corruptibili, quo mō contra cęteras aię
ptes dixit nō separari: s3 illas dixit eodē loco rōne sepa
rari, simplr̄ aūt iseparabiles eē: ergo per ɔtrū itellectū di
xit eē simplr̄ separabilē, fm gd nō separabilē: lege ergo
mi Pōpo. vba Ari. deide plege: nā videbis glossema tuū
vbis eius nullo pacto ɔsonare. P̄. 2° lib. de gnatione aia
liū. cap. 3° itellect⁹ immortalitatē ita ad vbū asserit: semen
corpus in quo ɔgredit̄ semē aialtici pncipij: partim qdē
separabile a corpe est, in qbuscūq3 cōpcehēdit̄ diuinū: ta
lis aūt est vocat⁹ itellect⁹: ptim vo iseparabile: hoc semi
nis scz⁹ dissoluit̄ τ euanescit nām hn̄s humidā, τ aqueā:
q2 vo aliqs posset dicere, si itellect⁹ est imortalis τ suapte
nā a corpe separabilis, cur nō semp separet̄: τ si est ɔstitu
tuēs corpus, cur nō est pars ɔstituę formę.i.totalitatis:
Rn̄det Aris. statim, quapp neq3 op3 quęrē, cur nō semp
foris exit: neq3 cur pars nō est ɔstituę formę: quēadmo
du3 neq3 coagulum qd̄ lac ɔstituit: etenim istud mutat τ
pars nulla est ɔstitutar̄ magnitudinū. hęc ad vbū Arist.
vbi plane ipm intellectū eē imortalē asserit, τ corpus ɔsti
tuere: s3 nō sit pars ɔstituti corpis ab illo dependēs: quā
auctē3 vt arbitror Pōpon. nō legit q2 de opione Ari. nō
ita tradidisset. Et de Ari. auctib⁹ has sufficē volumus.

⁋ Platonis auctes hę sunt de imortalitate. Cap. XLV.

Q Uod vo Plato senserit animi imortalitate3
phędonis liber de morte Socratis, vniuer
sus rem hāc exponit: quē cu3 Cato legisset, τ
plegisset, nō dubitauit seipsu3 necare. Plato
pterea in fine gorgię aiab⁹ post mortē pęnā,
τ felicitatē pbet, qd̄ nō dixisset, nisi eam imortalem arbi
traret̄: qnimmo dicit id omne, qd̄ de malorū boium pę
nis post morte3 asserit̄, τ de bonor̄ pmio nō esse fabulo
sum. 10° vo de legibus iubet puniēdos eos eē: qui malo
ru3 aīas post mortē nō puniri asserūt, τ bonor̄ nō pmia
ri: quę oia eēnt fabulosa, nisi immortalitatē arbitraret̄.
P̄. In phędro animi imortalitatē sic syllogizat, aius se
ipm mouet, qd̄ seipm mouet, semp mouet: qd̄ semp mo
uetur, imortale est: aius igit̄ immortalis est. P̄. Animus
a seipso mouetur: qd̄ a seipso mouet̄: id cęteris: quę ex
trinsecus mouētur, origo, τ principiū motus est. Princi
piu3 aūt ingenitū, τ incorruptibile est: ergo aius est inge
nitus, τ incorruptibilis: his.n. duobus syllogismis animi
corruptionē tollē oino Plato videt̄. Cū enim qcqd cor
rūpit̄, duob⁹ modis corrūpat̄: aut enim a seipso per ma
teriā in eo ɔtētā3, aut aliūde fit corruptio: vt lignū tuum
sua putrefactione corruptioni obnoxiū est, Tum qa vrī
extrinsecus, τ secari pōt. Primus syllogismus minime
a se corrūpi posse ostēdit. Secūdus ne ab alio qdē corrū
pi posse declarat, sed quātu3 hi syllogismi valeāt nostro
de intellectu libro declarauimus. Nobis aūt nunc illud
satis, sit Platonē demōstrasse ad imortalitatē pperasse.
10° vo de re.p. lib. ex cōplurib⁹ quę dicit, hic syllogismus
colligit̄: anima quia nec alieno malo iterit (qd̄ cōmune
omniu3

omniuz est)neq suo:semp sit necesse est,qd aūt semper
est,imortale est,animā igitur imortalem esse,manifestū
est.Demū in Timęo prope finē aię imortalitatē pbat,p̄
quia veritatē attingit imortalez:Secūdo quia diuinum
colit,hęc sufficiant,nam inter Platonicos res diuulgata
est animę imortalitas.

C Cęteroꝝ auctes ēt imortalitatē pbātes. Cap.XLVI.

Cap.9. POst hos sunt ⁊ alij doctissimi viri qui animę
imortalitatē,⁊ affirmarunt,⁊ pbarunt: inter
quos doctissimus Jamblicus in eo libro,quē
de mysterijs cōscripsit,Immortalitatē pro/
bat ex eo, quia dum in corpore est nō patit̄:
vtpote nec turbationē,nec senectutem,nec id genus. P̄.
vt inquit, passiones qualescūq3 sint in animali: nō sunt
in anima qualiscūq3 sit:sed in corpore,qd sub anima cer
tam possidet q̄litatē,qua ⁊ patit̄, ⁊ agat. nulla (vt dicit)
est in anima passio vel peremptoria,vel turbatoria: atq3
hanc impassibilitatē anima nō soluz acquirit electione,
sed possidet ipsa natura supiore corporibus: Est ergo aia
imortalis. Proculus quoq3 eo libro,quē de aia, ⁊ dęmo/
ne cōscripsit pbauit animę imortalitatē, vtens quasi eo/
dem signo,quo ⁊ Aristo.in libris de anima vtebatur: qa
scientia,quę profecto nostra est in senectute nō minuit̄:
At corporeę potētię minuūtur, ⁊ crescunt quo fit, vt aia,
cuius scientia operatio est, etiaz corpore nō corrumpat̄
P̄. Porphyrius animę imortalitatē eo libro quē de occa
Ca.13.14. sionibus ędidit, pbauit ex eo φ est per essentiaz vita: qd
enim (inquit) per essentiam vita est,non morit̄: anima
Cap.25. est per essentiaz vita:non ergo moritur anima. Alcinous
vo libro de phantasia ⁊ intellectu complusculis syllogi/
smis monet imortalitatē animę:quos, vt dicit, ex Plato
nis libris excerpsit: Primus quidez est, anima cuicunq3
adest: vitam affert:quod vo vitaz affert, imortale est.aia
ergo imortalis est. Secūdus anima ipsa natura corpori
dominat̄:quod corpori dominat̄, ipsum imortale est,aia
ergo imortalis est. Tertius anima a pprio malo nō cor/
rumpitur: quod a pprio malo non corrumpit̄, imortale
est:anima ergo imortalis est, sūt ex tali syllogismi, quos
prętermisimus, qa magis ex Platonis decretis, q̄ alte/
rius pcedunt. Plotinus vo inter Platonicos pręcipuus
Enneade 4. lz compluribꝰ locis,per plures syllogismos animę imor/
talitatem ostenderit eo libro,quem de animi imortalita
te conscripsit pręcipue syllogiçat illam hoc pacto,indiui/
sibile non aliter q̄ per indiuisibile pōt attingi: intellectꝰ
attingit indiuisibilia:ergo intellectꝰ est indiuisibilis. Sz
qd est indiuisibile,est imortale: intellectus ergo est imor
talis. Secūdus vo syllogismus est,intellectus coniungit
se separatis:quod se coniungit separatis,est imortale:in/
tellectus ergo imortalis est. Tertius autē est,intellectus
coniuncta separat, quod coniuncta separat, maxime est
separatus:intellectus ergo est a corpore separabilis. Est
igit̄ imortalis:hos syllogismos ex breuibus Plotini ver
bis collegimꝰ,alia quę ipse de imortalitate animę dicit,
pternisimusq hos syllogismos arbitrati sumus eē pol
lentiores. Hęc ex Platonicis satis dicta sint, Alij vo non
minoris auctoritatis viri imortalitatē confessi sunt inter
quos Hermes ab ęgypcijs:iter deos relatꝰ,inq̄t. [Et idē
ex vtraq3 natura mortali, ⁊ imortali vnaz faciebat natu/
ram hois,candem: In aliquo quidē imortalez, in aliquo
autē mortalem ferens, ⁊ hunc ferens in medio diuine, ⁊
imortalis naturę, ⁊ mortalis, mutabilisq3 constituit, vt
omnia videā,oia miretur.] hactenus Hermes, Polytes
quidam consuluit Apollinē Milesiuz vtrum ne manet
anima post mortem,an resoluat̄: ⁊ respondit his verbis,
[Anima qdem quo ad vinculis corporeis tenet̄, corru/
ptibiles passiones sentiens,mortalibus cedit, doloribus:
Cum vo humanaz solutionē velocissimā post corruptuz
corpus inuenerit:oīs in ętbera fertur: numq̄ senescens: ⁊
manet in eternū sine pęna:] Hęc Apollo. Cyrus aūt cum
moreret̄: vt Xenophontes refert:hęc filijs inq̄t:[Nolite
arbitrari carissimi filij me cuz a vobis discessero,nusq̄,
aut nulluz fore:nec.n.duz eram vobiscū: aiuz meū vide/
batis:Sed cū essez in hoc corpe,ex ijs rebus, quas gere/
baz, intelligebatis, Eundē igit̄ esse credite:ēt si nullū vi/
debitis: ⁊ nō cōtentus,] Cyrus narratōe rem suam pbat
signis, ⁊ qdē pbatissimis, Primo qz nō tot honores cla/
rissimis viris exhibēt vniuersa gens, si eoꝝ animi nihil
post mortē efficerent. Scdo qz oē,qd in morte dissoluit̄,
in q̄dā resolui vī. In qd aūt aius resoluit̄ nō vī. Tertio
qz somnū morti aliq̄ ex pte sile ē, in q̄ aius nō nihil a su/
peris diuitans sentit:φ eo tpe a corpe attollat̄ ad supe/
rosq̄ cū aius oī ex pte corpꝰ dereliquet:diuinitati pęnitꝰ cō
fungēt̄:qbꝰ Cyrus cōcludens inquit,quare si hęc ita sūt:
Sic me colite,vt deū. P̄. Multi ex his, qui ęternas esse
aias suspicabant̄,tanq̄ in cęluz migrat/essent, sibiipsis
manus itulerūt: vt Cleanthes Crisippus, ⁊ Zeno: Empe
docles vo arbitrās imortalitatē se in ardētis ęternę spe/
cum intēpesta nocte deiecit, vt cū repēte nō apparuisset,
abijsse ad deos crederet̄. Protinꝰ stoicus, ⁊ Trembrotꝰ
ambriacensis,cū Platonis phędonē audissent:in quo ai
imortalitas pbat̄, sibiipsis manus intulerunt: vt de his
imperijs obligata vita aiaz redimerēt: ⁊ sine corpe viuē
tes fęlicioribꝰ cōtemplationibꝰ a diuinis intellectibꝰ p/
ficerent̄. Auicēna deniq3 pbauit imortalitatē cōpluribꝰ perti.5°.
argumētis.6°.suoꝝ nāliuz libro. Potissimū qz si rōnalis
aia corrūpit̄:aut corrūpit̄ aliquo agente in ipsam: illam
corrūpendo:aut ipsa p se corrūpit̄, dissolutis ye:ex qbus
ipsa in se cōstat: aut corrūpit̄ ob materię potētiā, aut de/
niq3 corrūpit̄ corpe corrupto:nō corrumpit̄ pmo modo,
Aliogn sibi eēt aliqd 5riuz:nec scdo mō: cū ipsa simplex
sit:nec tertio mō:naz tunc corrūperet̄, vt cęterę formę: ⁊
ita saltez 5riuum hēt suꝰ qualitates:nec tertio mō, qz tūc
nullaz hēt pter suū corpus operationē:aia ergo imorta/
lis est: Ex his, ⁊ alijs compluribꝰ psplanū est aiaz cū cor/
pore nō mori, vt Lucretius ⁊ Pōpo. arbitrant̄, cęteriq3
epicurei: ⁊ de imortalitate hactenus.

C Qd rōnalis aia cum corpore nō nascat̄, sed extrinsecus
accedat,prima rōne demonstrat̄. Cap. XLVII.

ET si intellectiuā aiaz cū corpore nō nasci ex
eo pateat, φ cum corpore non moriat̄:(nam
qd cuz corpore nō morit̄:cū corpe nō nascit̄,
vt stoici asserūt:)vn̄ h̄ idez pbabimꝰ partim
eisdez rōnibꝰ, qbꝰ pbauimꝰ imortalitatem
ptiz alijs, ⁊ quidē efficacissimis:quę nōduz sunt inductę.
Probabimꝰ ḡ aiaz cū corpe nō nasci, tāq̄.s.ex corporeo
semie deducta sit: vt arbitrat̄ Pōp. ⁊ Lucretiꝰ: lz aū cor/
pora facta nō sit, vt stoici autumant, qd nūc supponimꝰ:
qm solū cū Pōpo. nr̄a vertit̄ dissertio. Argumētamur ḡ
nulla aia:cuiꝰ opatio est pfectissime circularis est cum
corpe, ⁊ ex corpe nascēs, formę.n.nascētes cū corpe ⁊ ex
corpe cū opant̄, nō nisi recta opatōe opāt̄: ⁊ si q̄ est, quę
aliq̄ ex pte circularit̄ opat̄, vt sēsitiua: hęc nō pfecta cir
cularitate circularit̄ opat̄: vn̄ in libro de suba orbis. ⁊ 2° Cap.2°.
libro de cęlo Auerroes ait cęlestē motū esse circularē, φ Com.3°.
sit aię tm̄: q̄re oīa aia cuiꝰ opatio est pfectissime circula/
ris:est aia tm̄ cuiꝰ corpore nō nascēs,nec moriens. φ vo
itellectiuę aię aliq̄ opatio sit pfectissime circularis:ex eo
pz, qz redit ad se reditōe cōpleta. P̄. Circulariter syllogi
çat pfecta circularitate rediēs ad pn̄ᵐ, e quo syllogiçare
incepit:ergo nō cū corpore, ⁊ ex corpe nascit̄. Huic aiaz
ordo astipulat̄: nā videmꝰ eā aiaz, cuiꝰ opatio nihil circu
laritatis hz, pęnitꝰ cū corpe nasci, nihilq3 nō corpei hēc,

vt vegetabilem. Eam vo cuius opatio aliqd circularitatis hz: lz cū corpore, ⁊ ex corpore nascat̄: tn̄ aliqd habet nō corporei, vt sensualis: eam ergo cuius operatio simplr circularis est, lz non an̄ corpora nascatur: tn̄ cum corpore nō nascat̄: nec ex corpore pficiscat̄ /opz. Talis est intellectiua aīa: nam eius opatio pfectissime circularis esse pōt, qñqdem circulariter syllogiçare pōt, ⁊ ad se redire post rez exteriorꝝ cognitionē: exit.n. ad extrema: ⁊ redit ad se pfecta reditiōe. Plato aūt sub alijs verbis probat animā nō nasci cum corpore: qꝛ est pfecte sphęrica: quasi velit, qꝛ eiꝰ opatio est pfectissime circularis: sphęricaqꝫ. Unde Alcionus ex hoc tanq̄ ex signo deducit aīaz redire ad superos, ex qbus venerat.

Scd̄a rō: qua pbat̄ idem. Cap. XLVIII.

Pręterea nulla forma cum corpore orta / ⁊ ex corpore nascens suis actibꝰ prędominari pōt, aut libera est, naz forma eo libera est, quo sui corporis facultatē atqꝫ virtutē excellit: quę.n. omni ex pte corpori submergit̄: corpori dominari non pōt, siqdez ipsum sequit̄, ⁊ illius facultatē non exuperat. At itellectiua ipsa aīa ⁊ suorꝝ actuū domia est, ⁊ libera, libereqꝫ corpori imperime, vt Aristo. pbat ethicorꝝ pmo, ⁊ politicorꝝ pmo: ⁊ obseruatio docet, qa nobis pñtato quouis appetibili, ipm libere velle, ⁊ nolle possumus. Ergo itellectiua aīa ex corpore nō pficiscit̄: nec cū corpore nascit̄. Astipulat̄ huic (vt diximus) formarꝝ latitudo: cum.n. ſm Pompo. intellectiua est intra latitudinez mālium: est.n. simplr mālis: lz nō nihil imālitatis habeat: ergo simplr est limitata ad vnuz, veluti cęterę, quę sunt simplr nāles: Sic.n. Aristo. 9ᵒ. pmę phię libro inter rōnales, ⁊ irrōnales potētias diūas statuit: non ergo est intellectiua forma simplr mālis, corporiqꝫ simplr ipressa: alioqn nec oppositorꝝ ostēsiua, nec cōtrariorꝝ electiua esset. quo fit, vt nec ex corpore: nec cum corpore ipsa nascatur: ⁊ de rōnibus hactenus.

Quid de origine aīę intellectiuę senserit Aristoteles. Cap. XLIX.

Cap. 3ᵒ. Post hęc qd Aristo. senserit de aīę itellectiuę origine, pcreationeqꝫ, disserēdum: ⁊ vī mihi Aristo. libro de aīaliuz gnōne. 2ᵒ. de illiꝰ origine dubitatōez mouisse: pp̄ea vbi ipsuz habemus quęsituz fecisse de aliquo per se, nō opus est p mēdicata suffragia pcedere: quare pmo verba eius de vbo ad verbū trāslata referaz: nō sequēs in re hac Theodori translatiōes: Sūt.n. ampliores q̄ verba Arist. exposcāt: postea vba illa diligēter cōsiderabimꝰ: declarātes Pōp. illa nō diligēter plibrasse. Aristo. vba hęc sunt: ⁊ qdez de gręco ad verbū. [Et de aīa, ſm quā dicit̄ aīal, (aīal autē est ſm ptez aīę sensualez.) Utrum inest semini, ⁊ conceptui: an nō: neqꝫ.n. tanq̄ inaīatū ponet qs cōceptū, ⁊ ſm oēm moduz priuatū vita: nō.n. minus ⁊ semina, ⁊ conceptus aīaliuz viuūt plantis ipsis: ⁊ plifica vsqꝫ ad aliquid sunt. Qđ qdē igit̄ vegetalez aīam habeāt: palam est: pp qd aūt ⁊ pmū necessariū est hanc accipere, ex his, quę in alijs de aīa determiauimꝰ: pspicuū est. Procedētes aūt, ⁊ sensuales, ſm quā aīal est. nō.n. fit simul aīal ⁊ homo: neqꝫ aīal ⁊ equus: Similr aūt ⁊ in alijs aīalibus. Posterius.n. fit finis (hic aūt cuiusqꝫ gnōnis finis pprꝰ est:) Ideo ⁊ de itellectu qñ: ⁊ q̄o: ⁊ vnde ea quę sia pticipāt, ipsum accipiant, dubitationē hz plurimā. ⁊ opz eniti pro viribus, ⁊ quoad fieri pōt, accipere. Uegetalez qdē igit̄ aīam semina ⁊ cōceptus separabiles vz potētia hīe ponendus est: actu vō nō hīe prius q̄ aliquo mō cōceptuū separabiles trahant cibū: ⁊ agant hō aīę opus: primū.n. viuere vident̄ hō plantę vitam: Consequēter aūt ⁊ d̄ sensuali vz aīa dicēduz est, ⁊ de intellectuali: oēs.n. necium est poꝰ pꝛiꝰ hūi q̄ actu: nec īitaz itaqꝫ aut cū nō sint: aduenire oēs. aut oēs, cū pus fuerit: aut has qdē: illas vō nō: Et aduēire, aut in māz: cū nō sint in maris semie: aut in hāc qdē ide veniētes: sz in mari semie: aut extrisecꝰ aduenire oēs, aut nullā, aut has qdez: has vō nō: q igit̄ nō sit pole oēs pus esse: pspicuū est ex hꝫ: q̄rꝝ.n. pncipiorꝝ opatio est corporalis: Manifestū est, q hęc sine corpore ipossibile est esse: vt ambulant sine pedibꝰ: itaqꝫ ⁊ extrinsecꝰ ea venire ipossibile est. neqꝫ.n. ipsę per se esse psūt: cū sint inseparabiles: neqꝫ in corpore esse: semē.n. excremētuz mutati nutrimēti est: restat igit̄ intellectū soluz extrinsecus accedere, ⁊ diuinū eē soluz: nō.n. cū eius opatione cōicat corporalis operatio.] Hactenus Aristo. ⁊ quidez ad verbum, vt in gręcis nostris codicibꝰ legimus. Ex qbus pz pmo Aristo. de origine gñationeqꝫ intellectiuę animę fecisse per se quęsituz / ideo qd de illius origine fuerit eius opinio, satis dilucide sciri pōt: At de illius morte nullibi eum quęsiuisse per se legisse memini me: pp̄ea de illius morte nō ita dilucide sciri pōt. Aristoteles igitur in his verbis quęrit pmo vtrū semen in vtero piectū sit aīatū: ⁊ inquit, ⁊ de aīa ſm quā dicit̄ aīal: dubitatio est vtrum inest semini, ⁊ cōceptui: an nō: dico ſm quā dicit̄ aīal: qꝛ animal est parte aīę sensuali. Respōdet ad hāc, q semē in vtero fęmellę emissum est aīatuz, saltē aīa vegetali: ⁊ inquit, neqꝫ.n. tanq̄ inaīatuz ponet qs cōceptū: ⁊ ſm oēz modum priuatuz vita: est ergo solutio q semen in vtero emissum viuit, ⁊ affert causaz, cū inquit: non eniz minus ipsis plantis ⁊ semina ⁊ conceptus ipsi viuūt, nec minus plifica sunt ipsis plantis: imo cum sunt in vtero crescūt, ⁊ plem ipsam cōficiunt, formantqꝫ vsqꝫ ad certum statutumqꝫ terminū: pp̄terea cōcludit, hęc cū in vtero mulieris sunt, habere vegetabilez animā. deide quasi se excusans ab alia.q. obiter occurrente: inquit: pp̄ter qd aūt ⁊ primū necessariū est hāc accipere, hoc est ante cęteras: alibi.s. 2ᵒ de aīa se dixisse affirmat. deinde totaz solutionem adimplens, inquit, pcedentes autē.s. conceptus, vel pcedente tempore, accipiunt ⁊ sensualez scd̄o loco. Scd̄z quā animal est: Theodorus vō habet ⁊ rōnalez: quia illa tertio inducit̄: Quod vbū fortasse in suo libro habebat: vt arbitror: naz Aristo. assignans cām, inquit, nō eniz fit simul animal ⁊ hō: neqꝫ simul aīal, ⁊ equus: Similr aūt ⁊ alijs aīalibus: nō enim fit simul aīal, ⁊ aliqđ eorꝝ. In qbus verbis dedit nobis intelligere intellectiuā animam vltimo aduenire: cum dixit: non eniz fit simul aīal ⁊ hō: pp̄terea recte Theodorus illud addit: vl qꝛ sic habebat in suo libro: vel quia ita opz supplere. ⁊ rursus affert cāz ordinis: ⁊ inquit, posterius eniz fit finis: dico de fine: qui cuiusqꝫ generatōis pprius est, nam cōis finis prius est. Hęc est solō pmę dubitatiōis: ex qua pz aīaz intellectiuā vltimo aduenire, esseqꝫ formā corpus humanū īformātem contra Auerroistas. deinde mouet.q. de origine aīę intellectiuę: de qua dixit vltimo aduenire, vtrum veniat ex semine, cum ipso corpore: an accedat extrinsecꝰ creata ab ipso deo: ⁊ inquit, ⁊ ideo de intellectu, qñ, ⁊ q̄o ⁊ vnde ipsa semina: quę diximus anima pticipare, ipsum accipiant: dubitationē habet plurimā quasi vltra captū humanuz elatam: dixit qñ qa vtrum vltimo post sensitiuam: vt dictū est, dixit q̄o, quia dubium est vtrū veniat ex semine, vt cęterę. ⁊ dixit vnde, qa an a deo, an a cęlo. Patet autez hic eum per intellectū non animę partem, sed totam intellectualem animā intellexisse. naz de tota pręcessit dubitatio: ⁊ de tota logt̄ in solōne pñtis qōnis: Pro solutiōe ergo primo pmittit non dicere, quod verū est, sed pro viribus, quātuz est in suo posse: vñ inqt, ⁊ opz eniti accipere de hac.q. nō qd est, sed pro viribꝰ, ⁊ quoad fieri pōt: Ex qbꝰ verbis pz qōnem hanc Aristoteli fuisse

Cyemati κυήμα/τι cōceptui foetui.

προϊόν/τα pcedentes, pcedente tpe.

Intellectuali noetica. νοητικῆς

Aduenit ἐπεισιέ/ναι con tingere.

perdifficilem. Scdo pmittit solonē porīs.q.tāq̄ suppositionē: et ingt vegetales gdē igit aīaz semīa, et separabiles conceptus, qui.s.sunt separati a generante, et in vtero emissi: habere vz potētia ponēduz est: est ergo suppositio semen in vtero emissum potētia hz aīam vegetabilē: sed videt sibi 3rius: nam dixit illam hic actu: quasi ridens ingt actu vo nō hic pus, q̄z coz cōceptuū, qui separabiles sunt, et emissi iam in vtero, aliquo mō cibū trahant, et agant talis vegetatiuę aīę opus: et sic tollit 3dictio: ppea cōplens suppōnem, pmū ingt hō semina viuere vident: plantę vitā: Sz nō eoipso: qūo in vtero emittunt: sz paz post: Consequēter aūt et de sensuali vz dicēduz est.s.q̄ semen viuat sensualem vitā scdo loco: et vltimo de intellectuali dicē oz, q.s.semē vltimo viuat itellectualez vitā. Est suppositio q̄ semē pmo vegetalez, scdo sensualez, tertio intellectualem vitā viuat. Ubi pz eū p intellm aīam intellectualez intellexisse: alr suppō nō eēt ad ppositū. Pz 2o eū velle intellm eē formā humanū corp' iformātez. Cui' suppōnis assignat cāz, et ingt, oēs.n.necessarium est potētia pus hri, q̄z actu: nō.n.semini accidūt, nisi pus accidere possint: neqz pus hntur, q̄z hri pnt. His pmissis, accipit diuisiones, vt eligat qd quęrit: et ingt, necessariuz itaqz est aut oēs aduenire, cū pus non sint: aut oēs aduenire, cū pus sint: aut has qdē aduēire pus existētes, illas vo nō pus existētes. deide ponit scdaz diuisionē, et inquit et si adueniūt, supple oēs, cum pus nō sint: aut necesse est eas aduenire in māz: cū nō psint in maris semie vllo mō, nec actu: nec potētia: aut necesse est in hāc māz aduenire qdē inde veniētes.s.in maris semine. Est g̃ scda diuisio: si veniūt oēs aię in semē ipsę nō prius existētes: necesse est aut vt potētia habeant in semie, aut nullo mō sint in illo. Tertia diuisio est dato q̄ ipsę eueniūt nō pus extites, necē est, aut extrinsec' aduenire oēs.s. per creationē, aut nullaz, aut has quidē sic: illas vo non. His diuisionibus pmissis, pcedit ad solonē, et inquit q̄ igit nō sit pole oēs prius eē: pspicuū est ex rōnib' hō: quoz.n.pncipioz atqz formaz opatio est corporalis: hęc soia, et hęc ipsa pncipia sine corpe eē nō pnt: vt qm ambulāt sine pedib' esse nō pōt: ideo virt' ambulatiua nō est sine corpe: itaqz (vt inquit) et extrisec' ea venire ipole est: dicet gs eas pesse an corpora: Rndet: nō.n.ingt ipsę p se eē pnt: cū sint inseparabiles et nō an corpora factę, vt Plato ingt: neqz in corpe eē actu: vel migrādo de corpore in corpus, vt pitagorici: vel latitādo vt Anaxagoras ingt, qui posuit eas latitare: qz (vt dicit) semē est mutati cibi excremētuz: qd antea nullā hz aīaz: Sic igit pz aīas nō eē factas an corpora, sz fieri de nouo: et gā nō oēs ex corpe veniunt: ideo absoluēs.q.ingt, restat igit intellm soluz extrinsec' accedere, et diuinū eē soluz: Est g̃ sol. intell's non est fact' an corp', et nō venit ex corpe, ergo venit extrinsec' creat' a deo: et replicās rōnez, ingt, nō.n.cū ei' opatōe cōicat opatio corporalis: qm intelligere nō depēdet a corpore, vt a subto: et ppea nec itellectiua aīa venit ex corpe vt a subiecto: Hęc sunt, quę ex vbis clarissime colligunt de aīa intellectiua. Pz.n.ipsaz vltimo venire in corp', et nō venire, vt cęterę veniūt ex scie eductę: et venire extrinsec' a deo: et ita pz qn, qūo: et vn ipsa in semē veniat: qn: gā vltimo veluti cęteraz ppei' finis: qūo gā nō p modū, quo cęterę nascunt: vnde: qz extrinsecus ab ipso deo.

Cauillatōes Auerroistaz et Pōp. hic refutāt. Ca. L.

Cauillare enitunt nōnulli Auerroistę ea, quę hic dicit Arist. p q̄ nō d tota aīa Ari. loquat: qua hō est hō: sed de itellectu: qui est ps aię: naz humana aīa cōstat pte dianoetica ex semine deducta: et itellectu accedēte extrisec' humano corpori: cū in eo dianoetica accidit, quę cogitatiua dī ab Auer. Scdo q̄ dato q̄ de tota intellectiua aīa loquat: illa est infima intelligētiaz: quę nō 3tingit hoi p informatōez, sed p opatiōez mediātib' phātasmatibus. Quoz pm' est delirametuz: nā tam in pma q̄z in scda dubitatione logt de vniuersa aīa: cuz dicat nō simul eē hominē et aīal: sed pus aīal p sensualez: vltimo hoīez p itellectualez aīaz. P. Assignās orzinē, quo illę seminib' 3tingunt, dicit pmo vegetalez, scdo sensualez, vltimo noeticā h est intellectualē 3tingere. cui' ordis cāz affert ex eo, qz oēs h pacto potētia hntur: in vegetali potentia sensualis est: in sensuali itellectualis aīa: ergo cū deducunt ad actū pus vegetalis, postea sensualis: et vltimo (vt finis intellectualis aīa 3tinget:) ecce q̄ nō de pte: sz de vniuersa aīa logt Aristo. P. In diuisionib' semp logt vniformiter de aīab' sensuali, et vegetali: ergo nō est 3sonū eū in cęteris aīab' loqui de pte: cū semp loquat de vegetali, quā planta est, et sensuali: quā aīal est, et itellectuali quā est hō. Ex his igit, et grecis vbis pz eum loqui de tota intellectuali. Scda vo cauillatio delet q̄ Arist. acceperit vlez illaz q̄ oēs aię.s.pus potētia hntur q̄z actu, et nunq̄z actu nisi fungant aię officio: vbi pz eū loqui vniformiter de cęteris, et de itellectuali. nō g̃ pōt in cęteris log quo ad vnionē sm eē: in itellectuali quo ad vnionē sm opationez. P. Copulatio sm opationē nō est gnatio, at ipse logt de gnatiōe aīaz, et aīaliuz: vt ppoint expsse. P. Modus quo nobis copulat intell's, nō ad hūc librū spectat: sed ad libruz de aīa. P. Si copularet nobis p phātasma, nō extrinsec' accederet, sz itrinsecus: cū phātasma sit corporea res extrīsecus in nobis. P. Aristo. logt de vegetali: quā planta est, et de sensuali, quā aīal est, et de itellectuali, quā est hō: vt pbatuz est, ergo p intellectualem hō est formalr hō: et ita erit forma formalr humanū corp' iformās, vt vegetalis plātam: et sensualis aīal. Pompo. vo cauillat ex eo q̄ Aristo. intelligit mentē venire extrinsec', quaten' simplr mens est, nō quaten' humana: vel si vt humana: intelligēdum est nō absolute, sz q̄ in ordie ad sensitiuā, et vegetatiuaz magis diuinitate pticipat. Sed cauillatio hęc mihi clare significat eū locū illuz nō legisse: sed forsitan relatū locū retulit. Aristo.n.nō aliter logt de mēte: q̄z de cęteris aīabus: logt aūt de vegetali, quā plāta est, et de sensuali, quā est aīal, et de intellectuali, quā est hō: cū dicat nō simul eē aīal et hoīez, dicat ēt intellectualez aīaz vltimo induci, vt cęteraz finē. P. Aristo. de gnōne mētis in nullo alio loco meminit, et hic ppoint de illi' gnōne, mō mēs nō gnatur nisi, vt humana. P. Si dicit illaz extrinsec' accedere respectiue: ad qd ei' pbatio valeret, in qua supponit eius opationē eē sine corpe. P. Ad qd tot diuisiones, in qbus voluit hic aīas nō eē an corpora factas, et nō oēs in corporib' ortas: Si loqueret in solutione illa respectiue: nescio ad quid tātopere elaborauerit declarare cęteras venire intrinsecus, et solum mentē extrinsecus. nō enim est verbis, nec rōni cōsonum eū velle cęteras venire intrinsecus absolute, mentē autē solam extrinsecus respectiue: cum taz in illis, q̄z in mente loquatur de aduentu simplr: sed imorari in hoc est superfluū, naz huius cauilli deprauatio ex sola verboz inspectiōe deprehēditur. Ex his apparet pmo animā intellectualem cū corpore nō mori: si eniz ex illo, et cum illo nō nascit, ex illius corruptōe non moritur. Secūdo pz ipsaz cū corpore et ex corpore nō nasci: sed extrinsecus semini humano cōtingere: nō autem exposuit e quo: ppter Platonez: qui in re hac nunc dicit illam venire a deo: nunc a dijs secūdis: nunc ab anima mundi: tamē in libro de pprietatib' elemētoz explicauit, quod hic non expressit, dixit enim eam fieri ab ipso

deo in semine: ⁊ de generatiōe ⁊ morte animę hactenus.

¶ De rōnib⁹ quas Pōpo. ꝯ opionē ei⁹ induxit hic dispu-
tať pⁱ: ⁊ declarať an ga aīa recipit imālr, sit simpliciter
imaterialis. Cap. LI.

His dilucidatis, nūc ad aliquas rōnes veniē-
Cap. 7°. dū est: quas ꝯ se Pomp. inducit: Et p̄ ő illa
Cōm. 4°. differēdū erit: qua Auerroes lib. de aīa. 3°.
vtiť, vz si intells est simplr mālis: ǧ nō itel-
ligit oēs foīas māles, tenet argu^m, qꝛ opꝫ re-
Cap. 10. cipiēs eē denudatū a specie recepti: Rñdet Pōp. intellꝫ
eē formā simplr mālez: ꝟm gd vo imālez, Modo ex ca
pte, qua imālis est, pōt oēs māles recipe, ⁊ se eē intelligē
saltē intelligēdo alia: q̄re pōt oēs māles foīas intelligē:
rō ergo ꝯcludit cū eē soluꝫ ꝟm gd imālez. Sed cōtra se
obÿcit Pōpo. p̄mo qꝛ ipa aīa eē nō hꝫ nisi in mā mediā-
tib⁹ q̄litatib⁹ p̄mis, ⁊ q̄ntitate: sed cū opari sequať esse: ǧ
sine illis opari nō pōt. Scdo vo qꝛ coloris susceptiuū ē,
T. cō. 71. qd sine colore, soni aūt absonū. vt 2° de aīa libro dī. Ubi
oēs asserūt diaphanū ⁊ pupillā ad h, vt colorē recipiat,
nō soluꝫ nō debē eē colorē: sed nec colori ꝯiunctim: q̄re
si intellectiua aīa dꝫ recipe oēs foīas māles, nedū dꝫ eē
imālis: Sed nulli formaꝝ mālīuꝫ ꝯiuncta. q̄re non pōt
Cap. 10. eē in mā cū q̄litatib⁹, ⁊ q̄ntitate. Refellit Pōp. has obie
ctiōes: qꝛ ꝟm veritatē, ⁊ positiōeꝫ Thomę aīa itellectiua
est in mā p q̄le ⁊ q̄ntum: ǧ sine illis opari nō poterit: ⁊ ita
tenētes aīaꝫ eē simplr imālez cogunť rñdere ad has ob-
iectiōes: sicut ipse q tenet illaꝫ eē ꝟm gd imālez: ⁊ simplr
mālē. Propterea rñdet ad p̄mā obiectiōeꝫ hn̄ itellectuā
aīaꝫ opari nō posse sine dispōnib⁹, quēadmoduꝫ nec esse
sine illis: nō tn̄ seqť ipsaꝫ p tales dispōnes intelligē: sꝫ p
spēs reꝝ, a reb⁹ extractas: sicut lꝫ visus nō possit eē sine ca
lido, nec opari gn sit in calido: tn̄ p calidū nō videt: sed p
spēs coloꝝ. P. Dicit ꝯ scdaꝫ virtutē simplr mālem: quę
est ꝟm gd imālis: nō ipediri a cognitōe p alterius mālis
coexistentiā: sic. n. visus colores nō cognosceret: nam vi-
sui coexistūt alię q̄litates: sed hn̄ p coexistētiā illoꝝ mā-
liuꝫ ipediť a cognitōe coꝝ: quoꝝ ipse est pceptiu⁹: per ru
bedinē eni si illi coexisteret, a cęteroꝝ coloꝝ cognitione
impediret: naꝫ rubedīs est pceptiu⁹: quapp si intells eēt
pura foīa mālis: cū oluꝫ foīaꝝ māliuꝫ eēt pceptiu⁹, ipe-
direť ab illaꝝ cognitiōe. At ipse imālis est ꝟm gd, pp̄ea
per coexistētiā foīaꝝ māliuꝫ nō ipediť. naꝫ alteri⁹ rōnis
sunt māle ⁊ imāle: intells eteniꝫ agēs nō ipedit polem a
receptiōe spēꝝ, quātūcūqꝫ pficiat polēꝫ: vt Auer. ingt 3°
Cō. 4. 25. de aīa: hęc Pōp. de illa rōne. Sed lꝫ illa rō, vt ipsaꝫ ordi
nauit Auer. fortasse nō sit dmōstratiua: vt in cōmētarÿs
nuperrime editis, quę in libris de aīa ꝯfecim⁹, aptissime
dilucidauim⁹: tn̄ si rō ꝯsideret, est Arist. in 2° de gnōne,
⁊ miror pfecto, cur Pōp. qui se tātopere iactat in Aristo-
T. cō. 44 telicis, rōneꝫ hāc nō olfecisset. Aristo. n. eo loco: argumē-
tať, Si aīa ē ignis, passiōes erūt ei, quęcūqꝫ igni: quaten⁹
ignis: ⁊ si aīa est miscibile qppiā: passiones erūt corpora-
les: sꝫ opatio aīę nulla est corpalis: ǧ aīa nō est gd misci-
bile. Hęc Aristo. ad vbū: Certū est Aristo. hāc ꝯñtiaꝫ nō
valere, nisi supponēdo ad mētē antiquoꝝ aīaꝫ eē i mixto
depēdēter: h. n. supposito seqť: aīa est i mixto. s. gd misci
bile depēdēter: ǧ ei⁹ opatio est corporalis depēdēter. h.
corpe depēdens in eē, ⁊ ꝯseruari, veluti a subto: naꝫ opa-
tionē ei⁹ depēdere a corpe, vt ab obto: phibet nihil. Re-
duco ǧ ꝯñtiaꝫ hāc ꝯ Pōp. opionē: Aīa ꝟm eū est in corpe
depēdēter, eo qꝛ ꝟm eū est simplr mālis: ǧ ei⁹ opatio est
corporalis, h est depēdens a corpe, vt a subto. Ualet aūt
hęc ꝯñtia ꝯ Pōpo. sicut illa ꝯ veteres: nam valet p hanc
oīs opatio: cui⁹ foīa depēdet a subto corpe, est corporea,
h est depēdens a corpe, vt a subto: Arist. ꝯñs arbitratur
eē absurdū: ǧ ⁊ aīs: quare absurdū erit asserere ad mētē
Aristo. aīaꝫ eē simplr mālez: naꝫ h cōcesso: erit eius opa-
tio corporalis, ⁊ a corpe vt a subiecto depēdens. P. Hęc
ꝯñtia est Aristo. lib. de gnōne aīaliuꝫ 2°, vt supius fidelr Cap. 3°.
ei⁹ vba trāstulimus, Illic. n. has duas reglas insinuauit:
Primā p̄ncipia, quoꝝ opatio est corpalis: ipa sine corpe
eē nō pñt. Scdaꝫ vo: p̄ncipia quoꝝ opatio non est corpo-
ralis: illa sunt sine corpe, Ex scda regla ifert aīaꝫ intelle-
ctiuā extrinsec⁹ accedere: nā cū eius opatio e corpore nō
depēdeat, vt a subto: ǧ aīa nō nasciť de corpe: accedit ǧ
extrinsecus: Reduco ǧ hāc ꝯ Pōp. Opatio intellectiuę
aīę nō depēdet a corpe, vt a subto: ǧ nec aīa ipsa: Quare
valebit, si aīa est simplr mālis, ⁊ a corpe vt a subto sim-
pliciter depēdens, nec itelliget oīa, nisi corpoia: nec eius
opatio erit nisi corporalis, Si ǧ dꝫ oīa intelligē ⁊ gdeꝫ
imālr, atqꝫ vliter: opꝫ eā eē simplr indepēdentē a corpe,
atqꝫ imālez: ecce quō hęc rō, quā Pōp. refutare enitebaª
tur est ad vbū ipsi⁹ Arist. Quę vo dixit ꝯ rōneꝫ hāc, non
cogunt: Primū gdē nō: qꝛ lꝫ aīa duꝫ est in corpore, egeat
dispōnib⁹ corporeis: tn̄ pro suo eā simplr illas nō reqrit:
⁊ cū opatio sequať ipsaꝫ quo ad eē simplr, ⁊ nō quo ad eē
in mā: qd est eē ꝟm gd: iure pōt opari operatione simplr
imālr: lꝫ ꝟm gd sit mālis, sicuti ⁊ ipsa aīa. Nec est verū
Thomā velle aīam pro suo eē simplr reqrere corporeas
dispōnes: sed soluꝫ pro suo eē ꝟm gd: qd est eē in mā. nec
quę de visu addit, sunt ad ppositū: naꝫ visus lꝫ videat p
spēs, ei⁹ opatio est simplr mālis: qm nō ē, nisi in calido:
silr si intells eēt in mā p dispōnes, sine gb⁹ nullaten⁹ eē
posset, lꝫ intelligeret p spēs, ei⁹ opatio, vt dicit Arist. esset
simplr mālis. Qd vo scdo subiungit, ꝯ Arist. est, naꝫ vtus
coexistēs vni māli, nō impediť a cognitōe alteri⁹ mālis
gñe differētis: sꝫ duplr ipediť ⁊ cognitōe, ⁊ in mō cogno-
scēdi: in cognitiōe quidē: qꝛ nō pōt cognoscē, aliud māle
eiusdeꝫ spēi: nec posset cognoscē mālia imālr: sed simplr
mālr: sic ipsa est simplr mālis. Si ǧ aīa esset simplr mā-
lis reqrēs pro sui eē simplr, q̄litates p̄mas, non posset co-
gnoscere p̄mas q̄litates eiusdē spēi cū illis, nec illas pos-
set cognoscē imālr: cui⁹ ꝯriū docet obseruatio: aīa. n. mea
quę pro sui eē simplr nō reqrit a, calidū, ⁊ lꝫ frigidū, pōt
itelligē calidū ⁊ frigidū equi: q̄ sūt eiusdē spēi cū a, ⁊ ūcꝫ:
⁊ illa intelligē simplr imālr, intellectiōe. s. nō depēdēte a
corpe, vt a subto. hac rōne intellect⁹ agens nō ipedit pos
sibilē: qꝛ dīt gñe, ⁊ specie a cęteroꝝ notioib⁹. Ex his ap-
paret efficacia rōnis, vꝫ si aīa eēt in corpe, vt simplr foīa
ab illo depēdens, illa nō intelligēt oīa, ⁊ oē qd intelligit,
mālr intelligit, Quę si ꝑitbrasset Pōpo. in opionē ei⁹
detrusus non esset.

¶ Roboratio cęteraꝝ duaꝝ rōnuꝫ, quę ei⁹ libelli caº. 7°.
componuntur. Cap. LII.

Ex hisce appet cęteraꝝ rōnū ꝯfirmatio: Naꝫ
vbi intells eēt simplr mālis: spēs erunt sim-
pliciter māles: nō sicut lꝫ spēs in cogitatiua
sit imālior eadem spe in sensu cōi: repñtare
vliter pōt nihil, (qm omnes illę vtutes sunt
eiusdē ordis: ⁊ simplr māles:) ita cū intells nō excat la
titudinē mātiū, lꝫ sit in lfimo gradu toti⁹ latitudis illaꝝ:
nō pōt recipe spēꝫ nisi eiusdē latitudinis atqꝫ mālitatis
cum spēbus cęteroꝝ sensuum: ⁊ ita erit spēs in intellectu
sensibilis, lꝫ paululum altior: quę Arist. dicere non arbi-
tror: nam sic teneri posset eius operationē eē corporaleꝫ, ⁊
lꝫ spiritualiorē cęteris: ⁊ per ꝯñs posset ex corpore nasci:
⁊ in corpore mixto esse: quę oīa absurda Aristo. reputat.
Ulterius cū ait intellm recipi in quāto: ⁊ speciē non esse
quātaꝫ. cōtradicit famosis Auerrois p̄ncipÿs, oīs foīa re
cepta in subto q̄nto, s. p depēdentiā ab illo: est diuisibilis,

quare intellˀs erit q̄ntus, ⁊ spēs q̄nta: ⁊ ita intelligibile erit
phātasma: ⁊ nō vle. Ceteras vō rōnes, quę eodem capite
tangunt̄ cū nō sint Aristotelicę, bōa frōte ꝑtermisim⁹.

℄ Prima rōnuz eaꝝ hic disputat̄ quę ꝯ se a Pōp. indu/
ctę sunt cap. 14. vbi ꝙ anima sit beatitudinis capax p/
batur. Cap. LIII.

ERat argu^m, qō ꝯ se Pomp. ipse ꝯfecerat, aīa
est capax btitudis, ḡ imortalis: aīcedens pꝫ:
qꝛ nāli desiderio illā appetit, quā nō appete/
ret, nisi illi⁹ eēt capax: ḡ aīa est imortalis. Dif
fuse aūt Pomp. hāc refellit, ⁊ breuibus, vult
aīaz nō eē illi⁹ btitudis capacē, qua de⁹ ipse est fęlix: cuꝫ
nāli desiderio illaꝫ nō appetat: ꝯinis.n. dꝫ eē ei ꝓportio/
nat⁹, cuius est: at nō est ꝯsonū rōni finē dei eē hois. Pro/
pterea ait finē esse cognitionē reꝝ: qualis est sibi polis: ⁊
triū intellectuū ꝑticipationē, factiui vꝫ practici, ⁊ specu/
latiui: nec hō in desiderijs tēperat⁹ dꝫ vltra hūc finē ali/
qd appetere: qñqdē illud nō est ei poīe: sed qꝛ diffuse re/
spōdet, hęc sufficē arbitramur. Sꝫ pace viri dixeris, hęc
quę ipse dicit: euidētissime refelli pñt. Supponēdo p̄io
btitudinē eē dei cognitionē, qua ipse de⁹ cognoscit̄ in se,
cognitiōe.s. quę est ipse de⁹: vt supi⁹ determinauim⁹. hac
eniꝫ btitudine de⁹: cęterięq; intelligētię sunt beati. Scdo
suppono nullā potētiā apprehēsiuā cognoscē cōfuse vel
distincte bonuꝫ supioris potētię cognoscitiuę, qn nāliter
illud appetat. videm⁹.n. visuꝫ nō appetere bonuꝫ sensus
cōis, qm nō apprehēdit distincte, vel cōfuse bonū illius:
nec cōis sensus appetit bonū phātasticę: nec phantastica
bonū dianoeticę: nec dianoetica bonū intellˀs, qm īferior
apprehēsiua nec ꝯfuse, nec distīcte apprehēdit qd sit bo/
nuꝫ supioris apprehēsiuę. Experimur aūt humanā visi/
uaꝫ nālr appetē videre soleꝫ: q̄lr cū ꝓspicit aquila: nā sal
teꝫ ꝯfuse cognoscit bonū visiuę aquilę eē in videndo so/
lem, sicut ille est visibilis: Est ḡ suppositio, inferior potē/
tia cognoscitiua bonuꝫ cognoscitiuę supioris nālr appe/
tit, quotiēs illud qd sit ꝯfuse saltē apprehēdit: hęc est ex/
perimēto cōprobata: At sermonū veroꝝ experimētum
est, vt ꝯformet̄ sensatis: nec ꝓbare volo alr hāc, cum sit
q̄si p se nota: ⁊ ꝯ eā nulla ꝓrsus fieri pōt instātia. Ex his
argumētoꝛ meo iudicio ꝯ rāsionē demōstratiuę: intellˀs
human⁹ cognoscit saltē ꝯfuse summū bonū dei, ⁊ oium
intellectuū supioꝝ: pꝫ ex p̄ma assumptōe, qꝛ illud descri/
bit, ⁊ qd sit, ⁊ quō sit: qō nō faceret, nisi saltē cōfuse illud
apphēdēt. Ergo ex 2ª suppōe illō nālr appetit: qō si illō
nālr appetit: illi⁹ nālr nr̄ itellˀs erit capax: sꝫ cū nō possit
illi⁹ eē capax, nisi sit imortalis, pꝫ ḡ ex btitudine aīaz eē
imortalem: ⁊ B pacto refutata sit Pompo. responsio.

℄ Supposita aīe mortalitate nemo morti quouis in casu
exponē se dꝫ: vbi de fortitudīe multa nota: ⁊ an virtutes
sint expetibiles propter se, an illarum pręmium sit im/
mortalitas. Cap.. LIIII.

MAgna qō semper fuit, Utruꝫ aīe mortalitate
supposita, stare possit vltim⁹ fortitudis act⁹,
qui est exponere se morti, quoties rō dicta/
uerit: vt Pomp. asserit eodē capite, cū refel/
14°. lit rōnes scdaꝫ: ⁊ vi p̄ª fronte ꝙ sic: qꝛ Arist.
asserit fortē se debere morti exponē, etiam si nihil adhuc
mortuis vi, nec bonū, nec malum eē: vbi expsse mortuis
nullū malum, aut bonū assignat, ⁊ tñ p̄cipit fortē debere
se morti expon̄: ḡ cuꝫ aīe mortalitate stat fortitudo. Pro
hac pte boni phi argumētant̄: p̄mo qꝛ vita breuis, ⁊ me/
lior, longa est magis eligēda, vita.n. elephāti magis eligē
da est vita mortis: ⁊ hois vita breuior magis vita elephā
ti: sꝫ mori cū v̄tute breuior vita est, ⁊ melior q̄ viuere cū
miseria: ḡ fortis, q breuē vitā viuit, eligē illā magis dꝫ,
q̄ fugiēs mortē: cū viuat turpius. P. De malis min⁹ ma/
luꝫ est eligēduꝫ: sed humanā nāꝫ ornari v̄tute, ⁊ attingē
finē, ad quē ordinat̄: lꝫ modico tpe: est min⁹ malū: q̄ nāꝫ
sine v̄tute, ⁊ a fine sibi debito frustratā, imo vitiataꝫ du/
rare longo tpe. Primū hoꝝ p mortis expectationē attin
git, vtpote cū qs rōnabilr morit̄. Scdꝫ vō p fugā fugiēs
assequit̄: q̄re ēt aīe mortalitate cōcessa, hō aliqñ pōt rōna/
bilr se morti parare. huic aūt sīle est qō de morbis dicit̄:
nemo.n. vellet viuere lōgo tpe in seuissimo morbo, imo
semꝑ breuē vitā (mō sana eēt) ꝑeligēt huic languidę vi
tę, ēt oblongę: hāc opiōnē Seneca habuit, qui tñ aīaꝫ cū
corpore mori credidit, vt in epła ad Lucilliū lōge mihi:
⁊ manifesti⁹ in B suo ad Martianū de ꝯsolatōe filij sui:
hic.n. negauit post mortē eē p̄miū v̄tutū: ⁊ tñ mortē non
eē timēdaꝫ vbiq; ꝑdicat. M. ēt Tulli⁹ qui aliqñ de alia
vita dubitauit, nunq̄ dubitauit de fortitudine, cęterisq;
virtutib⁹ agēdis. ꝓpter hęc fortasse Pōpo. supposita aīę
mortalitate nō soluꝫ fortitudinē, sꝫ oēꝫ v̄tutē expetēdaꝫ
eē asserit: nam virt⁹, vt arbitrat̄, expetēda est pp se. Sed
hęc opīo nō est physice corroborata: boni sīqdē phi vir/
tutē nō eē pp se expetēdaꝫ asserūt: vñ phoꝝ nō obscurus
Euclides: qui fuit megaricoꝝ disciplinę ꝯditor, a cęteris
dissentiēs, id eē summū bonū dixit, qō sīle sit, ⁊ idē sem/
per, intellexit ꝑfecto, quę summi boni nā sit, lꝫ id nō ex/
plicauerit, id est aūt imortalitas. Seneca q̄ꝫ (lꝫ ꝯtri⁹ sibi
videat̄) dicit tandē nullū aliud eē v̄tutis p̄miū q̄ imor/
talitatē, laudās.n. v̄tutē in eo libro, quē de imatura mor/
te ꝯscripsit: Una inqt res ē, virt⁹, quę nobis imortalitatē
donare possit, ⁊ pares dijs facere. Stoici q̄ꝫ virtutū pre/
miū eē beatā vitā dixerūt: Qō vō nulla virt⁹ sit expetē/
da pp se: ex eo pꝫ: qꝛ tūc virt⁹ eēt summū bonū: ⁊ hoi tale:
quo meli⁹ eē nō pōt. At v̄tutē nō eē summū bonū, ꝓbat
vis eiusq; nā, quę in maloꝝ ꝑferentia posita est. P. Id,
cuius vis, atq; nā in aduersis posita est, non est pp se ex/
petēduꝫ, qs.n. expetēt exilia, qs carceres, qs vulnera. qs
paupꝑtatē: In qb⁹ p̄cipua virtutuꝫ nā collocata est: est.n.
virt⁹ ęgestatē, exiliū, dolorē, mortēq; quę timent̄ a cęte/
ris, pati fortiter, ac subire: nō ḡ virt⁹ expetēda est pp se.
Hęc rō multū coegit Senecā virum doctissimū, atq; oī
virtute ꝑditū: q in epła Multū tibi, ⁊ in epła Subinde,
Et in libro de diuina ꝓuidētia, virtutē eē in aduersis po
sitā ꝓbauit. Nimirū igit̄ (vt inqt Pamphylus) supua/
cuis, ⁊ inanib⁹ pęnis delectant̄, qbus licet agere tranqlle.
Si.n. mortales sunt aię: si virt⁹ dissoluto corpe, nihil futu
ra est, qd fugim⁹ attributa nobis bona: sanus (vt inqt)
nō est, qui nulla spe maiori ꝓposita, his bonis, qb⁹ cęteri
vtunt̄ in terra, labores, ⁊ cruciat⁹, ⁊ miserias anteponat:
quare si ad virtutē ꝯstat nasci holeꝫ: subesse dꝫ spes aliq̄
maior: quę maloꝝ, ⁊ laboꝝ, quos ꝑferre virtutis est, ma
gnū afferat, pręclarūq; solatiū: quo fit (vt virt⁹ pp se nō
expetēda sit). Sꝫ in re hac id, qō nobis magnā facit q̄ō/
neꝫ est Arist. qui in libris moralib⁹, v̄tutib⁹ p̄miū nulluꝫ
assignauit, qꝛ si qd eēt: illud est honor: mō honor non est
honorati, sꝫ honorātis: ⁊ ita nullū visus est v̄tutib⁹ p̄miū
assignasse, nisi honorē, vel nihil. Plato vō dubio ꝓcul in
libro Gorgię ꝓpe finē v̄tutib⁹ p̄miū dedit beatā vitā, vi
tijs vō pęnā ꝑpetuā, q̄ ēt ꝯfirmat in phędone. ⁊ libro ð le
gib⁹. 10. imo p̄cipit puniēdus eē, q hęc negarit: Quare so/
lus Arist. facit nobis q̄ōnē: q in libris moraliū nihil vir/
tutū p̄mij meminit: ḡ vel nō dedit, vł alicubi dedit. Pro
declaratōe ḡ hoꝝ, aīaduersiōe dignē, Arist. in libris mo/
raliū nō eē de sūmo hois bono locutū ꝺm oēꝫ statū illi⁹.
Unñ cū fęlicitatē descripsisset libro ethicoꝝ p̄mo: inquit.
Si aūt ita bēatos dicemus viuētiū, qb⁹ existūt, ⁊ existēt
quę dcā sūt: beatos aūt vt holes: vbi Thomas ver⁹ Arī. Lecti de
Tho. 14.

Interpres expōit [vt hoies] .s.q in pñti vita mutabilitati subyciunt,quapp homo bifariā sumi pōt,aut simplr,vt non cōtrahit ad statum pñtis vitę:ꝛ sic summū bonū hominis,est summū bonū,qd sibi competit ſm partē intellectiuaz:quę est qd principalius in eo:qd.n.est summum bonū principalioris partis:videt summū bonum totius simplr. Alio modo pōt cōsiderari ſm quid:vtpote vt cōtrahit ad statum psentis vitę: quatenus videlz viuit,vt animal ciuile:ꝛ sic bonū hōis est bonū animę ꝛ corporis:ꝛ hoc pacto viuē ſm virtutē est bonuz hois. ℂ Cū ergo quęrit vtrum virtus sit expetēda ꝓpter se: dico ab hoie cōtracto ad pñtem vitaz:virtutē esse ꝓpter se expetēdā: qm homo cōtractus ad pñtem vitam finalr ordinat ad bñ beateqȝ viuēduz:ꝛ hoc pacto de hoie,deqȝ hois bono loquit Aristo.in libris moralis phię. Sin aūt loquimur de hoie simplr,vt viuit vitam intellectualē:sic hois bonum est qd est intellectus bonuz: tale aūt est intellectio: qua intelligit anima deū ipsuz in se,intellectiōe.s.quę est deus:ꝛ hoc pacto virtus nō est expetēda ꝓpter se ab homine sic cōsiderato:imo sicut hō cōtractus ad pñtez vitam ordinat ad hominē simplr,vt viuit vitā intellectualem,sic virtus,quę est bonum hois cōtracti ad pñtez vitam:ordinat ad bonum hois simplr:qua rōne fit,vt virtus expetēda sit ꝓpter imortalitatē,quę est bonum hois simplr.de hois bono hoc pacto accepto Aristo. loquit in

Lectiōe Tho. 13°. metaphysica:vnde in pmo ethicoꝝ,Arist.inquit. Sigdē igitur ꝛ aliud aliqd deoꝝ est donuz hoibus: rōnabile est ꝛ felicitatē dei datum eē,ꝛ maxie humanoꝝ quāto optimuz,sed hoc quidē forte alterius erit vtiqȝ pscrutatōis magis ꝓpriuz:hęc Aristo. Ex qbus apparet duplex hois bonuz,ꝛ vtrūqȝ donuz dei:veꝝ illud qd est hois simplr optimū,nō ad moralez:sed ad aliā facultatē spectat:quę facultas est metaphysica,vt expositor Thomas expōit. ℣. Apparet ꝙ lz Arist. in moralibus nullum virtutibus dederit premiū,tamē in alijs libris dedit: nam in moralibus cōsiderauit hominē cōtractū ad pñtem vitā: alibi vo cōsiderauit hominē simplr:ideo alibi virtutes expetendas esse censuit ꝓpter imortalitatē:qd vo ita sit,ethicoꝝ 7° pz:vbi posuit duo cōtraria imanitatē.s. ꝛ virtutē heroicaz:cum.n. sensitiuę partis affectus in hoie corrūpuntur vsqȝ ad similitudinē beluaꝝ : tunc in eo emergit imanitas,quę est vitium supra humanā malitiaz, quasi hominē reddens beluam atqȝ imanē. Cum vo rōnalis pars in hoie pficit,atqȝ format vltra cōem humanę psectionis moduz, homo reddit ad similitudinē diuinaruz substātiaꝝ:ꝛ hęc virtus dicit heroica,atqȝ sanctitas, qsi supra humanā virtutē:nam per hanc anima afficit atqȝ ad diuinitatē disponit,quo fit,vt virtus sit ob imortalitatem expetēda:sigdem per hāc virtutē homo redditur diuinis substātijs copulatus,aiaqȝ capit ad illas, in illarūqȝ visie beat. Unde ꝛ.10°.ethicoꝝ iquit, [Talis aūt potior vita est,qȝ illa:quę est ſm hominem:nō.n.qua hō est,ita viuet,sed qua diuinū quoddaz in ipso existit:qȝtū autē differt hoc a composito:tanto ꝛ hęc operatio ab illa: quę ſm aliam virtutē:si itaqȝ diuinū est mens ad hoiez: ꝛ vita,quę est ſm illam,diuina est ad humanam vitaz.] hactenus Aristo.qbus patet eē aliam vitaz hois simplr, quę.s.est ſm mentē:ꝛ aliaz hois cōpositi cōtracti ad psentē statum,tantoqȝ excellentiorē hac, quāto mens excellit compositū hō. Et cum deterius semper sit gratia melioris,iure vita ſm virtutes ordinat ad vitam hois simplr,qd est bonum mētis:erunt eo ergo virtutes expetendę ꝓpter vitam illaz.hac rōne fit vt Aristo. eodē.10. sic fęlicē recte descripserit,fęlix est qui ſm mentē opat, ꝛ eam colit,ꝛ optime dispositus est,ꝛ qui dijs amicissimꝰ

est.Septimo vo politicę auctoritate poetaꝝ,eos in insulis beatoꝝ gaudere dicit,qui phia,temperātia , ꝛ iustitia in vita vsi fuerunt : vbi Thomas insulas beatoꝝ exponit, in qbus animę eoꝝ:qui in vita bñ operati sunt, fęliciter psecuerant post mortē:quā rez affirmat Plato in Gorgia, asserēs esse veram,ꝛ nō fabulosaz: Jconomicę etiam 2° ō Alceste, ꝛ Penelope dicit ꝙ factę in malis fideles sibi pręparauerunt gloriā imortalez: ꝛ iuste a viris honoratę sunt:neqȝ a dijs sunt imeritę.Ex qbus oibus apparet nō recte Pompo.arbitratuz esse,dum asserit virtutes eē ꝓp se expetēdas,cum clare ex his pateat,illas eē expetēdas ꝓpter beataz vitam:qua sumus partim in vita,ptiz post mortē fruituri:ꝛ quidem ppetuo. Rationes vo eius friuolę sunt:nam cuz Aristo. mortuis non eē bonum : neqȝ malum dicit:ꝛ tamē fortitudinē esse circa mortē: intelligit post mortē non esse hois bonū nec maluz, de his:quę ptinent ad pñtem vitam: nisi paruū,ꝛ fragile quicqȝ sit, vt pmo ethicoꝝ asserit:quale est in memorijs nostris. de bonis vo,quę ptinent ad statum aię:eo loco non loquit. Scdm delet,nam mori cuz virtute nō est bonū nisi supposita animi imortalitate:qua negata:nec est viuere,nec mori ſm virtutē:sed ſm assuetudinē. ℣. Tertia rō supponit falsum:supponit.n.mori ſm virtutez lz paruo tpe viueret,esse minus malum:hoc falsum est,nam vbi animus esset mortalis:nulla esset virtus,quēadmodum nec beluę, nisi p assuetudinē, vt bruta. Unde negata animi imortalitate,nec esset vitiuz fugere:nec vitiuz mori : cuz virtus nō sit,nisi ꝓpter imortalitatē.Qua rōne fit,vt nō bene fugiēs languido comparet: cuz nō sit vitiū fugere, nisi animi imortalitate supposita. quibꝰ dilucidatis, apparet nullum debere se morti exponere quouis in casu, mortalitate animi supposita.

ℂ Tertia ratio quę est ō maloꝝ punitiōe,ꝛ bonoꝝ pmiatione:hic disputatur. Cap. LV.

Post hęc de imortalitate aię illud argumētū nobis fidez summā facere debeat, ꝙ negata Cap. 13°.
imortalitate animi: nō omne bonū remaneret remuneratū : nec omne malum punituz: nam multi boni in vita cruciant : ꝛ qdem ab
his:qui impune moriunt. Pompo.refellēs hoc argumē Cap. 14°.
tum,asserit virtutē esse sibi pręmiū: ꝛ vitiū eē sibi pęnā. nam pęna ꝛ pręmiuz duplex est,essentiale quidem: ꝛ est ipsamet virtus,ꝛ vitiū:accidētale vo:ꝛ est pęna:qua corpora affligunt,vel aurum ꝛ id genus, quo studiosus honorat.vñ pęna culpę est essentialis ipsi vitio: pęna vo dāni accidētalis,est aūt, vt ait,pęna culpę lōge maior pęna dāni:ergo mali nō relinquūtur impuniti:cum puniantur pęna culpę : nec boni irremunerati:cum virtꝰ sit sibiipsi
pręmiū.Sed hanc respōsionē refellit Plato in Gorgia: Refutatio.
vbi argumētat data cum mortalitate Tyrāni impuniti relinquerent : ꝛ boni irremunerati, hoc argumēto ꝯcludit esse tartarū locum vz:in quo maloꝝ aię puniuntur:ꝛ insulas beatoꝝ:vbi bonoꝝ aias pmiari asserit: Si ergo pro virtutibꝰ sufficeret pręmiū essentiale:ꝛ pro vitijs,pęna culpę essentialis,frustra Plato in eo libro elaborasset dare hęc loca, vbi boni remunerent : ꝛ mali punirēt: nec Plato solus hęc loca asseruit:sed Aristo.7° Politicę auctoritate poetaꝝ.ꝛ.2°. Jconomicę libro ō Alcestę ꝛ Penelope. ℣. Probauimus virtutes nō esse expetibiles ꝓpter se,ꝙ in illis sint tot maloꝝ perferētię. ℣. Si sufficienter malus suo errore puniret :frustra leges pęnas pro maloruz rōne instituissent. ℣. Jllud est maius,qd naturaliter magis abhorremꝰ:at natura magis abhorret pęnā dāni, qȝ pęnam culpę: ꝛ magis pęnam sensus, qȝ pęnam dāni: ergo est deterius malum: ergo pōt dari in punitiōez pęnę culpę.

culpę. P. Soli homini naturale desideriũ inest: vt is siue rex, siue alius pęna dãni puniaẽ: qui iniuriaʒ fecit, ergo cum desideriũ nõ sit frustra in tota specie: oportet tyrãnuʒ puniri pęna dãni: quam oẽs sibi appetimus: optamusqʒ. Propterea Plato ait, si tyrãnus punitiones non ptimescerẽt, oĩa de leui pessundareñ. Vt enim siqd boni agũt, non nisi formidine pęnę agũt: qua sublata: nihil boni agere poterũt. pditum vadãt, qui tyrãnos dixerint solũ puniri pęna culpę: potissimũ hi qui hodie tyrãnicãt. Qd vo dixit Arist. nõ dare pmiuʒ virtutib⁹ z sciẽtys lib. pbleumatũ: nõ recte verba pcepit, sed vel relata retulit: vel extorsit verba: Ari. enim nõ de vtutibus loquiẽ: sed de victoria: quę in certaminibus sciẽtificis habeẽ: asserit victorem nõ pmiari: vel qz difficile est iudicẽ inuenire, vel quia nõ potest dari pmiũ melius victoria vbi patet euʒ nõ loqui in vtutibus: sed in certaminibus dialecticis hactenus de tertia ratione.

Particula. 30°. pbleumate. 10°.

Quarta ratio quę est de famositate imortalitatis hic disputatur. Cap. LVI.

Cap. 13. Fieri solet dialectica ratio, qua pclari viri pbarũt immortalitatẽ aię: qa apud oẽs leges est famosum: qd omni ex pte falsum eẽ non
Cap. 14. põt: cui Põpon. respõdẽs pcedit falsum eẽ posse: qd oĩbus est famosum. Argumento qr qlibet hõ decipiẽ: saltẽ in aliquo: ergo põt aggregatuʒ ex oĩbus decipi: põt etiã decipi maior pars qa leges mahometi z hebreoz. ergo nõ est absurdũ famosum eẽ falsuʒ in toto: vel pro maiori parte saltẽ. Sed falsuʒ est hoc qd Põpo. autumat: nam lʒ qlibet hõ decipiaẽ in aliquo: nõ tñ de eodẽ. Cuʒ enim oẽs opinanẽ aliqd idem eẽ: impossibile est illud esse in toto falsum: vt si oẽs opinenẽ deos esse in cęlis, ĩpossibile est ex toto illos nullo pacto in cęlo
Text. 22. eẽ. P. Aris. pmo lib. de cęlo vtiẽ hoc argumẽto, cuʒ ingt. Oẽs. n. hoies de dys hñt extimationẽ: z oẽs eum qui sursum est, deo locũ attribuũt z barbari, z gręci qcũqʒ qdeʒ putãt eẽ deos, ex hoc habet cęlum eẽ locũ deoz: qd argũ sm Põpon. nullũ est, qz põt famosum eẽ omni ex parte falsum. P. Probat cęli ęternitatẽ eodẽ loco per memoriã hoium sibiinuicẽ succedẽtiũ: qd argumẽtũ nullũ eẽt, si posset famosum esse omni ex pte falsum. Omitto quę
Cõmẽ. 5°. Auer. ait libello de somno: z 3° li° de aĩa. vbi impossibile eẽ dicit, vt aliqd famosum sit: z omni ex pte falsuʒ. Põt aũt hoc pbari, qz famosum apud oẽs: nõ nisi a deo eẽ videẽ: qa, vt acutiores viri argumẽtanẽ, in his, quę ex terminis nõ pstãt, nec ex principys euidentiã habẽt: gentes oẽs psonare nõ pñt, si diuersimode afficiũtur: nisi eoruʒ itellectus a cã supiore dirigaẽ ad psensum. Sed gentes oẽs: quę imortalitatẽ psentiũt: diuersimode afficiũtur, et diuersis tẽporibus extitere: ergo nõ pñt in his pcordari quę nec ex terminis patent, nec ex principys per se notis euidẽtiã hñt: nisi a cã supiore ad psensum diriganẽ. Cuʒ igiẽ imortalitas aię ex terminis nõ pateat: nec ex pncipys p se notis euidẽtiã hẽat: igiẽ si oẽs leges, oẽs gẽtes in illa psonẽt, nõ nisi ab ipso deo ad psensum dirigi necesse est: hac fortasse rõne nõ põt famosuʒ eẽ oĩ ex pte falsum: potissimũ cũ diu fuerit inueteratũ: z apud pcipuos sapiẽtũ diuulgatuʒ, vt Arist. pmo Topi. innuit. Accedit qr theologię fere inumerę, emerserunt: vt illa phęnicũ, illa ęgyptiorum: illa gręcoz, illa latinoruʒ: illa phrygum, illa hebręorum, illa christianoz: z deniqʒ, illa mahometanorũ. In nulla autem harũ opinio: quę de animi imortalitate est, mutata est: qd argumento nobis erit hoc esse verum: quasi e supera ipsa causa expositum.

Quinta ratio, quę est de miraculis hic disputatur. Capitulum. LVII.

PReterea nobis fidẽ faciunt de imortalitate ea: quę de aiabus defunctoz narranẽ. Apparuerũt. n. nõnulla: quę reduci nõ pñt, nisi ad defunctoz aias. P. Et i somnys apparuerũt ẽt nõnulla: quę aias remanẽ post obitus apertissime demõstrãt, vt de duob⁹ arcadibus auctẽ Valery apparẽtia ostẽdũt. Insup de Dionysy matre, qui syracusioz tyrãnus fuit: vt Philistus narrat: rursus z illud pami de paride: cui⁹ mater dũ grauida eẽt: parere se ardẽtẽ faceʒ visa esset: vt Fabius pictor dixit. Est z aliud supbi Targny, vt scribit Acci⁹. Est isup z illud mr̃is Phalaridis, vt ingt Põticus Heraclides Platonis auditor, sũt z alia cõplura: quę ostẽdũt apte aias defunctoz remanere: cuʒ reduci visa hęc nõ possint, nisi ad illas. Põpo. pelmas apparẽtias tãdẽ reducit ad subas mouẽtes stellas: has. n. mediãtib⁹ stellaz aspectib⁹, piũctionib⁹, z pfigurationib⁹, agere dicit oĩa ea: quę apparẽt post hoium obitũ. Alexãder. n. deũ z itelligẽtias rerũ iferioz puidẽtiã hẽre asserit: quasi pro tẽpoz pditionib⁹ atqʒ locoz illis puideant: pbat hoc exẽplo illi⁹ pueri. cui⁹ meminit Haly hẽbẽ ragel in eo lib. quẽ de iudicio pscripsit: ille. n. regi pdixit strageʒ: z nõ nisi locutiõe causata a motore cęlesti: q mouit istã locutionis. P. Motores cęlestes faciũt picas, z aues id genus loq: q ẽt pueros, psertim mediãtib⁹ pfigurationib⁹ stellaz. De somnys vo auctẽ Auer. ait illa puenire sir ab illis substãtys: nam puidẽt nos: illud vo Arcadum reducit ad deũ. Sʒ vir iste dum pipatheticã doctrinã pfiteẽ, ab Ari. nimis recedẽ videẽ. nam (vt ex dictis oiuʒ) qui in re hac scripserũt, colligi põt: qr hęc phãtasmata siue apparitiões, aut reducunẽ ad cęlestes itelligẽtias, vt Põpo. Alexãdri auctẽ fateẽ: aut ad defunctorũ aias: quę post mortẽ hęc agũt: aut ad dęmones: q sunt inter cęluʒ, z terrã collocati, quasi nobis ministri, aut ad cãs nãles: quę in nobis sunt, cuiusmodi sunt aut illusiones sensuuʒ: aut sacerdotũ fictiones: aut nrę imaginationes, aut aliqd tale a nob pficiscẽs: loquor aũt talib⁹ cõcessis: nam qui hęc fabulosa eẽ diceret: facile euaderet. Qd hęc nõ semp ad defunctoz aias reducunẽ, est opinio pipatheticoz: sm. n. pipatheticos aĩa siue bonoz siue maloz ad cõparem stellã vertiẽ, vi cuius corpi copulabaẽ, nec ab illa põt recedẽ: cum sit quasi suo corpi assistẽs. In quo nulla accidit alteratio: qua possit aię fieri iproportionale. Nõ ergo defunctoz aię hęc agere pñt: quę nob apparẽt post obituʒ sm pipatheticos. In hoc ergo nõ ab re Põpo. autumat. Qd sacerdotũ deceptiões nõ sint: vt epicurei arbitranẽ: testantur oẽs gẽtiles hystorici, vt Valerius, Plini⁹, Liuius, Gellius, Lucanus, oẽsqʒ qui de miraculis scripsere. P. Et gręci, vt Herodot⁹, Dionysius, Appianus, Plutarchus, cęteriqʒ qui hystorici dicuntur: oẽs. n. hi hęc qñqʒ apud hoies visa eẽ testanẽ. P. Scissimi viri, idẽ asserũt: iter qs magnos doctor Aureli⁹ Aug⁹. ys libris, qs de ciuitate dei pscripsit, ingt, si. n. dixerimus lib°. 10°.
ea nõ esse credẽda: nõ desunt nũc: qui eiusmodi qdã vel cap. 16°.
certissima audisse: vel ẽt se eẽ expertos asseuerẽt: quę ẽt ppria obseruatiõe approbat: nõ q pñt eẽ mere fictiones, sacerdotũqʒ deceptiones: vt epicurei crediderunt. Qd nec sensuũ lusiones sint, vt pipathetici affirmãt: q dicũt hęc eẽ apparitiones in sensib⁹ iternis existes, ex eo qr spẽs a memoria reuocanẽ ad sensuʒ cõeʒ: in quẽ cũ puenerũt, videnẽ internis sensib⁹ hęc qsi formę, hoies barbari vel tales id gen⁹: arbitrãtes hãc spẽz reuocatõeʒ fieri morbo: aut hũore melico pbaẽ: qm aliqñ hęc pñt eẽ phãtasmata seu visa tñ: z qdeʒ nihil pter sensum: aliqñ pter visa atqʒ phãtasmata sunt effect⁹: vt illd Bruti: nõ. n. videẽ illud visum tñ, cũ aliqd fuerit pter visum: qñquidẽ illud

viderit in philippicis cāpis, vt pdixerat. ¶. Illud Catonis nōne fuit aliqd pter visuz: enūtiatio.n. vera fuit. Insup in pugna romanoꝝ apud regillum cōmissa castor et pollux visi, nō fuerūt phātasmata tñ: cū hostiū copios visi fuerunt pfudē. ¶. De Prestātiꝫ pie narrat Aug' esse sibi visuz fore caballū: annonā īter alia iumēta baiulasse militib': quę oī retica: qm ad retias deportauit: qđ ita vt narrauit factū fuisse cōpertum est: vbi patet illud nō fuisse visum tñ: sꝫ aliqd pter sensum. ¶. Fuerūt phātasmata, quę nō vni tñ videbanꝰ: sꝫ cōpluribus nec stupidis, nec aliq morbo affectis: vt illud Simonidis cenātis apud scopaz. quę eē lusiones tñ rōni nō ꝯsonāt. Silli rōne nō pñt pficisci a causis nālib': vt ab exhalatiōe eleuata a cadauere, vel ab humore melancholico, vel morbo: vel a visus debilitate: vel ab aliq tali: qmgdē hęc nō sunt visa tñ: sꝫ effect' pter visa: quę aliqñ apparuerūt plibus nec morbo affectis: nec stupidis, nec in aere turbido: nec in loco vbi cadauera erāt. At ꝙ nō reducanꝰ ad itelligētias: vt Pōpon. autumat, facile pbamus: qm hęc mutabilia sunt, quę ab ęterno atqꝫ imobili pficisci non pñt. ¶. Hęc visa aliqñ in statuis, aliqñ in alijs spectata sunt, modo intelligētię nō pñt illis copulari: insup tūc istę intelligētię de nouo singularia ꝛ mutatiōes pcipent: quas pcipere nō pñt sine sensib', vt arbitrātur pipathetici: quare celestia hēnt sensus: qđ nō puto pipathetice dictuz. Erit eiꝫ maxime dubitādū quo nā pacto istę sciāt de nouo futura: ꝛ pñtia, aut hęc oīa ab ęterno: ꝛ quo nā mō mouent sensus nr̄os. ¶. Mirū est quo mō mouebūt linguā nr̄az ad Fmonē grecū, vel barbarū: quē nunqꝫ audiuimus. ¶. Quo mō tales itelligētię faciēt, vt futura pdicāt, ꝛ secreta reuelēt. ¶. Qūo intelligētia imobilis imobili celo copulata mouere pōt monachū eadē hora ab vna ad aliaz ciuitatē remotissimā. Unde lꝫ itelligētię faciāt, vt picus loquaꝰ, nō nisi mediāte motore primo: qꝛ sol ꝛ hō generāt hoīeꝫ: nec pōt vmem gñare nisi ex mā putrida: nā calor cęlestis diffusus in aere ꝛ aqua gñat cūcta. at nos videmus hęc fieri: ꝛ nullū videmus primuz motorē: e quo ꝛ itelligētijs hęc fieri possint. quare cū hęc nec ad aīas defunctoꝝ: nec ad deceptiōes, lusionesqꝫ aut cās nāles, nec ad cęlestes intelligētias reduci possint, iure aut hęc fabulosa sunt, qđ est cōtra tot viros, aut sunt eoꝝ aliq a deo, vt miracula: aut a dęmonib': vt phātasmata. Sꝫ quęres cur hoꝝ nihil Aris. aut alij boni pipathetici meminꝰ: An vel qꝛ hoꝝ aliq fabulosa pñtauerūt, aliq vo quę ad physicas cās reducē poterāt, reliquerūt tanqꝫ nota: aut qꝛ pbabile, credibile ꝛ sciētificū differūt apud pipatheticos. Credibile eiꝫ. i. apud Ari. in rhetoricis, qđ paucis vel vni visum est, approbatis tñ: vt miraculū: pbabile autez qđ oībus vel plurib' apparet: vt mūduz esse factū. Sciētificum vo, qđ vel sensib' ꝯstat, vel ijs, quę a sensibus deducta sunt, originē traxerūt: vt solez esse maiorē ipsa tellure. Quia igiꝰ Ari. in his libris, quos de diuinis, aut de nā ꝯfecit, aut de morib' ꝯscripsit, solū aut pbabilia: aut sciētifica attigit: iure ea ptermittē debebat, quoꝝ physicas, aut pbabiles cās assignare nō poterat. Pretermisit igiꝰ ea oīa, quoꝝ cās nāles nemo assignare pōt, vt miracula, ꝛ ea oīa, quoꝝ causę dęmones sunt. Utrum vo illa crediderit, credo ꝙ sic: nā in suis libris multa narrauit, quoꝝ cās nō assignat, vt illud in lemno insula Cypri: ꝛ in libris 1° de hyftoris.
de re domestica vota dijs fecit, quę non fecisset, nisi eos Cap. 20°.
aliqd pter nām, vel supra nāz posse facē credidisset: Legiꝰ etiā euꝫ pro discipulo erexisse statuas: ꝛ alia cōplura: vnde mihi ꝯsonū est eum hęc credidisse: quoꝝ cum cās physicas assignare nō poterat, a libris sciētificis hęc reiecisse iure debuerat: hactenꝰ de miraculis. ¶ De somnijs vo sili rōne Pōpo. nō pipathetice loquiꝰ: qmquidē nec a deo, nec ab deoꝝ aliq ipa pficisci posse libello de somno pbat Ari. ex eo videlꝫ ꝙ bruta somniāt, indocti quoqꝫ, ꝛ opiliones abiectissimiqꝫ hoīes: qbus (vt ingt) ridiculū est credere ꝛ deo ipso vel deoꝝ aliquo somnia imitti. Propterea decernit ea euenire aut ex ea alteratiōe: quę nr̄is accidit corpibus: aut ex ea affectiōe: quę aīę ꝯtingit: ita vt oīa somnia sint aut aīalia: vtpote, quę ex aīę affectu accidūt: aut nālia: quę ex corpalib' motib', alteratiōnibusqꝫ pficisċunꝰ. Asserit aūt hęc nōnunqꝫ temere, atqꝫ fortuita veri qcqꝫ dicere. Probat aūt ex eo, qꝛ somnioꝝ genera tria sunt: qa aut caꝝ rerū: quę puidenꝰ causę: aut earum, quę puidenꝰ signa: aut fortuita: vnde illud Arcaduz Ari. fortuitū fuisse diceret: sicqꝫ cętera id genus. Uerū de his in libello nr̄o de somnijs cōplura diximus: nūc vo satis sit nobis demōstrasse Pōpo. pipathetice nō esse locutū, qui tātuz pipathetice phteꝰ. Quid vo pro vitate christiana asserēdum sit, eo libello demōstrauimus: vbi cōplura somnia eē quasi iter pphias enumerāda, dilucidauimus: verū cū nūc de somnijs nō sit nr̄a disputatio: hęc sufficiāt. ¶ Ex his appet illud qđ de dęmoniacis dicit Pōpo. lꝫ pro pte esse bñ dictū: nō tñ oīno: qmgdē aliqua visa sunt de eis: quę nec ad hūorez melācholicū: nec ad morbum, nec ad cęlestes subas reduci pñt. Propterea dōm Aris. illa approbasse, quoꝝ nāles cās potuit assignare: ꝛ hęc iter sciētifica collocauit, cętera, quoꝝ causę nāles nō sunt: inter credita reposuit: quoꝝ narratiōe tñ ꝯtētus fuit. Cętera vo: quę contra se facta, refutauit, non sunt magni ponderis: de rationibus ergo cōtra se factis, hęc sufficiant.

¶ Uera opinio de aīa intellectiua, ꝛ physice ꝛ peripathetice asserta. Cap. LVIII.

Restat ergo, vt dicamus qd de ipsa aīa sentimus: ꝛ qdeꝫ physice, ꝛ pipathetice: sic. n. loqmur nūc. Dicamus ergo ꝓ itellectualē aīam §m ō aīa
nō eē factaꝫ ante corpora, nec tpe nec ęternitate corpa pcedē. hoc ex his, quę lib. de aīalibus diximus: ꝑspicuū est: dicebat. n. oēs aīas potētia pcedere, actu vo nullā: pterea dicebat aīam nullā hēe operatione ante corpa: qm si aliquā hēt: illa eēt ipm itelligē: at itelligē hēe nō pōt, nisi ex phātasmatibus: vt ꝓ de aīa Tex.c.17
dicebat: nō ḡ pōt pesse separata. ¶. Si aīa esset ante corpus, aut pfuisset separata, aut migraret de corpore in corpus: separata qdē pesse nō pōt, aliogn sine phantasmate itellexisset, aut pfuisset ociosa, nec migrare pōt de corpore in corpus, qa tūc, vt Ari. deducit, eēt mortuoꝝ resurrectio: quā Ari. negat ꝓ de aīa lib. ¶. 2° de aīa Ari. quasi co T.c.b.28
rollarie cōmēdat eos qui aīam nō eē sine corpe dicebāt Ltpe, vel ęternitate pexistētē corpi: nam hoc ꝯcesso: posset accipe qđlibet corpus: at dictū est ipsam eē actū certi corpis. ¶. 12° pmę phię, pbat nullā formā eē factā ante Tex.c.17
eius cōpositū: qa lꝫ effectrix cā pcedat effectuz, formalis vo est simul cū suo effectu. Sic igiꝰ dicamus itellectualē aīam nō eē factā ante eius corpus. Scdo dicamus eaꝫ eē formā in mā existētē: ꝛ qdē corpus humanū informātē. Dicebat enim Ari. in lib. de aīalib' ipsam vltimo loco aduenire: vt finē vltimū in vniuersa hoīs gñatiōe. ¶. 2° de aīa lib. Aris. fecit hāc ꝯñtiā, aīa est hoc, quo viuimus, T.c.b.24.
ꝛ sentimus, ꝛ itelligimus pmo: ergo erit quedam ratio, ꝛ spēs: vbi pꝫ eum vlr esse locutū de omni aīa: nō. n. video cur de sensitiua ratio valeat: ꝛ nō de intellectiua: nullibi enim Ari. pbauit sensitiuā eē formā nr̄am: nisi qa ea primo mouemur, ꝛ sentimus: ergo ꝛ intellectiua erit forma nr̄a: qa illa etiā pmo itelligimus. ¶. Hac via negata: nulla via pbari posset esse dabileꝫ aliquā aīaꝫ aliqđ corpus informātē.

informãtē:nam siqua eēt:illa eēt,qa ipa per se pmo opa/
remur:modo hec via nō argueret aiam nō eē formā in/
formātē:nam nos per se pmo itelligimus:⁊ nō per itelle
ctū,qui est nr̃a forma informãs: verū de hoc in 3° lib.aie
multa diximus in cōmentarijs que nuprime scribimus.
3° Tertio dicamus ipsam ex semine non venire:accederet
eiz intrinsecus:cuius 3riū Ari.pbauit ex ipso itelligere:
que est opatio nō corporalis.Si igit̃ est facta,⁊ nō itrin/
4° secus:ergo de nouo creata: vt supius fuit deductū. Quar
to dicamus ipsam nō mori cum corpe:gnimmo separa/
ta post obitū remanet.nam eius actio est intellig̃:qd iz
egeat corpore cum fit:nō enim facta est cū notionibus:
tn̄ postq̄ ipm intelligere factū est:nō amplius aia per se
eget corpore:hoc idez ex alio pz,qa accedit extrinsecus,
ergo corruptione corpis nō morit̃.Quinto ⁊ vltimo dica
mus ipsam pro numero corporuz multiplicari:gnimmo
nec ipsa,nec itellect᷒ vnus numero oiuz est. Hoc ex vbis
Aris.pz:qa cum aia itellectiua sit vltimus finis humane
gñationis,nō pōt eē vnus numero finis tot gñationum.
P.Cum sit forma iformãs corpus,oium hoiuz erit vnū
numero eē simplr.hec physice ⁊ pipathetice. An vo hec
sint Platonice dicta:lōgum eēt differ̃:Eusebius.n.Pā/
philus dicit:Platonē de aia nō eē sibi 9stātē:cum aliq̄
eas de corpore in corpus migrare asserat, vt in fine Ti/
mei:aliquādo creatas eē dicit a dijs peccādis: aliquādo
mortalem,immortalem vo pleruq̄z:propterea que ipse
voluerit. In fine dicemus.

¶ Primus modus refutādi potissimaz Pōpon.suppos/
tionem: vbi an anima intelligere possit sine phantasma/
te:iterum disputatur. Cap. LIX.

Post hec restat refellere Pōpo.rōnes,qbus
mortalitatē pbabat:⁊ pmo illā suppōnez:in
qua ois rōnuz vis 9sistit,q̄ videlz sine phā/
tasmate aia nō itelligit:quare si post mortez
remaneret:ociosa remaneret:9tra hāc dica/
mus:q̄ 9cesso sibi aiam sm Arist.intellig̃ nō posse sine
phātasmate:minus malū est,⁊ minus cōtra physicas rō/
nes asserere ipsam eē imortalē:qm ex hoc nō seqtur nisi
Arist.sibiipsi 3dicere:qd nō dz videri absurdū:cum ipse
nullibi de imortalitate per se disputauit:quare solū seq/
tur Arist.nō sibiipsi 9stare:qd minus turpe est,q̄ dicere
aiam cum corpe mori:qñquidē cōplura Ari.decreta im/
mortalitatē pbāt,q̄ mortalitatē. Ulterius dico q̄ min᷒
cōtra physicas rōnes est asser̃ ipsam reman̄ ociosam:
q̄ cum corpe mori:vnde si teneremus sm Ari.aiaz nul/
lo pacto intellig̃ posse sine phātasmate,⁊ ipsam eē imor
talē:seqtur aias ipsas post mortē reman̄ ociosas:qz sine
pprijs opationib᷒.Cōced̃ aūt finita vel infinita indiui/
dua alicuius spēi frustra eē:modo nō de tota specie cōce
dat̃:nō est 9tra physicas rōnes:boni nāq̄ phi asserūt cen
trales terre ptes eē corruptibiles,que nunq̄ corrūpent̃:
⁊ tn̄ appetit᷒ corruptionis nō est frustra:qm in specie sal/
uari pōt. P. Forma ignis aliqua est infinito tpe futuro
gñabilis:que nunq̄ gñabit̃:⁊ tn̄ nō est frustra. Sufficit
enim vt aliqua sui spēi gñetur.Sic igit̃ induidua eē fru
stra,modo tota spēs nō sit frustra:pbibet nihil,Animas
itaq̄ nō oēs eē frustra 9cedi pōt,modo semp aliqua aia
attingat opationē sibi nālez:vt est in casu nr̃o.Semp.n.
aliqua aia in corpore est,que itelligit : ⁊ semp aliqua aia
est,vtpote separata:que nihil intelligit.ergo aliquas aias
frustra esse,vtpote separatas,nō est 9tra physicas ratio/
nes.At dicere intellectiuā aiaz mori cum corpore,est cō/
tra physicas rōnes, vt visum est:quare minus malū erit
cōcedere aias frustra esse sm indiuiduū,q̄ eas mori cuz
corporib᷒.Accedit q̄ sanctissimi doctores hoc nō abhor

rēt,de his aiabus:que remāserūt post obitum eorū cor/
poz:que in vtero corrupta fuerūt. He enim aie cuz nihil
in corpibus intellexerūt,nihil, vt arbitror,itelligēt post
obituz,nisi aliqua deo pmittēte:aut supiore substātia re
uelāte:aut per alium modū. P. Aie maleficoz hominū
beatitudine puātur ppetuo : quā nāli desiderio appetūt:
ergo frustra sunt:cuz nunq̄ ad finē ad quē istitute sunt,
vēture sunt:ergo pbibet nihil illas frustrari:modo ali/
que in specie sint,que finem suū attingāt. Quare dicere
aias separatas frustra esse vel aliquas tales:nō est 9tra
physicas rōnes:modo nō de oibus in tota specie hoc cō/
cedat̃.At dicere animas cum eoz corpibus mori,⁊ 9tra
physicas,⁊ cōtra catholicas rationes esse videtur.hacte/
nus de primo modo.

¶ Secūdus modus,quo refutat̃ eadē suppositio.⁊ iterū
disputat̃ an aia possit sine phātasmate itellig̃.Cap.LX.

Hactenus pro opinione,nūc pro vitate dicen/
dū erit.Aiaduersione ergo dignū de ipso in/
telligere Ari.dissentire a Platone,naz Pla/
to voluit intellig̃ in nobis,accedere intrin/
secus, vtpote per spēs aie inatas,iuxta quez
modū phātasma nō reqritur ad intellectionē aie,sed ad
intellig̃ nostrū:qd est quoddā reminisci. Nō enim sm
Platonez intellig̃ causat̃ a rebus sensibilib᷒,sed est aie
cōnatū:at nos ex phātasmatibus reminiscimur. Scdm
Aris.aia nō intelligit sine phātasmatib᷒,nō enim in illa
fieri potest alicuius rei spēs,aut itellectio,aut notio,nisi
phātasma in ipsa spēm fecerit,aut notionez,aut aliqd in
ea genuerit,per qd aia quasi actuata,⁊ specificata,redu/
cat se ad intelligēdū: vt Simplicius ait in post pdicamē
tis. Unū doctissimus Simplicius in postpdicamētis ima
ginat̃ aiam pati aliqd ab externo motore:qd Aris.ex eo, Caplo de actione.
qz talis externus motor est in vtute phantastica:phanta/
sma appellat. Istud vo qd a phantasmate patit̃:Themi/
stius noesem aliqñ appellat,aliqñ noema,Ari.nūc spēz,
nūc formā,nūc notionē:hac aia ipsa reddit̃ actuata,que
postq̄ sic affecta,actuata est,elicit suū itelligere,⁊ iudi/
cat per talē spēm:hoc vbiq̄ Ari.appellat intellig̃:pptē/
rea dicit aiam nequaq̄ itelligere sine phātasmate,quate
nus ab illo accepit formā,atq̄z actū,e quo actuata intel/
ligit atq̄ eius opationē eligit,hec Simplicius:qua rōne
fit, vt phātasma non sit necessariū tanq̄ causa imediata
ad ipm itelligere:vt arbitrat̃ Pōpo.sed tanq̄ causa me
diata:que 9currit ad gñationē pmi actus,que est forma
aie. Utruz vo postq̄ talis pmus actus fact᷒ est in aia:aia
possit itelligere sine phātasmate,supius declarauimus.
Diximus.n.phātasma eē nec̄iuz per accidēs.qz pro itelli
gere ipius aie duz est in corpe. Cū.n.aia est in corpe:ipsa
nec̄io vtutib᷒ sensitiuis 9nectit̃: ppterea itellig̃ nō pōt,
gn itelligat vle in singulari phātasiato:⁊ ita nō sine phā
tasmate. At pro intellig̃ aie actuate in se, vt aia actuata
est,nō est nec̄ium:qm, vt recte Simplici᷒ inqt,aia actua
ta ab eo,qd a sensibilib᷒ accepit,qcqd illud sit,hz id oē:
quo pōt eius actū per se elic̃.quare phātasma eē nec̄iuz
ipsi aie pro eius itellectiōe,bifariā itelligi pōt,aut quate
nus aia nōdū aliqd accepit a sensibilib᷒,aut q̄tenus aia
effecta est in actu a sensibilibus:p mō aia sine phātasma
tib᷒ nequaq̄ itelliget:cuius 3riū Plato autumat:qui vo/
luit aiam in illo pōri in quo pcedit corpus,⁊ in quo nihil
accepit a sensibilib᷒,itellig̃, vtpote per spēs inatas.Se/
cūdo vo modo.s.quatenus a sensibilib᷒ actuata est,bifa/
riā intelligi pōt,aut simplr, vt aia actuata,⁊ sic non eget
phātasmate:qm, vt Simplici᷒ dicit,habet id omne:quo
suū actū elicere pōt.aut, vt corpori vnita,⁊ sic elicere nō
pōt eius actū sine phātasmate,hoc est,gn obm vle intel/

ligat in singulari phātasiato: ꝛ qn sensus iterni actu operenť. Hoc aūt, vt diximus, accidit aīe actuatę vt actuata est. Unde vt visus colores ꝑcipe non pōt, sine pariete, lʒ parietē nō ꝑcipiat: sic aīa corpori vnita vlia ꝑcipe nō potest, sine phātasmatibus: in qbus sunt: lʒ nō necio phātasmata ꝑcipiat. Ex his apparet ꝑpulchre quatenus aīa nequāq̄ sine phātasmate intelligē pōt, qm̄ elicere non pōt eius actum, qn aliqd accepit ab ipsis phātasmatibus. pʒ insup recte Ari. argumētatū esse ꝯtra Platonē, si nullū operū est aīe ꝓpriū: ipsa nō pōt eē separata hoc est facta ante corpus: vt Plato dicit: lʒ in futurū possit esse separata. Qm̄ vo nullū operū ꝓpriū sit, ex eo pʒ: qꝛ intelligē aut phātasia est, aut nō sine phātasia: qm̄ aīa nō pōt elicere suū actum, nisi psffecta ab ipso phātasmate: quę oīa cuʒ Pōpon. nō recte ꝑlibrasset, detrusus est ad opinionē illam falsam. Utrū vo aīa a phātasmatibus accipiat actū p̄m sine ꝯcursu agētis intellect⁹, ꝛ ad qd necium sit itellectus agēs, in Cōmētarijs de aīa: quę nuꝑrime ꝯficimus, ꝑpulchre disputauimus. Nūc vo pro veritate satis sit nobis asserere aīam itelligē nō posse, ꝯm Arist. sine phātasmatibus hoc est, qn aliqd accepit a phantasmatib⁹: quo accepto ipsa eliciat actū suū. Utrū vo possit intelligē per aliū modū ꝛ in corpe, ꝛ post mortē, Postea dicemus.

¶ Soluitur p̄ma ratio, ꝛ declaratur quomodo anima sit actus corporis. Cap. LXI.

His dilucidatis, nūc ad rōnes Pōpo. accedamus, Argumētaľ ergo p̄mo: Aīa est act⁹ corporis, ergo in opando depēdet a corpore. vbi pʒ p̄mo eius arg\^m nō valere: qm̄quidē quęlibet cęli aīa est actus cęli: quę tn̄ in itelligēdo a cęlo nō dependet, nec, vt a subiecto: nec vt ab obiecto: ꝓpterea aīaduersione dignū formā aliquā actuʒ corpis esse posse bifariā intelligi, aut depēdēter: aut independēter: depēdēter qdeʒ, hę formę sunt corporis act⁹: quę ab ipso corpe dependēt in esse, ꝛ ꝯseruari: vt ęlemētarię formę, ꝛ cęterę id genus: ꝛ tales formę in opando depēdent a corpore ꝛ vt a subiecto, ꝛ vt ab obiecto. Independēter vo hę formę sunt, e qbus corpus qdeʒ depēdet, ipsę vo a corpore minime: vt cęloꝝ, ꝛ hominū aīę: ꝛ tales in opando a corpe per se nō depēdēt, nec vt a subiecto: nec vt ab obiecto. Per accidēs vo depēdere pñt, saltē aīę hoīum, quę dum sunt actus corpis ab illo dependēt, vt ab obiecto: pñt etiā depēdere a corpore in acq̄sitione p̄mi actus, quo reddanľ actuatę, ꝛ ꝑfectę in eliciēdo ꝯm actū, vt dictū est. patet ergo quatenus p̄ma Pōpo. ratio nō cogit, ꝛ q̄uo itellectiua ipsa aīa actus est corpis quasi ęquoce: vt intelligētię cęli aīa est cęli actus: vt dicebat Auer.

¶ Refutaľ 2ª Pōpon. ratio ꝛ declaraľ quo modo intelligere per phantasma est essentiale, ꝛ quo modo accidentale animę. Cap. LXII.

Preterea argumētaľ, aīa itelligit per phantasma, igiľ hic intelligendi modus erit aīę, aut eēntialis, aut accidētalis: ꝛ si accidentalis alius erit eēntialis: qui nō videtur. Diximus supius aīam itelligē per phātasma, vt Simplicius dicebat, quātuʒ ad acq̄sitionē spērum itelligibiliū: nō aūt postq̄ eas acq̄siuit: naʒ postq̄ aīa accepit spēs a phātasmatibus, ipsa sic actuata pōt elicere actum suū. Diximus etiā ipsam postq̄ spēs acq̄siuit dum est in corpe: egere phātasmate eo modo quo visus ꝑcipiēdo colores eget pariete: nam vt colores eē nō pñt sine pariete: ita vlia sine phātasmatibus: quę sunt singularia phātasiate exititia in corpe: qꝛ vt visus ꝑcipit colores in pariete: ꝛ parietē tūc nō ꝑcipit: sic aīa ꝑcipit vlia in phātasmatib⁹: ꝛ illa nō ꝑcipit: ergo sicut visus nō videt sine pariete: ita aīa dū est in corpore: non itelligit sine phātasmate. Absolute tn̄ aīa postq̄ species acq̄siuit, pōt intelligē sine phātasmate: est tn̄ hęc dīa q̄ aīa in corpore existēs aliq̄ corporali nō eget, qō ad itelligēdū simul cuʒ itellectu sit p̄n\^m itellectualis opationis: sicut in visu accidit: nō. n. visionis p̄n\^m est visus tn̄: sed oculus: qui ex visu, ꝛ pupilla ꝯstat, Si vo itelligere per phātasma nō est eēntialis aīę itelligēdi modus: sed accidētalis: pʒ q̄ eēntialis modus erit per spēs: nō. n. aīa intelligē pōt sine spēbus: aut quas accepit a phātasmatibus: aut quas accepit aliūde, vt catholici asserūt. Ari. aūt voluit eēntialē itelligēdi modū ꝛ aīę ꝓpriū quo ipsa entia nālia itelligit eē per spēs a phātasmatib⁹ acq̄sitas, Plato vo per spēs, cuʒ aīa inatas. Catholici vo per spēs aut a phātasmatib⁹ acceptas, aut aliūde influxas: verum de hoꝝ differētia nūc satis: quia postea plura dicemus.

¶ Refutaľ 3ª ratio, ꝛ declaraľ aīaʒ nō itelligere nisi per vnum intelligēdi modū ꝯm Ari. Cap. LXIII.

Preterea argumētabaľ, vni⁹ eēntię vnus est opandi modus: at aīę vna est eēntia, ergo nō pōt itelligē nisi per phātasma. Sed ex his pʒ hāc rōnē friuolā eē: diximus. n. nō itelligere aīaʒ, nisi per vnū modū. s. per spēs rerū: quas itelligit: siue illę sint acceptę a phātasmatib⁹: siue aliūde influxę. Diximus ēt aīaʒ nō itelligē nisi per vnū modū. s. quatenus itelligibilia actu sunt itellecta: siue illa actu intellecta sint recepta a rebus: siue aliūde, vt posteri⁹ dicemus: tn̄ aīa cum sit vni⁹ simplicis eēntię: nō nisi per vnū itelligēdi modū itelligit, qa qcqd intelligit, intelligē videľ, quatenus est in actu. Hic eniʒ est ꝓprius: ꝛ eēntialis eius opandi modus: de quo supius diximus.

¶ Refutaľ 4ª ratio: ꝛ exponiľ quatenus aīa nunq̄ mutat suum intelligēdi modum siue ipsa sit in corpore: siue extra corpus. Cap. LXIIII.

Argumētaľ insup: si aīa post morteʒ intelligit sine phātasmate: mutaret suuʒ itelligēdi modū: ꝛ itelligeret, veluti suba separata cęlestis intelligit. Sed in hac rōne dupl\^r erratur: p̄mo qꝛ aīa semꝑ seruat suū intelligēdi modū: qui est itelligē omne, quod itelligit, vt est in actu: vndecūq̄ illud actu sit. Cuʒ. n. est in corpore: nō itelligit qō itelligit, nisi quatenus illud est in actu: ꝛ postq̄ est ex corpus, sil\^r nō intelligit, qō intelligit, nisi illud actu sit, ꝛ dum deū beatifice intelligit, eodē modo itelligit deū, vt actu itelligibile est, ergo suū itelligēdi modū nunq̄ mutat. Scd̄s error est, quia dato q̄ hic itelligēdi modus sit dei: ꝛ ceteroꝝ itellectuū: nō ꝓpterea aīa nr̄a est deus, aut aliqs alioꝝ intellectuū: qm̄ hūc itelligēdi modū deus hʒ per eēntiā ꝓpriā. Omne. n. qō deus itelligit, per eēntiam eius itelligit, cęteri itellect⁹ hūc itelligēdi modū hñt nullatenus depēdēdo a reb⁹: at aīa nr̄a aliq̄ modo dependet a rebus: nō. n. intelligē pōt res, mālēs: nisi accepit spēs a phātasmatib⁹: nec res diuinas intuitiue atq̄ bṫifice: nisi accepit aliqd a rebus: quo attollaľ ad beatificam itellectionē, vt supius diximus: ergo ęquoce quasi hic modus intelligēdi est aīę, ꝛ ceteroꝝ intellectuum.

¶ Refutaľ 5ª ratio: ꝛ declaraľ per signū quaten⁹ aīa pōt itelligē aliqn̄ sine phātasmate. Cap. LXV.

Argumētabiľ etiā per nullū nāle signū euidēs sciri pōt aīam hře aliū itelligēdi modū q̄ per phātasma: q̄ nālis ph̄us illud ponere nō dʒ. Patet aūt nos posse itelligē sine phātasmate duplici expimēto: altero qdeʒ: quo nos expimur itelligē simpl\^r vlia: quę actu itelligunľ sine mā: ꝛ oīb⁹ māę ꝯditiōib⁹. Ex h. n. scimus itell\^m nr̄m

nō depēdē a mā, vel corpore, vt a subiecto, ex quo: quare ex hoc scimus ipsam posse remanē sine eius subiecto: in quo est: quo ꝯcesso: scimus ipsam hēe post hoc aliquaz operationem, aliogn ociosa remaneret: altero vͦo, quo nos experimur velle in ꝯtriū illi⁹: ad qd̄ nos mouet corpus. Volumus.n. aliqñ ea: ad quoꝝ ꝯtriuz nos impellit corpus: qd̄ nō eēt, nisi aīa esset per eēntiā ab illo libera: quo ꝯcesso, scimus ipsam posse remanē sine illo: ⁊ cum nō sine operatione: pꝫ nos bonis experimētis posse scire aīam hēe aliuz itelligēdi modū, q̄ per phātasma. Dicebamus.n. moduz eēntialē aīe eē itelligē, qd̄ itelligit, quatenus est in actu: hūc.n. modū semꝑ seruat, quouis modo ipsa repiaꝛ.

Refutatur 6ª ratio, ⁊ declaratur quatenus anima separata nō remanet sine corpore: ⁊ quatenus remanet sine corpore. Cap. LXVI.

Nicoleti opinio. Preterea argumētaꝛ: Ari. nullaz posuit intelligētiā sine corpore: quanto minus aīam: que est minus separabilis: hoc argumento preceptor noster Nicoletus Theatinus in eo libello: quez de immortalitate aīe ꝯscripsit, asserit aīaz post mortē vnius corpis, effici formā alterius. Imaginabaꝛ eniz p͂ᵐ instās iformationis noui corporis, eē p͂ᵐ nō esse p̄oris corporis: nō eniz poterat credere Ari. velle aīaz posse remanē sine corpore: cū nec ponat aliquā intelligentiā sine illo, lōge separabiliorē. Sed hec positio, Cap. 50. salua pace tāti viri: est cōtra ea: que sup̱ius diximus. Dicebamus.n. oēs aīas solū potētia corpora p̄cedē: actu vͦo nullā: qd̄ Ari. signo ꝓbauit, q̄a nullā habet opationē ante corpora: p̄terea tūc aīa eēt mobilis, vt p̄mo de aīa deducit Ari. P. Ari. 2° de aīa cōmēdat eos: qui aīam nō eē sine corpore dicebāt. s. tp̄e aut eternitate p̄existētez: nam hoc ꝯcesso: posset accip̱e qd̄libet corpus. P. 12° p̄me phīe ꝓbat nullā formā factā esse ante eius cōpositū: q̄ lꝫ effectrix cā suū effectū p̄cedat: formalis vͦo est simul cū suo effectu. Alia etiā multa ꝯtra hāc opinionē ꝓbauimus in li° p̄ trac. p̄mo. lib. de intellectu. Dicamus ḡ nūc, q̄ nec opinio vera est: nec arg͂ᵐ cogit. Nam post obituz sui corpis, dupl̄r remanet in corpe, vno modo habitudine: ⁊ hoc pacto aīa post obitū eius corpis remanet in eodē corpore, nō per actualē illius corporis iformationē. sed per habitualē, siue habitudinalē, vt Plato exponit in lib. Gorgie circa finem. Remanet.n. post obitū semꝑ forma, que pōt idē corpus numero iformare. Sed dices cur, aliqñ nō informabit, Tex. c. 41 Plato ꝯcessit aīam aliqñ redituram. Arist. negat in lib. de aīa ⁊ lib. de gn̄atiōe, ⁊ in lib. p̄dicamētoꝝ: q̄ deficit agēs potēs idē numero corpus facere. Sed dices ergo frustra erit habitudo: lꝫ de re hac cōplura in lib. de celo p̄mo diximus: nūc raptim dicimus nō eē absurdū aīam eē vnibilē: que nunq̄ vnieꝛ s̄m Aris. modo aliqua in specie sit semꝑ vnita. Scd̄m eiꝫ Ari. eternus est mūdus, ideo semꝑ per aliqua aīa est corpi vnita. pꝫ ergo aīaz post obitū corporis remanē semꝑ in eodē corpore habitudine. Sed dices cur itelligētia nō pōt esse actu sine celo: aīa vͦo pōt sine suo corpore s̄m Arist. pōt cā reddi ex eo: q̄ in necessarijs possibile est necēium, ⁊ in sempiternis posse est esse: ⁊ Cōm. 34 melius est necēiuz s̄m Aris. 2° de celo lib. quare cum celū sit eternū: si pōt sibi intelligētia esse vnita: erit sibi necēio vnita. At in nobis non est ita: corpus.n. mortale est, ideo lꝫ post mortez illa aīa sit vnibilis: non ꝓpterea est actu ⁊ necēio vnita: celestis ergo aīa celo necēio vniꝛ necessitate subiecti: nō aūt necessitate aīe: at aīa nr̄a nec necessitate subiecti: nec necessitate aīe. Est.n. aīe nr̄e subiectū corruptibile: ⁊ aīa nō necēio a corpore ipso dependēs. Scd̄o vͦo modo aīa post obitum sui corporis, remanet in corpore, ⁊ quidē actu. Nō tamē in eodez corpore: sed in stella cōpari vel alio corpore. In illo enim corpore assistit, ⁊ in eo sua fruitur operatione. Utrū vͦo hoc sit ꝑipatheticū: ⁊ quo signo possit ipse ꝑipatheticus hoc depēdere: ⁊ q̄d sit stella cōpar, posterius dicemus. Nūc vͦo pꝫ Arist. nullā formam posuisse sine corpore simpl̄r separatā: q̄n aut actu, aut habitudine illa sit in certo cōstituto corpore: qd̄ puto esse ꝑipatheticū, vt Arist. ipse 12° p̄me phīe apte testaꝛ: Tex. c. 17 ⁊ ratio dictat. Est enim aliqua aīa que ꝓpter se nō est separabilis: vt sensitiua: ⁊ vegetatiua: aliqua que ꝓpter se est separabilis, ꝓpter subm̄ iseparabilis: ergo erit aliqua que ꝓpter vtrūq̄ erit separabilis: talis est intellectiua. Hec enim q̄ itellectiua: separabilis est, ⁊ q̄ corpus eius mortale: etiā erit separabilis. Ille ergo extreme iseparabiles sunt actu: altera, q̄ sua nā depēdet a corpore: altera, q̄ eius corpus semꝑ depēdet ab ipsa: ergo media, cuz nec ipsa ab eius corpore necēio depēdeat, nec suū corpus semꝑ ab ipsa: erit actu q̄dez aliqñ separata. Habitudine vͦo semꝑ alicuius corpis act⁹: quā exponēz bonus Simplicius ꝑpulchre notauit in definitiōe data de aīa, dicēs itellectiuā aīam esse actum corporis per se s̄m habitudinem: nō autem s̄m actum.

Refutatur 7ª ratio: ⁊ exponiꝛ si est absurdum esse infinitum in actu. Cap. LXVII.

Preterea argumentaꝛ: q̄ data aīe imortalitate: cū mūdus sit eternus, ⁊ hoīes eterni in specie per successionē: erūt aīe post mortē hoīum ifinite. Hoc argumētū in lib. de itellectu plene est disputatuz. Nūc vͦo dicamus Egidium Romanū viruz doctissimū dixisse hoc argumētū eē nouum: nec erat tp̄e Arist. aliquo pacto notū: nam si fuisset notū: Arist. nō opinat⁹ eēt mūdi eternitatē: qd̄ vͦo nō fuerit notū: ex eo testaꝛ: q̄ nec tēpore Auer. erat notum: qui fuit quasi sibi coetaneus. Si enim fuisset notū tp̄e Auer. ille hoc induxisset ad ꝓbādum aīe vnitatē. Propter hec bonus Egidius tanq̄ minus malū ꝯcedit Arist. sibi ꝯdicere. Ego vͦo dico hoc argumētū fuisse notum tp̄e Auer. Naz lib. destructio destructionū disputatiōe p̄ma Auer. In solu- hoc argumētū ad verbū fecit: vt eo loco notaui. Scd̄o dico Arist. nō sibi esse ꝯtriuz, nam vt diuus expositor Tho- bu. 7. mas ingt, Aris. ꝓbauit infinitū nō eē in corpibus, vel in numeris, aut in numeroꝝ spēbus: que causanꝛ ex diuisione corpis: nam ꝯcesso tali, vel his ifinitis: nihil eēt p̄ter hꝰ, vt Arist. ꝓbat: at in rebus incorpeis Ari. nō negat infinitū actu esse: ⁊ spēs numeroꝝ eē actu ifinitas: quia ex hoc nullū seq̄tur eoꝝ absurdoꝝ: que Aris. deducit, vt 2° de itellectu lib. plenius legere poteris. Alij vͦo phīe Aris. nō ignari dixerūt in rebus incorpeis actu ifinitū eē posse, Imo de facto eē, actualitate entis. Nō aūt actualitate acceptionis: q̄m nō tot aīe accipi possunt, q̄n plures semper restent accipiende: sed quātum hec valeant: libro de intellectu diximus.

Refutaꝛ 8ª ratio: ⁊ ostēdiꝛ aīaz eē mediā: lꝫ aliquādo possit itelligē sine phātasmate. Cap. LXVIII.

Preterea argumētabaꝛ: est forma: cui⁹ operatio est sine corpore simpl̄r. s. tanq̄ obiecto, ⁊ subiecto: ⁊ daꝛ forma cuius opatio est cum corpe vtroq̄ modo: ḡ daꝛ media, cuius operatio est sine corpe vt subiecto: ⁊ nō sine corpore, vt obiecto. Nos vͦo dicimus debitū nature ordinē eē, q̄ deꝛ forma: cuius opatio nec e corpore incipit, nec per corpus expleꝛ: vt celestes aīe: daꝛ ⁊ forma: cuius opatio incipit a corpe, ⁊ per corpus expleꝛ: vt sunt aīāles queuis. daꝛ ⁊ media: cuius opatio a corpe incipit: non tñ expletur per corpus: vt itellectiua aīa: cuius itelligē ⁊ velle a corpore incipiūt. Nō autez expleꝛ per corpus: nec per

aliquā coꝛpoꝛis partē. Hoc pacto oꝛdo debit⁹ eſt, ⁊ poſſibilis, vt rōnes demonſtrāt, illo modo, vt ipſe conſtituit. Oꝛdo nō eſt poſſibilis: vt pulchꝛe ſuperius diximus.

¶ Refutatur 9ª ratio, ⁊ declaraƭ quō aīa ſeparata eſt hoc aliqd, ⁊ per ſe ſubſiſtens. Cap. LXIX.

Reterea argumētabaƭ: ſi aīa poſt moꝛtez remaneret, ipa eēt per ſe ſubſiſtēs, ⁊ hoc aliqd: quo cōceſſo nō erit foꝛma: qua cōpoſitum eſt per ſe ſubſiſtens, ⁊ hoc aliqd. Sed hoc argᵐ nō cogit: petit tñ magnaz qōnem, an. ſ. aīa ſit per ſe ſubſiſtēs, ⁊ hoc aliqd: ex eo. n. qꝛ foꝛma eſt, hoc aliquid eē nō pōt. Ꝑ. Si anima eſt hoc aliqd, ⁊ per ſe ſubſiſtēs: erit quoddā indiuiduū, ⁊ qdē in ſpecie cōpletū: quo ꝯceſſo: tūc coꝛpus eēt ei ſupadueniētiū, ⁊ accidētale, aut, vt albū parieti, aut nauis ipſi nauclero: ⁊ ſic a coꝛpoꝛe nō acciperet ſue ſpēi cōplemētū. Ꝑ. Si aīa hoc aliqd, ⁊ per ſe ſubſiſtēs eſt, nō videƭ cur coꝛpoꝛi debuerit vniri: nā aut illi vniƭ ꝓpter bonū eius eēntiale, aut accidētale: nō ꝓpter bonū eēntiale: quia tūc ſine coꝛpoꝛe nō poſſet per ſe eē: nec ꝓpter bonū accñtale: qꝛ ꝑcipue tale bonū accidētale videreƭ veri notitia: quā humana aīa per ſenſus accipit: qui ſine coꝛpoꝛe eſſe nō pñt: At talē veri notitiā aīa hꝛe pōt, ſine ſenſibus: ⁊ ſine coꝛpoꝛe, vt pꝫ in his aīabus: quę puerox fuerūt, qui anteꝗ̄ in lucez ꝓderenƭ, in vtero moꝛtui fuerūt. Hę. n. veri notitiā, atq; rerū ꝑfectā cognitionē hꝛe dicunƭ: quā (vt ꝯſtat) per ſenſus nō acceperunt. Ꝑ. Si aīa eſſet hoc aliqd, ⁊ per ſe ſubſiſtēs, nō eēt foꝛma in alio. Ꝑ. Si humana aīa eſt hoc aliquid, ⁊ per ſe ſubſiſtēs: aliquā ꝓpriam opatiōem hꝛet. Si enim aliqḋ operuz eſt ꝓpriū: ipſa erit ſeparata: ergo ſi ipſa eſt hoc aliqd, ⁊ per ſe ſubſiſtens: cum ex hoc ipſa ſit ſeparata: habebit aliquā ꝓpriā opationem: ꝙ vͦo ipſa nullā ꝓpriā opationem habeat, ex eo pꝫ, qꝛ illa nō eſſet niſi ipſum itelligere: qḋ nō ſine phātaſmate eſt. Plato in Alcibiade ꝑmo, vbi de nā hoīs diſputat, arbitraƭ aīam non ſolum per ſe ſubſiſtere: ſed cōpletam ſuę ſpēi nām hꝛe tradit: aſſerēs hoīem nō cōpoſituz ex aīa ⁊ coꝛpoꝛe eſſe: ſed aliud nihil ꝗ̄ aīam vtētem coꝛpoꝛe. Imaginaƭ enim ꝙ ſicut cytharedus eſt hō cythara vtens: ⁊ credo hō inſtr̄is, qbus incidit, vtens, ita hō eſt aīa coꝛpoꝛe vtens. Iuxta hāc opinionem aīa erit ⁊ per ſe ſubſiſtēs, ⁊ hoc aliqd cōpletū in ſpecie: erit ei ⁊ coꝛpus ſibi aduentitiū, vt inſtr̄m artifici: erit ꝑterea nō ipſa coꝛpoꝛi vnita: ſed coꝛpus ipſi ꝓpter perfectionez nō aīę, ſed ipſius coꝛpoꝛis. Inſup nō eſt ſᷣm Platonem aīa foꝛma in alio quaſi illud infoꝛmās, vel quaſi illi accidēs: ſed vtēs: vt nauta naui. Ꝑ. Scḋm plura aīa habet opationē ꝓpriā: lꝫ aīal humanum nō habeat illā, vt Plotinus dicit: ſed hęc opinio eſt reꝓbata ab Ariſt. ex eo, qꝛ aīa eſt actus coꝛꝑis: quo viuimus. Viuere autē viuētibus eſt eſſe. Ꝑ. Si aīa eēt foꝛma coꝛpoꝛis vt nauta naui, ⁊ vt cytharedus cytharę: tūc aīa nō daret ſpēm homini: ⁊ aīali ipſi humano: cuius cōtrariū videmus: nam recedente aīa a coꝛpoꝛe: illud nō remanet niſi ęquiuoce. Ꝑ. Si aīa eſſet in coꝛpoꝛe, vt nauta in naui, ⁊ vt cytharedus in cythara: tūc vnio animę ad coꝛpus nō eſſet niſi accidētalis: quo cōceſſo, tūc moꝛs, quę eſt ſeparatio animę a coꝛpoꝛe: nō eēt coꝛruptio ſubſtātialis: Verū de hac poſitione volumus hęc ſufficeƭ, qꝛ alibi diſputabiƭ lōge ꝓlixius, ⁊ rōnibus euidētioꝛib⁹. Illud tñ nūc nobis ſatis ſit hāc opinionē nō eſſe ꝑipatheticā, vt etiam Pōpo. autumat. Alij ſunt qui aīam dixerūt eſſe olno a coꝛpoꝛe, qa vel armoniā, vt Empedocles, vel cōplexionem, vt Galenus, vel mixturā, vt Alexāder, vel aliquid eductū ex ſemine, ⁊ per coꝛpus ꝑxiſtēs: vt Pōpon. hi ipſaz nec per ſe eſſe, nec per ſe exiſtere, nec per ſe ſubſiſtere, nec eſſe hoc aliquid dicerēt: ſed penitus foꝛmā coꝛpoꝛis, ⁊ partē eius, qḋ eſt hoc aliquid: quę opinio reꝓbata eſt: naz vna aīę opatio eſt itelligere vniuerſalia abſtracta ⁊ a mā: ⁊ a cōditionibus materię: ad qḋ itelligere nullū coꝛpoꝛeuz inſtrumētum cōicat, ita vt ſit intelligēdi oꝛganum, vt oculus vidēdi. Ꝑ. Alia eius opatio eſt velle: qḋ quādoq; eſt eox: quox cōtrariuz coꝛpus affectat: ⁊ appetit: quę oīa ſigna nobis ſunt, ꝙ aīa e coꝛpoꝛe nō dependeat: immo ſit aliquid ab eo abſolutū per ſe ens, per ſe exiſtēs: cuius eē coꝛpus participat: habēs ꝓpriā ⁊ peculiarem opationez, ad quā coꝛpus nō eſt ſimpliciter neceſſariū, ſed ſolū pro illius acqſitione, ⁊ pro illius vſu dum ipſa eſt in coꝛpoꝛe. Dicebamus enim coꝛpus nō eſſe neceſſariū ad ip̄m intelligere ſᷣm Simpliciū, niſi pro acqſitione ſpecierū: qbus aīa ipſa reddaƭ potēs elicere actū ſuū: quādocūq; voluerit. Nō aūt pro eē ſimpliciter, quādoqdez illis acqſitis: lꝫ ipſa ſine phātaſmate actum elicere nō poſſit, dum eſt in coꝛpoꝛe ꝓpter nexuz v̄tutū, ⁊ qꝛ dum eſt in coꝛpoꝛe intelligit vniuerſale in phātaſmate: tñ ſimplr̄ pōt ſuū actum elicere ſua nā: vnde de facto poſt moꝛtē elicit, cuz nec ſibi ſint ſenſus cōnexi: nec intelligat vl̄ia in phantaſmatibus: quę ſunt in coꝛpoꝛe. Patet ergo ex ipſo itelligere et velle, aīam nō depēdere a coꝛpe, nec eſſe per coꝛpus, nec exiſtere per coꝛpus, ſed potius coꝛpus eſſe ⁊ exiſtere per aīam, vt 2º lib. de aīa Ari. expoſuit. ¶ Sed ad qōnē quę quęrit vtruz aīa per ſe ſubſiſtat, ⁊ ſit hoc aliquid, ex his nō apparet reſpōſio: diuus Thomas, vt potui ꝑcipere in qōnibus de aīa, arbitraƭ aīam eſſe hoc aliqd ⁊ quidē per ſe ſubſiſtēs: nō ita, vt habeat in ſe cōpletaz ſpēm, ſed eſt quaſi perficiēs ſpēm humanā, vt eſt foꝛma coꝛpoꝛis. Et ſi recte percepi, videƭ mihi eum voluiſſe talē diſtinctionez, ꝙ hoc aliqd, ⁊ per ſe ſubſiſtēs eſt duplex: alteruz qḋ nec depēdet ab alio, vt a ſubiecto: ⁊ nec ab ipſo aliud, vt a foꝛma: ꝭ pacto Socrates, ⁊ Plato: ⁊ omne indiuiduuz ex materia, ⁊ foꝛma cōpoſituz eſt hoc aliqd, ⁊ per ſe ſubſiſtēs, ⁊ quidē in ſpecie cōpletum: hoc pacto etiam deus eſt per ſe ſubſiſtēs: quia a nullo depēdet, ⁊ nullius eſt foꝛma: ⁊ iuxta hūc modū Aueƭ. diceret nullam cęleſtiū animaruz eſſe hoc aliquid, ⁊ per ſe ſubſiſtens: quoniā lꝫ ab eius cęlo nulla depēdeat, vt a ſubiecto: tamē cęlū ab ipſa dependet, vt a foꝛma. Et per hūc modum anima nō eſt hoc aliquid per ſe ſubſiſtēs, ⁊ in ſpecie cōpletum: quia lꝫ ab eius coꝛpoꝛe non dependeat vt a ſubiecto: tamē eius coꝛpus ab ea dependet, vt a foꝛma perficiēte, ⁊ infoꝛmāte, Alterum vͦo eſt hoc aliquid ⁊ per ſe ſubſiſtēs, quod nō depēdet a coꝛpoꝛe, vel alioquouis, vt a ſubiecto: tamē ab ipſo coꝛpus vt ab eius foꝛma perficiēte atq; infoꝛmāte dependet: ⁊ tale lꝫ hoc aliquid per ſe ſubſiſtens dicatur: quatenus eſt ens ſimpliciter ſᷣm eſſentiaz eius independens: nō tamē eſt cōpletum in ſpecie: quoniaz eſt foꝛma ſui coꝛpoꝛis ⁊ perficiēs, ⁊ ipſiuz infoꝛmās. Iuxta hūc moduz aīa eſt hoc aliquid ⁊ per ſe ſubſiſtēs: ⁊ quęlibet etiā cęleſtis anima: nam nec aīa intellectiua, nec intelligētiarum aliqua depēdet a ſuo coꝛpoꝛe: lꝫ coꝛpus ab ipſa, vt a ſua foꝛma depēdere videtur ſᷣm Aueƭ. Quia vͦo hoc tale per ſe ſubſiſtēs perficit coꝛpus, nō eſt cōpletuz in ſpecie. Ad hoc enim vt aliqd dicatur cōpletuz in ſpecie, nō modo requiritur, vt ipſum a nullo, vt a ſubiecto depēdeat, ſed vt ab ipſo, vt a foꝛma perficiēte, nullaz coꝛpus depēdeat. Et qa nō eſt cōpletum in ſpecie: ideo nō habet operationē, ad quā ſaltē acqrēdam, vel per accidēs eius coꝛpus, qḋ ꝑficit, non ꝯcurrat, ideo aīa (lꝫ ſit hoc pacto hoc aliqd) ⁊ per ſe ſubſiſtēs, nō habet opationē, qn ad illam aut acqrēdā, aut exercēdaz per accñs: aliqñ coꝛpus ꝯcurrat. ¶ Ex his pꝫ dr̄ia iter hoc aliqd ꝑ modo, ⁊ 2º modo: nam hoc

nam hoc aliqd primo modo habere põt operationẽ ꝓpriã a nullo extra se dependentẽ, nec pro fieri, nec pro vsu facti: At hoc aliqd scd̃o mõ saltem pro fieri reqrat id: cuius est forma perficiens, pro vsu facti vo, nõ nisi p accidens dum est in illo: dicebamus.n. animã reqrere phãtasmata, ⁊ organa corporea, in qbus phãtasmata sunt, vt colores in pariete, pro acquisitiõe specierꝝ: nõ aũt pro electiõe sui actus, nisi dum est in corpore, vel ꝓpter nexum virtutũ: vel qa dum est in corpore nõ intelligit nisi vtia in phantasmatibus: quę sunt in corpore. ¶ Ex his vlteriꝰ appet obiecta nõ cogere, primũ quidem nõ: quia nõ est incõueniens animã esse hoc aliqd per se subsistẽs, ⁊ formã corporis: qm̃ nõ est hoc aliqd primo mõ: sed scd̃o mõ. Scd̃z etiã deletur, quia si anima esset hoc aliqd ⁊ per se subsistens primo mõ, esset in specie completũ: esset.n. tũc ſm omnes cõditiones hoc aliqd. Hac rõne pꝫ ꝙ nec corpus aię: nec anima corpori est quid aduentitiũ: qñqdem aia est hoc aliqd, ⁊ forma pficiens, vt dictum est. Tertium refutaꝛ, qꝛ anima vnitur corpori, ⁊ ꝓpter bonũ corporis essentiale, ⁊ ꝓpter bonũ essentiale compositi ex anima, ⁊ corpore, ⁊ ꝓpter bonũ accidentale aię, quę est notitia veri: Cum vo dicebaꝛ pueroꝝ aias habere rerũ cognitionem, ⁊ non per corpus: de hoc postea dicemus copiosius: nũc vo peripathetice arbitror esse dicẽdum illas animas nihil veri cognoscere: imo post obitum nihil penitus intelligẽ. Aristo.n. voluit phãtasmata esse necessaria ad intelligere, saltem pro acquisitiõe specieꝝ: quibꝰ aia redditꝛ potens suum actum elicere. Cum igiꝛ animę taliũ nũq̃ aliqd in phantasmatibꝰ acceperũt: potentes nõ sunt earũ actuũ elicere: ꝓpterea Aristo. diceret has aias frustra eẽ: cum nunq̃ ꝓpriam operationẽ attingere poterũt. Catholici vo dicerent, ⁊ has aias, ⁊ aliquoꝝ bolum post mortẽ intelligere nõ res nãles: sed aliqua, quę nõ ex vi spẽi humanę, sed ex vi separatõis intelligerẽt. Aię.n. ex vi separationis intelligunt post mortẽ aliqua de pęnis ⁊ pmijs, de separatõe, vt ꝙ nõ amplius sunt in corpore ⁊ hꝫ: quę nõ vi speciei intelligi pñt, sed vi separatiõis: Utrum vo Aristo. hęc diceret, postea erit disserẽdum. Quartũ etiã nõ cogit: diximus.n. hoc aliqd scd̃o mõ posse esse hoc aliquid pro se subsistens, ⁊ formã corporis: qm̃ nõ est completum in specie. Quintũ deletum est, diximus.n. aiam nõ habere ꝓpriam operationẽ, ad quã saltem corpus nõ cõcurrat pro fieri: ⁊ pro vsu facti dum est in corpe: dicemus enim ipsã nõ esse hoc aliqd cõpletum in specie: tñ habet ꝓpriam operationẽ, quatenus acquisitis speciebꝰ ipsa per se põt elicere suũ actum: ⁊ hoc ex eo sibi competit, qa nõ depẽdet a corpe, vt a subiecto. ¶ Sed adhuc dubitatio occurrit nõ parua: nam post mortẽ aia remanet hoc aliqd, ⁊ per se subsistens, cum habeat ꝓpriã operationẽ, ⁊ qdem sine corpore: ⁊ nullius corporis est forma: Utrũ ergo sit completa in specie: videꝛ.n. ꝙ sic: est enim per se subsistens, ⁊ hoc aliqd: habet ꝓpriam operatiões, ⁊ nõ est forma corporis: ergo est completa in specie. Accedit ꝙ si nõ erit completa: ꝑpetuo stabit sine suo complemento: ⁊ ita quasi violenter. Ego dicerẽ talem aiã nõ eẽ completã in specie, lꝫ habeat oĩa illa: qm̃ ad hoc, vt aliqd sit cõpletum in specie, requiriꝛ, ꝙ nec acceperit aliqd ab eius subiecto, quo reddaꝛ potens agere: nec sit aptitudinaliter adhuc illius forma. Mõ anima accepit species a corpe: ⁊ post mortẽ aptitudinalr est forma sui corporis: ad qõ semper seruat habitudinẽ. Cum vo dicebaꝛ aiam remanere aliqd violenter: respõdetur nõ esse absurdum ſm quid: lꝫ simpliciter nõ sit aliquid violentum. Ꝓ. non est absurdum hoc esse ſm indiuiduũ, modo non ſm totam speciem tale sit. ¶ Ex his apparet quomõ anima sit hoc aliquid ⁊ per se subsistens: ⁊ quomõ nõ: hactenus de nona ratione: ex solutione none rationis morꝫ patet refutatio decimę rationis: diximus enim nõ esse absurdum animã ſm indiuiduũ stare infinito tempore sub modo imperfectiori, ⁊ finito sub modo perfectiori: modo in specie semper ⁊ infinito tempore aliqua sit sub modo perfectiori: vt est in proposito: semper enĩ est aliqua anima cum suo speciei complemẽto: ⁊ semper aliqua vnita corpori: semper etiam aliqua imperfecta: lꝫ ſm substantiã vtroqꝫ modo sit ęque perfecta.

De aiabꝰ pueroꝝ.

¶ Repetiꝛ vndecima rõ, ⁊ cõplura dubia d̃ aia post mortem quęruntur. Cap. LXX.

Preterea argumentabaꝛ, de loco aię, cũ.n. desinit corpꝰ informare, si ad locũ pficisciꝛ, qõ est an ad illũ motu, an alteratione pficiscaꝛ: nõ.n. vi aliquo mõ, cũ sit ipsa indiuisibile qd: qõ moueri põt 6° physicoꝝ. Sin aũt remanet nullibi ꝓhiberet nihil eẽ aliquas intelligẽtias sine corporibꝰ nullibi existẽtes: qõ Aristo. negat. Sꝫ de aia post mortem, nõ hęc tñ dubitãda sunt: Primo.n. dubitatio esset qsnã esset illi locus: Scd̃o dubitaret an exiens pficisceret in dextrũ, an sinistrũ, an sursum an deorsum: ⁊ rursus q̃uis loco: an nãlr, an volũtate, ⁊ electiõe, ⁊ quouis mõ, an ipsa cognoscat locũ, ad quẽ delata eẽt: an vt lapis sine cognitiõe ad centrũ: ita ipsa ad locũ pficisceretꝛ: an ipsa cognoscat se mouẽ ad illũ: ⁊ postq̃ puenit, cognoscat se puenisse. Ꝓ. Si exit corpꝰ, vtrũ cognoscat se exisse ipsũ. Ꝓ. Si aia desinit informare: an successiue, an subito desinit informare. Insup vtrũ oiũ aiaꝝ vnꝰ sit cõis locus, an diuersi. Ꝓ. Utrũ oẽs aię in eo loco sint eq̃lr affectę, an diuersimode. Adhuc vtrũ post mortẽ aię patianꝛ, aut gaudeãt, aut affectu aliq̃ afficianꝛ, quo in vita nõ affici dicebanꝛ. Ꝓ. Utrũ post mortẽ eoꝝ amicoꝝ, ⁊ ꝓpiquoꝝ mutatiões cognoscat, aia q̃ꝝ ⁊ in vita cognouit. Rursus an cognoscat singularia. Insup an post mortẽ ſuet scias hic acqsitas, ⁊ vtutes oẽs: q̃s ex actibꝰ nacta est, ⁊ an illis vti possit. Ꝓ. Utrũ post mortẽ aię se cognoscãt, ⁊ an altera alterã alloqui possit. Post hęc maxia qõ est, si aia põt post mortẽ locũ mutare, ad quẽ ꝓfecta, vl' d̃putata erat: ⁊ nobis apparẽ. Ꝓ. Si imutabilr vult oẽ: qõ vult, ⁊ cõplura alia, q̃ d̃ aia sepata q̃ruꝛ, possẽt disputari: sꝫ hęc sufficiãt.

¶ Quę peripathetici dicerẽt de his qõnibꝰ. Cap. LXXI.

De his igiꝛ qõnibꝰ, qd peripathetici senserint, qdiu eoꝝ pnceps Aristo. nõ leue est disserẽ: Scimꝰ.n. qões hasce tpe Ari. nõ fuisse notas, ꝑpea ad eas nec Arist. nec ꝑipatheticoꝝ vllus rñdit vt peripatheticus. qñqdẽ ad eas Aristo. rñdere nõ potuit nec ex his, quę dixit, nec ex mõ suo philosophãdi: nec ex rõne tradẽdi. Ex his.n. q̃ ipse dicit, has qões definire nõ potuit: qm̃ in libris, q̃s hẽmꝰ: nihil tradidit nisi sciẽtifice, aut ꝓbabilr: modo hę qões nec sciẽtifice: nec ꝓbabilr definiri pñt. Sꝫ ꝓ maiori pte ꝑ credita, vt dicemꝰ. nec ẽt ex mõ philosophãdi: arbitraꝛ enĩ sciẽtẽ ea debẽ docẽ: q̃ ex sensibꝰ, memorijs, ⁊ experiẽtijs colligi pñt. At qõnũ haꝝ vitas ꝓ maiori pte captum nrm̃, ⁊ sensus excedit. nihil.n. in sensibꝰ repiꝛ q̃ possimꝰ d̃ aia sepata has qões d̃finire: Rursus nec ex rõne tradẽdi: qñqdẽ Arist. ꝓ°, ⁊ pcipuũ tradẽdi argm demsatione eẽ fateꝛ. At ꝯstat hęc ꝓ maiori pte demsatõe tradi ñ posse. q̃re ex his, q̃ dixit: ⁊ ex mõ suo philosophandi ⁊ ex argo tradẽdi solũ hic possumꝰ aiaꝫ remanẽ post mortẽ: ex his, quę dixit, qꝛ plra dixit ex qbꝰ apte hĩ aiaꝫ remanẽ post mortẽ: cuiꝰ vba supiꝰ induximꝰ. Ex mõ vo philosophãdi: qꝛ experimur quędã quę nobis dant aiam nõ dependere ex corpore: vt intelligere, ⁊ velle. Ex ratiõe vo tradendi:

qm̃ pluribus rõnibus eam e corpore nõ dependere ꝓbatum est. Utrum võ ipsa cum desinit corpus informare, feratur in alium locum, vel nullibi remaneat, ex ys, quę dicit, vel ex ys: quę sensibus subiacẽt: respõdere nõ põt. Ad hęc qs sit animę separatę locus, ⁊ an cũ exit, dextrũ, vel sinistrũ petat, An nãliter, vel volũtate: Aristoteles etiaꝫ nullo pacto definire põt. It̃. An cognoscat locum, ⁊ reliqua: Aristoteles minime definire põt. Quare ea solũ scire põt, quoꝝ est in sensibus aliquid: e quo facile possunus illa ꝓbare. Plato võ: cuius modus philosophandi fuit ex intelligibilibus ad sensibilia, has qõnes ⁊ plures soluere põt, nam arbitratur esse bene dicta: quę intelligi possunt, atq̃ꝫ rõni nõ repugnãt: vt in Parmenide pꝫ: vbi ideas posuit separatas, qa sic intelligi possunt: Et qꝛ rõni nõ repugnat. põt etiaꝫ hęc definire ex argumẽto tradendi: qñqdem Plato nullam demrãtõis rõneꝫ: sed primã pręcipuãq̃ꝫ virtutẽ fidem cõstituit, per quasꝫ res diuinas merito colendas existimat: vt in Timęo: libro de legibꝰ pmo, ⁊ 12°. Cum igit̃ Plato in his, quę nõ apparent: fide vsus sit, ⁊ maioꝝ auctoritate: iure has qõnes facile definire põt. Accedit ꝙ plura dixit, ex quibus põt qõnes facile determiare. Quare si quis vellet dicere de aĩa separata nihil aliud sciuisse Aristoteleꝫ, nisi separabilitateꝫ, nõ male diceret: Cum. n. cętera nõ dubitarit: eũ illa ignorasse, nec scire posse: non est temerariũ fateri. Possemus tamẽ nos apud quos qõnes istę emerserũt, coniecturabiliter definire vel per ea, quę sequũtur ex his, quę Aristo. dixit, vel nõ cõtradicendo his, quę dixit. Possumꝰ etiam soluere illas ex ys, quę Plato dicit, ⁊ ex ratiõe tradendi Platonica: ⁊ ex modo philosophandi. Possumus etiam qõnes has catholice definire: qõ quia nostrum ꝓpositũ transcẽdit, hunc moduꝫ theologis reliqui. Quare dato ꝙ peripatheticus qõnes hasce ignorauerit nõ debet negare separabilitatẽ animę, quã ⁊ ex his, quę Aristoteles dixit, ⁊ ex modo philosophandi: ⁊ ex argumẽto tradendi scire videt̃: Hęc generatim de his qõnibus.

Soluit̃ pma. q. ⁊ declarat̃ an aĩa cũ exit a corpe motu, an alteratiõe ad locũ sibi ꝓpriũ ꝓficiscat̃. Ca. LXXII.

Et vt diximus: lꝫ veritatem haꝝ quęstionuꝫ peripatheticus determinare nõ possit, nec ex his, quę Aristoteles dixit: nec ex modo, quo Aristoteles philosophatꝰ est, nec ex argumẽto: quo in philosophãdo est vsus: Enitemur qõnes hasce definire vl̃ ex his, quę sequũtur Aristotelis dicta: vel ex his: quę non cõtradicunt eis, quę ipse dixit: vel ex his quę Plato tradidit, aut ex eiusdẽ philosophãdi modo: aut ex argumẽto: quo philosophatꝰ est de rebꝰ diuinis. s. per fidem, ⁊ maioꝝ auctoritatẽ, accipiẽtes a nostris sanctissimis viris: quoꝝ nulla maior auctoritas est: Sic. n. quę Aristoteles incępit, nos ꝑficiemus. Ex ipso. n. ⁊ ex eius philosophãdi modo: ⁊ ex argumẽto, quo in philosophãdo est vsus: solum habemꝰ intellectiuã aiaꝫ nec ortam esse ante corpus: nec mori cum corpore: nec vnam omniũ esse, imo esse formã humani corporis multiplicatam pro corpoꝝ numero: vt diximus auctoritatibꝰ, ⁊ rõnibꝰ ex eo acceptis. Qum ergo quęritur an aĩa post mortem in aliquo loco remaneat, vel nullibi: ⁊ si in aliquo: vtrum motu locali, an alteratione ad illum accedat, vt peripatheticus dicerem apud Aristoteleꝫ nõ esse nisi duplicem locuꝫ, Alterum corpoꝝ circũscriptiuũ, Alterũ spirituum per operationẽ, vt primo de cęlo declarauimus:
p̄ de celo Aristoteles enim auctoritate barbaroꝝ, ⁊ gręcorum deo
T. cõ. 22. assignauit cęlum pro loco: ⁊ dys etiaꝫ cęlum eodeꝫ libro:
T. cõ. 100. ⁊ vt inquit Auerroes 2° de cęlo: Aristo. 8. libro physicoꝝ
T. cõ. 25. primũ cęlum deo locuꝫ ascribit: In scdo võ de cęlo, ostũ:

⁊ hoc ex eo: quia illic apparet operatio. Quia igit̃ anima post mortem circũscribi nõ potest ab aliqua corporis superficie, circũscriptiue nullibi esse põt: quia võ eius operatio nullibi apparet, imo extra se nihil agit, in re nullibi esse poterit per operationẽ. quo fit, vt post mortem ipsa nullibi esse possit: lꝫ sit ens in rerum natura existens. Aristoteles enim contra antiquos 4° physicoꝝ inquit, lꝫ oẽ qõ est in loco, sit ens: nõ tamẽ omne ens est in loco: remanet ergo anima post morteꝫ, ⁊ quidem ens in reruꝫ natura existẽs: nõ tamẽ in aliquo loco. Accedit ad hęc, ꝙ ipsa est ꝫm veriores peripatheticos idiuisibilis, modo rei indiuisibili cum motus attribui non possit: iure nec locus assignandus erit: remanet ergo anima post mortem ens ęternum: lꝫ in nullo loco. Cum igitur anima desinit corpꝰ informare, desinit esse in loco: in quo erat per accidẽs ratione corporis: non tamẽ desinit esse: cum remaneat ens ęternuꝫ, ⁊ imortale. Platonici võ, vt Alcinous, si recte ꝑcępi tres loci species posuit, Primuꝫ circũscriptiuũ, quo corpora ⁊ magnitudines locantur. Secũduꝫ definitiuũ, quo spiritus, ⁊ substãtię limitatę, atq̃ꝫ finitę statuuntur. Tertium per oꝑationẽ, quo locauit deũ in cęlo, vbi eius velocissimus motus apparet: diffinitiuus locus est, quo res definitur ita hic esse, ꝙ non alibi: qm̃ si ageret, ita hic appareret eius operatio, ꝙ nõ alibi. Hanc triplicem loci speciẽ Scotus vir doctissimus vt peripatheticus asserit: nec ab ratione: cuꝫ. n. omnis substãtia siue corporea, siue incorporea pręter deũ sit limitata: omnis talis, si ageret: ita hic, ꝙ non alibi agere posset: ergo ita hic, ꝙ non alibi definienda est, erit ergo alicubi definitiue: qua ratiõe fit, vt omne quod est in loco circũscriptiue, sit in loco, ⁊ per operationẽ, ⁊ definitiue: contra võ nequaq̃ꝫ. Et omne qõ in loco est definitiue, in loco est per operationem, si agit extra se: ⁊ nõ ecõtra: Deus ergo solus per eius operationem locãdus est. Tunc si hęc cõcedantur, dicerem post mortem animã remanere in aliquo loco definitiue: quicunq̃ꝫ ille sit: naꝫ postea dicemus: ad pręsens tñ sit stella compar: vel cęlum empyreuꝫ. Et cũ quęrit̃ alteratiõe, an locali motu ferat̃ ad illuꝫ: dicerem (si veruꝫ est ꝙ indiuisibile motu cõtinuo moueri nõ possit) illam in eũ locum subito mutari, quia pmũ instans, quo illa est in stella, est primũ nõ esse hominis, ⁊ sic nec alteratiõe, nec motu locali illa fertur in stellam: sed mutatur ad illam per subitariaꝫ mutationẽ, qũo si daretur vacuũ: graue fieret deorsum: huc vsq̃ꝫ sic rñdendo: lꝫ respõsionẽ ꝓbare non possim, ys, quę Aristo. dicit: nõ aduersor. Qui võ diceret indiuisibile motu ꝯtinuo moueri posse: vt Scotus arbitratur, ⁊ quidem nõ cõtra Aristo. rñdere posset eam post mortẽ ferri ad stellam motu locali, quãto võ tempore, ⁊ quo motu nobis ignotuꝫ est ex his, quę nostris sensibus subiacent. Thomas vir doctissimus ⁊ solum meo iudicio Prĩa p
peripatheticoꝝ pnceps, imaginat̃ eo mõ moueri aĩam, de q. 52. ar
quo ⁊ angelus ꝫm theologos mouet̃. Mouet̃ aũt ange ticu. 3.
lus, quo est in loco: est aũt angelus in loco ꝫm contactuꝫ virtutis, vtpote qa illic agit: vel quia illic agere põt: ideo mouet̃ quatenus sua virtute diuersa loca tangit, nõ quidem simul: sed successiue: quo fit, vt motus aię sit aliud nihil q̃ꝫ diuersi contactus, quibus ipsa diuersa loca tangit sua virtute. ⁊ quia hi contactus nõ necessario sunt cõtinui, sed successiui, cum diuersa loca tangere non possit simul: ideo aię motꝰ ęquiuoce dĩ: vtpote discretus. Utrũ võ possit esse aliqua ꝯtinuitas, Thomas exponit, de qua nobis nulla sit cura: sufficiat autem nobis dicere animã non esse in loco, per hoc ꝙ continetur a loco: sed potiꝰ qꝛ sua virtute illum continet, sic mouetur non per hoc ꝙ ipsa successiue cõmensuretur loco: sed per hoc ꝙ succes

siue sua virtute diuersa loca tangit: potest ergo dici aias post mortem moueri: non quidem motu vniuoce dicto cōmensuratiue mutādo loca: sed equiuoce dicto: virtualiter illa contangendo: vtrum vo proficiscendo ad stellam: necesse sit pertransire medium: questio est catholica: quā vir ille perpulchre determinat. Patet autem hāc determinationē iis, que Aristoteles dixit, non aduersari: quia lз talem motuз nō nouit Aristoteles: ille eis, que dixit nō contradicit: cum solum locutus sit de motu corporum. Est tamē bene verum nos talem motum non posse probare ex his, que sensibus subiacent: Sed nobis constat pura fide: qua Plato vsus est in rebus diuinis. Hierardus vir doctissimus, et nō ignar' peripathetice doctrine compluribus argumētis arbitratur omnez formam, etiam intellectiuaз animā esse diuisibilem: atqз extendi corporis dimensione: si enim dimensio precedat anime receptionem, ipsa extenditur, quia recipitur in subiecto quāto: vt Auer. inquit in libello de substantia orbis. Sin autez dimensio anime receptionē sequatur: cum anima sit pars compositi quanti, vel imediata ratio recipiendi quātitatem: anima ipsa extendatur, necesse est. Quod si hec positio vera sit, dicere oportet animā post mortez remanere extensam ea. s. extensione, quaз accepit a corpore: quo concesso, et eam moueri et in loco esse etiam circūscriptiue nihil phibebit. Hanc opinionē Philoponus in his cōmentariis olfecit, q in libris de aia sub Ammonii doctrina conscripsit. Dicit enim intellectiuā animam in corpore nactam esse quādam corporeitatez: qua et moueri, et in loco eē, et pati potest: imo et nobis apparere: vt nō semel in corporibus mortuis spectata est. Hec positio si vera sit, nō affirmo, vtrū defendi possit, q vult, querat: satis est nobis per multiplicem viam nō a mente Aristo. alienā dubitationē hoc pacto definisse.

Eodē li bro eadē q. ar. x.

¶ Soluitur scda qō, et determinatur d loco animaz post mortem. Cap. LXXIII.

ERat scda questio de loco animaz post mortem: et quis sit, et qualis. Hec eniз questio pro magna sui parte ex his, que diximus capite proximo: definita est: nam si duplex sit locus tm̄, aut per operationē, aut circūscriptiuus p superficiē corporis ambientis: dicemus animā post mortem nullum tenere locum: lз remaneat ens eternum, et imortale: nam lз omne qd est in loco: sit ens: non tamen omne ens est in loco: Plato eni in Parmenide ideas posuit, quas separatas a singularibus arbitratur esse: eas tamē nullibi statuit: nisi per indistantiaз forsitan in singularibus esse dicātur. Argumētuз rei huius est, q post mortez anima nullam habet operationē extra se nobis apparentez. Ergo per operationē non potest esse in loco: ipsa non est corpus sm veritatē, ergo non est in loco circūscriptiue, Qd si dicatur, pari ratione posse dici plures esse substātias separatas nullibi existentes: qd est cōtra Aristotelem: Facile respondet Aristotelem nō posuisse substātias separatas preter eas, quaз aut apparet operatio: aut aliquādo apparuit, lз ergo anime operatio post mortem nō appareat: apparuit, et talis: que dedit animas remanere. Posuit et animas celoз, q illarum operationes nunc, et semper apparuerint. Sin aūt dicamus aiaз esse in loco vel definitiue, si substantia sit indiuisibilis, et limitata: vt est rei veritas: vel circūscriptiue si sit corporea, vel diuisibilis, vt est opinio alioз: de loco eius post mortem nō parua questio erit. Albertus in eo libro, quē de origine anime conscripsit, cum inspexisset animarum locum nō esse ab Aristotele definitum, processit auctoritate Socratis, Platonis, et Speusippi: Asserens aiarum locum esse stellam comparem ei corpori, in quo prefuit. In hāc. n. venire aias asserit, hūificoз boiuз aias dicit in illa beata vita frui ppetuo, maleficoз ppetuo tristari, miseria semper affici. Quid vo sit hec stella cōpar: libro de intellectu z° diligēter exposui: Nunc vo dicamus eā planetaз de quinque erraticis esse: que in genitura hominis dominiū assumpsit: cum eniз corpus humanum virtute huius factum fuerit, stella virtute saltem semp illi corpori compar, atqз persimilis dicetur, Hec ratiōe aliqui Iouis filii dicti sunt, alii Saturni, alii Martis, Veneris alii, et Mercurii alii: Quod. s. in coз genitur Iuppiter, aut Saturnus, aut Venus pfuerit, virtute cuius corpus humanū compar, atqз illi persimile dicetur: In hac compari stella Plato animas creatas ante corpora tradit, descēdere vo ad corpora comparia, que stelle similia sunt, redire vo post mortem ad stellam, iterūqз et ad corpora anno maximo reuoluto, reuerti, fieri hoc vicissim tempore infinito. Albertus ergo arbitratur animas non redire ad stellam, cum in ea nō prefuerint, Sed pficisci post obitum, vt in illa sua virtute fruat: atqз malitia tristetur, vt dicemus. ¶ Sed 5 hāc opinionē occurrit nō leuis dubitatio, nam corpus alterius hominis longe est similius hoīs corpori prius corrupto, qз stelle quouis mō compari: ergo post mortez potius erit, vt in loco in corpe alterius hominis, qз in stella: Accedit ad hec, q fieri pōt, vt corpus succedens sit etiam virtute stelle prioris genitum, atqз cōsimilibus dispositionib' affectum, Ergo eē potest locus anime post mortez prioris corporis ipsi persimilis. Defendi potest q aliter est de loco, aliter de subiecto alicuius forme. Locus eterne rei nō potest esse nisi eternus, vt Aristoteles inquit libro de celo primo, at forme eterne saltem a parte post subiectuз esse potest temporale, cuз nō sit simpliciter eterna. Anima ergo Socratis post mortem nō pōt esse in corpore Platonis etiā sibi simillimo, quia vel erit in eo, vt in loco: et hoc nō, qz Platonis corpus nō est eternum, nec vt in subiecto, quia nō solum requireret similitudo dispositionū, si deberet aia illud Platonis corp' informare, sed dispositionū numeralis identitas. quare restat stellam comparem assignari posse pro loco aie, qm ei similis, et perpetua est. Corpus aūt Platonis lз sit simile, nō tamē perpetuū. Ex hoc apparet causa cur aia desinēs informare corpus Socratis, nō incipit informare corpus Platonis, vt Landauensis deducebat, nam nō solū dispositionū similitudo reqrit, sed idētitas: quare lз dispōnes corporis Platonis essent similes dispōnib' corporis Socratis, aia desinens informare Socratis corpus, nō incipiet corpus Platonis informare: cū dispōnes numero nō sint eedē in vtroqз: Quod Landauēsis nō aduertit. Hec misio lз pbari nō possit ex his, que nris sensib' subiacent, nec demōratōe, nec ex his, que Arist. dicit, est piecturabilr pbabilis, et nō aduersat his, q Arist. dicit. Has stellas cōpares fortasse Plato in Gorgia per beatoз insulas intelligit, et Arist 7 politice, et z° iconomice. naз qualibet stella solitudine aspect' insula in celo indicat. Verū mihi non 9sonat, vt vnus idēqз locus sit beatoз, et tristiū: vn̄ nec sanctissimi viri h affirmant, ppea Platonice dicēduз est eā stellam beatā aiaз petere, cuius silitudinē ex vsu virtutū, et reз quas intellexit, in corpe nacta est, vt in Timeo ingt Plato: Aia eni que se exercuit in mercurialib', si post mortē meret beatitudinē: ad stellaз mercurii pficiscet, Si exercuit se in saturniis, merēs beatā vitā ad Saturnū pficiscet: Que vo praue bis vsa fuerit i corpe, detrudit ad iferos sз Pla. in phedone: vel infra lunarē sphērām in h infero mūdo lugebit: que res magis mihi plз, naз cū aie pares nō sint

Trac. z°. cap. 8°.

I. cō. zz.

nec locis pariter gaudebant: Iuxta ergo hęc duo aiabus assignabimus loca: prauoꝝ quidem hoium, dabimus inferos, hoc est mũdum hũc nostrũ, cũ nõ meruerint cęluꝫ scandere, eoꝝ uero, qui pie, iusteqꝫ vixerunt, dabimus beatoꝝ insulas, cum dijs ipsas associãdo: quę sunt stellę animabus compares, nõ quidem quibus animę sint cõpares ex natura, sed ex acquisitione virtutuꝫ, qbus effecte sunt dignę scãdere ipsum cęluꝫ: in quo gentilitas credebat hoĩes deos fieri: aut heroas. Hanc rem Aristo. 7°. politicę affirmat, cũ inqt, Multa igit iustitia, multaqꝫ temperãtia indigent hi: qui in optimo statu constitui videntur, ꝛ in fruitione omniũ reruꝫ, quę beatos facere putantur: veluti si qui sunt (vtpote) tradũt in beatoꝝ insulis. Qd si bonis Aristo. hęc loca assignauit, malis aliuꝫ assignare coget. Alij maloꝝ aiabus tartarũ dederunt locum, de quo postea, beatoꝝ vero campos elysios: nec fecerunt differẽtiam inter insulas beatoꝝ, ꝛ campos elysios. sed vbi sint campi hi elysij, nõ leuis ẽ qõ: Naꝫ alij in medio inferoꝝ collocarũt, vnde Uirgilius Solemqꝫ suũ, sua sidera norunt. P. etiã inquit, His demũ exactis pfecto munere diue, deuenere locos letos, ꝛ amena vireta, Fortũatoꝝ nemoꝝ, sedesqꝫ beatas, Postea dič, Interea videt Eneas in valle reducta: seclusum nemus ꝛ virgulta sonãtia syluis lethęũqꝫ domos placidas, vbi Eneas patris Anchisę animã reperit. Phi vt Plato elysium non sub terra, sꝫ insulas fortunatas in mari, vel campum in sylnis posuerũt. Unde Horatius in epodo: Nos manet ocean⁹ circũuagus arua beata: Petamus diuites ꝛ insulas, reddit vbi cererem tellus in arata quottennis, ꝛ Imputata florẽt vsqꝫ vinea. Salustius in carminibus

Cap. 23. Homeri has esse inclytas isulas dixit: Fortasse Plinius de his loquit 6° libro. Alij elysium cõstituerũt in suprema regione aeris, sub lunari orbe, vbi purior aer est, Unde Uirgilius in sexto aeris in campis, Et Lucanus qdqꝫ pꝫ, interqꝫ lunę meatus, nõ illuc auro positi, nec thure sepulti pueniunt. Hic Machometes in Alcorano animas eoꝝ: qui bene sm sua pręcepta vixerunt, collocauit, asserens in hoc loco esse omne voluptatis genus. Mihi autẽ magis cõsonat Elysiuꝫ collocari in supręma aeris regione, infra cęluꝫ: qꝫ alibi, qꝛ animę nunqꝫ possunt taꝫ sublimiter beari, quin sint dijs inferiores, quo argumẽto, diceręꝫ elysiuꝫ, insulasqꝫ beatoꝝ esse in hac mũdi regione: locuꝫ vero eoꝝ, qui iniuste atqꝫ impie vixerunt, fortasse nõ ab ratione in terrę imis collocarunt, vbi Plato tartarũ in Gorgia statuit: qꝫ eum locuꝫ meruerint, tanqꝫ omninꝫ reruꝫ inferiores. Zeno stoicus inferos esse asserit, non tñ eundem esse pioꝝ, ꝛ impioꝝ locum: qñqdeꝫ pij sub terra quietas, ꝛ delectabiles incolunt regiones: Impij vero luẽt pęnas, in coenis voraginib⁹, atqꝫ tenebrosis imi locis. De Platone vero: sibi nõ constare Eusebius Pamphilus lib.

Cap. 10. 13°. inquit, nam in Timęo locum beatoꝝ ponit in comparib⁹ stellis, maloꝝ vero animas dicit in corpora aggredi ferina, in Phędonę vero ꝛ Gorgia beatoꝝ animas feliciter viuere ait in isulis beatoꝝ, prauoꝝ, impioꝝqꝫ apd inferos ęternaliter puniri: verũ melius de his postea, naꝫ cõcordiã dictoꝝ Platonis alias pertractabimus. Nunc vero illud sufficiat duplicẽ esse animaꝝ locuꝫ, alterum qui animab⁹ bonoꝝ assignat, Alterum qui aiabus maloꝝ accõmodat. Sanctissimi doctores, quoꝝ auctoritas maior est, aiabus quatuor loca assignãt, paradisuꝫ, infernũ, purgatoriuꝫ, ꝛ limbuꝫ, sinum .n. abrahę: qui patrũ limbus erat, morte sua redemptor reparauit: nec ab ratione loquũtur, nam anima a corpore quadrifariam recedit, aut omni ex parte bona: ꝛ huic paradisus cõuenit, aut omni ex parte praua: ꝛ huic infernus: aut mediocriter affecta, ꝛ huic cõuenit purgatorius: aut nulla affectione nec bona nec mala affecta, vt eoꝝ, qui in vtero periere animę sũt, ꝛ huic limbus cõuenit. ¶ Ego aũt quatuor hęc loca animabus assignare nõ iudico esse cõtra ea, quę Aristoteles ait, nisi in vno qꝫ post mortem Aristoteles loca hęc non nisi imutabiliter perpetua animab⁹ accõmodasset, vnde posset diuisio sic accõmodari, vel anima, quę corp⁹ desinit nulla affectione affecta recedit: vt pueroꝝ animę sunt eoꝝ: qui ante lucem decesserunt: ꝛ huic darem limbum: aut aliqua affectione affecta: ꝛ hęc aut omnino praua desinit, ꝛ huic pessimuꝫ locum assignarem vꝫ infernuꝫ, aut tartaruꝫ, aut ferinum corpus sm Platoneꝫ. aut omnino recederet a corpore heroice studiosa: ꝛ tali animę assignarem cęlum, vel stellam cõpareꝫ: atqꝫ paradisum, aut mediocriter affecta desineret, ꝛ huic locum mediocrẽ darẽ: Ueruꝫ Aristoteles mediocrẽ hunc nõ mutabilem esse, ꝛ ad tempus diceret, qꝫ post morteꝫ anima nõ possit vitia omittere: cum ipse in libris moralium vitia deleri dicat vsu cõtrarioꝝ. At constat animas mediocriter affectas contrarijs actibus vti non posse: cuꝫ carent corpore, quo, vt instrumento vtebãtur pro acquisitione virtutuꝫ. Ob hanc causam sancti doctores loco contrarij vsus posuerunt ignem: quo mediocriuꝫ animas expurgari arbitrãtur. Non ergo est ab ratione, nec cõtra ea, quę Aristoteles dixit, asserere animabus post mortem quatuor loca, nam ipsę quadrupliciter affectę corpora desinunt: ergo coniecturabiliter possumus syllogizare quatuor eẽ loca: Accedit qꝫ loca dantur corporib⁹ pro affectu eoꝝ, leuissimis quidem supremũ affectu leuitatis, grauissimis imũ affectu grauitatis, mediocribus medios affectu mediaꝝ qualitatum: Ergo ꝛ in animabus pro affectuũ ratiõe loca sunt assignãda: anima enim affectu nõ aliter loco assimilatur: qꝫ corpus sua qlitate. ¶ Superest ergo nũc videre locus beatoꝝ, quẽ nos paradisum appellamus: vbi est, dicamus generatim posse tradi ratione quis sit, nam eterno locus ęternus conuenit primo cęli. Ergo possum⁹ T. c. 6. 22.
scire beatoꝝ locum esse ęternum: possumus etiam scire eum esse melioreꝫ mundi regionem: quia pręmiuꝫ, ꝛ loc⁹ pręmij, ꝛ locus, ꝛ locatum debent assimilari: ergo beatorum locus debet esse optima mundi regio, quoniã beatitudo est optima hominis dispositio: Ergo scire possum⁹ locum taleꝫ esse cęlum: Utrum vero sit cęlum empyreum, vt sanctissimi viri dixerũt: an stellę compares animab⁹: est supra humanũ captum, ꝛ inuestigabile. qñqdem cęli empyrei nulla appareat operatio, ex qua potest Phus illud deducere: Similiter quę stella compar animę sit, an quę pręfuit in genitura: an acquisitiõe, illa, cui anima ex actionibus similitudinẽ acquisiuit, an erratica, an fixa: non est leue scire: qñqdem Hermes optimus reruꝫ cęlestium scriptor dixerit, nõ esse aliquid in terra, quin proprium in cęlo sidus obtineat. Quare, vt peripatheticus, dicerem beatoꝝ locum esse cęlum: quod elysiuꝫ esse Firmianus libro sexto affirmauit, vt poetę loquũt: nec plu- Cap. 4.
ra dicenda sunt de beatoꝝ loco: quoniã complura alia in theologico disserenda erunt. De loco vero eorum hominum, qui omnino praue recesserunt, nõ leuis questio est, an sit, ꝛ vbi sit. Pomponacius, ꝛ complures Platonici, qui animarum mortalitatem sequũtur, negarunt infernum. asserentes non esse nisi rem fictaꝫ, vt homines terrore studiose viuerent. Unde. M. Tullius libro de natura deorum inquit, quidam totam de dijs imortalibus opinioneꝫ factam esse dixerunt ab hominibus sapientibus reipub. causa: vt quos ratio non posset, eos ad offi-
cium religio duceret ꝛ in Catellinam inquit itaqꝫ, vt ali- Lib°. 5°. inuectiua.
qua inuita formido, improbis esset posita: apud inferos

Trage. dia 6. Metro 5.

quędam illi antiqui supplicia impijs constituta esse voluerũt, statuis etiaʒ in Thebayde, Primus in orbe deos fecit timor horrẽsia fortes: ꝛ Seneca in Tragedys, Alij ẽt imortalitatẽ aię asserẽtes negarũt ĩfernũ, vt Origenes ex eo ꝙ oĩs pęna siue diuina, siue legalis rõe emẽdatõis, aut ꝓfectu virtutis adhibeť. Post mortem aĩa ad alias virtutes ꝓficisci nõ potest, iure nulla alia pęna adhiberi sibi debet, pręter vitia: quę secum portat. Hac rõne nõnulli nec beatitudinẽ, nec miseriaȝ animę post mortem assignarũt pręter virtutes, ꝛ vitia: quę in vita acquisiuit, ꝛ post mortẽ seruat: nam post mortẽ studiosa aĩa appetit vltra rõnalem appetitũ nihil. Fruiť ergo eo affectu, quĩ ex virtutib᷒, aut ex sciẽtijs remanet, tristatur affectu vitioꝝ: qũ appetit, ꝛ carẽtia corporis exercere nõ põt: erit ergo paradisus fruitio virtutum, affectusq̃ʒ ex illis derelictus: Infernus tristia vitioꝝ: quatenus exequi illa non põt. Veruȝ de his postea, nos.n. supponimus remanere, animas, ꝛ post mortẽ definitiue saltem alicubi esse, ꝓbauimus locum beatoꝝ esse optimũ in toto mũdo ęternũ: ꝛ diximus ipsuȝ esse cęluȝ: At nũc ꝙ detur aliquis locus cõueniens habitationi prauaꝝ aĩaruȝ, ꝓbamus vtentes rõne Aristo. 2° lib. de cęlo. Si alterum contrarioꝝ est in natura, ꝛ alterũ dari necesse est, nisi alterum esset infinitum, At ꝓbauimus dari aĩabus locuȝ optimũ cõuenientem aĩabus beatoꝝ: Ergo locuȝ dari necesse est penitus tenebrosum atq̃ʒ prauum prauoꝝ aĩabus cõuenientem. Utrum vo in hoc loco patianť animę, pęna aliqua sensus, postea dicemus: nũc vo satis nobis sit ꝓbasse esse aliquem locũ tenebrosuȝ, atq̃ʒ prauũ maloꝝ hoĩuȝ aĩabus cõueniẽtem: cuȝ quo praue animę affectu cõsimiles sint: Quod nõ displicet Poetis: vñ Uirgilius in 6° Facilis descensus auerni, Juuenalis etiaȝ inquit in 2° esse aliquos manes. Et Seneca in Tragedijs quisq̃ʒ est placide: Ouidius in 4° metamorphoseos, Est via decliuis funesta nubila taxo: Ducit ad infernas per inita silentia sedes. Rõ vo Origenis supponit infernũ esse pęnam sensus quã dari aĩabus est difficile ꝓbari: Veruȝ de re hac postea, nũc vo scias argumẽtum nõ ꝓbare nõ esse locum cõuenientem prauis hoĩbus, Sed si quid ꝓbat, solum persuadet nõ esse locum, vbi aĩa patiť pęnã sensus: de quo argumẽto postea. ¶ De regione vo ĩferni, nõ parua fuit apud antiquos qõ: Videť.n. non posse hoc tradi rõne, quę sit regio, in quo tartarus sit: solum eniȝ scire possumus cuȝ eẽ totius mũdi deteriorẽ locum, sed vtruȝ in terra, an alibi sit, ꝛ si in terra, in qua terrę regione, nõ leue est definire: cum sciri non possit rõne nãli, quę sit regio terrę cęteris deterior. Cõiecturabiľr tamẽ ijs, quę Aristo. dixit nõ aduersando arbitrari possumus regionẽ in qua infern᷒ est, esse terrę aliquã partẽ: ꝙ cęteris elemẽtis terra sit deterior. P. beati leuiores videnť, ꝙ spiritualiores, mentem ad superna eleuarũt. 10. ethicoꝝ, ꝛ deo cognati sunt, q̃re eis cęluȝ ꝯuenire videť, Praui vo, quia vitijs grauiores facti, terrena inspexerũt, ima loca, ꝛ subterranea meruerunt. Est ergo infernus regio aliqua terrę. Eadem ratiõe possumus cõiecturabiľr existimare regionẽ tartareã esse in imis terrę partib᷒: vtpote similitudine locati ad locũ: qñqdem improbi viri a cęlestib᷒ nimis distant, ꝙ cor ad terrena deflexerunt: Sunt etiaȝ tetri, atq̃ʒ obscuri, cum semper in tenebris, atq̃ʒ malis ambulent, sunt deniq̃ʒ frigidi, ꝙ rigore, atq̃ʒ virtute ꝑuati sint, quę in calore ꝛ spiritibus ꝯsistit, Simili modo centrales terrę partes sunt terrę grauissimę, atq̃ʒ frigidiores cęteris: ergo regio, quę in illis est erit cõueniens locus aĩaꝝ impioꝝ hoĩuȝ. Quã partẽ poetę crediderũt, vnde Uirgilius in 6° introducẽs Eneam Didoneȝ alloquẽtem inquit, Infelix Dido ver᷒ mihi nuntius ergo: Venerat extinctaȝ, ferroq̃ʒ extrema secutã: Funeris heu tibi causa fui, per sidera iuro, Et superos ꝛ siqua fides tellure sub ima est: Inuitus regina tuo de littore cessi. P. Seneca in Tragedijs introducit Thesum inuocãtem: Fas omne mũdi teq̃ʒ dominãteȝ pręcor regno capaci: Teq̃ʒ q̃ tota irrita quęsiuit ethna mater: Ut iura abdita, ꝛ operta terris liceat ipune loqui. Ultima vo Tragedia ĩquit, Nunq̃ stygias ferť ad vmbras inclita virtus: Uiuite fortes nec lethęos seua per amnes, Uos fata trahent, sed cuȝ summas exigit horas: Consumpta dies iter ad superos gloria pendet. Si quis ergo tenuerit impioꝝ aĩaꝝ locũ esse in imis terrę ptib᷒: Arist. rõ aduersatur, nam lȝ ex eis, quę ipse dicit: hoc nõ sit dicẽduȝ: cõiecturabiliter dici potest, nec sic dicẽs eis, quę dixit: aduersabiť: hacten᷒ de inferno. ¶ Sȝ de medio loco: qui est cõueniẽs animab᷒ mediocriter affectis, ꝑfecto nihil physice habeo, solum eniȝ cõiecturabiliter sciri potest taleȝ locum, quem nostri purgatorium appellant, esse mediocriter affectum, sed quis naȝ sit in mũdo locus mediocriter affectus, non est physice scibile. Hunc tamẽ locum Plato in phędone in terra cõstituit, nõ quidem in imis terrę partibus: sed sub terra fortasse in regione secũda post nostrã: ꝛ in hoc expurgari animas asserit, cum inquit, Cum peruenerint defuncti in eum locũ, ad quem dęmon vnũquẽq̃ʒ portat, primo illic iudicanť qui iuste pieq̃ʒ vixerunt: ꝛ qui secus. Si igitur mediũ cõperianť in vita tenuisse, sua quisq̃ʒ vehicula ascendẽtes ad paludem perueniunt acherusiaȝ, ibiq̃ʒ habitant iniuriarum pęnas dantes, ꝛ cum purificati sunt, absoluũtur, ꝛ recte factoꝝ digna pręmia reportant: hactenus Socrates. ¶ Alij mediũ locũ posuerũt regionẽ supremã ignis, nõ quideȝ medium eoꝝ locoꝝ: quę elementoꝝ sunt: sed omniũ mundi corpoꝝ, est enim elemẽtoꝝ tenuissimum, ꝛ etherioꝝ crassissimũ, est ꝛ medium luce: ergo cõueniẽs locus animabus eoꝝ: qui mediocriter vixerunt: quę opinio lȝ non consonet ijs, quę sancti doctores tradunt, videtur magis naturali cõiecturę cõueniens: Verum cum hęc assertio humanuȝ captum transcendat, fides sit nobis argumẽtum, qua Plato vtitur in rebus diuinis, Satis autem nobis sit cõiecturabiliter de eo sic disputasse: Utruȝ vo in hoc medio loco, animę patiãtur vltra pęnã culpę, quã post mortẽ seruarunt, postea dicemus. ¶ De loco vo, quẽm tenent animę eoꝝ: qui ante luceȝ periere, quem limbum appellant, nõ leue est disserere, nam aię eiusmodi post mortem nullis affectibus, nec habitibus remanent dispositę, ideo difficile est assignare locuȝ nulla affectione affectum talibus animabus cõuenientem: nisi extra cęlum eas in vacuo, ꝛ rerum priuatione ipsas collocabimus. Et si dicas extra cęlum nihil esse, sed solũ entia optimaȝ vitam ducentia, vt Aristoteles inquit in libro de cęlo primo, dicã extra cęluȝ nõ esse corpora, sed dij sunt: qui nõ dicuntur extra, nisi, quia nõ continentur a cęlo: sed magis cęlum continent: possunt tamẽ esse aię tales, quę sunt quasi nihil hañtes nulla perfectione, nec imperfectione afficiuntur. Utrum cum nihil scientifice de his dicere possim, fides argumentum nobis sit, qua ponemus hunc locum supra tartarum, ꝛ infra purgatoriuȝ, Diuidemus enim terram in tres regiones circulares, prima erit locus mediocrium animaꝝ: Secunda eorũ, qui ante lucem periere: Tertia erit eorum: qui impie vixerunt: Quam rem, ꝛ si non ratione naturali dicere possit peripatheticus, sic dicendo nõ aduersabitur ijs, quę Aristoteles dixit. Illud tñ sciẽtifice esse dictuȝ supponam᷒, ꝙ talis locus in reꝝ natura sit, qa ꝛ locatuȝ est: hactenus de loco animarum.

Tragedia 2.

Trage. prima.

Tedius.

¶ Soluit̃ tertia q. ⁊ declarat̃ an sursū an deorsū fera-tur anima post mortem, an motu tractus an per se natura, vel voluntate. Cap. LXXIIII.

P Ost hęc tertiā qōnem nō erit nobis difficile diluere: supponamus.n.aiabus eē locū stabilitum, eis quasi ꝓprium ⁊ nālem similitudine saltem affectuū: deinde dicamus aias post mortē, aut moueri aut mutari ad locum illis nālem: Si.n.mutant ad locū, vt magis physice arbitror: diceremus primū instans, quo aia nūc primo erit in suo loco: esse primū nō esse hoīs, quo nūc primo homo nō est: quū vō queritur an per dextrum vel per sinistrum transeat, pz, ꝙ ipsa subito mutat̃ ad locum, nō transeūdo, nec se mouendo per medium, nō enim mouet̃, sed in locū mutat̃. At si teneat̃ ipsam moueri saltem definitiue loca pertrā-seundo, vt alij putant, cum in mūdo tartarus sit in imis terrę partib⁹, animę impiorū mouebunt̃ deorsum, piorū vō sursum, cęterę vō aię mouebunt̃ pro regiōe loci. Utrū vō post mortē ad locum ei ꝓprium anima moueat̃, natura: an voluntate, an ab aliquo alio trahat̃: Si dicam⁹ eā nō moueri, sed subito in locū mutari: dicemus ipsam nāliter mutari, ꝙ affectus sit quasi in eius naturam versus: sicut vapor sursum fertur lz sit grauio, a stellis ⁊ a sole affectus leuitate. Mutat̃ ergo anima subito impetu sui affectus, ad eum locum, quo impellit affectus. Huius rei exemplum est in his, qui artis alicuius habitum nacti fuerunt: hi.n.sine cōsilio, ⁊ attentione, vt natura solet, quasi nāliter operant̃, vt Cytharedus. Simili rōne aia affecta loci similitudine, quasi nāliter ad eum locū mutat̃: cuius similitudine afficiebat̃. At si ipsa motu cōtinuo ferat̃ in locū sibi nālem: longe difficilius est determinare an impetu atqz natura, an voluntate ferat̃. Uerum dici posset impetu similitudinis loci ipsam feri sine ꝯsilio, atqz pręcognitiōe, sicut assuetus voluptati ilico mouet̃ ad illam, cum sibi ꝓponit̃: Sic.n.post mortē impetu vitiorū, qbus ipsa inferis persimilis est, quasi nāliter declinat ad inferos: impetu vō sciētię ⁊ virtutū: quibus ipsa superis effecta est compar, atqz ęqualis, rapitur ad superos: nec sciri potest quāto tempore sic motus erit, quo ipa aut sursum, aut deorsum rapit̃, est tamē putādum motum, quo ipsa rapitur, esse velocissimū, cum sibi medium nō resistat, nisi resistētia priuatiua, quę est terminorū incompossibilitas. Quod motus, quo anima ipsa in suū locum fert̃, sit ilico, atqz velocissim⁹, sanctissimi doctores nō negant, qñ qdē anima cum exit e corpore, nihil desit, vt ilico pręmietur, aut puniat̃, quare ilico ad locum vel pręmij, vel demeriti proficiscat̃, necesse est. Sunt qui cuilibz homini pro custodia duos custodes assignarūt, bonū geniū: quē nos angelum appellamus: ⁊ malum geniū, quē demonē dicimus Platonici cacodęmonem. Alter hoiem in bonis, alter in malis persuadet huius rei nō ignarus Plato, In apologia eius genij meminit, qui Socratem ꝑsuadebat, ⁊ in Theage etiam de Socratis dęmone loquēs, ait Socratem a suo dęmone a plurimis distractū esse. 4° vō de legibus libro hoies, ⁊ ciuitates a dęmonib⁹ regi quasi regibus ꝓbat, ex eo, qa natura hoīs, nec se, nec ciuiles res gubernare sufficit: si.n. (vt inquit) homo oībus arbitratu suo dominaret̃, lasciuiori superbia, iniustitiaqz omnia replerent̃. ꝓpterea, vt inquit, cum hęc deus, quem sub noie Saturni colit eo libro, nō ignoraret: non hoies, sed diuinioris, pręstātiorisqz generis dęmones ciuitatib⁹ nostris reges principesqz pręfecit, ⁊ hoc esse rōnabiliter factum ostendit exemplo nostri: qui in ouium gregibus, aliorūqz cicurum armētis, vtpote in bobus non boues, ⁊ in capris nō capras pręficimus: Sz nos ipsi genus melius dominamur. Simil̃r (vt inquit) deus homines amās genus dęmonū generi nostro pręstātius nobis pręfecit: qd̄ summa tam sua, q̄ȝ nostra facultate nostrarū rerum curā habeat. Ex his ergo pz Platonē nō modo homini duos custodes dedisse sz ciuitatib⁹, vt alter in bonis, alter in malis nos moneret. Anima ergo cum exit, ab altero ducit̃: nā si bene vixerit, a bono ad superos mox ducit̃, sin aūt iniuste, atqz impie in vita se gesserit, mox a malo rapit̃ ad inferos: Qd̄ his verbis Plato in phędone edocet, ferunt quemlibet hinc illuc emigrātem ab eo dęmone, quē viuens sortitus fuerat, in locum quēdam duci, vbi opz oēs vna collectos iudicari, ac deinde ad inferos proficisci eo duci: cui mādatū est: vt hinc decedētes ad illa loca traducat hactenus Plato: Quā opinionem doctissim⁹ theolog⁹ Bonauētura tanq̄ȝ ꝓbabilem nō abhorret, lz nō temere esse asserēdam profiteat̃, ꝙ Gregorius vir sanctissimus velit reproborū aias seipsis moueri ad inferos. Peripathetici etiam, cum nullas substātias pręter intelligētias, ⁊ animas separatas cōcedant, has qdem, ꝙ earū operatio semꝑ cōstet, illas vō, ꝙ operatio aliqñ apparuerit: custodes nullos ꝑter rōnem, ⁊ appetitū in hoīe posuerūt: rōnem quidem: quo ad bene iusteqz viuēdum persuadeat, appetitum vō, ꝙ ad impie, iniusteqz viuēdum impellat. Unā ⁊ Plato ipse in phędro quasi seipsum interpretās, inquit [Scire dz duas in vnoquoqz nostrū ideas esse dominātes, atqz ducētes: quas sequimur quocūqz ducūt: Altera quidem est inata nobis voluptatum cupiditas, altera vō acquisita opinio, optimi effectrix: Hę aūt in nobis qñqz cōsentiunt, qñqz in sedatiōe, ⁊ discordia sunt, ⁊ mō hęc, modo altera peruincit.] hactenus Plato: Quare peripathetice bonū genium interpretabimur rōnem: quę semꝑ, vt inquit Aristo. pmo ethicorū, deprecat̃ ad optima: hāc Plato in phędro appellat acquisitā opinionē boni semꝑ effectricē: Malum geniū interpretabimur appetitū: qui semꝑ nos rapit ad malum: hūc appellat Plato voluptatum inatam cupiditatē, Post mortē ergo aia, quę in vita secuta est appetitū vi vitiorū, quę malos genios appellare possumus: rapit̃ ad inferos: Ui autē virtutum, quas sequēs rōnem acquisiuit, quasqz angelos dicere possum⁹; rapit̃ ad superos. Si ergo aię raptū a malis, vel a bonis dęmonib⁹ hoc pacto allegorizabimus: ys, quę Aristo. dicit, nō aduersamur: lz ex his, quę sensibus subiacent, hęc ꝓbare nō possumus: hactenus de motu aię.

Libro 4° distin. x°. 4°. libro dialogorum.

¶ Soluit̃ quarta. q. ⁊ declarat̃ an aia post mortem aliqua cognoscat, quę in vita nō cognouit, vt locū ad quē fert̃: ⁊ penā, quęcūqz sit illa: ⁊ pmiū qcqd sit illd̄. Ca. LXXV.

M Agna dubitatio est, an aia post mortē aliqd cognouerit, qd̄ in vita nō apprehenderit: vt locum, ad quē rapit̃: ⁊ an cognoscat se mouere ad illum, ⁊ postq̄ȝ peruenit, cognoscat se peruenisse: ⁊ cum exiuit e corpore, nouerit se exisse, atqz se nō eē formā alicuius corporis: An vt lapis sine cognitione ad centrū de cęlo fert̃, ita ipsa nihil ꝑter ea: quę in vita intellexit, intelligens, exit corpus mouet̃ ad locum, nesciēs vnde, ⁊ quo fert̃. Si.n. aia nihil intelligit sine speciebus acqsitis, ⁊ spēs acquisitę nō nisi a phantasmatib⁹ acquirunt̃: Uidet̃ prima fronte dicēdum ꝑm ea: quę Aristo. asserit, aiam post mortem nihil intelligere, nisi ea: quę in vita ex phantasmatibus accepit, quęqz vi vnionis ad corpus intellexit: Qua rōne nō aliter de aia, q̄ȝ de lapide esset dicēdum, vt enim lapis impetu grauitatis fertur ad centrum: nō cognoscens se moueri, nec vnde mouet̃: nec quo mouet̃: nec se exisse a termino e quo: nec accessisse ad terminū ad quē: nec locum ad quem motus est: ita anima nihil vltra intelligens, nisi ea: quę vi vnionis intellexit,

nis intellexit, impetu coꝝ: quę acquisiuit, mouetur, non cognoscēs se moueri, nec corpus, e quo mouet̃, nec locū, quo mouet̃, nec se exisse e corpore: nec se accessisse ad locum, nec locū. Nam lȝ sit natura cognoscitiua: ipsa intelligere nō pōt, nisi per simile: qđ est species rei: quā intelligit, spēm aūt nō potest rei alicuius accipe nisi vi vnionis ad corpus: in quo phātasmata sunt, in q̄bus dum est in corpore, vsa sunt: Ergo post mortem s̄m Aristo, nihil noui intelligere pōt: ⁊ si dicas nō ne cognoscit se non esse beatā: si impie vixit: ⁊ si pie, an cognoscat se eē beatam, ⁊ si mediocriter, nō ne cognoscit se post mortem mediocri statu viuere: Dicerē iuxta hęc, ipsa eadē specie, qua in vita cognouit se cum virtute: cognoscit post mortē se eē cū virtute: lȝ nō apprehēdat istud esse ante, istud post: Silīr si nouit in vita se esse in vitijs, hanc eandem cognitiōēȝ retinens, cognoscit post mortē se esse in vitijs, lȝ vt dixi, nec istud ante, nec illud post apprehēdat: nam nō cōpositum apprehendit in vita, sed aīa vtēs corpore, cui heret, apprehendit, quę iterum post mortē eadē numero cognitione sine corpore est apprehensura: nō ergo plus cognoscit locū, ad quē fertur, q̄ȝ prius cognoscebat. Utrū licet sic dicere, esset fortasse peripathetice dicere, possem⁹ non aduersando ijs, quę Arist. dicit, aliter asserere. Anima. n. bifariam intelligi pōt, sicut bifariā est, est. n. vnita corpori: ⁊ separata: Ui ergo vnionis itelligit omnia mālia per spēs e phātasmatib⁹ acceptas: nō. n. aliter illa intelligere pōt, vi separatōis, ⁊ nec nō vi coꝝ: quę intellexit in vita: intelligere pōt, quęcūq̧ imālia sunt, ⁊ quęcūqȝ per phātasmata intelligere nō poterat: Unde sicut mālia intellexit per spēs acceptas a phantasmatib⁹, lumine intellectus agentis aīam disponēte: Sic hęc imālia intelligit p̄ spēs acceptas ab ipsis superis substātijs lumine intellis diuini vl'iter oēȝ intellectū disponēte: Est. n. imaginādū ita aīaȝ post mortē accipere spēs coꝝ, que post morteȝ vi separatōis intelligit, ab ipsis superis substātijs lumīe diuino ipsaȝ afficiēte, ⁊ ijs, quę itellexit in vita ipsaȝ disponentib⁹, vt dum est in corpore, accipit spēs a phantasmatibus, lumine intellectus agētis ipsam disponēte: agūt. n. phātasmata in illaȝ tali lumine p̄affectaȝ mere nāliter, ⁊ intelligētię etiā spēs mere nāliter. disponit̃ aīa in vita lumine agentis intellectus, vt nāliter accipiat spēs a phantasmatib⁹, ⁊ post mortē lumīe diuino, vt nāliter accipiat spēs a superis substātijs. nec tantū diuino lumine sic afficitur: sed ea cognitōe disponit̃, quā nacta est vi vnionis, hac. n. duplici dispositiōe affecta. s. diuino lumīe, ⁊ cognitione coꝝ: quę in vita cognouit, nāliter reddit̃ capax receptionis talium spēꝝ. quo fit vt aīa in p̄mo instanti nō esse corporis, simul mutet̃ in locū p̄priū: ⁊ accipiat oīuȝ coꝝ spēs a superis substātijs, quę apprehēdit vi separationis. Quare poterim⁹ dicere aīaȝ post mortē cognoscē locū, motuȝ, exitum, pęnaȝ, pręmiū, vtpote vi spēꝝ: quas a superis accepit: Hoc modo aīę pueroꝝ ante lucē recedentium etiā nōnulla post mortē cognoscere p̄nt, quę in vita nō cognouerūt: Cum vō dicebat̃ Aristoteleȝ dicere aīaȝ nihil intelligere nisi per spēs a phantasmatib⁹ acq̄sitas: dicerē hoc esse veruȝ respectu coꝝ, quę intelligit vi vnionis: hoc. n. modo cognoscit mālia: At de his, quę ipsa apprehēdit vi separationis, dictū eius nō habet locū, cuȝ illa per spēs a phātasmatibus acceptas intelligibilia nō sint. Hec lȝ p̄bare nō possim ex ijs, quę nostris sensibus subiacēt: cōiecturabiliter p̄bari possunt, ⁊ sic⁹ p̄bans ijs, quę Aris. dicit, nō aduersat̃. Qđ aūt cōiecturabiliter hec res p̄bari possit, declaro. Naȝ itellectus est oīa fieri: ergo aīa pōt app̄hēdere taȝ ea: quę cadūt sub sensibus, quę faciūt in nobis phātasmata, q̄ȝ ea, quę nō cadūt, sub sensibus: modo possint spēs coꝝ recipi in itellectu: at cum ea: quę nō cadūt sub sensibus aliq̄n app̄hēdat, ⁊ nō in vita: ergo post mortē: ⁊ cum nihil intelligat sine specie, q̄ itelligere fit per simile: ergo post mortē habebit spēs coꝝ: ⁊ cum non possit illas hīe a phātasmatibus, ergo habebit aliūde, quare vndecūq̧ illas habeat, rōni ꝯsonū est animam post mortē oīa illa intelligē posse, quę vi separationis itelligibilia sunt. Ueruȝ hęc dīa est, q̄ p̄hs vult hāc cognitionē in aīa separata fieri mere nāliter, ⁊ ęqualiter in bona, ⁊ mala anima: Sancti doctores hāc fieri dicūt ex diuina ordinatione dei: qui omnia libere ordinat, nec ęqualiter cuncta.

¶ Soluitur 5ª dubitatio, ⁊ declaratur quo modo anima deserit corpus. Cap. LXXVI.

ERat etiā quęstio nō spernēda, q̄uo aīa exit e corpe, an desinat ip̄m informare subito, an successiue. Prima enim frōte videt̃ subitaria hęc deanimatio: quia subitaria erat ipsa aīatio: factis enim oībus dispōnibus in mā, ipsa subito corpus iformabat, ergo factis oībus indispositionibus, subito deaīabit. Pro altera p̄te videt̃ q̄ ipsa successiue corpus deaīat: q̄a aīa māni iformare nō desinit, nisi dispositio, qua illā informabat, penitus sit corrupta: at cum corruptio dispōnuȝ p̄mo fieri repiat̃ in partibus a corde remotiorib⁹, in quo fons vitę est: vt expiētia docet, nam videmus in moriēte extrema p̄us frigescē: ⁊ per p̄tem post partē donec cor frigescat, ergo aīa successiue exit corpus. Unde ⁊ Arist. ait cor esse p̄mo qđ viuit: ⁊ qđ vltimo morit̃. Ex quo seq̄tur nō esse silē de aīatione, ⁊ de ipsa deaīatione, nam aīatio fit subito, vtpote oībus dispōnibus factis in mā, deaīatio fit successiuę, vtpote oībus corruptis, causa est, q̄ maiora req̄runtur pro fieri q̄ȝ pro ꝯseruari, ꝯseruat̃ enim forma in materia paucioribus, sed nō fit nisi oībus factis.

¶ Soluitur 6ª. q. ⁊ declaratur an animaruȝ omniū vnus sit cōmunis locus. Cap. LXXVII.

AN aīaruȝ post mortē vnus sit cōis locus, ex his, quę diximus facile soluere possumus. Plato aliq̄n eis oībus, ⁊ malis ⁊ bonis stellā cōparem cōem locū affert, in Timęo bonis stellā cōparem, malis corpa assignat ferina. Albertus vō ⁊ malis, ⁊ bonis cōparem stellā cōem locuȝ pręhet, q̄ illis sit nālis locus, cui aīa aut ex gn̄atione corpis, in quo stetit, aut ex acq̄sitione affect⁹, par effecta est. q̄nquidē oīs planeta pōt eē bonus ⁊ malus, vt Ptolomeus dicit. Qui eniȝ nā bonus est, malus in genitura sit ꝯfiguratione: qui vō nā bonus, etiā ꝯfiguratione bonus effici pōt: ergo planeta ⁊ bonaꝝ, ⁊ malaꝝ aīaruȝ cōis locus esse pōt. Uerū si ea, quę diximus p̄babilia sint, p̄babiliter dicere possumus locū locato semp silem eē. Diximus aūt aīam affectu fieri locis sileȝ, veluti corpus qualitate: quare sicut, q̄ nō oīuȝ corpoꝝ vna est qualitas, nō vnus est locus: ita (q̄ nō oīum aīarū vnus est affectus) vnus erit locus. Sicut igit̃ corpa leuia sursum petūt, grauia deorsum: ⁊ mediocria medium, ita aīę quę ad supna respexerūt, quasi leues ad superos, quę ad terrena quasi graues ad inferos mouebūtur, quę vō medię, ad locum medium: quare nō omniū vnus locus est, sicut nō oīum vnus est effectus, hęc quidē ⁊ si Aristo. nō dixerit, nec ex his, quę sensibus subiacent, dici possint, tamē cōiecturabiliter dici possunt, ⁊ sic dicēdo eis, quę Aristoteles dicit, non aduersamur. ¶ Sili ratiōe diluitur sexta. q. sicut. n. corpora quę diuersa loca petunt, nō eadem affectōe affecta sunt, ita animę: quę diuersa loca inhabitant, eadem affectione affici possunt: Sunt tamē qui dicunt animas

post mortem omnes remanere equales, cum nihil nisi vi corporis seruent eorum: que in vita acquisierunt: post mortem vero vi separationis oes sunt equales, solum ea cognoscentes, quorum spes accipiunt a supis ipsis substantijs qua ratione oes eundem coem locu petere cogentur. Fauet huic vba Ari. Nam cum pbasset intellectu ee ppetuum, ait post morte eum no reminisci, qa corrupitur ipm itellige comuni itellectu deleto: quare cum oia corrupatur: que vi vnionis nacta erat in vita: vel remanebit ociosa: vel opz dicere vi separationis oes ee equales, et oes equalr intellige: vtpote quod equalr spes e supis accepint. Sed cum de hoc diffusius dicemus, et verius: de re hac dictu sit hactenus.

¶ Soluitur 8a. q. et declaratur An anima post morte patiatur: an gaudeat. Cap. LXXVIII.

Post hec de aiarum penis et gaudijs post morte agedu: Plato Platonicique ipsi tam varie, et sibiipsis incostater loquutur, vt oem opinione in his, que dicit, facile sit repire. Unde in Phedone post mortem aias remanere equales Plato asserit, et plenas scientijs, meliusque res ipsas et scire, et intellige: nec de morte, qua resoluutur, tristari, imo et gaude: q. s. e corpibus, vt a carceribus obscuris liberetur. Corpus enim (vt inqt) innumera alc prebet impedimeta ppter necciam eius alimonia. Preterea (vt inqt) morbi hinc incidetes inuestigatione vitaris impediut: Amorib9 cupiditatibus: Timorib9: multiplicibusque imaginibus, multis denique nugis nos implet, vt vissime dicat nihil pensi vnque, ac veri nobis afferre. nam ad bella, ad seditiones, ad pugnas, nihil aliud que corpus multiplex, eiusque cupiditas impellit. Oia enim pecuniarum gratia fiunt, pecunias aut querere cogimur corpis gra, vsui eius inseruietes, atque ita fit, vt ppter hec oia a phie studijs abstrahamur. Est ergo argumetu Socratis, quo pbat aiam a corpe pficisci ad melius, quod corpus suis cupiditatibus ad phandum nobis impedimeto sit. Scdo hoc pbat exprimeto: cum inqt extremu vero oium est, quod si qd ab ipso ocij nobis otingat, nos ad psideradum aliqd coferamus, inuestigatib9 nobis rursus vbique sese oppones tumultu quoda pturbat animu, et quasi pcutiens reddit attonitu: adeo (vt hoc obstaculo ipediti) verum pspicere nequeamus. Est ergo Socratis pmum exprimetu, quod dum corpus est solutu a curis melius verum pspice possumus. Scdm exprimetum assignat, cum inqt, ceteru nobis reuera demostratu est, si quado optamus pure aliqd intelligere, recede a corpore oporte, atque ipso aio res ipsas cosiderare. ¶ Ex his deducit tuc nos maxime veri notitiam assequi, cum mortui erimus: quo argumeto alij Platonici (vt Plotinus aias e corpibus solutas transire asserut ad bonu, oesque remane equales, equaliterque liberas) nullo impedimeto astrictas. Hos. M. Tullius in lib. de senectute seqtur cum itroduces Cyru maiore in morte filios alloquetem, inqt: Mihi nunque psuaderi potui filij, aias dum in corpibus eent mortalib9, viuere, et cum exissent ex his emori. Nec vero tum aium ee insipiete, cum ex insipieti corpore euasisset, sed cum omni admixtione corporis liberatus purus, et integer esse cepisset: tuc ee sapietem: pro qua rone subdit. M. Tullius, Uidetis enim nihil morti ee tam simile, que somnu: quo dormietiu animi maxime declarat diuinitate suam. Multa enim cum remissi et liberi sunt, futura pspiciut, ex quo intellige quales futuri sint, cum se corpis vinculis relaxauerint: hactenus. M. Tullius. Ex qbus patet post morte animas oes equales ee, equalr bonas, quod oes liberetur e corpibus: qbus alie bone: alie male erat. Quod si ita sit: post mortem animabus nulla dabit pena. Alij Platonici aiabus post morte et penas, et pmia attulerut, verum no perenes: sed ad certa tepor curricula: qd Plato in Phedone etia asserit, cum inqt: Itaque omni auxilio destitutus eousque perrerrat, quo ad certa teporum curricula impleant: et loquit ibi Plato de aia malefici hois: que post morte penas patit in tartaro. Hac opinione seques Origenes in eam impietate dilabit: que dicit post nouissimu diem nullum infernu repiri. Auicena etia vir doctissimus 9° sue Metaphysice, inqt, cum aia insipietis separat a corpore: sentit magnam otrarietate no ex comunicati inseparabili: sed ex accidete extraneo. Accides vero extraneum no durat, nec pmanet: ex quo seqtur quod pena no sit perenis: sed remouet paulatim quousque purificata aia peruenit ad felicitate sibi ppriam, hactenus Auicena: ergo penas aiabus attulit no perenes, pmium vero perene. In Timeo vero Plato pollutas aias in ferinis corporibus pati asserit migrareque tam diu ex altero in alterum: que diu ad pmu optimumque sui habitu iam redierit. Philoponus vero in his Cometarijs, que sub Ammonij doctrina cofecit in libris de aia: asserit aias in corpibus corpuletiam quadam nacisci, no oes, sed eorum: quorum anime ad corpora nimis couerse fuerut, vt tyrannorum, et malorum iudicum: et has tam diu pati asserit, que diu e corpuletia purificatur: quam purificatione igne fieri credidit: nec equale oibus, sed in aliqbus magis, et in aliqbus minus pro ratione maioris vel minoris corpuletie. Sed qd Ari. diceret, no est leue disserere. Ipse enim dubio pcul aias post mortem remanere no dubitauit. Uidet aute dicere in morte ipsas amitte oia bona, et nature, et aie, et fortune, vt 3° Ethicorum dicit, et etia oia mala: quod qde amittat scientias: pmo de aia aptissime tradit, cum inqt, et intelligere igit, et cosiderare marcescut alio quoda interi9 corrupto. Probauerat enim primo textu intellectum no corrupi, ppterea subdit ipm aut. s. intellectum corrupi impossibile est. Et dixit marcesce intellige, et cosiderare, qa tam scientias et artes practicas, quas per intellige intelligit, que scietias speculatiuas, quas per cosiderare intelligit, in morte depdi autumat. Unde et in 3° de aia, cum accepisset tanque veru intellectiua aiam remanere post morte, subdit no reminiscimur aut, qa hoc quidem. s. itellectus est qd impassibile, et ppetuu: nam passiuus itellectus corruptibilis est, et sine hoc nihil intelligit. Aris. ergo vult in morte et scietias, et artes, et qcqd intellexit aia: aboleri. Aut igit hoc dicit, qa arbitrat intellectu ee vnu numero in oibus (vt Auer. exposuit) et hoc no: qr (vt Popo. inqt) hec opinio demratioe physica refutari pot, et est cotra Arist. Aut Arist. hoc dicit, qa intellectiua aia abolet: vt arbitratur Popon. et patet quod no: cum clarissime Aris. in his textibus supponat intellectu inmortalem esse, et declarat no obstate illius immortalitate nihil ipsum intelligere post mortem. Ergo oportet dicere anima post mortem eorum, que inuita sciuit, penitus amittere, et nihil post mortem intelligere: qd no arbitror, nam sic ociosa remaneret. Aut dicedum est illam intelligere per species innatas, vt Platonici asserut: quod no arbitror, quia vbique hac opinione refutauit. Aut oportet dicere anima post mortem intelligere per species a superis substatijs productas diuino lumine anima ad illarum receptionem disponete: quod lz pro parte sit verum: tame Aristo. nullibi exposuit: nec videtur posse asserere, nam tuc frustra corpi anima fuisset vnita: cum nihil ex vnione boni, aut mali reportaret. Preterea quod no remaneant virtutes, aut vitia: ex eo patet, quia hec anime isunt mediante appetitu sensitiuo: qui in morte abolet. Quare quid Aristo. velit, no leuis questio est: ppterea pmo disserendum erit scdm Aristo. an scietie et artes, et practice facultates

Cap. 7.

Tex. c. 44

cultates post mortẽ remaneant in aia. Secũdo an virtutes, ꝛ vitia. Tertio de pena, ꝛ gaudio aiarũ: nec expectã a me intelligere, que Arist. dixit: aut que ex sensibilibus demõstrari possint. Dicaz ergo vel cõiecturabiliter persuadẽdo, vel eis, que Aristo. dixit, nõ cõtradicẽdo. Dicamus ergo scire ꝛ intelligere bifariam accipi posse, vel vt fit per species repñtatiuas rerũ: que intelligũtur simpliciter: vel vt fit per spẽs repñtatiuas rerum que itelligũtur: in ipsis phãtasmatibus. Aia enim dum est in corpore, ꝛ dum est extra corpus, semp intelligit per sile: qđ simile Aristo. speciẽ, ꝛ Plato ideam, ꝛ Themistius noesem, id est notionez appellat. Talis autẽ spẽs potest repñsentare ipsum itelligibile mãle, bifariã: aut simpliciter, quatenus est in suis singularibus simplr: in qbus vniuersalia esse habent simplr: aut quatenus vle ipsum, qđ intelligit, est in singulari phãtasiato: qđ dicitur phãtasma. Aia ergo dum est in corpore: intelligit per spẽs: verũ per illas intelligit vlia in phãtasmatibus: verũz vo cum itelligit vniuersalia in phãtasmatibus, intelligat phãtasmata, erit alia. q. Fortasse enim tũc illa nõ intelligit: sed reflexe postea intelligit: vnde sicut visus pcipit colores in pariete: parietem nõ pcipiẽdo: ita itellectus per tales species vlia in phãtasmatibus apphẽdit, ꝛ pro tũc phantasmata nõ intelligit: quare vt visus pcipe nõ potest colores, nisi cõuertat se ad parietez: sic aia in corpore nõ põt pcipe vniuersalia nisi conuertat se ad phãtasmata: lz pro tũc illa nõ percepit: vt dictum est, ex quo sequitur aiam in corpore itelligere per cõuersionẽ ad phantasmata: at aia post obitum itelligit etiam per easdẽ spẽs in ipsa reseruatas: nõ tamẽ, vt repñtãt vlia in phãtasmatibus: sed vt repreſentãt vlia simpliciter: quo argumẽto fit: vt ipsa lz per spẽs itelligat: tamẽ nõ per itelligẽ cõuersum ad phãtasmata. Corrũpatur enim itellectus cõis, scilz dianoeticus: in quo phantasmata sunt: ex his dicere possumus in morte aiam amittẽ oẽs sciẽtias, ꝛ artes, ꝛ nihil scire sciẽtia: qua sciebat in corpore: vtpote per cõuersionẽ ad phãtasmata. Huius enim nihil reminiscit: quoniã corrũpit cõmunis itellectus: sine quo per talẽ moduz sciẽdi nihil scit. At post mortẽ bene scit, ꝛ itelligit ꝛ practice ꝛ theoretice, nõ per cõuersionẽ ad phãtasmata: sed per spẽs seruatas: que repñtãt res simplr in se. Talẽ enim sciẽtiaz post mortẽ remanere, nullibi Aristo. negauit, ꝛ ꝙ ita sit: pbat: naz scire est per se per spẽs in se: ꝛ per accidẽs per cõuersionẽ ad phãtasmata: vtpote nexu virtutũ, vt dictũ est: sed eo: qđ per accidẽs anime cõpetit: remoto: non debet remoueri: qđ per se sibi cõpetit: ergo cum intelligere per spẽs simplr rerũz repñtatiuas aie per se cõpetit: nõ debet ab ea deleri: per hoc qđ ipsa nõ cõuertit ad phantasmata: quoniã hoc per accidẽs sibi cõpetit. Non ergo marcescũt itelligere ꝛ scire simplr, sed vt cõuersiua sunt: hactenus de scientijs: post hec de virtutibus ꝛ vitijs an remaneant in ea, disserẽduz est. Dicẽdũ itaqz, vt Arist. inqt in lib. magnorũ moralia, ꝙ qui vult dicere quid sit virtus: scire expedit, que nam demũ in anima permẽt: sunt aũt hec huiusmodi, affectus, potẽtie, ꝛ habitus: affectus sunt ira, metus, odium, cupido, liuor, miseratio: talia comitari cõ sueuerũt egritudo: ꝛ voluptas: potẽtie autẽ, qbus affici dicimur, vtpote, vnde possumus excandescẽ, egrescere, miserescẽ, ꝛ alia huiusmodi: at habit' sunt, vnde hec habemus bñ, vel male, sicut ad excandescẽduz. Si nãqz supra modũ iracũde: male in ira habemus. Sĩ a in qbus expedit, prorsus ad iram nõ cõmouemur: ira quoqz male in ira habemus. Mediocriter itaqz habẽdo, vt neqz supra moduz cõmoueamur: neqz prorsus simus incõmobiles. Tum si ira habemus: recte affecti sumus: ꝛ in ceteris id genus similiter: hactenus Aristo. verũz vt in pmo de aia dicit, affectus, circa quorũ mediocritates est virtus, cõmunes passiones aie, ꝛ corporis sunt: nec anime isunt nisi pper corpus, Potẽtie vo ꝛ habitus anime passiones sunt: nec insunt corpori, nisi pper aiam: verum potẽtie sine corpore aie insunt: cuz fluant ab essentia aie, que simul est rõnalis, ꝛ sensitiua. Habitus aũt anime inesse nõ possunt sine corpore, quoniã nõ acqrũtur illi, nisi ex frequẽtatis actibus: qui sine corpore nõ sunt. Rursus potẽtie insunt aie ante ꝛ post corpus, si anima esset ante: habitus vo aie relinquũtur post vnionez ad corpus: antea vo inesse nõ possunt. ¶ Ex his apparet post mortẽ habitus remanẽ: quia lz sine appetitu aie acqri nõ possint: postqz acquisiti sunt, aboleto appetitu remanere possunt, veluti corrupto cõmuni itellectu sciẽtie rerum simplr remanere possunt. nec hoc ab rõne est, nam habitus sunt pfectiones potẽtiaruz: quare cum post mortẽ remaneant potẽtie: ꝛ habitus, qui sunt potẽtiarũ pfectiones: remanere phibebit nihil. P. Sensitiuus appetit' duplex est fluens ab aia: quatenus est sensitiua. Est enim in hoie vna aia, que est simul rõnalis, ꝛ sensitiua, ꝛ hic appetitus est aptitudo quedã: qua anima rõnalis est apta nata tendere ad ea, que sensus sunt: saltẽ in eo ꝙ sensitiua est: ꝛ hic remanet post mortẽ: cum nõ ex corpore aie isit: sed quo illa est sensitiua: huius appetitus sunt oẽs affectus, nõ quidẽ potentiales, sed aptitudinales. Est ꝛ alter appetitus, qui est quedã potẽtia cõmunis aie ꝛ corpori inexistẽs cõposito pper cõplexionẽ, ꝛ hic nõ remanet post mortẽ: cum nõ remaneat cõplexio: virtute cuius cõposito inest: ꝛ huius sunt affectus potẽtiales, ex quo patet habitus esse perfectiones vtriusqz appetitus. Põt ergo dici virtutes ꝛ vitia remanere, Tum qa sunt potẽtiarũ pfectiones. Tum qa remanet alter appetit': cuius etiã actus sunt. Et lz corrũperetur appetitus potẽtialis: ille non facit ad cõseruationez habituũ, sed ad acquisitionẽ. Hãc nostrã opinionem approbat Magnus Albertus phs pipatheticus nõ obscurus eo li°. quẽ de origine anime cõscripsit: nec auctoritate ppria. Sed Isaac pipathetici, qui auctoritate Cõcinne Phi, ꝛ Archelai, asserit nõ corporũ delectatiões remanere in anima separata: sed potius illis siles: hoc est nõ manent affectus: sed affectuũ habitus: ꝛ exemplo hoc ostẽdit, sicut in artifice, qui caret materia, ꝛ instrumẽtis, manet habitus, ꝛ forme siles eis: que per istrumẽta exercuit. Cum igit aia sit corporis pfectio, vt motor, ꝛ vt substãtia: ꝛ per potẽtias moueat corpus: cuz in ipsa post mortem potẽtie remaneant: in potẽtijs, ꝛ in ipsa remanebũt habitus ipsam ad eas actiones inclinãtes, quas in corpore exercuit, veluti in nauclero nauis imaginatio remanet, postqz a naui exiuit. ¶ Ex his apparet quid heroica virtus sit, quidue imanitas, de qbus Arist. loquit 7° Ethi. De heroica virtute. Cum enim intellectiua aia sit simul rõnalis, ꝛ irrationalis, nã vna est, que simul est sensitiua, ꝛ intellectiua: ipsa duplici ratione nascitur sibiipsi rebellis, ꝛ vt est act' corporis: virtute cuius nascitur appetitus sensitiuus potentialis, ꝛ virtute qua sensitiua, ꝛ irrõnalis est. Quo enim ipsa est actus corporis, ꝛ est sensitiua: nascitur irrationalis sibi, vt rationali repugnãs. Quo vo est in sima substãtiarum separataruz, ꝛ intellectiua: nascitur, siue facta est rationalis sibi repugnãs quatenus sensitiua. Est ergo heroica virtus habitus in anima acquisit', quo ipsa vt sensitiua est, nõ potest nisi bene appetere, ꝛ id solum, qđ recta ratio dictat. Hoc enim habitu anima tota effecta est intellectualis, Hoc habitu ab omni imanitate purificata est: hoc habitu nihil in ea est, nisi qđ ipsam ad bonum ꝛ rectum cõmoueat. Hãc Plato (vt arbitror) in Euthy-

phrone sanctitatem appellauit, ꝛ eum: qui hūc habitum
habet, sanctum: hac ratione cum sanctū esse dicit, quem
dij amāt: ꝛ qui dijs est amicus. Aristo. autē heroicam vir
tutem hāc appellat, ꝙ homo hac virtute fiat heros: quē
gētilitas in deum verti credebat: verū, vt Plutarchus
inqt, hac virtute non homo corporeus, sed anima heroa
fit: quasi inter deos ꝯnumerāda. Est tamē (vt arbitror)
differētia inter Platonem, ꝛ Aristo. ꝙ Aristo. arbitretur
animā virtutem hāc posse assequi ex puris naturalibus,
subtracta gratia gratū faciēte, siue omni particulari in
fluentia: quam ipse nō cognouit. Plato vō in Menone
prope finē nec hāc nec virtutū vllam arbitratur ipsam
animā assequi posse, aut doctrina, aut natura, nisi diuina
sorte influxa: quam diuinā sortem catholici gratiā gra
tum faciētem appellāt. Immanitas vō est habitus, quo
anima nō elicit nisi cōtra rationem: nec alia nisi, quę ap
petitus sensitiuus vterqꝫ dictat, hoc habitu aīa nō agit,
nisi ꝯtra rationē, ꝛ si quid ratione agit, nō nisi casu agit,
aut vi: hoc habitu anima effecta est tota sensitiua atqꝫ ir
rationalis: hoc habitu Pithagoras dicebat animam mi
grare in ferinum corpus, hominemqꝫ cuius ipsa est, con
uerti in beluam. Et quoniā hoc habitu homo immanis
fit, ipsum immanitatē Aristo. appellat, Plato vō in Eu
thyphrone prophanitatē: ꝛ eum: qui hūc habet, propha
num: hūc esse ait, quem oēs dij oderint. quibus ꝑspicuū
est ꝛ virtutes, ꝛ vitia post mortem remanere, ꝛ nō solum
humanas, sed diuinas. Qd igitur morales habitus rema
neant: dictū sit hactenus. ¶ Restat nūc disserere si aīa
post mortē pęnam, ꝛ gaudiū subeat s̄m Aristo. Respō
dent post mortē animas nō aliter pati aut gaudere, nisi
eo modo, quo sanctus et studiosus essentialiter gaudet,
ꝛ ꝓphanus, immanis, ꝛ flagitiosus essentialiter languet.
Cap.14. Est enim (vt Pompon. inquit) duplex pęna essentialis,
quam pęnam culpę appellāt, ꝛ accidētalis, vt afflictiua:
qua punitur flagiosus. Dicūt ergo post mortem propha
norum hominū animas pati pęnas, sed nō nisi culpę: nō
autem accidētales. Sanctū vō nō pręmiari nec gaude
re, nisi pręmio atqꝫ gaudio essentiali: qd est virtus ipsa,
ꝛ illius delectatio. Virtutes enim mirabiles delectatio
nes nobis efficiūt. Ex his dicunt bonū nō remanere ir
remuneratū, quia pręmio virtutis essentialiter pręmia
tur: nec remanere tristem, cū studiosa delectatione aīa
gaudeat: a qua virtus nō absoluitur. Nec malū quoqꝫ
impunitū, nam pęna essentiali: scilꝫ culpę prophani ani
ma punitur, patiturqꝫ tristitiā, quę vitia comitatur. Vl
tra ergo ea, quę anima ī vita reportat, nihil nec mali nec
boni: nec pręmij, nec doloris animā habere dicunt: et de
fęlicitate cōtemplatiua nihil vltra: nisi qd in vita lucra
ta est. Ego vō triplicem pęnā distinguo, culpę videlicet:
quam essentialē appellat Pompon. quę nō est nisi vi
tium ipsum: qd in culpa est: Alia est pęna dāni: qua flagi
tiosus aliquo sibi bono propter vitiū priuatur. Est ꝛ ter
tia pęna sensus: qua flagitiosus patitur afflictiue. Quod
igitur anima post mortem pęnam culpę patiatur, nemo
debet dubitare, quoniā post mortē remanent habitus,
ꝛ virtutes, ꝛ vitia, sed cum pęna culpę essentialiter nō sit
nisi ipsum vitium: qd in culpa est: iure anima prophani
hāc penam patiatur, necesse est. Simili ratione, ꝛ ꝙ ani
ma pręmietur post mortē essentiali pręmio: qd est ipsa
virtus: ꝛ ipsi cōcedunt, ꝛ nos probamus ex eo: quia vir
tus ipsa, ꝛ humana, ꝛ diuina remanet, quod est essentiale
ipsum pręmium. Quod vō prophani anima post mortē
pęnā dāni patiatur, dupliciter declaratur, prima ꝙ hęc
virtute vtraqꝫ quę s̄m eos est summū bonum: priuata
est propter vitia, ergo patitur pęnam damni, quę non est
aliud nisi alicuius boni priuatio, vnde quia hęc anima
est summo bono, qd apud ipsos est virtus, priuata, vide
tur pati pęnam maximi damni. Pręterea s̄m veritatem
etiam peripatheticā vt superius declarauimus. Anima
prophani patitur pęnam maioris dāniqꝫ sit virtutis pri
uatio: nam patitur priuationē beatitudinis, quę intelle
ctione dei: quę est ipse deus. Priuatur ergo hęc anima du
plici bono ꝛ virtute, ꝛ diuina ipsa cognitione, quare non
solū pęnam culpę patitur: sed maximi, ꝛ supremi dānis
huiusqꝫ hęc peripatheticus nō negaret. Vtrū vō patia
tur pęnam sensus: hoc est pęnam afflictiuā vltra has pę
nas: Albertus vir doctissimus libro de animę origine as
serit s̄m Arist. illic esse pęnam sensus quasi ęquiuoce di
ctam. Nō enim ibi potest esse sensus corporeus, materia
lis vniuoce dictus cum sensu brutorū: cum amiserit or
ganum. Erit ergo sensus ęquiuoce: quo anima tristatur,
cum aliquid appetit, qd exequi non potest. Anima enim
prophani detinēs habitum luxurię, appetit ex illo habi
tu in corpore esse principiū, quo corpus vtatur luxuria:
At cum defectu corporis principiū esse nō possit, iure tri
statur. Hęc ergo tristitia animastica est pęna sensus ęqui
uoce dicta. Hac ratiōe nos de pęna afflictiua solebamus
distinguere: quoniā alia est corporea. qua corpora a cor
poribus pati solent: ꝛ hęc dicitur pęna sensus vniuoce di
cta: ꝛ hac pęna Arist. nō diceret animā prophani affligi:
cum careat ꝛ sensibus, ꝛ corpore. Alia est pęna afflictiua
animastica, quę ꝓpria est animę. Hac aīa ex vitijs affli
gitur, ꝛ sibiipsi displicet: diciturqꝫ pęna sensus ęquiuoce
dicta: hac Aristo. diceret affligi ꝛ corpora, ꝛ animas, quę
ex corporibus operationes habet. Nō enim hac pęna intel
ligētias pati assereret Aristo. cum illę sint extremaliter
intellectuales, Animę aūt humanę etsi sint intellectiuę:
quę sunt quasi medię inter extremaliter intellectus, ꝛ cor
pora: ideo animastica passione affligi possunt: quę est pę
na sensus ęquiuoce dicta. Qd hęc sint bene, ꝛ pipatheti
ce dicta, ꝓbamus: pmo, quia est aliquod extremū, qd pę
nam sensus nō patit̄ nec vniuoce, nec ęquiuoce s̄m Ari
vtpote hę substātię, quę mouent stellę: quęqꝫ quia sunt
puri intellectꝰ nec vniuoce, nec ęquiuoce pęna sensus af
fligi possunt: est ꝛ aliud extremum, qd vtraqꝫ pęna affli
gi pōt, vt animalia, ergo si natura procedit ordinate: erit
medium (vtpote anima humana: quę est inter hęc me
dia: quę penā sensus subire poterit ęquiuoce dictam) nō
quidē corpoream, sed animasticā. P. Aristo. in substan
tijs separatis posuit gaudium. Dicit enim deū 10° Ethi
corū. gaudere optimo, ꝛ cognatissimo: 12° vō libro pmę T.co.3
philosophię, ostēdit substātias supernas summopere de
lectari, ꝙ intelligentia sit optimum ꝛ delectabilissimū.
Unde Auerroes auctoritate Alexādri inquit, ꝛ Alexan Eodē c
der dicit ꝙ nō est intelligēdū per voluptatem: volupta mēto.
tem cōsequētem passionem: quę opponitur sensuali tri
stitię. Voluptas enim quę est in intellectu nō est passio:
neqꝫ habet oppositum: cum ista comprehēsio nō oppona
tur ignorātię. Voluptas enim ita cōsequitur cōprehēsio
nem sicut vmbra corpus. Si igitur aliqua comprehēsio
est: quę nullum oppositum habet, ꝛ nunqꝫ est in potētia:
tunc cōprehēdenti nunqꝫ accidit dolor ꝓpter defectum
cōprehēsionis: hactenus Auer. ¶ Ex his apparet in hu
mana anima posse esse duplicem dolorem, atqꝫ duplicē
tristitiam: ꝛ per cōsequēs pęnam sensus ęquiuoce dupli
cem. Alterā: quę sequitur ignorātiam, Alterā: quę se
quitur vitium. Prima cōpetit sibi quatenus est res intel
lectiua. Secūda quatenus est res media inter pure intel
lectualia: ꝛ pure materialia. nec pęna ista est vitiū essen
tialiter, sed sequēs vitiū vt vmbra corpus. Albertus vō
dicebat

dicebat hāc pęnam sequi carētiam actionis vitiosę. Cū
enim anima per habitum desideret exercere vitiū: qđ
exercere nō potest carentia corporis, iure tristatur pęna
hac: quę sequitur carētiam actionis ſm vitiū. Pęna vo
prima nō est ignorātia, sed sequens ignorātiam. Unde
(vt fruitio) qua deus fruitur optimo, nō est intellectio,
sed fruitio, quam Aristo. aliquādo delectatiōem, aliquā-
do voluptatem appellat: ita tristitia, quę sequitur igno-
rātiam: nō est ipa ignorātia: sed sequēs ignorātiam. Ani-
ma ergo separata a nostro corpore sicut bifariam dele-
ctatur delectatione: scilꝫ sequēte operatiōem ſm virtu-
tem, quę dicitur animastica delectatio: ⁊ delectatiōe se-
quēte beatitudinem: quę est fruitio optimi: sic bifariam
pęna affligi potest: pęna quę sequitur ignorātiam: ⁊ pęna
sensus ęquiuoce: quę sequitur vitia: quęq dicitur anima-
stica. Ergo impiorū animę ⁊ pęnam culpę, ⁊ pęnam vtri-
usq dāni: ⁊ pęnam sensus saltē animastica: quę ęquiuo-
ce dicitur, patiātur: necesse est. Pęnam vo sensus vniuo-
T. cō. 64. ce dictā excludit Aristo. ab his animabus pmo de ani-
ma libro, Cum inquit dicere autem irasci animā simile
est: ⁊ si aliquis dicat eam texere vel ędificare. Illic enim
Aristo. ab anima excludit tristitiam metū irā: ⁊ id ge-
nus, q sint cōmunes animę ⁊ corpis passiones. Nō autē
excludit itellectualem tristitiā: ⁊ animasticā: qādoqui-
dem operationes ſm virtutes nobis efficere mirabiles
delectationes, ⁊ animę ipsi dicat in libro Ethicorū: quę
delectationes nō sunt corporeę: sed animasticę: similiter
speculatio etiam facit maximam delectatiōem: quę nec
est corporea: nec animastica: sed itellectualis. Ergo opor-
tet ſm Aristo. cōcedere pęnam animasticā, ⁊ pęnam in-
tellectiuam, ⁊ pęnam corporeā. Sed quęres an pęna se-
quens ignorātiam: ⁊ sequens vitia sit pęna dāni: ⁊ si est:
tūc pęna dāni nō differt a pęna sensus ęquiuoce dicta. Rn-
deo ignorātiam posse bifariam cōsiderari vno modo, vt
est priuatio boni: ⁊ sic tristitia sequēs ignorātiā sub hac
ratione, est pęna dāni. Alio modo vt ignorātia ponit ali-
quid in subiecto: vtpote aptitudinē, vel quicquid illud
sit: ⁊ sic tristitia sequēs ignorātiā nō est pęna dāni. Sed
sequens illud positiuum: qđ ignorātia poneret. Melius
hęc distinctio dephēditur in vitio: nam vitiū potest bi-
fariam cōsiderari, vno modo (vt est priuatio boni) scili-
cet virtutis: ⁊ sic tristitia sequēs vitium sic cōsideratum
est pęna dāni. Alio modo, vt vitium est habitus aliquid
ponēs in anima: ⁊ sic tristitia sequēs est pęna sensus ani-
Lib. 4. Sa- mastica, siue ęquiuoce dicta. Hāc Iuuenalis aquinas ap-
tyra. 13. pellat displicētiam, cum inquit Exēplo quodcūq malo
cōmittitur: ipsi displicet auctori. Prima est hęc vltio q
se iudice nemo nocēs absoluitur: ⁊ reliquę. M. vo Tul-
lius pro Milone inquit, ⁊ pęnā semper ante oculos ver-
sari putēt, qui peccauerint. Sed ambigeret fortasse quis-
piam cōtra ea, quę dicit Albertus. Dicebat enim pęnam
sequi vitia, quatenus inclinatur ad vitiosas operatiōes,
quas exequi nō potens vitiosus, affligitur: nam pari ra-
tione virtutes relictę in anima inclināt ad opatiōes ſm
virtutes, vt dicit Arist. ergo cum eas exequi nō possit ca-
rētia corporis, iure virtutes vidētur affligere. Potest di-
ci q virtus nō inclinat ad actionem, nisi vt inclinatio re-
gulata rōne. Uitium vo inclinat pter rationē: ⁊ q post
mortē ratio nō dictat executionem: cum illa nō sit cōue-
niēs: virtutes nō inclinabūt: sed cōuersę sunt in ornamē-
ta aię: ⁊ disponēt eam pro beatitudine ꝯtēplatiua: vt su-
perius diximus: vbi declarauimus cognitionē dei intui-
tiuam in aia fieri non posse: nisi sit per virtutes: ⁊ potissi-
mum per heroicam eleuata: ergo post mortē virtutes nō
frustra remanēt: ⁊ nō affligūt animā inclinādo illam ad
actiones: At vitia cōtra inclinādo affligūt, et impediunt
aiam pro beatitudine recipiēda. hacusq peripatheticus
pōt loqui. Sed vtrum aię pphanorū possint affligi pęna
sensus illata ab aliquo corpore: vt sanctissimi Doctores
asserūt: ⁊ Plato cōpluribus locis affirmat: pº frōte Aris.
ex his quę scripsit, negaret: qm quidē igneū illud corpus
agere nō pōt, nisi per ꝯtactū: vt in libris de gnatione as-
seruit. At ꝯstat corpus spūm tāgere nō posse: q ea sese tā-
gant: quorū vltima simul sunt, vt lib. physico 5º asseruit.
P. Ea solum agere ⁊ pati pnt: quorum est cōis mā: vt de
gnatione libº tradit. At corporaliū ⁊ spūalium cōis mā
nō est, vt libº Metaᶜᵉ. xiº scribit. P. Aia, vt aia a corpore
nō patitur nisi inquātū recipit ab illo spēm: per quā ipm
cognoscit, vt scribit 3º de aia: quare si ignis ageret in ani-
mā: aia ab illo patiēdo solū cum cognosceret. Hāc posi-
tionē Firmianus tenet, cum inqt, aię cum in se nihil ha- li. 7. c. 21.
beāt solidum ⁊ ꝯtractabile a solidis: ⁊ corpalibus nullā
vim pati pnt: sed q in solis spiritibus viuūt: a solo deo
tractabiles sunt: cui vtus ⁊ suba spiritalis est. Sed tn do-
cēt nos sanctę lrę quēadmodum pęnas impij sint laturi:
nam q peccata in corpibus cōtraxerūt: rursus carne in-
duētur, vt in corpibus piaculū soluāt: hactenus Firmia-
nus. Tertullianus quoq in Apologetico idē asserit. Aui- Cap. 46.
pipatheticus 9º libº suę Metaᶜᵉ ait aias impiorū crema-
ri, quatenus apphēdūt ignem sub ratione discōuenientis:
veluti qui somniat aliqn phātastice in somno apphēdēs
aliqđ sub rōne terribilis maiori cruciatu exardet, q si in
vigilia ex psētia eiusdem cruciaretur. Sed, vt diximus, fi-
des nobis sit argumētū: qua Plato semp in diuinis re-
bus vsus est. Cū. n. res diuinę sensibus nō subiacēt, pce-
pit Plato in Timęo, vt vteremur maiorū auctoritate:
quare cū nulla sit auctoritas maior, q sanctissimorū do-
ctorū: qui christianā veritatem sanguine, ⁊ miraculis cō-
firmarūt: ex horū auctoritate credere debemus aias p-
phanorū hoium pati etiam ab aliquo corpeo (vtpote ab
igne, qui pp̄e ſm medicos, est magis expurgatiuus, ⁊ se-
paratiuus cęteris elementis. Dicamus ergo aiam, vt aia
est, quadrifariam esse illimitatā. Uno modo ſm locū, q
s. vt aia est, nulli loco sit astricta: quēadmodū superius
diximus. Alio modo ſm opationem, qm vt aia pōt opa-
ri vbi vult, ⁊ nō solum in hoc loco. Tertio est illimitata
ſm gradum pfectionis: qm, vt aia debet pęesse vniuer-
sę naturę corporeę, ⁊ nulli corpori esse submissa. Quarto
est illimitata ſm apphēsionem: qm est apta apphēdere
bonum ⁊ malum: bonum qdem, vt bonum, ⁊ malū, vt
malum. Nō tamē, vt aia apphēdit bonum vt malū: vel
malum, vt bonum. Sāctissimus ergo vir Thomas ignē
infernum quadrupliciter pęnam inferre aię asserit. Pri- li. 4. cō-
mo inquātum ab ea aufert illimitationē loci: ⁊ hoc illam tra Gen.
detinēdo, vt ne possit alia loca petere: quę sua natura pe- cap. 90. ⁊
tere apta est. Secūdo auferēdo illimitationē in operā- quol. 2.
do: quoniā facit vt nō vbi vult opetur: quēadmodū ſm ⁊ 3. Et in
eius naturā operatiua est. Tertio auferēdo illimitatio- q̄onibus
nem apphēdēdi: quoniam cōpellit, vt aia ignem: cui assi- disputa-
stit, vt nociuū, atq terribilem rem apphēdat: quem ex tis de aia
illimitatione apprehēdēdi ipsa apphēderet, vt bonum: q. 21.
⁊ voluptificum. Quarto auferēdo ab ea illimitationem
pfectionis: nam sua natura pęest igni, ⁊ vniuersę natu-
rę corporeę: at tūc ignis aię pręesse videtur. ergo pęnā sen-
sus ignis huiusmodi quadrifariam infert aię: quam ipsa
maximam esse dephēdit, q sibi id omne auferatur: qđ est
illi, vt aia: nāle. ¶ Ex his delerētur obiectiones, prima
qdem, qa lꝫ corpus nō tāgat spūm tactu quātitatiuo, tā-
gere potest potētia atq virtute, veluti cęlum tāgit intel-
ligētiam. Scda etiam diluitur, q Aris. loquatur de actione:

qua agēs ɔuertit passuʒ in eius nām. In hac enim actio/
ne cōis materia est. Tertia rursus tollitur ꝙ ignis agere
pōt in aiam, vt res, ꝛ vt intētio: quādo agit vt res, potest
iferre pęnā: qñ agit vt intētio: agit spēm. ¶ Sed quęres
an pipatheticus posset hęc ɔcedere. Uidet enim prima
frōte ꝙ nō. Dubitaret enim primo qualis nam esset hic
ignis aiaruʒ impioꝝ afflictiuus: an elemētarius, an alte/
rius rōnis. Secūdo si elemētarius, quo nam pacto intra
terrę ima genitus esset, ꝛ quo agente. Tertio vnde hic
ignis hēet ꝓprietateʒ hāc, vt ipse possit impioꝝ aias affi
cere pęna sensus: cęteroꝝ nō. Tertio cur poti⁹ ignis hanc
ꝓprietatem habeat, ꝛ nullum alioꝝ elemētoꝝ. Theolo/
4° sentē. dis. 44°. gus (vt Thomas vir doctissimus) talem ignem esse ele
mētarium asserit, cum cęteris ignibus eūdem specie: qđ
Aris. asserit Topic. pmo, cum ingt oēm aquā omni aquę
esse specie eādem, ergo ꝛ oēm ignem. Ad 2^m dicit Theo/
logus (vt Thomas talem ignem factū esse a deo itra ter
rę ima ex ordine diuinę iustitię) vt eēt instrm diuinę iu/
stitię: quo maloꝝ aię cruciarētur. Peripatheticus aūt di/
ceret vnuʒ elemētū ex ordine naturę vniuersi fieri pos
se in regione alterius. Uidemus enim ex ordine vniuersi
in regione aeris fieri lapides, ꝛ animalia, ꝛ id genus, vi/
demus in subterraneis locis ignes fieri, vt apud ethnaʒ,
Quare dicere pōt intra ima terrę fieri ignes, ꝙ terra illa
facile in ignem verti possit: ꝛ ex ordine naturę vniuersi
ꝑpetuo fieri ex illa terra igneʒ ꝓpter bonū vniuersi: quo
impioꝝ alę puniātur, vt Auicē. dicit. qa quātum de terra
ɔuertit in talē igneʒ: tātū de ea aliūde gñat: hęc nō sunt
aliena a pipatheticis: qui ꝓpter bonum vniuersi, ꝛ ex or/
dine naturę vlis ɔcedūt graue ascēdere ad replēduʒ va/
cuum: ꝛ leue eadeʒ causa descēdere. Ad 3^m dicit Theolo/
gus talē ignem nō quatenus est ignis agere in aiam: sed
vt instrm diuinę iustitię. At pipatheticus diceret ꝙ quē
admoduʒ ignis elemētarius: qui sua natura est corrupti
uus, per cōmixtionem radioꝝ stellaꝝ efficit ꝑfectiuus,
ꝛ salutiferus: vt patet de eo igne, qui descēdit ad nos cuʒ
solis radijs (vt Albertus ingt in li° de Celo exponēs quę
Alexāder dicit) ita ignis intra terrę ima ɔtētus ꝓprieta/
te loci reddit alarū impioꝝ afflictiuus: videmus aquas
balnearum ꝓprietate loci miracula fere quādoqȝ fecisse,
vt nos obseruauimus: quę aqua sua natura non faceret,
sic ignis hic ꝓprietate loci vim taleʒ hēe posset, qua aias
impioꝝ affligere posset. Diximus enim aias impioꝝ af/
fectu vitioꝝ quasi per nām ima terrę petere: quare peri/
patheticus dicere posset alas has ad eum igneʒ latas eē,
qui quasi in terrę nām versus est, ꝛ ab eo pati realiter, et
ꝓprietate ignis talis: ꝛ impetu, atqȝ peculiaritate vitioꝝ:
hactenus peripatheticus. Quę vo sanctissimi viri dicūt:
sunt vera: ꝛ dictu facillima: quādoqdeʒ (vt Boetius in/
quit 5° de ɔsolatione) omnia ꝓuidētię diuinę subdūtur.
Ideo melius est dicere hęc eē ex ordine diuino: qui in di
uina ꝓuidētia ɔtinet. Ignis enim ille factus est a deo ex
ordine diuinę iustitię: qui in ꝓuidētia est, ille ignis fact⁹
est (vt instrm diuinę iustitię) vt per ipm impioꝝ aię iu/
stificētur. Non enim vt ignis, ꝛ vt nāle corpus id facere
posset, nisi sic facere esset a ꝓuidētia institutū. Et cum di
cebat cur potius ignis hoc facere debeat: Phi dicerēt ex
tribus: pmo ꝙ cęteris elemētis ignis sit elemētum acti/
uius. Scdo ꝙ cęteris elemētis sit spūali⁹: ꝛ naturę spiri/
tali vicinius: ꝛ aię cęteris proportionali⁹. Tertio ꝙ ma/
gis sit purificatiuus, ꝛ dissimilariuʒ magis separatiuus,
Similariū vo magis ɔgregatiuus: At Theologus pro ve
ritate diceret magis igneʒ hęc facere, quia sic est ordina/
tum a diuina prouidētia: cuius ratio humanū captuʒ ex/
cellit. Quod igit animę post mortem pęnam sensus pati

possint, ꝛ multiplicem delectationeʒ, ꝛ qūo diuersimode
Phi, ꝛ Theologi hęc asserāt, ex hisce perspicuum est.

¶ Soluit 9ª. q. ꝛ declarat aia post mortē si cognoscat sin
gularia, vt amicos, filios, propinquos, necnō ꝛ mutatio/
nes, quę emergūt in illis: rursus an cognoscat ea singula
ria quę postea ꝑpetuo emergūt. Cap. LXXIX.

PRęterea maxima. q. est si aia post mortē ea
singlaria cogścat, quę in vita nouit: ꝛ si de no
uo alia apphēdē possit, ꝛ mutatōes, quę illis
emergūt: pipatheric⁹, qui fortasse nō abbor/
reret distinguā duplices spēs, alias quę aię
isunt vi sepatiōis: alias, quę aię isunt vi vniōis ad corp⁹.
Sūt. n. res, qs cogścit, duplices, alias, qs cogścit vi sepa/
ratiōis, vt meritū, pęnā, locū, ꝛ cętera: quę supi⁹ diximus.
Alias vo, quę cogścit vi vniōis, vt res nāles: hinc alię sūt
spēs, qbus illas, ꝛ alię, qbus has res cognoscit: spēs qb⁹
illas cognoscit, accipit a supis substantijs lumine diuino
ipsam disponēte. Spēs vo, qbus has apphēdit a phāta/
smatibus accipit lumine itellect⁹ agētis ipsam afficiēte.
Tūc pipatheticus asserēs hāc distinctiōeʒ diceret aiam
post mortē itelligē singularia: quaꝝ spēs hēe pōt: qr igit
post mortem eoꝝ singularium spēs hēe pōt, quę itelligit
vi separatiōis: ideo post mortē illa itelligit: vnde apphē/
dit locuʒ ad quē delata est, ꝛ vnde exiuit, ꝛ se exisse, ꝛ pę/
nā, ꝛ pmiū, ꝛ id genus. Rursus qr eoꝝ, quę itellexit in vi
ta, spēs seruat, ꝛ spēs vt silitudo repntat per se vle, vt ef/
fectus repntat singulare, ꝛ quo ꝓducta est: hinc post mor
teʒ eoꝝ, singulariū spēs detinēs: e qbus spēs genitę sunt,
pōt itelligē singularia: quoꝝ spēs detinēt: verū nō intelli
git illa in phātasmatibus, sed in se: qr post mortē nō itel/
ligit itellectione ɔuersa ad phātasma. Alij pipathetici di
cerēt nullo pacto post mortē aiam itelligere nisi singula/
ria: quę itelligere pōt vi abstractionis atqȝ separationis:
nā cętera singularia nō itelligebat nisi in phātasmatib⁹,
vt ego nūc amicum itelligo: quē Romę olim apphendi.
Cum igit spēs nō repsentet vt effectus nisi singulare in
phātasmatibus: ideo cessante phātasmate singulare aia
itelligere nō pōt. At sanctissimi viri: qui dicūt aiam posse
itelligere nālia ꝛ per spēs ab eis causatas, ꝛ per spēs a su
peris defluxas, dicerēt eam posse itelligē, sed nō nisi per
spēs influxas: ꝛ nō semper: sed fm diuinam ꝑmissioneʒ:
q̄re fm pipatheticos aia ea, quę hic emergūt, vl emerse/
rūt, nequaqȝ intelligere poterit. Scdm vo Theologos, ꝛ
vitatē deo ꝑmittēte, per aliū modū, qȝ per spēs a nālib⁹
defluxas itelligē pōt, vt felissimus doctor Tho. exposuit, 1ª pte. q.
At nūc pipathetice dōm est, rerū nāliū vlia in vli aiam 89. artic.
post mortē itelligē: vtpote p spēs ex illis acqsitas. Uerū 4° ꝛ 8°.
alio mō, quo itelligebat illa in corpe: qñquidē illa vnita
nō itelligebat, nisi in phātasmatib⁹, post mortē in singu/
larib⁹ vt hūt esse simplr. At singularia: quę itelligebat vi
vniōis, vt amicos, ꝓpinqs, ꝛ mutatōes ɔtingētes in eis
nō apphēdit, cū hęc itelligē nō pōt, nisi in phātasmatib⁹.
Singularia vo vi separatōis itelligibilia hñ itelligē pōt
ex influxu spēꝝ illa repntātiū: hęc pipathetice fortasse di/
cēda sunt. Uñ, ꝛ Tho. bonā rōnē attulit, nā aię separatę 1ª pte. q.
fm modū eēndi segregatę sunt a ɔuersatiōe viuētiū. Cō eadē arti
sūcte vo ɔuersatiōi spūaliū subaꝝ: quę sunt a corpe sepa culo. 8.
ratę: q̄re nāliter ea, quę hic agunt: cogścē nō pñt: an vo p
aliū modū cogścāt: trascēdit captū pipatheticū. Ari. eiʒ p
eth. ingt, imo fortasse q̄rēdū vtrū hi, qui decesserūt, boni
alicui⁹, aut mali ꝑticipes sunt. Uł. n. ꝛ si qcqȝ ex his ad il/
los ꝑtineat siue bonū siue ɔriuʒ: leue qddā, ac paruū vel
simplr ipis eē: deniqȝ neqȝ tātū, neqȝ tale, vt btōs efficē,
q nō sunt, vl illis, q sunt: auferre btitudinē queat. vbi ps
Ari. loq de mortuis, vt Plato loqtur, qui vbiqȝ mortuos

alias a

alas a corpe separatas appellat. Ergo s͠m Ari. si quã eoꝝ, quę hic fiunt, aia cognitionez habeat, illa est parua: qꝛ in vniuersali, ꝛ ꝯfusa: qua cognoscẽdo hoies cognoscit amicos ꝛ cęteros singulares homines: ꝛ qua cognoscẽdo motuz oẽs mutationes, quę hic fiunt, cognoscit. 10. q. soluta est, cum de pęna ꝛ gaudio aiaꝝ separataꝝ locuti sumus: ideo de ea hactenus dictum sit. Cap. 70.

¶ Undecia. q. soluit, ꝛ declaratur an anima separata cognoscat aliam animam, vtpote amici, vel filij: ꝛ an eam alloqui possit. Cap. LXXX.

Ursus. q. non parua est, si aia separata alias aias cognoscat, vt amicoꝝ, filioꝝ, ꝓpinquoꝝ ꝛ similiuz: ꝛ eas alloqui possit. Plato cõpluribus locis, vt in Gorgia auctoritate poetaꝝ Acarontis aiam cęteras aias cognoscere, ꝛ eas alloqui, Minoem ẽt illas iudicare cõcedit. Oẽs qꝫ poetas scim⁹ nõ semel cantare Venerẽ Jouem, Jouem cęteros deos alloqui: quos reuera, vt Plutarch⁹ inquit nõ sunt hoies, sed heroum aię. Peripathetici negare nõ possunt aiaz post mortẽ seipsaz cognoscere siue per eius essentiã se cognoscat ex vi separatõis, siue per speciez ab ipsa defluxaz lumine diuino ipsaz afficiẽte: siue per spẽs e superis substãtijs ꝓductã: semꝑ arbitror eos dicere separatam aiaz posse seipsam cognoscere: ꝛ qm̃ cęterę aię sunt s͠m eundez essendi moduz, iure per essentiã suã cęteras cognoscere põt, nõ tñ quo illę sunt amicoꝝ, vel filiorum: cum per essentiã suaz amicos, vel filios nequeat cognoscere. P. põt dicere eas cognoscere ꝑ essentias illarũ, sicut superas substãtias apprehẽdit apprehensione, quę est ipsa res apprehensa: qua rõne põt aia hęc cognitione, quę est res apprehensa, vtpote ꝑ essentiã rei: cęteras aias apprehẽdere: insuper vi separatõis posset illas itelligere per spẽs a superis defluxas: nunq̃ tñ illas apprehendit, quo sunt vel amicoꝝ: vel filioꝝ nãli. s. apprehẽsione: nisi per alium moduz, vt diuus Thomas exposuit compluribus locis: quẽ modũ peripathetic⁹ nõ cognouit. Utrũ vo alloqui altera alterã possit, Theologi dicunt alteraz alterã alloqui posse nõ exteriori vbo: sed interiori: quatenus altera in se cõceptus format eo ordine, quo loquẽdo extrinsec⁹ formaret: ꝛ ita illos sic cõpositos cognoscẽdo, diceret alteram alterã loqui: Uerũ hoc dici nõ põt, nisi supponamus aiam post mortez intelligere posse singularia: circa quę locutões sunt: Sed cũ aia post mortẽ soluz ea singularia cognoscat: quoꝝ vi separatõis spẽs a superis substãtijs accepit, iõ s͠z peripatheticos in his solũ aia aiam alloqui posset: De singularibus vo: quoꝝ cognitionem nãlem habuit in vita: cum illa non amplius cognoscat, diceret in his alterã alterã alloqui nõ posse. At theologus, qui per alium modum asserit ea posse cognoscere: de oibus loqui posse nõ dubitaret, maxime deo ꝑmittẽte. At si de vlibus locutiones esse pñt, fortasse prohiberet nihil in his alterã alteram alloqui posse. Et si dicas aias habere voluntatẽ tum imutabilez: sed in locutõe voluntas est mutabilis, posset dicere aiaz habere voluntatem imutabilem circa ea, quę egit, vi forma corporis, vtpote circa virtutes, ꝛ vitia. s. carẽtia corporis: circa ea, quę itellecta sunt, põt hr̃e voluntatẽ mutabilez, ex quo pꝫ alteram alterã posse docere, nõ qdez ea: quę intelligibilia nõ sunt nisi vi vnionis: sed ea, quę intelligibilia sunt vi separatõis. Hęc cõiecturabil̃r dicere possum⁹: ꝛ qdẽ his, quę Aristo. dicit, nõ cõtradicẽdo: Utruz vo sint catholice dicta: sanctissimis doctorib⁹ relinquo, satl mihi est in puris nãlib⁹ cũ Põp. disputare. hic. n. arbitraẽ Arist. velle aiaz nõ remanere post mortẽ: qꝛ nihil de ei⁹ statu post obituz locutus est: Ego vo arbitror eũ fuisse locutũ quousq; rõ nãlis eũ potuit regulare: Sed qꝛ hęc, quę de aia assignãtur post mortẽ: nõ possunt rõne nãli regulari: iure pręter misit: nos vo nõ per rões nãles, sed ꝑtim per fidez: quę in his potissimũ argumẽtuz est, ꝑtim cõiecturis rõnabilibus, non tñ eis, quę ipse dicit aduersando: hęc exercitij causa subiecimus, nam si nos hęc ꝓbare non possumus: Pompo. ista minime refellere poterit.

¶ Duodecima. q. soluiẽ, ꝛ declaraẽ si aia põt locũ dimittere: vbi stare deputata est, ꝛ nobis apparere: ꝛ si imutabiliter vult, qcqd vult. Cap. LXXXI.

Agna. q. semꝑ fuit an aia, quę certo loco post mortẽ deputata est, possit ex illo exire, ꝛ nobis apparere: Gentiles nõ dubitarũt in hoc, Cęsar. n. apparuit Cassio ꝛ Bruto. Alter etiã dum apparuit alteri: catholici nõ modo credunt hoc, sed pluribus miraculis cõfirmarunt. Peripatheticus diceret aiaz e suo loco recedere nõ posse, qm̃ ad illuz quasi natura. s. impetu vitioꝝ ferebaẽ: ꝓpea nec nobis apparere posse assereret: ea vo, quę apparent phantasmata esse dicerẽt, de qbus Arist. loqẽ in libro de somno: ꝛ nos supra aliqua diximus: possent bonã rõnẽ reddere, primo ex pte aiaꝝ, ꝙ aię. s. separatę post mortẽ ab hoiuz cõuersatione separatę sint, ꝛ solum substantijs separatis applicatę ad illasq; cõuersę: vnde ꝛ ꝑmo ethicoꝝ inquit Aristo. inter viuos ꝛ mortuos ciuiliuz operũ cõicationez esse nõ posse. Scdo ex pte nostri: naz nostra cognitio est per sensus, rebusq; ex ipsis sensibilib⁹: quib⁹ pꝫ hõ aias hoibus nãliter apparere nõ posse, nec loca deserere: qb⁹ deputatę erant. Theologi vo per diuinã dispensationem has, ꝛ deserere loca posse, saltem ad temp⁹, ꝛ nobis apparere complurib⁹ miraculis cõprobarunt: Quod ꝛ Gentiles ipsi hystorijs cõplurib⁹ affirmãt, vt Ualerius: ꝛ alij. Utrũ vo habeat separata aia voluntatẽ imutabilez, ipsi peripathetici circa actões nõ negarent, vtpote corporis defectu: cuius pñtia ad agendum aię necessarium est vt ꝓximo caplo diximus. Catholici vo imortalitatẽ hãc eẽ ex ipsius impij aię obstinatione assereret: Circa quę vo habent mutabilem: nos ꝓximo capite explicauim⁹: ꝙq̃ catholici hãc nullo mõ eã hr̃e posse asserãt nisi ꝑmittẽte deo. aiaduerte tamẽ theologos has, ꝛ plures qões lõge desiderabiliores determinasse: ꝛ qdem diligenti⁹, veri⁹, ꝛ certius: nos vo has volum⁹ sufficẽ, nec asserẽdo, sꝫ solũ disputãdo de eis dicta hęc sint: hacten⁹ de Põp. 9⁹ rõne.

¶ Decima Pomp. rõ disputaẽ: ꝛ de ordie aiaꝝ s͠m latitudinẽ ꝑfectõis determinaẽ. Cap. LXXXII.

Is disputatis, quę ad rõnẽ Pomp. nonã attinet, restat nũc redire ad reliquas eius rõnes: qbus eius opinionẽ ꝓbabat: Argumẽtatur ergo decimo aiam simpl̃r mãlem, s͠m quid vo imaterialem, ꝙ in ordine animaꝝ teneat supremum gradum totius latitudinis illarum in abstractione: qm̃ qdem aia plantaꝝ nihil abstractionis habeat: Uerum supra hac non nihil imaterialitatis habet anima zophyticoꝝ animaliũ, ꝙ tactum ꝛ cõfusam imaginationem habeat, supra hac adhuc magis aia ꝑfectoꝝ aialiũ, ꝙ habeat hoꝝ aia cognitionẽ aliquã rerum in absentia: supra hac cogitatiua, ꝙ magis adhuc spiritualiorẽ hẽat: supra hac intellectiua: quę adhuc spiritualiorem habeat: Sed hic ordo friuolus est, cum cogitatiua nõ variet gradum: est eniz s͠m omnes qui de cogitatiua loquũtur, vna pars ipsius sensitiuę animę: ergo non ponit in numero graduũ. P. Aristo. 2⁹ de anima libro constituens gradus pene quoꝝ variationem latitudo variaẽ, In ꝑmo gradu constituit vegetatiuum, In secundo vo sensitiuum: Intellectiuũ vo nõ vult esse ponẽdum in hac latitudine, T. cõ. 37. ꝛ 38.

vnde dicit περὶ δὲ θεωρητικοῦ νοῦ ἕτερος λόγος. hoc est de spectatiuo aūt intellectu est altera rō: qm̄ vt exponit Simplicius nō ponit̄ in latitudine ceterorum graduū aīe: quū illi gradus sint ex mā, ⁊ semie: hic extrinsecus accedat. Constituēs vō gradus ipsi⁹ sensitiui: qd̄ sensitiuū ponebat̄, vt vltim⁹ gradus aīe: eorum. s. qui ex semine traducunt̄: inqt, ⁊ sensitiuorum, [Hec qdē, hn̄t f3 locū motiuū: hec vō nō hn̄t. τελευταῖον δὲ τὸ ἐλάχιστον λογισμὸν καὶ διάνοιαν· οἷς μὲν γὰρ ὑπάρχει λογισμὸς τῶν φθαρτῶν, τούτοις καὶ τὰ λοιπὰ πάντα, οἷς δ' ἐκείνων ἕκαστον, οὐ πᾶσι λογισμός. idest vt verbum verbo reddā: Vltimuz aūt ⁊ minimū ratiocinationē, ⁊ rōcinatiuā: qb⁹ qdē. n. inest rōcinatio corruptibiliū, his ⁊ reliq̄ oia insūt: qb⁹ vō illorum vnūqdq3, nō oib⁹ iest rōcinatio.] Ex his apparet f̄m Aristo. pmū gradū sensitiuorum eē eorum, q sensuz tm̄ hn̄t: Scdm̄ vō eorum: qui vltra sensuz hn̄t motiuū. Tertiū deniq3 eorum, qui vltra hec hn̄t logismū. i. rōcinatōez, ⁊ dianoeam. i. rōcinatiuā, siue cogitatiā, vt hoīes: qz quatenus sensitiui sūt, vident̄ eē in vltio gradu illorum, q vltra illa duo habeāt dianoeam, qua, vt aialia pfectissima rōcinant̄, ⁊ discurrūt: sunt, q h̄ dixisse Aristo. dicunt ppter pygmeos, q aialia sunt p dianoeā: nā pticulariter discurrūt, ⁊ rōcinant̄, hoīes aūt q p intellm̄ sunt, alteri⁹ ɔsideratōis erūt ab hac latitudie, ppea dixit d̄ itellectu eē aliā rōnē, qz nō spectat ad latitudinē sensitiuorum: ⁊ assignans cāz hui⁹ ordis, inqt qb⁹. n. inest rōcinatio corruptibiliū. i. qb⁹ inest dianoea de numero corruptibiliū, ijs ⁊ reliqua oia isunt: qb⁹ aūt illorum vnūqdq3, nō oib⁹ inest logism⁹. i. dianoea. Addit v̄bū corruptibiliū: pp nōnullos demōes corporeos vt Calcidius ⁊ Apulleius, ⁊ ceteri Platonici dixerūt: qb⁹ inest logismus, ⁊ dianoea: ⁊ nō sensitiuū. nec dixit h̄ pp celos, vt exponit Auerroes, s3 pp hos demōes, quos iter aialia enumerarūt Platonici, vt exponit Plutarchus. Ecce q Aristo. intellectiuū, quo hō ɔstituit̄: non enumerat inter ceteros gradus aiarum: qd̄ nō aiaduertens Pōp. In opionē illā falsaz tradit̄. Immo ex his Aristotelis v̄bis clarissime p3 itellectiuū nō eē de gn̄e, nec de latitudie ceterarum aiarum. P3 ēt nō bn̄ dixisse eos, q minimū ⁊ vltimū crediderūt eē intellm̄: naz Aristo. nō de intellu illud dicit: s3 de rōcinatiuo: qd̄ dianoeticū appellat, h̄. n. est vltimū in vniuersa sensitiuorum latitudie. P. Si latitudo Pōp. eēt ɔueniēs, adhuc vltra hos gradus eēt addendus alt⁹. s. aia q̄ eēt simplr̄ imālis: ⁊ f3 qd mālis q̄ cū nō possit eē celestis aia: erit intellectiua ipsa aia. Quare hec Pōp. latitudo vl̄ ētit̄ ɔ ipm: vel ētit̄ ɔ Aristotelez.

Ultima Pomp. rō disputat̄: ⁊ declarat̄ auctoritas. 12. libri metaphysice de beatitudine: Et reddit̄ cā cur Aristoteles nō locutus est de beatitudine aie post mortez in libris sciētificis, s3 in alijs libris: ⁊ cur d̄ statu aie separate pauca dixit: s3 solū semia sparsit. Cap. LXXXIII.

Reterea vltimo Pomp. positōez ei⁹, pbat q Aristo. 12. metaphysice beatitudinē hoīs puo tpe durare dixerit, qm̄ nō vltra vitā: q̄ exigua est, vbi aia esset perpetua hoīs beatitudo esset perennis. Ostendit ēt eo loco nō fecisse diiaz de hoīe ⁊ aīa, qz que dicit de hoīe, voluit esse intelligēda de aīa: nam nō fecit de deo ⁊ de celo diia, intelligens de celo, que dixit de deo. P. (vt dicit) si eo loco de aīa non loquit̄: vbi fuisset locutus: est. n. ille ppri⁹ locus. P. argumentat̄, si aīa posset ea beatitudine effici beata: qua de⁹ est, efficeret̄ deus. Demū in tanta re, cuz nihil dixerit, eēt accusandus. Sed l3 supius hec fuerūt perpulchre declarant̄: tn̄ breuib⁹ repetemus: ⁊ pmo q Aristo. 12. lib. metaphysice loquit̄ de hoīe, qui aīa cōstat, ⁊ corpore, hūc. n. ea beatitudine, qua dij beant̄, asserit paruo tpe esse beatuz, qm̄ nō nisi in extremo vite, vbi lōgis virtutib⁹ longisq3 studijs tandez puenit ad heroicā virtutē mediante qua ipsi deo copulabit̄, ⁊ efficietur heros, siue (vt Platonice loquar) sanctus. Dixit aūt hoc ppter nōnullos platonicos, qui putarūt beatitudinem nō assequi hoīez nisi post resurrectionē, quā postea hō perennez habebit: At cum ipse resurrectionē fieri posse neget pmo de aīa libro, propterea dixit beatitudinē eam: qua dij ipsi beant̄ homini, paruo tpe inesse: cum nō nisi in vita: ⁊ qdez post heroice virtutis adeptionē. Cuz vō dicit Aristo. nō fecisse diiam inter hoīem, ⁊ aīaz: pace sua dixerim hoc falsuz est, quia Aristo. vbiq3 fecit diiam, nam Plato voluit hoīem esse aīaz, Aristo. negat, l3 in moralib⁹ aliqn̄ Platonice loquēdo appellet hoīez aīaz. nec est verū eo loco nō fecisse differentiā inter celum ⁊ deū, qm̄ nō dicit deuz esse animal. sempiternum, optimum, sed ζῷον ἀΐδιον, hoc est viuens eternum. ζωὸς. n. viuens, ⁊ ζῷον etiam viuens dicitur: ob qd̄ viuens, vita, ⁊ perpetua duratio; atq3 sempiterna id hoc est celo diuino existit: quasi dicat deuz esse viuēs per essentiā, participatiōe cuius celum diuinū viuit: Vbi p3 Aristotelez fecisse diiam inter deū, ⁊ celum: cū dicat deū per essentiā viuere, celum participatiōe. Cum vō dicit si de aīe beatitudine eo loco nō est locutus, vbi fuisset locutus, cuz. n. ille sit pprius locus, ⁊ ibi nō loquitur: nullibi ergo loquit̄, ergo illaz nō sentit. Dico locuz ppriū esse de aīa librū, qui est medius ⁊ mathematicus de rebus medijs agens: Signū aūt est q qōnem hāc eo libro mouit, Cuz igit̄ ad euz librū spectet qd̄: videt̄ qōnis eiusdē determinationē ad euz librū spectare. Cur vō in libris sciētificis qōnem hāc nō decisit, est q libri illi pcedunt per cās, vel effectus hoc est per demonstratiōes, Cū igit̄ res hec nō possit demonstratione definiri: a sciētificis libris hāc abiecit: ppterea asserit Albertus eo libro, quē de origine aīe conscripsit, Aristo. libro de natura deorum qōnem hanc definiuisse: cuz eo libro nō scientifice pcessit, quem asserit esse legitimū Aristotelis, Ego vō siue ille liber sit Aristotelis, siue nō: assero qōnez hāc Aristotelem in his sciētificis libris nō potuisse determinare, q in eis procedat ex his: que nostris subiacēt sensib⁹: ppter hāc candē rōnem de statu aīe post mortē pauca declarauit: Sparsit aūt semina, qm̄ declarauit ipsam nō mortuam corpore, vt ex multis rōnibus nos probauimus: ⁊ pbabimus: ex his seminib⁹ dedit nobis viam, vt dicamus aliqua sicut diximus saltem cōiecturabilr̄. Ex his apparet eū nō esse accusanduz si in tanta re tacuit: qm̄ vbi nō potest dicere f̄m sui philosophandi modum, nec per rōnem, qua ipse philosophatus est: satius fuit ipsi tacere. Patet etiā aīaz, que eadem numero beatitudine, qua deus est, beat̄, non effici deum, l3 Themistius, ⁊ gentilitas cōcedāt. qm̄ nō eodez modo beat̄ sicut deus, l3 eadem beatitudine numero: qm̄ deus illa beat̄ per essentiā, aīa aūt per copulationem, qua sibi deus copulat̄: vt superius plixe dictum est: ⁊ de rōnibus Pompo. hactenus. Lcā 41.

Quod hec, aīa est imortalis: non sit pblema neutrum: imo sit cōclusio per se demonstrabilis: ⁊ demonstrat̄ hic multis rōnib⁹: ⁊ q Plato nō opinādo, sed asserēdo imortalitatem, sit locutus. Cap. LXXXIIII.

Emum Pompo. pro vltima eius mēte, pq̄ etiā veritate tria dicit, primo de imortalitate aīe esse pblema neutruz, q vtraq3 ex pte sint dialectice rōnes. Scdo dicit de imortalitate aīe esse articuluz fidei: ideo nō esse pbanduz asserit, nisi per media credita: que fidei propria sunt: aloquin nō pcederet nisi per extranea: ⁊ nō p ppria arti: qui illam pbaret. Tertio dicit q l3 Plato tanta de Cōtra ea que dicit cap. vl°.

imortalitate aie scripserit: firmitatē tñ nō habuisse existimat, vt ex fine apologie colligit, vbi illam sub dubio relinquere videt̃. In Timeo vō cū ꝓposuisset de ea dicere, quasi se excusans dixit satis sibi esse si in re taz difficili, verisimilia dicat: ꝓpea dicit plura magis opinādo, q̄ʒ asserēdo esse locutuʒ. Hec ille: que nec vera sunt, nec sibi cōstant, Qō qdem nō sibi cōstent, pʒ: naʒ articulus fidei nō pōt ꝓbari, vt ipse dicit, nisi per ꝓpria fidei, Ergo nō per rōnes dialecticas, alioquin magis per extranea ꝓcederet sic ꝓbans, q̄ʒ ille, qui eum ꝓbaret demonstratiue: Qō si nō potest ꝓbari per rōnes dialecticas, minime erit ꝓblema neutrū. P̃. De articulis fidei nō neutro mō opinamur, imo ipsos firmiter credimus, Ergo si de imortalitate esset ꝓblema neutrū eaʒ nō firmiter crederemus, quare nō est articulus fidei. P̃. Cuʒ dicit articulos fidei nō esse demonstrabiles, falsum asserit: naʒ ꝓbari pnt ex ꝓncipijs per se notis in theologia, sicut cōclusiones physice demonstrant̃ ex principijs per se notis in physica: lʒ sit diuā, q̄ principia theologica in theologia sunt ꝑ se nota lumine superioris sciētie. s. dei ⁊ beatoꝝ: at principia nālia sunt per se nota, aut ex supiori scia, aut lumine naturali, vt Thomas inquit, hac rōne sancti doctores asse- p̃te. q. p. ar. 2.
runt Theologiā esse ꝓprie sciam. P̃. Errat cū inquit articulos nō posse demonstratiue ꝓbari: qa ꝓbatio eēt per extraneanam lʒ sic ꝓbans erraret quo ad moduʒ ꝓbandi: tamē nō erraret in ꝓbando: ꝓbauit. n. Aristo. 2° libro de celo terrā sphericaʒ esse ⁊ per physicas, ⁊ geometricas demonstrationes. nō tamē errauit in ꝓbando: lʒ per extranea ꝓcessit. P̃. Dicerē euʒ errare, qui articulis crederet, nō, vt traditi sunt a sanctis: sed, vt demonstrantur: vt lucidissimus doctor Egidius asserit: qui vō crederet aliquē fidei articuluʒ: nō quideʒ, vt sibi demōstratū, sed, vt traditum a sanctis viris, postea pro declaratiōe eum ꝓbaret etiam demonstratiue, arbitror euʒ meruisse. Qō vō nō sit problema neutrum, sed cōclusio demonstrabilis, ex per se notis demonstrauimus, ⁊ rursus demōstrabimus: nam per se notū est, oēm formā existenteʒ in aliquo subiecto, a quo dependet in esse ⁊ ꝯseruari, nō agere, nisi actione cōpositi: hoc. n. lʒ rōne pateat, q̄a. s. forma naturaliter nō agit, nisi ꝟm hoc esse, qō habet: sensu etiam constat, cum nullaʒ videamus formā talem: cuius actio non sit cōpositi: nisi quis det' instantiam de intellectiua, de qua est questio. At intellectiua anima non agit operatione compositi: non. n. operatiōe corporis, nec alicuius partis corporis, ergo nō dependet ab eius subiecto: quo cōcesso sequit̃ illam nō corrumpi corruptiōe sui subiecti. P̃. Nulla forma existens in subiecto, e quo dependet in esse simplr, agit cōtra inclinationem illius: hec est per se nota, ⁊ cōtra eam nulla pōt ferri instantia, nisi de re, q̄ est in qōne: qualem ferre possum' cōtra principia demōstratiua: cum demonstratiua inductiōe ꝓbantur: sed intellectiua anima vult aliqñ cōtra inclinationē sui subiecti: vt vnusquisq; experit̃, imo cōtra inclinationē stellarum, vt inquit Ptolomeus: Ergo non dependet ab eius subiecto: quare illo corrupto ipsa nō corrumpet̃. P̃. Accipiamus, vt per se notum, ⁊ cōcessum ab oībus peripatheticis, vle esse vbiq;, ⁊ semper, qō etiaʒ Plato in Parmenide asserit: ⁊ queramus an tale esse vbiqʒ, ⁊ semper habeat, vt est in re, vel vt est in intellectu: nō. n. tale esse hʒ, vt in re est: qm̃ ꝟm peripatheticos in re habet esse in mā: que cōtrahit ad indiuiduationē: ⁊ sic nō potest eē vbiq;: ⁊ per eandeʒ causam non potest esse semꝑ: quia materia est causa transmutatiōis. Ergo vniuersale nō habet tale esse, nisi vt habet esse in intellectu, qui ipm separat a materia: loco, ⁊ tempore, ita vt ꝓpter hoc sit ꝑpetuuʒ: ab intellectu ergo vniuersale erit perpetuū, quo ꝯcesso, querimus vtrum habeat esse perpetuū ab intellectu, quo intellectus perpetu' est, aut quo est transmutabilis, nō enim pōt dici esse perpetuū ab intellectu, quo ille est transmutabilis, quippe cuʒ nullum per se transmutabile possit eē causa ꝑpetuitatis, accedit q̄ vlia sunt ꝑpetua ꝑticipatiōe intellectus, ergo intellc̃s erit per essentiā perpetuus, Hec ergo cōclusio aia est simplr imortalis demōstrabilis est, ex opatiōe aie, que est intelligere, ⁊ velle: ex obiecto, qō est ipsuʒ vniuersale, ⁊ ex cōditione formaꝝ mālium, que intellectiue anime nō cōpetit, Quā vītateʒ inuens Aristoteles vbiqʒ cōtra eos, qui dixerant intellectū esse sensum, argumētat̃, si intellc̃s esset sensus, nō essent nisi sensibilia: ⁊ ita deleret̃ metaphysica: que est d̃ itelligibilib', eodē mō argumētor, si itellc̃s eēt simplr mālis, nulla eēnt entia, nisi simplr mālia: ⁊ ita vt ꝓus, deleret̃ metaphysica: Quā rōnē ꝯ Pōp. reputo efficacissimā. P̃. Accipio itellc̃ʒ eē simplr ꝑpetuū: h̃ est ꝯcessuʒ Alexādri saltē de agēte, Themistij, Theophrasti, Simplicij, ceterorūq; grecoꝝ; quos Auer. expositores appellat: Hoc est cōcessum arabum, vt Auerrois, Auempaces, Abubaces, Auicēne, Algazelis, ⁊ Alpharabij saltē de agente: nemo. n. de intellectu vnq̄ dubitauit, Scd̃o accipio de mente Pompo. demonstratiue patere nō esse vnicuʒ numero intellectū in oībus hoībus: ⁊ Argumētor intellect' est ꝑpetu' simplr ex cōcessione oīuʒ, ⁊ nō est vnus numero oīum ex cōcessione Pompo. Ergo aia est simplr perpetua, ⁊ ita cū corpore nō morit̃: ⁊ nō remanet vna oīuʒ: sed post mortem vniuscuiusqʒ ꝓpria ⁊ separata. Cuʒ vō dicebat ipse Platonem de imortalitate nō asserendo, sed opinādo esse locutum: Miror euʒ qui tantū in Platone ꝓfitetur: non animaduertisse demonstratiōes Platonis in Phedone: quas Albert' perpulchre collegit in libro de origine aie: Si eniʒ ipse opinādo locutus esset, in aliquo libro dedisset viam, qua rōnes Phedonis opinās cōtrariuʒ soluere posset. P̃. Plotinus summus Platonis imitator imortalitatem nō opinādo persuasit, sed de mēte Platonis eo libro, queʒ de ea cōscripsit: manifeste asserendo ipsaʒ demonstrauit: Quod aūt illā dubitauerit aliqñ, vt in apologia, vel alibi: fecit (inueret rei difficultatē: redderetqʒ legētes attētos, ⁊ cuʒ dixit per verisimilia velle ꝓcedere in taʒ grādi re: verbo modestatis vsus est, vt sepe notat Simplicius de Aristotele: ne arrogātie notaʒ incurreret. Quaʒ rem aiaduertēs Bessarion vir vtraqʒ lingua dissertissim', ⁊ in Platonica doctrina maxim' eo libro quē aduersus Georgiū trapezuntiū de defensione Platonis cōscripsit, asserit Platonē firmissime credidisse, demōstrasseqʒ aie imortalitatē, potissimū in Phedone: Quare dicamus Platonē asserendo de imortalitate eē locutuʒ: Utrum vō de anima, quecunqʒ dixit, constanter dixit, superius declarauimus.

Epilogus omniuʒ coꝝ: que minus aduersando ijs que Arist. dixit, dicēda sūt de statu aie post mortē: ⁊ repetitio oīuʒ caꝝ qōnū: q̃ supi' disputate sūt: ⁊ libelli submissio ad Leonis decimi pōtificis maximi pedes. Ca. LXXXV.

Quia ab Aristo. de statu aie post mortē, pauca, aut nulla habem' a Platone vō pluria, creditū est Aristo. putasse aias ipsas cuʒ corporib' aboleri, Platonē vō post obitū remanē. Uex Aristo. ipsaʒ remanē opinatū eē dubitādū nō est, qñqdeʒ ex ipso itelligere, ⁊ velle, ⁊ ex itellectis ipsis, aptissime ipsaʒ post mortē remanē ōduxit, ex ipo velle qdē: q̄ aia ipsa nō raro eligat quedam contra impetum corporis, ⁊ ea: quorum contrarium corpus affectat: quod quideʒ fieri nō posset, si e corpore ipso simplr depēderet.

ex ipso intelligere vero, ꝙ ipsa nō itelligat corpore, nec aliqua corporis parte. Ex ipsis intellectis deniq̃, quia vlia, quę ipsa intelligit, sunt vbiq̃ ⁊ semp: sed cū ipsa nō sint per essentiā sempiterna, sed participatiōe aię, anima erit per essentiā separata, atq̃ ęterna: quare nō est dubiū eū voluisse ipsā post mortē remanere. Uerum de statu aię post mortē ab ipso pauca accepimus: ꝓpterea nos aliqua dicere de illo oꝫ: nō asserēdo, sed quę magis ꝯuenit: quę ille dicit, cōueniūt: nō obstantib⁹ eis: quę supius disputauim⁹.

Attributa anime post mortem.

Post mortē ergo aię attribui solent complura, quędam, quę ad ipsā attinēt, vt intellectus est, sicut cognitio rerum: Est aūt hęc duplex: sicut duplices sunt res intelligibiles, mãles qdem: quę quidem simplr, ⁊ ſm rem sūt in mã sunt: lꝫ ſm rōnē intelligibilia sint imãliter, ⁊ vlīter, vt sunt vlia mãlia. Sunt ⁊ res intelligibiles imãles, vt diuinę substātię: quę per essentiā sunt liberatę a mã, vt de⁹ intelligētię ipsę: ⁊ ipsęmet aię post mortem. Mãles res, vliaq̃ illaꝝ anima nō intelligit nisi in phātasmatibus, sunt.n. vlia reꝝ mãliū in phantasmatib⁹, hoc est in singularibus phātasiabilib⁹: ⁊ phātasmata ipsa in organis corporeis, vt colores in pariete, ꝓpterea hęc vlia aia nō intelligit sine corpore: ⁊ per spēs acquisitas a phātasmatibus. Immãles vero bifariā intelligibiles sunt, vt supius persępe diximus, aut intellectione: quę est illaꝝ effect⁹, vtpote per aggregationē cōceptuū ex effectib⁹ illaꝝ acceptoꝝ: aut intellectiōe, quę est ipsamet res, quę intelligiť; vtpote quas ipsę intuitiue in se intelligerenť: ⁊ qdem per illaꝝ essentiā. Attribui ergo solet aię post mortē vtraq̃ reꝝ cognitio: nō tñ nisi, qua ipsa intellectus est. ¶. Attribui solent complura vt sensitiua esse videť, vt virtutes, ⁊ vitia: quę aię nō insunt, nisi vt habitus sensitiui appetitus, vel vt illi⁹ temperationes. Attribuūtur ea: quę hęc cōsequūtur, vt pęna, gaudiū, dolor, voluptas: letitia, tristitia, dānum ⁊ pręmium, ⁊ cętera, quę illa consequūtur. Rursus ei attribui solent, quę corporis sunt, vt loc⁹, vbi illa aut luget, aut gaudet, aut mediocriter se hꝫ. Ut motus, quo illa ad eum locū ferť, vel duciť: ⁊ quo illa corp⁹ assumit, vt nobis appareat, locutio qua altera alterā alloquať: ⁊ cętera id genus: de qbus supius diximus. Hęc.n. sunt, quę aię post mortē attribui solent, ⁊ complura alia, verum quęcūq̃ ei attribuūtur: vel sunt quę intellꝰ sunt, vt intelligere, ⁊ scire: vel quę sensus sunt, vt virtutes ⁊ vitia: ⁊ quę hęc comitanť: vel quę corporis sunt, vt motus ⁊ locus, ⁊ id genus. Quęq̃ ergo de his copiose diximus ⁊ disputādo, ⁊ cęteroꝝ opiones narrādo, ⁊ veritatē catholicam explicādo, nūc nō asserendo, sed quę magis cōueniunt his, quę Aristo. dicit addemus: nō obstātibus his, quę diximus. Post mortē ergo aię ea, quę corporis sunt, Aristoteles nō attribueret, vt motū ⁊ locū: ⁊ id gen⁹, nā omne qđ est in loco ſm eum, est aut per operationē, aut per circūscriptionē corporis extrinsecus cōtinētis: cū.n. ipsa corpus nō sit, per circūscriptionē in loco esse nō pōt. ¶. Cū post mortē eius operatio nullibi appareat, iure per operationē nullibi esse poterit, remanet ergo aia ens sempiternum, ⁊ immortale, nullibi tñ: nō.n. si omne, qđ in loco est, sit ens, oportet, vt omne ens sit in loco. Et qm̃ nullibi est post obitū, ad nullū locū mouebiť: quare nec in dextrū nec sursū: nec in aliā quāuis regionē, qꝛ (vt dicebam⁹) lꝫ oē qđ moueť, sit ens: non tñ oē ens, moueť. Simili rōne diceret Aristo. aiam nec mutabilr, nec imutabilr in loco esse; cū ipsa in loco nō sit, nec ad nos venire posse, ⁊ apparere, ꝙ post mortē nō moueať: Diceret ēt post mortē eā nō esse in tpe: sicut nulla substātiaꝝ separataꝝ est. quare eo ipso, quo corpus deserit, oia ea quę ipsi vi corpis attribuebanť: quę cū a corpore sapareť: ⁊ a nostro ꝯsortio separari videť: Hęc Aristo. diceret de eoꝝ attributiōe, quę corporis sunt. De attributis vero aię: quę sensus sunt, vt ęc videnť. Magis ꝯuenit eis, quę Arist. tradit, dicere nulla illoꝝ attribui aię separatę: vtpote nec virtutes, nec vitia, nec pęnas, nec gaudia, nec dolorem, nec voluptatem, nec pręmiū, nec dānum. Consonat aūt hoc eis, quę dicit in libris ethicoꝝ. 3⁰.n. libro inquit, ⁊ nihil adhuc mortuis videť, neq̃ bonū nec maluꝫ: vbi loquiť de his quę aię attribuūtur, vi scilicet appetit⁹ sensitiui, vt actiōes ſm virtutes, ⁊ vitia, ⁊ habit⁹ ipsi, ⁊ affect⁹, ⁊ potētię: oia.n. hęc per mortē eo loco credidit amitti: ꝓpterea dicit eis nec boni vel mali quicq̃ inesse: qꝛ aię sunt, vt in corpore est, ⁊ vi corporeoꝝ sensuū. ⁊ pmo ethicoꝝ mouēs hāc qōnē. [At inquit imo fortasse quęrēduꝫ vtrum hi: qui decesserūt, boni alicuius, aut mali ꝑticipes sunt: ⁊ soluēs inquit: videť.n. ⁊ si quicq̃ ex his ad illos ꝑtineat siue bonū, siue ꝯtrium, leue quidē ac paruū vel simplr vel ipsis esse: deniq̃ nec tantū neq̃ tale, vt beatos efficere, qui non sunt, aut illis, qui sunt, auferre beatitudinē queat.] Ubi pꝫ cum loqui de aiabus: quas post mortem Plato mortuos appellat: ⁊ ipse vbiq̃: Illis ergo bonū vel maluꝫ moris, beatitudo vel miseria attribuenda nō est, nisi prout in nostris memorijs relinquūtur, vt expositor diuus Thomas exposuit: hęc eñi sunt bona vel mala hominis, vel animę pro pręsenti vita, virtus enim est summū bonum animę nō simpliciter, sed eoꝝ: quę pertinent ad pręsentē vitā: vitium quoq̃ eoꝝ, pessimuꝫ similiter, quę ad pręsentem vitam attinent. At cum anima post mortem separetur a pręsenti vita, a nostro etiam consortio, ideo libris ethicorum dixit eā separari ab his bonis: quę nobis insunt in pręsenti vita: ⁊ ab ijs malis: quare eo ipso, ꝙ corpus deserit, omnia hęc deserere diceret Aristoteles. Ex his sequitur post mortem ſm Aristotelē in his bonis, vel malis animas nec esse ęquales, nec inęquales: cum ab ijs oibus ęqualiter separatę relinquātur: nec eoꝝ aliquid illis remanet, nisi in nostris memorijs sequiť ēt eas nullas nec pęnas, nec gaudia subire, cū pęnę ⁊ gaudia, dolores ⁊ voluptates pręter virtutes, ⁊ vitia nullas post mortē asserat Aristo. nulliuꝫ neq̃ pręmiū vel dānuꝫ: meritū, vel demeritū: cū hęc nō sint alia ꝑter virtutes ipsas, ⁊ vitia: a qb⁹ post mortē penitus separatur aia. De his vero, quę ei attribuūtur, vt intellectus est, Magis cōsonū est dictis Aristotelis dicere aiā in corpore intelligere res, ⁊ mãles, ⁊ imãles: Mãles qdē vi vnionis per spēs a phātasmatibus acqsitas. Immãles vero in reb⁹ mãlib⁹: cum.n. aia sit res simplr imãlis, ⁊ dum est in corpe, sit mãlis, sic mãles res intelligit, ⁊ imãles in ipsis mãlib⁹. Post mortē vero vi separatōis imãles apprehēdit, ⁊ in ipsis imãlib⁹ apprehēsis apprehēdit mãlia. Cōsonat aūt hoc ijs quę dicit ꝑ ⁊ 3⁰ ꝺ aia. Aliqñ.n. dicit intellm post mortē nō reminisci eorū vliū: quę in vita nouit, qm̃ sensus corrūpunť sine qbus nō intelligit aia. Dicit ēt sine phātasmate eam hęc vlia mãlia nō intelligere: ⁊ ita nō sine corpore: Quare videť magis ꝯsonū eis, quę asserit, esse dicēdum aiā separatā eoꝝ nō reminisci: sed vi separationis, eo ipso ꝙ separata est: oēs res simplr imãles itelligē, nō qdē in reb⁹ mãlib⁹ illas cognoscēdo, sꝫ poti⁹ mãles apprehēdendo in rebus imãlib⁹ apprehēsis. eo.n. ipso ꝙ corp⁹ deserit, ⁊ separata est, vi sepatōis oēs aię sunt ęqles, ęqlr affectę atq̃ dispositę ad itelligēduꝫ imãlia ꝑ illaꝝ essentias, ⁊ intellectōe, q̃ est ipsę res itellectę: vñ eo ipso ꝙ separata est ⁊ seipsā, ⁊ cęteras aias ei siles, ⁊ subas sublimes per illaꝝ essentias apprehēdit: ⁊ oēs res mãles, vt in reb⁹ illis imãlib⁹ cōtinenť. In corpe ergo itelligebat imãlia in reb⁹ mãlibus: Separata vero ꝯ mãlia in reb⁹ imãlibus. Patet ergo ſm

Aristotelem ipsam non cognoscere ea, quę hic fiunt, nec singularia, vt amicos, ꝛ ꝓximos, ꝛ actões illoꝝ: nisi, quatenus hęc in rebus imālib⁹, quas post morte apprehēdit, cōtinent: cognitōe reꝝ imāliuꝫ cognoscit ipsa oia mālia ꝛ vlia ꝛ singularia, veluti deus apprehēsione suę essentię apprehēdit oia alia pręter ipsuꝫ: ꝛ singularia, ꝛ vlia, ꝛ oia illoꝝ accidētia, ꝛ motus. Pꝫ insup ipsaꝫ nō apprehēdere operabilia, nec artes, detinere, quaꝝ opera exercuit, nisi vt in rebus imālibus cōtinent. P. Pꝫ oēs alas post mortem ęqualr intelligere etiaꝫ eoꝝ qui ante lucem decesserunt, nam oēs relinquūtur ęqualr separatę, modo ad intelligēdum imālia sola separatio sufficit, qua corpus deserit, qd erat ei ad hoc impedimēto. Insup pꝫ eas nō frustra fuisse corporib⁹ vnitas, qꝛ lꝫ cum corpora deserant, nihil reportent, nō fuerunt corporib⁹ vnitę, vt illa reportarent, quę in corporib⁹ exercuerunt, qm nō fuerunt corporibus vnitę nisi, vt illis participarent certo tēpoꝝ curriculo: quāq̄. n. ferinę alę nihil reportēt post mortē coꝝ: quę in corporib⁹ habuerunt: cum nō fine, non frustra corporibus vniri dicebant: qm finem assecutę sunt, ob quē illis vniebant: qm vniebant, vt certo tempoꝝ curriculo bonis cōibus alę ꝛ corporis participarent, intellectuales ergo animę nō frustra corporib⁹ vniunt, ꝛ si post mortez nihil reportent, qm nō vt reportarent corporib⁹ vniebātur: Sed (vt certo tpe bonis alę ꝛ corporis cōibus poti rentur) quo tpe elapso: post mortez aliud maius bonum consequitur, qd nō vi vnionis, sed vi separatiōis ꝯsequi illas iustum est. Qd si ita sit, alę eoꝝ, qui ante lucē decesserant, lꝫ frustra corporib⁹ fuerūt vnitę: nō tamē frustra fuerunt factę: nam lꝫ bonum nō consequātur vnionis vi consequēdum: bonum simplr ꝯsequūtur, qd est cognitio oiuꝫ reruꝫ, quā vi separatiōis hic vident. Hęc sunt, quę Aristo. diceret, Si aperte sibiipsi cōstans qōnes supius motas vellet dfinire: At qui vult illa oia quę animę attribuūtur per phiaꝫ saluare, superius diximus, quō pōt illa saluare: hic tamē modus, quē epilogando explicauim⁹: lꝫ falsus sit, tn magis cōsonat hys, quę Arist. dicit, Plato etiam nō semel huc modum visus est velle, Marcus et Tullius, ꝛ complures alij: qui post mortē alas remanere arbitrati sunt. Sed qm in rebus diuinis, ꝛ in hys, quę nostris sensibus nō subiacent, fides, ꝛ maioꝝ auctoritas est potissimū argumētum, vt Plato dicit, dicamus pro veritate post mortē alaꝫ remanere cum hys oibus, quę in corpore acqsiuit, mō illa a corpore, vel ab aliqua corporis particula nō dependeāt, ideo ꝛ sciētię, ꝛ virtutes, ꝛ vitia remanent, ꝑ quę quoqꝫ ꝛ gaudia, pmiuꝫ ꝛ dānuꝫ, ꝛ cętera id genus. P. Remanet ꝛ aiarum inęqualitas, veluti in corpib⁹ inęqualr se habuerūt: Remanēt pterea in locos: vt ad eū morę fuerunt saltem definitiue: lꝫ nō circūscriptiue: nec omnes in codeꝫ, graues. n. alę in imis terrę regionib⁹, leues, ꝛ spirituales in cęlo cęterę pro rōne affectuum vnaquęqꝫ in suo loco, vt iustitia diuina ordinauit. Hęc. n. tradiderūt maiores nostri: ꝛ hęc tenēda eē nemo debet dubitare: qꝛ, vt ꝓbauimus superius, virtutes non sunt ꝓpter se expetēdę: aia etiā est subiectū ęternū a quo virtus ꝛ vitium vt a subiecto dependent. Hęc sunt quę mihi vident: quę an bene dicta sint, pedibus tuę sanctitatis submitto, ꝛ illa assero: quę sanctitas tua bene eē dicta iudicat, cętera quę illi nō videbūtur, ilico reuoco, ꝛ tāq̄ male dicta explodo: refuto atqꝫ dilluo. Diximus eniꝫ illa disputatiue: vt videant quātuꝫ valeāt quę Pomp. dixit: Valeat Sanctitas tua, ꝛ diu felix.

Venetijs impensa heredum quondam Domini Octauiani Scoti Modoetiensis ac sociorum
27. Octobris.
1518

Registrum

A a b c d Unaquęqꝫ haꝝ lraꝝ cōtinet tria folia excepta A que ꝯtinet soluꝫ vnū foliū.